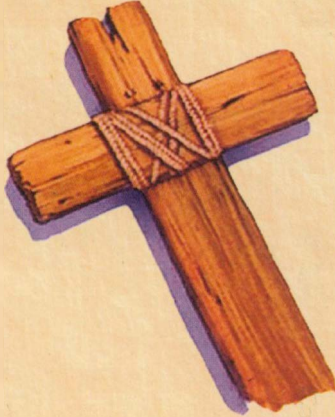

DİĞER İNCİLLER

(Apokrif İnciller)

(YENİ BULUNAN BELGELER İLAVE EDİLEREK
GÜNCELLENMİŞ METİNLER VE TARİHİ BİLGİLER)

Düzenleme ve Tercüme
Ekrem SARIKÇIOĞLU

FAKÜLTE KİTABEVİ

2.BASKI

Fakülte Kitabevi Yayınları: 107
Tarih ve Medeniyet Dizisi: 29

DiĞER İNCİLLER

(Apokrif İnciller)

**(YENİ BULUNAN BELGELER İLAVE EDİLEREK GÜNCEL-
LENMİŞ METİNLER VE TARİHİ BİLGİLER)**

1.Baskı: Ağustos 2005

2.Baskı: Ekim 2009

Genel Koordinatör: İbrahim ÖZDEMİR

Baskı Hazırlık: Nebahat ÖZDEMİR

Kapak Tasarım: Erdoğan ÜNSER

Baskı ve Cilt: Fakülte Kitabevi Baskı Merkezi

ISBN: 978-975-7135-53-1

©Kitabın yayın hakkı yayıncısı ve yazarına aittir
Yayınevinden yazılı izin alınmadan kısmen ya da tamamen alıntı yapılamaz
Hiçbir şekilde kopya edilemez ve çoğaltılamaz

Yayıncı ve Genel Dağıtım

Fakülte Kitabevi Yay. Dağ. Paz. Ltd. Şti.
Yeni Çarşamba Pezan Kompleksi D.Blk. No:1-9
(Yeni Köy Garajı Yanı) Davraz Mah. / ISPARTA
Tel-Fax: (246)233 03 74 Gsm: 0 505 218 39 53
Web: fakultekitabevi.com
e-mail: fakultekitabevi@gmail.com

İstanbul Dağıtım Merkezi

Yeni Zamanlar Yayın Dağıtım
Ahmet Cemalettin PARLAKIŞIK
Alemdar Mah. Himaye-i Etfal sk.
Aydoğmuş Han Numara: 7/G
Cağaloğlu / İSTANBUL
Tel: 0 212 511 37 86

DİĞER İNCİLLER

(Apokrif İnciller)

(YENİ BULUNAN BELGELER İLAVE EDİLEREK
GÜNCELLENMİŞ METİNLER VE TARİHİ BİLGİLER)

Düzenleme ve Tercüme
Ekrem SARIKÇIOĞLU

FAKÜLTE KİTABEVİ
ISPARTA - 2009

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	7
GİRİŞ.....	9
HZ. İSA VE İNCİLLER.....	9
1.Hz. İsa (a.s.).....	11
a. Mesianizm (Mehdilik).....	18
b. Şariat Sorunu.....	20
c. Hz. İsa'nın Tebliğ Alanı.....	22
2.Hristiyanlıkta İlk Ayrılıkların Ortaya Çıkışı.....	23
3. Kutsal Yazılar.....	26
4. Diğer İnciller.....	31
YAHUDA İNCİLİ.....	33
YAHUDA İNCİLİ (Metin).....	36
YAHUDİ-HİRİSTİYAN İNCİLLERİ.....	109
1.NASARALILAR İNCİLİ.....	111
2.EBİONİTLER İNCİLİ.....	117
3.İBRANİLER İNCİLİ (Bazı Parçalar).....	119
ÇOCUKLUK İNCİLLERİ.....	121
1.YAKUP İNCİLİ.....	122
2.İBRANİ TOMAS İNCİLİ.....	138
3.GEÇ DEVİR ÇOCUKLUK İNCİLLERİ.....	148

KOPTİK İNCİLLER.....	157
1.TOMAS İNCİLİ.....	158
2.PETRUS İNCİLİ.....	173
3.FİLİP İNCİLİ.....	178
TOMAS KİTABI.....	203
NİKODEMUS İNCİLİ.....	211
BARTALOMEUS İNCİLİ.....	241
YAHUDA'NIN RÜYASI ve HZ.İSA İLE	
MÜLAKATI.....	255
HZ. İSA'NIN DAĞINIK SÖZLERİ.....	265
GİZLİ MARKUS İNCİLİ.....	267
Bilinmeyen İncil Parçaları.....	269
1.Oxyrhynchos Papirüsü 840.....	269
2.Egerton Papirüsü 2.....	271
3.Oxyrhynchos Papirüsü 1224.....	272
4.Kahire Papirüsü (Papyrus Cairensis) 10735.....	273
5.Fayyum Fragmenti.....	274
6. Strassburg Koptik Papirüsü.....	274
İNDİX	277

ÖNSÖZ

İslam dünyasındaki yaygın kanaata göre, “başlangıçta pek çok İncil vardı. Kilise kendi görüşüne uyan dört tanesini sahih kabul ederek diğerlerini sahih olmadığı, uydurma olduğu iddiasıyla yok etmiştir. Sahih sayılmayanlar yok edildiği için, onların mahiyetleri günümüzde bilinmemektedir”.

Hristiyan dünyasında ise, İncil Tarihini kendine araştırma konusu edinip, konu hakkında merakla çalışan, ömrünü bu konuya adayan pek çok ilim adamı vardır ve bunlar kaynaklarda sözü edilen ve sahih sayılmayan İncilleri bulmaya, ortaya çıkarmaya çalışmaktadırlar. Batıda gelişen bilimsel araştırma yöntemleri ve imkanları da bu araştırmacıların önlerini açmakta ve teşvik de görmektedirler. Bu sâyede kaynaklarda adı geçen, kendisi hakkında yeterli bilgi bulunmayan pek çok İncil gün ışığına çıkarılmıştır.

1967-71 yıllarında Almanya’da doktora öğrencisi iken konuyla ilgili araştırmaları ve İncil mecmualarını Erlangen İlahiyat Fakültesi kütüphanesinde görmüş ve geleneksel bilgimin etkisiyle biraz da şaşırmıştım. Ülkeme döndüğümde en azından Resmi İnciller dışındaki bu Diğer İncilleri metin olarak tercüme etmeyi ve ülkemdeki meraklılara sunmayı düşünmüştüm. Aradan yıllar geçti, bu hayalimi gerçekleştirmeyi nasip eden Yaratanıma, sonra da yetişmemde bana kapılarını açan, Erlangen-Nürnberg Üniversitesindeki hocalarım W.D. Fischer, H.J.Schoeps ve F. Von Lilienfeld’e ve yöneticilere teşekkür ediyorum.

Hazırladığım bu çalışmada çeşitli İncil metinlerini Batılı kaynaklarda gördüğüm gibi Türkçe’ye çevirmeyi hedef edindim, çeviri metnine kendi yorum ve anlayışımı karıştırmamaya çalıştım. Çünkü böyle bir çalışma aynı zamanda tefsir ve yorumu anlamına da gelirdi ki, buna ömrüm yetmezdi. Gayem Diğer İncillerden ülkemizdeki genç ilim adamlarını haberdar etmek ve merak

edenlerin araştırmalarını bu konulara yönlendirmektir. Çünkü her bir İncil veya bölüm başlı başına birer doktora konusu olacak kadar önemlidir. Tefsir ve yorumlarını gelecekte bu konuda çalışacak ilim adamlarına bırakıyorum.

Ancak okuyucunun ilk anda sorup cevabını arayacağı kısa temel tarihi bilgileri, her metinden önce giriş mahiyetinde vermeyi uygun buldum.

Diğer İnciller arasında ülkemizde tanınan Barnaba İncili konusuna değinmedim, çünkü sözü edilen İncil daha önce tercüme edilmiş, yayınlanmış ve bu konuda üzerinde yorumlar yapılmıştır. Batılı Apokrif İncil mecmuaları ise ondan hiç bahsetmiyor. Burada biz konu ile ilgili kelâmî ve felsefî tartışmalara girmek istemiyoruz. Kanaatimizce doğru olan yöntem, her biri üzerinde derinlemesine bilimsel çalışmalar yaptıktan sonra tartışmaya girişmektir. Konuyu daha sonra üzerinde çalışmalar yapacak uzmanlara bırakmayı uygun buluyorum.

Prof. Dr. Ekrem Sarıkçoğlu
SDÜ. İlahiyat Fakültesi
ISPARTA

GİRİŞ

Hz. İSA VE İNCİLLER

Bugün 6 milyara yaklaşan dünya halkının yaklaşık 1,5 milyarı Hz. İsa ve İncillere inanmaktadır. Avrupa'nın %90'nı İncil takipçileridir. Türkiye'de ise 1960 nüfus sayımında yaklaşık 230.000 kişilerken, 1965 'de bu rakam 206.000'e düşmüştür. Bu durum yurtdışı işçi göçleri ve Batı sosyal hayat ve zenginliğinin dindaşlarını kendine çekmesi, Batılıların da kapılarını dindaşlarına açmasıyla açıklanabilir. Günümüzde bu rakamın yaklaşık 110 bine düştüğü tahmin edilmektedir.¹ Bu evrensel dinin değerlendirilme konusu tarihte ve günümüzde çeşitli mezheplerce değişik açılardan ele alınması sebebiyle, genel bir anlatım içinde sunulması, karşımıza büyük güçlükler çıkarmaktadır. Ortaya konan her bir değerlendirmenin karşıt görüşü de vardır. Her hangi bir mezhepte karşımıza çıkabilir. Doğrusu benim görüşüm, senin anlattığın değil, diyebilir.

Hz. İsa günümüzden yaklaşık 2.000 yıl önce yaşamıştır. Öncüsü olduğu Din de Nasıralı İsa'nın çevresinde gelişen, Yahudilikteki Mesiyanizm ümit ve inancına dayanır. Hz. İsa da İsrail Oğulları'nı istikbalde bahşedilecek *Tanrı Krallığına* hazırlamak üzere tebliğine başlamıştı. Onun tebliğleri ve varlığı dünyadan ayrılmasından sonra cemaata giren Paulus'un karizmatik yorumlarıyla yeni bir yön kazanmış ve bugünkü Hristiyanlığın temellerini oluşturmuştur.

Hristiyan kelimesi, Yunanca kökenli "**hıristos**" (*mesih*) kelimesinden filizlenir ve *Mesih'e bağlı olanlar* anlamındadır. İbranca'sı "**meşiah**"dır, "yağlanmış, takdis edilmiş" mânasındadır. Çünkü krallar ve din görevlileri mesleğe başlarken yağ ile mesh ve

¹. Stephan Teplan, "Christen in der Türkei", Weltbild (30 Januar 1998) Nr.3. Bu sayı 30.000 Katolik, 1000 Protestan, 15.000 Süryani, 60.000 Ermeni, 3.000 Rum Ortodoks, 1.000 Serbest Kilise taraftarları olarak tahmin edilmektedir.

takdis olunurlardı. Müstakbel kurtarıcılığına ve ahir zamanın evrensel kralı olacağına inanılan, tebliğci ve hidayet müjdecisi İsa da “**Mesih**” unvanıyla isimlendirilmişti.

İsa’nın dünyaya geldiği zamanlar Filistin’in resmi temsilcileri, ülkeye hakim olan Romalıları. Hukukî ve dinî Yahudi otoritesi ise, Kudüs’teki **Sanhedrium** (*Yüksek Meclis*) idi. Yahudiler, İmparatorluğun çeşitli yerlerine yerleşmişler; Roma ve Yunan dillerini benimsemişlerdi. Aramca bilmeyen, taşradan gelecek hacılar için Kudüs’te özel Helenistik havralar da bulunuyordu. İdare memurlarının resmi dili Latince idi. Zamanın Yahudilerinin çoğu da meslekî ve ticarî sebeplerle, Yunan konuşma dilini biliyorlardı. 250 seneden beri ise, ülkenin halk dili Aramca idi. İbranca sadece Tevrat’ta ve havradaki ibadetlerde kullanılıyordu. Zamanın pek çok Yahudilerinde görüldüğü üzere, Hz. İsa da en az üç dili Aramca, Yunanca ve Latinceyi biliyordu.

Halkın içindeki bazı guruplar ise, Mesih’e ve getireceği 1000 yıllık politik hürriyete inanıyor, gelecek sulh devrini bekliyorlardı. Hatta, İsa zamanında siyasî, millî bir yeraltı ordusu da Roma’nın yabancı hükümranlılığına karşı ayaklanmak istiyordu. Roma valisi Herodos’un ölümünden, 66 yılındaki Kudüs’ün tahribine kadar, **Zelot**’lar denen bu yeraltı teşkilatının sık sık ayaklanmalarına şahit olunmuştur. İsa’nın talebeleri arasında da ihtilalci partiye mensup Simaon adında birisine rastlanır.

Zamanın meşhur Yahudi gurupları ise: Saddukiler, Fariziler, Esseniler’di. **Saddukiler**, hakim zengin zümreye mensuptular. Bütün yeniliklere muhalefet ederlerdi. Tevrat’ın dışındaki kutsal sayılan yazıları kabul etmezlerdi. Yine ölümlerin haşri, ahiret, kader inancı gibi hususları, ispat edilemeyeceği ve delillerin yetersizliği bahaneleriyle kabul etmezlerdi. **Fariziler** ise, Tevrat yanında gelen sözlü rivayetlerin doğruluğunu, günlük hayattaki haram ve helal hakkındaki kaidelerin geçerli olduğunu savunurlardı. Bunlar, sadece dini ilericiliğin değil, aynı zamanda gerçek dindarlığın da temsilcileri idiler. Hz. İsa da muhtemelen bunlara yakın olmalıdır. Farizîlerin

aşırı gurubu ise, **Esseniler**'di. Küçük manastırlarda yaşarlardı. Temizlik kaidelerini gereği gibi yerine getirebilmek için, diğer Yahudilerden ayrılarak köylere çekilmişlerdi. Aralarındaki manevi kardeşlik ve sevgi bağları neticesinde gelecek olan, Tanrısal Mesih devleti içinde yer almayı düşünüyorlardı.

Dinsel ağırlıklı akımlar yanında, milliyetçi duyguları öne çıkaran mesihçi akımlar da vardı. İsa'nın tebligata geçtiği zamanlar Zelotlar diye anılan bu akım mensuplarının ayaklanma teşebbüsleriyle doludur. Tarihçi Yozefus bunları yanlış değerlendirerek, eşkıyaların ayaklanması olarak ifade etmişti. Ancak iddialar açıkça Mesihçilik idi. Yeni bir devrin müjdeciliği idi. Zamanın siyasi müjdecileri yanında Kur'an'ın da kendilerinden övgüyle sözünü ettiği Hz. Zekeriya ve oğlu Yahya da benzeri müjdeciler görünümündedir. Onlar Hz. İsa'nın yakın akrabaları idiler. Hayatları şehitlikle son buldu. Hz. Yahya'nın taraftarlarından günümüze ulaşabilenler, sayıları 15 bin kadar kalan Sâbiilerdir.

1. Hz. İsa (a.s.)

Hristiyanlığın kurucusu sayılan Hz. İsa, bugün dünyanın pek çok ülkesinin kullandığı miladî takvimin başlangıcında Filistin'in **Nasaret** kasabasında Roma Valisi Herodes zamanında, bir Yahudi ailesinde doğdu. Kutsal Kitapların rivayetlerine göre, annesi **Meryem** İsrail Oğullarından **İmran** isimli salih bir zat ve karısı **Hanna**'dan yaşlılık çağında doğmuştu. İmran ismi Kur'an'daki bir surenin de adı olmuştur. Gençliklerinde çocukları olmayan bu aile, yaşlılıklarında olan çocuklarını henüz doğmadan, Allah'a şükür için mabede adamışlardı. Çocuğun doğumunda kız olduğunu gören Hanna *"kız erkek gibi olmaz ki"*² diyerek biraz üzülmüşse de, bu vadini yerine getirmiş, Meryem adını verdikleri çocuklarını bebeklik çağı geçince, mabede teslim etmişlerdi. Meryem'in teyzesinin kocası olan Hz. Zekeriya çocuğun eğitim ve ihtiyaçlarıyla

² Âl-i İmran, 35.

ilgileneiyordu.³ Meryem genç kızlık devresine ulaşınca bakımını kimin üstleneceği konusu gündeme gelmiş, tartışmaların çözümü için açılan kurra amcaoğlu **Marangoz Yusuf**'un şansına düşmüştü.⁴ Bakımını üstlenme görevi ona verilmiş, onunla nişanlandırılmıştı.

Artık Meryem'le amcası oğlu Marangoz Yusuf ilgilenmeye başlamıştı. Günümüz Hristiyanlarınca Apokrif sayılan *Yakub İnciline* göre, Meryem henüz 16 yaşlarında iken bir gün kuyudan su çıkarmaya gittiğinde gaip ten bir ses duymuştu; bu ses "*Lütuf bulmuş selâm sana, kadınlar arasında bereket bulmuş, Allah seninle olsun*", diyordu. Etrafına bakındığında kimseyi görememişti. Korkarak evine girmiş; bir süre sonra önünde bir melek görünmüş ve hamile kalacağını söylemişti. "*Rabbin gücü seni gölgeleyecek*" demişti.⁵

Meryem'in bakımını üstlenen amcası oğlu, yaşlı Marangoz Yusuf çalışmaya gittiği yerden bir süre sonra eve döndüğünde, onun hamileliğini fark eder. Bir erkekle ilişkisi olabileceğini düşünür. Durumu kendisiyle konuşur, fakat Meryem'in söyledikleri onu tatmin etmez. Ertesi günü durumu akrabalara açıklamak isterse de, gece gördüğü rüya onu bu düşüncesinden geri çevirir; âile şerefini korumak için, kendisi evlenmeye karar verir ve evlenir.⁶ Çocuğun doğumu yaklaşıncı, Hz.İbrahim ve Hz.Musa için anlatılan hükümdarın egemenliğini sona erdirecek bir çocuğun doğacağı kehaneti İsa için de öngörülür. Rivayetlere göre, doğacak çocuğu ölüm tehlikesinden korumak için, Yusuf ve Meryem vahiy üzerine Mısır'a kaçmak üzere yola çıkarlar. Bebek yolculuk esnasında ailenin geceleyin sığındığı bir ahırda doğar. Yahuda İnciline göre ise, Romalı askerlerin kötülüklerinden Meryem'i korumak için şehrinı terk eder.⁷

³ . Yakub İncili, XI,3; Ali İmran,35-44.

⁴ Âl-i İmran, 44.

⁵ . Yakub İncili, XI, 3. Luka İncili, I,26-38.

⁶ . Yakub İncili, XII-XVIII., Matta, I,19-23; Luka, I,27-38.

⁷ Yahuda İncili, ????

İsa'nın doğumunda etraf mucizevî olarak aydınlanır, gecenin karanlığında duruma şahit olan çobanlar aydınlanan ahıra doğru koşarlar ve hayvanların yemliğinde yatan bebek İsa ile karşılaşır-lar. Bebeği selamlayarak Tanrı'ya şükrederler.⁸ Ayrıca üç bilge kişinin de yıldızları takip ederek bebeği buldukları ve saygı gös-terdikleri de anlatılır. Taharet gününün sona ermesinden sonra çocuğun Kudüs'e Süleyman mabedine kurban takdimi ve sünnet için götürüldüğü, sünnet edildiği ve bu sırada Simeon adında hik-met sahibi bir kişinin bebeğin istikbalini tanıdığı ve övücü şeyler söylediği anlatılır.⁹

Daha sonra Mısır'a giden aile bir süre orada kalır. Vali Herodos'un ölümü ve tehlikenin geçmesinden sonra Filistin'e Nasara'ya geri döner.¹⁰ Yolda yiyecek ve içecek zarureti ile karşı-laşınca, mucizevî olarak yanlarında bir dere ve taze meyveli hur-ma ağacı oluşuverir ve ihtiyaçlarını karşılarlar.¹¹

Meryem'in İsa'ya Yusuf'la nikâhlanmadan önce hamile kal-dığı rivayetleri sebebiyle günümüzün ekseri mezhepleri Yusuf'u biyolojik baba olarak kabul etmezler.¹² Markos İnciline göre, İsa'nın dört erkek, en az iki ya da üç kız kardeşi vardır: "*Meryem'in oğlu ve Yakub'un, Yoses'in, Yahuda'nın ve Simon'un kar-deşi, dulger, bu değil mi? Kardeşleri bizimle burada değil mi?*" (Markos, VI,3) ayetinde anılan kişiler İsa'nın kardeşleridir. Yohanna İnciline (XIX,25) göre ise, İsa'nın kardeşleri değil, ku-zenleridir. Ancak bu konuda da mezhepler arası görüş farklılıkları vardır. Protestan mezhebi bu evliliği gerçek evlilik ve İsa'nın ba-basını da Yusuf sayarken, Katolik mezhebi bu evliliğin formalite bir evlilik olduğunu, Yusuf'la Meryem'in iki kardeş gibi bir evde yaşadıklarını, İsa'ya isnat edilen erkek ve diğer kız kardeşlerinin manevi kardeşler olduklarını savunur. Kur'an evlilikten söz et-

⁸. Luka,II,15-21.

⁹. Luka,II,25-35.

¹⁰. Matta,II. Bölüm.

¹¹. İbrani Tomas İncili, XX; Meryem Suresi,24-26.

¹². Matta İncili, I,18-20.

mez, ancak İsa'nın İsa'nın babasız olarak Meryem'de yaratıldığını, Meryem'in de iffetli bir hanım olduğunu; Adem'i annesiz ve babasız yaratan için, onu babasız yaratmanın çok daha kolay olduğunu söyler.¹³ Ancak İsa'ya hamileliğinden sonraki nikâh ve diğer kardeşler konusunda olumlu veya olumsuz bir görüş beyan etmez. Bazı Protestan görüşlere göre de Meryem İsa'ya babasız hamile kalmıştır ama hamilelik sonrası nikâhlandığı amcaoğlu Yusuf'a normal aile hayatlarını sürdürmüşler ve İncillerde sözü edilen kardeşleri olmuştur.

Hz. Meryem ve İsa hakkında Kur'an'da haber verilen bilgilerin bir kısmı Hristiyanların sahih saydıkları, resmi İncillerde yoktur. Bu haberlerden bazılarını Kilisenin *apokrif* (uydurma) saydığı İbrani Tomas ve Yakub İncillerinde rastlanır. Batılılar bunlara “Çocukluk İncilleri” derler, günümüze çok az nüshaları ulaşabilmiştir. Yeni keşfolan Yahuda İnciline göre ise, Yusuf ve Meryem Beytlehem'de oturuyorlardı, İsa da Beytlehem'de doğmuştur. Romalı askerlerin Yahudi evlerine izinsiz girmelerinden ve tecavüzünden ailesini korumak için Yusuf, Galile'de Nasarat köyüne taşınmış, yeni kurulan Sepforis kentinin yapımında marangoz olarak çalışmaya başlamıştır. İsa da Nasaret köyünde büyümüştür.¹⁴

Hz. İsa'nın delikanlılığa geçiş ve eğitimi konusunda ne İncillerde ne de başka kaynaklarda hiç bir bilgi yoktur. İlk haber 12 yaşına geldiğinde ailecek Kudüs'e *Fısıh Bayramı* için gittiğidir; bir süre orada kalırlar, dönüş zamanı gelince İsa'yı bulamazlar. Ararlar ve ancak üç gün sonra onu mabette rahiplerle tartışırken bulurlar.¹⁵ İbrani Tomas İncili'nde bazı mucizevî haberler de anlatılır ve bunların bir kısmına Kur'an'da da işaret edilir. Örneğin 5 yaşında bir derenin kenarında çamur oynarken, 12 serçe figürü yaptığı ve özellikle de günün cumartesi oluşu sebebiyle babası (sayılan) Yusuf'a şikâyet edildiği, Yusuf'un çocuğun yanına gelip

¹³. Ali İmran, 56 vd.

¹⁴. Yahuda İncili, II, 10–14.

¹⁵. Luka, II, 41–52; İbrani Tomas İncili, XIX. Bölüm.

azarladığında, İsa'nın “*gidiniz*” sözü üzerine serçelerin gerçek kuşa dönüşerek ve bağrışarak uçup gittikleri, çevredekilerin şaşır-dıkları anlatılır.¹⁶ Yine henüz 5 yaşında iken, çevrenin en meşhur öğretmenleriyle onları şaşırtıcı tartışmalara girdiği,¹⁷ çocuk yaşta ölüleri diriltiği, körü ve abraşı iyileştirdiği haberleri anlatılır.¹⁸ İnciller arasında bu konuda tam bir mutabakat yoktur.

İncillerdeki ikinci gurup haber, Meryem'in teyzesi oğlu Hz. Yahya'nın İsa'yı Ürdün nehrinde vaftizi ve İsa ile karşılaşma sahnesidir.¹⁹ İncil rivayetlerine göre, vaftiz esnasında *Kutsal Ruh* güvercin şeklinde gelip onun başına konmuş ve gökten “*Benim sevgili oğlum budur, ondan hoşnudum*” diyen bir ses işitilmiştir. Ayrıca Yahya da: “*Ben senin tarafından vaftiz olunmaya muhta-cım, sen bana mı geliyorsun? diyerek (İsa'nın) önüne geçmek*” istemiş ve beklenen mesihin (beklenen rahip hükümdarın) o olduğunu söylemiştir.²⁰ Bu olayın İsa'da Mesihlik şuurunun doğ-masında ilk etken rolü oynadığı söylenir.

Hz. İsa'nın tebliğ görevine başlaması Hz. Yahya'nın tutuk-lanmasından sonradır. Gezici vaiz olarak tebliğ bayrağını açmıştır. Bu sıralarda 28-30 yaşlarında olduğu tahmin edilmektedir. O da selefi gibi, insanların günahlarından tövbe etmelerini istiyor ve Ahir Zamanda kurulacağına inandıkları **Tanrısal Krallık** ın yakında gerçekleşeceğini, ona hazırlık gerektiğini haber veriyordu.²¹ Kendisine sadakatle bağlanmış **Havarileriyle** insanları çevresine topluyor, gelecek günlerden bahsediyordu. Yahudi şeriatını güncel ve akıcı bir biçimde yorumluyor, anlamsız şekilcilikten uzak dur-maya çağırıyordu. Kendisine gelen tanrı vahyinden veya melek-lerden söz etmiyor, ancak bilge bir Yahudi aydını olarak samimi dindarlığı açıklıyor, şeriatı farklı yorumluyordu. Tevrat'a bağlı-lığını ifade ediyor, ancak yeni bir kitaptan bahsetmiyordu. İbadet ve

¹⁶ İbrani Tomas İncili, II, 1-5; Ali İmran Suresi, 49.

¹⁷ Ali İmran, 46; İbrani Tomas İncili, III-VIII. Bölümler.

¹⁸ İbrani Tomas İncili, IX-X, XVII-XVIII. Al-i İmran, 49.

¹⁹ Matta, III. bölüm.

²⁰ Matta, III, 13-16; Markos, I, 9-11; Luka, III, 21-22.

²¹ Matta, IV, 17; Markos, I, 14.

davranışlar yönünden tamamen Yahudi toplumunun bir üyesi idi. Vaazlarında ve davranışlarda ahlâkî derinliliği ve gelecekte kurulacak Tanrısal Devleti vurguluyordu. Mesihiliği ve peygamberliği için kendisinden mucize bekleyenlere, halk arasında yaygın hastalıkları tedavi ederek,²² az bir yiyeceklerle büyük kalabalıkları doyurarak²³ deliller gösteriyordu. Tebliğleriyle ilgili en meşhur hitabeti **Zeytin Dağı** vaazıdır:

Ne mutlu salah uğrunda eza çekmiş olanlara, çünkü göklerin melekûtu onlarındır. Benim uğruma insanlar size sitem edecekleri, eza eyleyecekleri ve size karşı yalan yere her türlü fenalığı söyleyecekleri zaman, size ne mutlu! Sevinin ve meserretle coşun, çünkü göklerde karşılığınız büyüktür. Çünkü sizden önceki peygamberlere de böyle eza ettiler.... Sanmayın ki, ben şeriati yahut peygamberleri yıkmaya geldim, ben yıkmaya değil, fakat tamam etmeğe geldim. Çünkü doğrusu size derim: Gök ve yer geçip gitmeden, her şey vaki oluncaya kadar, şeriatten en küçük bir harf veya bir nokta bile yok olmayacaktır. Bundan dolayı bu en küçük emirlerden birini kim bozar ve insanlara öylece öğretirse, göklerin melekûtundan kendisine en küçük denilecektir ve onları kim yapar ve öğretirse, göklerin melekûtunda kendisine büyük denilecektir.

Zina etmeyeceksin denildiğini işittiniz. Fakat ben size derim: Bir kadına şehvetle bakan her adam zaten yüreğinde onunla zina etmiştir. Ve eğer sağ gözün sürçmene sebep oluyorsa, onu çıkar ve kendinden at, çünkü senin için azandan birinin yok olması, bütün bedeninin cehenneme atılmasından iyidir. Ve eğer sağ elin sürçmene sebep oluyorsa, onu kes ve kendinden at, çünkü senin için azandan birinin yok olması bütün bedeninin cehenneme gitmesinden iyidir. Ve kim karısını boşarsa, ona boş kâğıdını versin, denilmiştir. Fakat ben size derim ki, zinadan başka bir sebeple karısını boşayan adam onu zaniye eder ve kim boşanmış kadınla evlenirse, zina eder.

²². Matta, V. bölün.

²³. Matta, XIV, 15-21.

Ve yine eski zaman adamlarına: Yalan yere and etmeyeceksin ve andlarını Rabbe ödeyeceksin, denildiğini işittiniz. Fakat ben size derim: Hiç and etmeyin, ne gök üzerine, çünkü o Allah'ın tahtıdır. Ne yer üzerine, çünkü onun ayaklarının basamağıdır. Ne de Yerusolım üzerine, çünkü o, büyük kralın şehridir...

Göz yerine göz, diş yerine diş, denildiğini işittiniz. Fakat ben size derim: Kötüye karşı koyma ve senin sağ yanağına kim vurursa, ona ötekini de çevir. Ve eğer biri seninle mahkemeye gidip, senin gömleğini almak isterse, ona abanı da bırak. Ve kim seni bir mil gütmeye zorlarsa, onunla iki mil git. Senden dileyene ver, senden ödünç isteyen yüz çevirme.

Sen komşunu sevecek ve düşmanından nefret edeceksin, denildiğini işittiniz. Fakat ben size derim: Düşmanlarınızı sevin ve size eza edenler için dua edin ki, siz göklerde olan Babanızın çocukları olabilirsiniz. Zira o güneşini kötülerin ve iyilerin üzerine doğdurur ve salih olanlar ile olmayanların üzerine doğdurur. ve salih olanlar ile olmayanların üzerine yağmur yağdırır. Çünkü eğer sizi sevenleri severseniz ne karşılığınız olur? ... Yalnız kardeşlerinizi selamlarsanız, fazla ne yapmış olursunuz? Putperestler de öyle yapmıyorlar mı?...

Ve oruç tuttuğun zaman, ikiyüzlüler gibi surat asmayın, zira onlar oruç tuttıklarını insanlar görsünler diye suratlarını asarlar...

Yeryüzünde kendinize hazineler biriktirmeyin ki, orada güve ve pas yiyip bozar, ve orada hırsızlar delip girerler, ve çalarlar. Fakat kendinize gökte hazineler biriktirin ki, orada ne güve ne de pas yiyip bozar, ve hırsızlar orada ne delerler ne de çalarlar...(Matta,V,3-VI,20).

Hz. İsa'nın vaazlarının dinleyicileri ve takipçileri her geçen gün artıyordu. Şeriatın geleneksel ve şekilsel tatbiki tenkit ediliyor, onun manevi içeriğine ve ihlâsa dikkat çekiliyordu. Bu konular *Yahudi Yüksek Meclisini* (Sanhedrium'u) rahatsız ettiği gibi, yakında kurulacak *Tanrısal Krallıktan* söz etmesi de Roma Valisi

Pilatos'u rahatsız ediyordu. Dolayısıyla İsa'dan hem Sanhedrium hem de devlet endişeleniyordu.

İsa'nın tebliği iki ana konuda yoğunlaşıyordu: **esiyanizm ve Şeriatın** yani dini hukukun yenilenmesi.

a. Mesiyанизm (Mehdilik)

İsa'nın elçiliğinin temel içeriği, Tanrısal görevle gelecek Mesih hâkimiyetinin artık kapının önünde hazır olduğu haberi idi. İsa müjdesinde, *“Sizin gördüğümüz şeyleri gören gözlere ne mutlu. Çünkü size derim ki, çok peygamberler ve krallar sizin gördüğünüz şeyleri görmek istediler, göremediler ve işittiğiniz şeyleri işitmek istediler ve işitemediler”*, diyordu. Kendisine itiraz edenlere de, *“Fakat ben Allah'ın parmağıyla cinleri çıkarıyorum, bu halde Allah'ın Melekûtu (Devlet ve hâkimiyeti) üzerinize gelmiştir”* diyerek, kendini mucizeleriyle savunmaya çalışıyordu. Kendinin beklenen Mehdi (Mesih) olduğuna işaret ediyor *“ve kim bende sürçmezse, ona ne mutlu,”* diyordu. Bahsedilen mucizelerin tarihi hakikati sorusunu, bir karara bağlamak mümkün değildir. Ancak İsa'nın bir kurtarıcı olarak Filistin'de kurulacak Tanrısal Mesih devletinden haber vermesi birinci derecede tebliğ hedefini gösterir.

Her ne kadar rivayetlerin geneli İsa'nın Mesihliğini ilan ettiği yönünde ise de, Yahuda'ya göre Hz. İsa kendisi de emin olduğu için, bunu açıkça ifade etmemiştir. Hz. Yahya aynı endişeyle ölmüne yakın, iki öğrencisini İsa'ya göndererek beklenen mesihin kendisi olup olmadığını sordurmuş, ancak İsa *“ben mesihim”* diyememiş, olumlu olumsuz bir cevap verememiştir.²⁴

İsa'ya göre, dünyayı değiştirmek Tanrı'nın vazifesiydi. Onun yaptığı şey ise, yaklaşan Tanrısal Devleti ve Hesap Gününü müjdelemesiydi. Fakat vazifesi, yalnız müjde ve tebliğle bitmiyordu. O'nun varlığı ahir zamanın bir işareti ve beklenen günün bir vasıtasıydı. Bundan dolayı O, etrafındaki küçük bir grupla Kudüs'e

²⁴ Yahuda İncili, V,15.

giderek, Mabel'di, kutsal olmayan şeylerden temizlemek için, işgal etmişti. Oradaki satıcıları ve dilencileri kovup çıkarmıştı. Yine, cemaat rivayetlerinden anlaşıldığına göre, *Paskalya Bayramını* adamlarıyla kutlarken durumu aydınlatıcı bir konuşma da yapmış ve gelecek Paskalyayı Tanrısal Devlet'de birlikte kutlayacaklarını haber vermişti.

Tanrısal Devlet ve hakimiyet ne idi? O, acıklı olayların beklendiği, ahir zamanda meydana gelecek, kıyamet öncesi 1000 yıl sürecek bir ihtişam ve cennet hayatının başlangıcıydı. Önce, milli Yahudi politikacılarının tasvir ettiği ümitler hakikat olacak, yabancı hakimiyetler yıkılacak, Davud Krallığı tamir edilecek ve bütün Yahudiler mukaddes topraklarda toplanacaktı. Bu sebeple, Mesih ve Ahir Zamandan haber veren yazılarda, Ahir Zamanın olağan üstü hadiselerini ve Mesih faaliyetlerini tasvir eden, özel bir literatür gelişmişti. Mesih'in gelişi, haşır, insanların kalplerinden kötülük eğilimlerinin ve acılarının çıkarılışı, peygamberlerin vaad ettiği yeni kalplerin takılması vs. gibi olağanüstü olaylar bekleniyordu. Böylece, Tanrısal Kral, yani Mesih yeryüzüne hakim olacak, O'nun ismi ve arzusu, yegane isim ve arzu olacaktı. Değişen dünyanın bu hali, bir nevi günahsız dünyanın Cennet hayatının başlangıcı olacaktı. İlahi hakimiyet birdenbire, gece dolaşan bir hırsız gibi, ansızın geliverecekti ve o anı çağdaşlarıyla birlikte yaşayacaktı.

Fakat bütün bu bekleyişlerin hiç biri gerçekleşmedi. Özellikle Havariler Cemaatının beklediği gibi, henüz kendi hayatlarında İsa'nın dünyaya geri dönerek, vaad edilenleri gerçekleştireceği hesabı, bir netice vermedi. Havari Petrus, *Her şeyin sonu yaklaştı*, Yohanna, *son saattir*, Paulus, *Rab Yakındır* diyerek, hayatları boyunca cemaatlerini sakinleştirmeye ve ümit vermeye çalıştılar. Zamanımıza kadar aradan uzun yıllar geçmesine, hiç bir değişiklik olmamasına rağmen, milyonların gönlüne yerleşen İsa, hala müjdelenen Tanrısal Mesih devletini kuracak kişi sayılmaya ve beklenmeye devam etti.

Çünkü İsa'nın ölümden dirildiği, Tanrı katına yükseldiği haberlerine dayanarak, onun Mesihlik görevini tamamlamadan ayrıldığını, tekrar geri dönerek Tanrısal Mesih devletini kuracağını düşünürler ve inanırlar. İlk zamanlar dönüş günlük beklenirken, zamanla yerini haftalık bekleyişe ve pazar gününe bırakılmıştır. Aradan yüzyılların geçmesi üzerine artık bekleyiş, her yıl bilinmeyen bir Paskalya bayramına kalmıştır. Büyük kiliseler beklenen paskalyanın tarihini Allah'a bırakırken, günümüz yeni dini akımları İsa'nın geleceği hakkında yakın zaman kehanetlerinde bulunurlar. Verilen rakamlar gerçekleşmeyince bir gerekçe bularak gelişin yakın bir zamana ertelendiğini cemaatlarına duyururlar. Cemaatlerinin "Tanrısal Devlet" heyecanını canlı tutmaya çalışırlar.

Bu tasavvurlar Müslümanları da etkilemiş, İsa'nın öldürülmediği, Tanrı katına yükseltildiği yolundaki Kur'an ifadesi, Hristiyanlık paralelinde rivayet ve yorumlarla Hristiyan tasavvurlarına yaklaştırılmıştır. Yorumlar Mehdi tasavvurlarıyla birleşerek Hz. İsa'nın ölmediği, göklerde yaşadığı, Ahir Zamanda Şam'daki Beyazminare'den dünyaya inerek, kurulacak Mehdi devletinde yer alacağı, icraatında Mehdiye yardımcı olacağı yönünde yorumlar gelişmiştir: Hatta Ali İmran, 55 ve Maide, 117 ayetlerinde verilen "*ey İsa, ben seni öldüreceğim, bana yükselteceğim*" ve "*Sen beni vefat ettirince onları gözetleyen sen oldun*" meallerindeki açıklamaları belirtilen "**İsa'nın öldüğü, fakat öldürülmediği**" şeklindeki ifadeler pek dikkate alınmamış, sentezci yorumlar âyetleri dahi gölgelemiştir.²⁵

Kıyamet ve Haşir öncesi, ölümün ortadan kalktığı 1000 yıllık Mesih saltanatı, yerini Mehdi'nin saltanat süresi hakkındaki değişik rivayetlere bırakmıştır. İsa'ya da Mehdi'nin yardımcılığı rolü verilmiştir. Çünkü Kur'an'da geçen *mesih* ismi, onun makam ve görev ismi değil, ona verilmiş bir lakap ismidir. İsa'nın da işaret

²⁵ .Hüseyin Atay, Kur'ana Göre Araştırmalar, I, Ankara 1993, s.49.

ettiği, Kitab-ı Mukaddes'in müjdelediği Peygamber hükümdar Hz. Muhammet'tir.²⁶

b. Şeriat Sorunu

İncil yazarlarından Matta, sıhhatında şüphe edilemeyecek bir sözü rivayet eder. Büyük bir ihtimalle, Hz. İsa'nın en eski sözlü rivayet mecmualarından alınmış olmalıdır: "*Sanmayım ki ben şeriatı yahut peygamberleri yıkmaya geldim, ben yıkmaya değil, bilmekis tamamlamaya geldim*".²⁷ Bu sözün kaderi Eski Kilise'de çok yönlü oldu. Aşırıya kaçmaksızın, bütün Hristiyan inanç tarihinin bu cümlelerin tefsirleri üzerine bina edildiği söylenebilir. Eski kiliseler de bu cümleyi anlamaya çalışmışlar, İsa'nın kardeşi Yakub'un liderliğini ettiği Ebionitler hariç hiç biri Eski Ahid şeriatını takip etmemişlerdir. Paulus hayranı Marsiyon bu cümleyi yalanlama ve Hz. İsa'nın sözü olmadığını söyleme cesaretini göstermiştir.

Bu cümlelerin tefsir tarihi çok önemlidir. Çünkü, İsa Mesih Kilisesinde Yahudi şeriatının geçerli olup olmadığı, tamamen bu cümlelerin anlaşılmasına ve kabulüne bağlıdır. Bu cümle ile Hristiyanlığın, Yahudiliğe bağlanması muhtemeldi. Kilise bu soruya her zaman geçerli olabilecek, karmaşık bir çözüm yolu buldu. Buna göre İsa, *Eski Ahid kanunlarını kısaltarak muhafaza etmiş ve yenilemişti*. On Emir etrafında ibadet ve merasim kanunları devam ederken, ahlak kanunları gelişmiş oluyordu. Anlaşıldığı kadarıyla Hristiyanlık, daha çok İsa'nın tutumunu kendisine örnek edinmiş, lâfza bağlı kalmamıştır.

Zeytin Dağı vaazından anlaşıldığına göre: O, dinleyicilere Allah'ın arzularını öğretmek ve eskiden bilinen Tevrat Kanunlarını esas gayesine götürmek istiyordu. Gayesi, şeriatı bir takım fazlalıklarla ziyadeleştirmek ve tatbikini güçleştirmek değildi. Günlük hayatın alışılmış kanunları ötesinde, Allah'ın hakiki isteklerine

²⁶ A'raf,157.

²⁷ Matta,V,17.

dikkat çekmekti. İsa, ne şeriatı ziyadeleştiriyor, ne de şeriat ruhundan uzak şekilsel tatbikini teklif ediyordu.

Hız. İsa'nın şeriatla ilgili tebliğine Kur'an da ışık tutar, nitekim *Tevrat'tan öntimde bulunani doğrulayıcıyım. Size haram kılınmış olanun bir kısmını size helal yapacağım...* demektedir²⁸ ki, bu ayet İsa'nın Şeriatın ağırlığını hafifletmek ve Zeytin Dağı vaazında açıkladığı şeriatın içeriğine, ahlakî kalite ve samimiyet getirmek isteğini yansıtmakta, şekilsel hukuk kuralları yerine, içten gelen dindarlığı, ihlası, takvayı öne alma gereğini vurgulamaktadır.

c. Hız. İsa'nın Tebliğ Alanı

Hız. İsa'nın elçiliği daha çok Yahudilere yönelikti. Arada sırada Yahudi olmayanların isteklerini yerine getirmekle beraber, hizmetinin ağırlık merkezi Yahudilerdi: *"Ben İsrail evinin kaybolmuş koyunlarından başkasına gönderilmedim"*²⁹, sözünüle bunu ifade ediyordu. Tanrısal devleti müjdelemek için, havarilerini yalnız Yahudilere gönderiyor ve onları açıkça uyarıyordu: *"Milletler yoluna gütmeyin ve Samirileri'in şehirlerinden hiç birine girmeyin, fakat daha çok İsrail Evinin kaybolmuş koyunlarına gidin ve giderken, Göklerin Melekûtu (Tanrısal Devlet) yakındır diye vaaz edin,"* diyordu. İncillerin haberleri de, İsa'nın hayatı boyunca Yahudilik sınırları içinde kaldığını göstermektedir. Günümüz Hristiyanlarına göre, göklere yükselen İsa sonradan talebelerinin diğer milletlere mensup halklar arasında da vazife yapmalarını onlara vahyetmiş: *"Bütün dünyaya gidin, İncil'i bütün varlıklara vaaz edin"*, demişti. Putperestler arasındaki misyon çalışmaları Paulus'un cemaata girmesinden sonra başlamıştır. Başlangıçta ilk hedef Yahudiler'di, daha sonra tebliğ çalışmalarının ağırlığı, Filistin dışındaki Yahudileri Hristiyanlığa kazanma yoluna çevrildi. Bu arada putperest misyonuna yer verildi.

²⁸. Ali İmran,50.

²⁹. Matta,15/24. Aynı muhtevayı Kur'an *"Onu İsrail Oğullarına peygamber olarak gönderecektir"* (Âli İmran,49) buyurarak onaylar. Ancak İsrail Oğullarından başkasına gönderilmedi savını Kur'an kabul etmez. Mûsa'nın da İsa'nın da tüm insanlığa tebliğde bulunmaları emredildiği vurgulanır (Âli İmran,187).

Kanaatımızca Hz. İsa'nın başlangıçtaki sınırlı hareketi, çekirdek cemaatını Yahudilerden kurnak, daha sonra bu merkez cemaat etrafındaki tebliğ çemberini genişletmek olmalıdır. Tebliğinin kendi milletince daha kolay anlaşılabilceğini ümit etmiş olmalıdır. Yoksa Tanrının görevlendirdiği bir elçinin insanlar arasında ayırım yapması düşünülemez. Nitekim Kur'an (III,187) "*Allah, kendilerine Kitab verilenlerden 'onu mutlaka insanlara açıklayacaksınız, gizlemeyeceksiniz!'*" diye söz almıştı. Fakat onlar, verdikleri sözü arkalarına attılar...", buyurarak görevin yalnız bir millete, kabileye değil, tüm insanlığa tebliğ olduğunu vurguluyor. Başlangıçtaki sınırlandırıcı yorum ve rivayetlere açıklık kazandırıyor. Diğer milletlere tebliğ görevini sürdürmeyerek, Tevrat'ı Yahudi kavmine has kılan anlayışı tenkit ediyor. Dolayısıyla İncildeki sınırlayıcı ayetlerin özel şartlarda geçerli olabileceğine işaret ediliyor.

2. Hristiyanlıkta İlk

Ayrılıkların Ortaya Çıkışı

Hz. İsa'nın cumartesi yasağına rağmen hastaları tedavi etmesi, şeriatın zaruret hallerinde yumuşatılabileceğine işaret etmesi, gelecekteki Yahudi hukuk anlayışına karşı gelmek demekti. İsa şekilsel dindarlık aleyhinde konuşuyor, Yahudi Meclisi görüşlerine pek itibar etmiyordu. Etrafına toplanan kalabalıklara vaaz ediyor, dini hukukla ilgili yeni yorumlar yapıyordu. Bu davranışlar idareci çevrede hoşnutsuzluk yarattı. Özellikle Mesihlik iddiası, bu hoşnutsuzluğu daha da artırdı. Henüz tebliğe başlayalı üç-beş sene kadar olmuştu ki, tutuklanarak daha fazla güçlenmesinin önüne geçilmek istendi. Rivayetlere göre, 12 Havarisinden biri olan Yahuda İşkariyot'un bir tarla karşılığında ikna edilmesi ve yardımıyla yakalandı³⁰ ve kararı önceden verilmiş Yahudi Yüksek Mahkemesinde yargılandı. İdama mahkûm edildi. Hükmün infazı için, Roma Valisi Pontius Pilatus'a teslim

³⁰ Yahuda İncili I (Yahuda bu isnatları yalanlar, kendisine İftira sayar. Olaylardan üzümlere, manastıra inzivaya kapanır ve sonunda Romalı askerlerce şehit edilir. Fazla bilgi için metne bakınız).

edildi. Yine idam cezasına çarptırılmış iki eşkıya ile birlikte çarşıya gerilerek idam edildi.³¹ İncillerde bu sahneler acıklı bir şekilde tasvir edilirler.

Yine İncillerin tasvirine göre, haça gerilerek ölen İsa'nın cesedi, annesi ve şakirtleri tarafından teslim alınarak cuma günü ikinci vakti, akşam öncesi gömüldü. Cumartesi gününü sükûnetle geçiren annesi ve şakirtler Pazar günü sabah erkenden kabir ziyaretine gittiklerinde, kabrin açılmış, üzerine sarılmış kefen bezlerinin etrafa atılmış ve cesedin de olmadığını gördüler. Endişe ile cesedi ararken, İsa kendilerine göründü ve Allah'ın yanına çıkacağını söyledi. Daha sonraki günlerde de (İsa) yakınlarına ve şakirtlerine görünmeye, mesajlar vermeye devam etti.³² İnananlar arasındaki bu söylenti ve tasavurların yorumu da o günün insanların kültür ve anlayışlarına göre farklı oldu.

Elçinin başlangıçtaki dinleyicileri, ilk cemaatin çekirdeğini teşkil edenler Yahudi kökenli inananlardı. İlk Hristiyan cemaatı, İsa'nın ölümünden dirilişine imanla, yeni bir Mesih hareketini doğuruyordu. Çeşitli çevrelerden toplanan ilk Kudüs Cemaatı, Havariler Tarihi'nin haberlerine göre, Kutsal Ruh'un, Paskalya Bayramında inmesiyle, yabancı dillerde konuşmaya başlamışlardı. İlk cemaat için bu, onların Ahir Zaman cemaati olduklarının işareti sayılıyordu. Zaten, Yahudilerin bekleyişlerine göre, Ruh'un Ahir Zaman'da ineceği vaad edilmişti. Ancak, Yahudilerin şüphe ve reddi, İsa Mesih cemaatinin Yahudilerden ayrılması ve bağımsız bir kilise kurulması ortamını hazırladı. Ardınca da, ilk Hristiyanlar arasında çarşıya gerilen ve tekrar dirilen İsa Mesih elçiliğinin Filistin sınırları dışına, bütün dünyaya taşınmasının zorunluluğu şuuru ortaya çıktı. İsa'nın mesajı Yahudi olmayanlar arasında da tebliğ edilmeye başlandı. Dolayısıyla cemaata çeşitli putperest

³¹ . Matta, XXVI-XXVII; Markos, XV-XVI; Luka, XXIII; Yohanna, XIX.

³² . Markos, XVI; Luka, XXIV; Yohanna, XX-XXI.

kökenli insanlar da alınmaya başlandı. Tabii bunlar kendi dünya görüşlerini de beraberlerinde getiriyorlardı. Yahudi kökenliler onlardan daha önceleri putperestlikten Yahudiliğe girenlerden istenenleri aynen istiyorlardı. Aradaki sıkıntıların çözümüne en büyük katkıyı henüz İsa'nın ölümünden 4 yıl sonra Hristiyan olmuş, putperest çevrede yetişmesi dolayısıyla çok tanrı ve Gnostik felsefeleri de iyi bilen, Yahudi kökenli Paulus sağladı. Paulus cemaate yeni bir hareket ve kuvvet kazandırmakla birlikte, yeni doğmuş Hristiyan cemaati arasına, değişik düşünce ve yorum tohumlarının da atılmasına sebep oldu. Yeni yorumlarla karşılaşan cemaat üyeleri farklı iki temel görüş etrafında toplandı. Bu istikbalde meydana gelecek temel ayrılıkların bir işareti idi.

Temel anlaşmazlıkların başında, İsa'nın mahiyetinin ilah mı, peygamber mi olduğu, putperest kökenlilerin sünnet olup olmayacakları, geleneksel dini hukuka uyup uymayacakları, cemaat başkanının kim olacağı, havariliğin şartları vs. gibi konular geliyordu.

İsa'nın aralarından ayrılalı az bir süre geçmişti ki Putperest kökenliler bir tarafta, Yahudi kökenliler diğer tarafta toplanarak kümeleşmeler ve tartışmalar başladı. Rivayetlere göre, cemaat içindeki huzursuzluğu giderebilmek ve eski birliği sağlayabilmek için, MS. 48/49 yıllarında havariler ve İsa'nın yakınları toplanarak meseleleri müzakere zorunluluğunu hissettiler. Kudüs'te Meşhur **Havariler Konsili** toplandı. Görüşmeler günlerce sürdü. Ayrılık ve tartışma konuları açıkça ortaya kondu. Sonunda zahiri bir uzlaşma olduysa da, problemler artarak devam etti. Yahudi kökenliler İsa'nın kardeşi Yakub etrafında birleşirken ve İsa'yı bir peygamber olarak tanırken, Paulus yorumlarında birleşen Putperest kökenliler İsa'ya Tanrı Oğlu gözüyle bakmaya başladılar ve günümüz Hristiyanlığının çekirdeğini oluşturdular.

3. Kutsal Yazılar

Yukarıda görüldüğü üzere daha Hıristiyanlığın ilk zamanlarından itibaren, hatta Hatta Hz. İsa'nın dünyadan ayrılışının ardınca ortaya çıkan farklı değerlendirme ve görüşlere paralel cemaatler de ortaya çıkmaya başladı. Bu cemaatler içinde yeti-şen İncil yazarlarının da haberleri kendilerine ulaştığı ve yorumlandığı şekliyle kaleme almaları doğaldır. Böylece Roma İmparatorluğunun çeşitli bölge ve ülkelerinde çeşitli cemaatler içinde İsa'yı ve mesajını anlatan farklı İnciller ortaya çıkmıştır.

Miladın II. yüzyılında Kilise Büyüklerinden Marsiyon isimli bir din büyüğünün M.S.140 yıllarında Gnostik felsefe ağırlıklı, Luka İncilini ve Paulus mektuplarını esas alan, kendine has görüşlerini yansıtan kutsal yazılar mecmuası hazırlaması ve kendi derlediği yazılar dışındaki İncil ve Mektupları uydurma ilan etmesi üzerine, Roma Kilisesi içinde kutsal yazıların sahilhiği, güvenirliliği veya güvenilmezliğı, uydurmalığı konusu tartışmaya açılmış oldu. Batı Kilisesi Marsiyon'u zındıklıkla suçlayıp dışlarken, çeşitli görüşlere ve mezheplere zemin oluşturan İncilleri ve Mektupları “Sahihler ve Uydurmalar” (Kanon /Ölçü ve Apokrif /uydurma) şeklinde ayırma ve değerlendirme tartışmaları da başlamış oldu.

Yeni Ahid'in sahilhinden (kanon'dan) rivayet silsileleri ilk dönemlere kadar ulaştığı kabul edilenler anlaşılır oldu. Nesnel ifadeyle III. yüzyılın başından beri, Yunanca yazılan 4 İncil ve mektuplar kabul gördü. Bunların ilkinii **Matta, Markos, Luka ve Yohanna**'nın dört İncil'i teşkil eder. Birtakım ayrılıklara rağmen, bunlardan ilk üçünün ana meselelere bakışı birbirine yakındır. Bu sebeple ilk üç İncil'e 150 yıldan beri **Sinoptik İnciller** (Birlikte Bakan İnciller) denir. Metin araştırma ve tertiplerinden, Markos İncili'nin Matta ve Luka İncillerinin de kaynağı olduğu ve bu üçü-

nün de yine İsa'nın sözlerini ihtiva eden bilinmeyen bir kaynağa dayandığı kabul edilir. Bu üç Sinoptik İncil, zaman bakımından 4. İncil Yohanna'dan öncedir. Dil ve içerik karşılaştırmaları bunu gösterir. Fakat hepsi de, bize verdikleri haberlerden, zikrettikleri nesillerden ve felâketlerden çok daha sonra yazılmışlardır. Tarihî muhtevaları ise, daha ilk zamanlarda kaybolmuştur. Verilen haberler, İsa'nın talebelerinden ağızdan ağıza nakledilen sözlü rivayetlere dayanır. Bu yazıların hiç birinin orijinali elimizde yoktur. Bazı kopya parçalarının 150 yıllarına kadar gerilere gittiği söylenmektedir. Mevcut yazmaların çoğu 4. ve 6. Yüzyıllardan kalmadır.³³

Yeni Ahid'in kanonlaşma (resmîleşme) safhasında M.S. 200 lerden sonra iki akımın izlerine rastlanır. Bunlardan Yunanca konuşan âlimlerden Origenes'in (185-253) kutsal yazıları “yanlışlar”, “kabul edilenler” ve “şüpheliler” olarak sınıflamaya tâbi tuttuğu görülür. Kabul edilenler arasında dört İncil, 13 Paulus mektubu, 1. Petrus ve 1. Yohanna mektubu, Vahiy ve Havariler tarihi vardır. Şüphelilere de 2. Petrus mektubunu, 2. ve 3. Yohanna mektuplarını, İbranilere Mektubu, Yakub ve Yahuda mektuplarını dahil etmişti. Benzeri bir sınıflamayı Filistinli Kayseriya Piskoposu Eusebius Pamphili de (318) yapmıştı. Latince konuşan bölgelerde ise Cyprian, Hilarius ve Ambrosian gibi âlimlerin sınıflandırma (kanon hazırlama) teşebbüsünde bulundukları bilinmektedir. Bunlara delil olarak “*Muratori Kanonu*” olarak bilinen ve 1740 larda keşfolan parçalar gösterilir.³⁴

Yeni Ahid'in resmîyet kazanması ilk defa 393 Hippo ve 397 Kartaca konsilleriyle gerçekleşmiştir. Konsil kararını ilk uygulayan da İskenderiye Piskoposu Athanasius olmuş ve bunu tüm Mı-

³³ Udo Schnelle, die Entstehung und der Inhalt des Neuen Testaments, <http://www.theo-notizen.de/theo/Bibel-4.htm>, 28.04.2005.

³⁴ <http://www.bechhaus.de/28.04.2005>, s.11-12.

sır'a teşmil etmiştir. Daha sonraları Roma İmparatorluğunun diğer bölgeleri de Yeni Ahid'in kabul gören yazılarını resmen sahih olarak benimsemişlerdir. Kanonlaşmanın 321 İznik Konsilinde olduğu iddiaları varsa da, bunların tarihi geçerlilikleri yoktur.³⁵

İnciller kaynak olmaları bakımından ne modern, ne de eski çağ hayat hikâyeleriyle kıyaslanabilir. Yazarları, kahramanlarını nasıl düşünüyorlarsa, soruşturmalarında nasıl öğrendi ve inandı iseler, o şekilde tasvire çalışmışlardır. Bu bakımdan, rivayetler bizi birinci derecede ilgilendiren, tarihî İsa'nın hayat hikâyesi ve tarihî olayların bilgisi değildir. Sinoptik İncillerin yazarları, kendilerine kadar gelen ve içinde İsa'nın da sözleri bulunan rivayetleri, toplu halde bize ulaştıran kimselerdir. Yohanna ise, bu rivayetler üzerinde kendisi ayrıca çalışarak, yorumlarıyla birlikte İncilini hazırlamıştır.

a. **Markos İncili**, Hristiyan araştırmacıların genel kanaatine göre, İncillerin ilkidir. Muhtemelen onu Markos miladî 63-70 yılları arasında mabedin tahribinden önce Romalı müminlerin isteği üzerine Yunanca yazmıştır. Yazarın esas adı Yuhanna'dır. 12 havariden biri değildi. Yahudi bir aileye mensuptu. Bilgileri havarilerden almış olmalıydı. Mısır'da misyon faaliyetlerini sürdürürken, putperestlerin entrikalarıyla öldürülmüştür. Markos'un havarilerden Petrus ile birlikte İsa'nın ulûhiyetini kabul etmediği bildirilir.³⁶ Matta ve Luka kendi İncillerini hazırlarken Markos İncilinden yararlandıkları tahmin edilir. Bunların yanında İsa'nın sözlerini ihtiva eden başka bir mecmua da bulunmalıdır. Bu güne kadar henüz açıklığa kavuşturulamayan bu kaynağı Luka da kul-

³⁵ Udo Schnell, die Entstehung und der Inhalt des Neuen testaments, <http://www.theologie-online.uni.goettingen>, 28.04.2005. s.11-12.

³⁶ . Muhammed Ebu Zehre, *Hristiyanlık Üzerine Konferanslar*, İst.1978, 79; Şaban Kuzgun, *Dört İncil, Farklılıkları ve Çelişkileri*, İst.1991, s.146.

lanmıştır. Ayrıca bu İncil bazı özel rivayetlere de sahip olmalıdır.³⁷

b. Matta İncili'nin yazarı 12 Havariden biridir. Hz. İsa'ya bağlanmadan önce Kafarnahum ilçesinde (Celile vilâyetine bağlı) vergi memuru idi. İsa'ya bağlandıktan sonra ondan ayrıldı. Ölümünden sonra da Hristiyanlığı yaymak için çeşitli ülkelere geziler yaptı. Miladî 62 veya 70 yılında Habeşistan'da bir ok darbesi sonucu şehit oldu. İncilini 60'lı yıllarda İbranca veya Süryanca yazdığı ve kimliği bilinmeyen biri tarafından Yunanca'ya çevrildiği tahmin edilir.³⁸ İsa'nın şeriatı kaldırmak için değil, geliştirmek için geldiğini vurgulamasıyla dikkatleri çekmiştir.

c. Luka İncili'nin yazarı olan Luka'nın mesleği hekimlik idi. O, aynı zamanda Yeni Ahid'in 5. kitabı *Resullerin İşleri*'nin "nin de yazarıdır. Kitaplarını 60-80 yılları arasındaki dönemde Yahudi asıllı olmayanlar için Yunanca yazdığı kabul edilir. Bu sebeple yazılarında çok tanrıcuları cezpt edici hikâyeleri sergiler. Antakya'da Yahudi asıllı bir aileden gelmiştir. Özel kaynağı ile birlikte kendinden önceki iki İncili de kullanmıştır. En önemli kaynağı, üstadı Paulus olup, kendisine yardımcılık etmiştir. Romalı olduğu görüşünde olanlar da vardır.³⁹

d. Yohanna İncili kendinden önceki üç İncil'den farklıdır. Onlar "Tanrısal Devlet" üzerinde dururlarken, Yohanna ise İsa'nın Tanrısallığını vurgular. İncil yazarının havari Yohanna değil, II. yüzyılda yaşayan Filozof Yohanna olduğunu ileri sürenler de vardır. Yazar Yeni Eflatuncu görüşün etkisinde, İsa'yı "logos"la özdeşleştirir. İncilini 90-110 yıllarında Efes veya Antakya'da yazdığı

³⁷ . Eduard Schweizer, *Jesus Christos*, München-Hamburg 1968, s.12.

³⁸ . M.Ebu Zehre,73.

³⁹ .Şaban Kuzgun, *Dört İncil, Farklılıkları ve Çelişkileri*, İstanbul 1991, s. 149.

tahmin olunur.⁴⁰ Ancak bir kısım tarihçiler yukarıdaki İncillerden hiç birinin 3. asırdan önce mevcut olmadıkları kanaatindedirler. Bu dört İncilin varlığından ilk bahseden kişi, MS. 209 da Aryus'dur. Daha sonra Klemen Alexandriyanus (MS. 216) **Dört İncilin** kabul edilmesinin gereğini belirtir.⁴¹

Mektup yazarları arasında isminden en çok söz edilen 12 mektupla **Paulus**'tur bugünkü kiliselerin babası sayılan enerjik bir zattır. Tarsuslu'ta bir Yahudi ailesinden doğmuş ve putperest bir çevrede yetişmiştir. Önce İsa düşmanlığı yaparken, İsa'nın ölümünden sonra vizyonel bir aydınlanma ile İsa'yı ve görevini kabul etmiş, yaptığı yorumlarla *İsa'nın Tanrılığını savunarak* Hristiyanlığa yeni bir yön vermiştir. İsa'nın ölümüyle Eski Ahid şeriatının kefareti olarak neshedildiğini, hükmünün kaldırıldığını savunmuş, kendini Hristiyanlığın merkezine getirebilmiştir.

Mektup yazarlarından **Yakub**, havarilerden olup balıkçı Zebedin'in oğlu, Yohanna'nın kardeşidir. Havarilerdendir. Yahudi liderlerinin nefretini kazanması sebebiyle 62 yılında recim edilerek öldürülmüştür. **Yahuda**, Matta İncil'inde adı geçen Taddaus'tur. Yakub'un küçük kardeşidir. Misyoner olarak gittiği İran'da şehit edilmiştir.⁴² **Petrus**'un asıl adı Saman'dır. Hz. İsa'nın havarilerindendir. Balıkçılıktan misyonerliğe geçmiştir. 65 yılında Roma'da haça gerilerek öldürülmüştür. Petrus ve öğrencisi Markos'un İsa'nın Tanrılığı hakkındaki Paulus yorumunu kabul etmediği rivayetler arasındadır.⁴³

⁴⁰ . E. Zehre, 85 v.d.; Ş. Kuzgun, 150 v.d.

⁴¹ . M. Ebu Zehre, s.70.

⁴² . M. Ebu Zehre, 114.

⁴³ . M. Ebu Zehre, 113.

4. DİĞER İNCİLLER

(Apokrif İnciller)

Hristiyanlığın sahih sayarak Yeni Ahid'e aldığı metinlerin dışında, sahih saymadığı, uydurma kabul ettiği bazı İnciller ve mektuplar da vardır. Bunların en meşhurları **Yahuda, Ebionitler, İbranîler ve Barnaba İncilleridir**. Bu İnciller, bugünkü Hristiyanlığın aksine, Allah'ın birliğini, İsa'nın Allah'ın kulu ve resulü olduğunu ve Tanrı olmadığını savunurlar. Ebionitler İncilinden bazı parçalar günümüze gelebilmiştir. Bütün olmadığı için bu konuda geniş açıklama yapmak güçtür. Eldeki Barnaba İncili 20. yüzyılın ilk yarısında iki İngiliz bilgini olan Londsdales ve Laura Ragg tarafından İngilizce'ye çevrilmesinden buyana sayısız tartışmalara ve incelemelere sebep olmuştur.⁴⁴ **Yakub İncili**, 63 veya 66 yıllarında Romalılarca şehit edilen İsa'nın kardeşi Yakub'a dayanmaktadır. Hz. Meryem'in babası İmran ve annesi Hanna'nın çocuk hasretleri ve Meryem'in doğuşuyla başlar, büyümesi, Hz. Zekeriya'nın himayesindeki mabede verilmesi, evlilik zamanı gelince evleneceği erkekler arasında kur'a çekilişi, marangoz Yusuf'un şansına düşüşü, Kutsal Ruhla hamile kalışı ve İsa'nın doğumu hikâyeleri, Kur'an'ın Âli İmran, 33-48 ve Meryem, 2-35 ayetlerine paralel ve daha ayrıntılı olarak anlatılır. **İbranî Tomas İncili**, Hz. İsa'nın çocukluğu ve mucizeleri ile ilgili anlatılanları ve Hz. Yahya hakkındaki haberleri içerir. Al-i İmran ve Meryem Surelerindeki haberlere paralel bilgiler verir. Bu iki İncil'e Hristiyan bilginlerince **İsa'nın Çocukluk İncilleri** denir. İbranî Tomas İncilinden başka, yine Mısır'da bulunmuş ayrı bir **Tomas İncili** daha vardır. 1945 yılında ortaya çıkarılmıştır. **Petrus İncili**, Yukarı Mısır'da 1886/87 de bulunmuştur. Yine 1945 de Nag Hammadi metinleri arasında Mısır'da bulunan **Filip İncili** de Koptik İnciller grubu arasında yer alır. Gnostik düşüncenin etkisi kendini hissettirir.

⁴⁴ . Thomas Michel, *Hristiyan Tanrıbilimine Giriş*, İstanbul 1992, s.43. Ayrıca Türkçe tercümesi için Bkz; Barnaba İncili, Çev. Mehmet Yıldız, İstanbul tarih-siz, Kültür Basın Yayın Birliği 3. Baskı.

Bizim bu çalışmamızın gelecek bölümlerinde tercüme ve metinlerini verdiğimiz İnciller Batılı yazarlarca Apokrif İnciller olarak, yani Uydurma İnciller olarak isimlendirilir. Bu deyim bize göre belirli bir inanç açısından olması, objektif olmaması sebebiyle biz bu deymi “**Diğer İnciller**” olarak kullanmayı uygun bulduk. Bu İncillerin içerik benzerlikleri ve gruplaştırılmaları konusunda da Batılı uzmanların tasniflerine uyduk. Bu konuda bilimsel tartışmalara girişmedik. Gayemiz ülkemiz ilim âlemine bunları metin olarak tanıtmaktır.

Bilimsel tetkik ve yorumlarını bizden sonraki araştırmacılara bırakıyorum.

Ayrıca Yeni Ahid metinleri içinde Hıristiyanlar için İnciller kadar önemli olan mektupların da Apogrifleri, yani sahih sayılmayanları vardır ki, onların üzerinde çalışılması ve dilimize çevrilmesi gerekir. Biz bu çalışmamızda sadece Diğer İncillerin dilimize kazandırılmasını amaçladık.

YAHUDA İNCİLİ

Yahuda'ya isnat edilen bir İncil'in varlığı Galya'da Lyon Piskoposu İrenaeus'un İ.S. 180 yıllarına ait "Adversus Haereses" (Sapıklığa Karşı) eserinden beri biliniyordu.⁴⁵ Elimizdeki eser 1970'lerde Nil sahilinde, Kahire'nin 120 km. güneyinde el-Minya şehri yakınlarında bulundu. Bir süre antikacıların elinde dolaştıktan sonra 2001 yılında ilim adamlarının eline ulaştı, 2006 yılı Mayıs ayında yayınlandı. Ancak eser Kıptice uzmanı 78 yaşındaki Rodolphe Kasser'e ulaştığında oldukça harap vaziyette idi. Yunan alfabesiyle yazılmış Kıptice papirüsün tarihini tespit için Arizona Üniversitesine örnekler gönderildi ve karbon tarihleme yöntemiyle yapılan araştırmalarda İ.S. 220–240 yılları arasında bir tarih belirlendi.⁴⁶ Uzmanlar eserin orijinalinin Yunanca yazılmış sonra da Kıpticeye tercüme edilmiş olabileceği ihtimali üzerinde dururlar.⁴⁷

Tercümesini verdiğimiz metin Jeffrey Archer'in ve Francis J. Moloney'in birlikte hazırladıkları çalışmanın Michael Walter tarafından yapılmış Almanca Tercümesinden dilimize çevrilmiştir.⁴⁸ Çevirideki normal yazılar orijinal metin çevirisidir. İtalik yazılar ise kaynak üzerinde çalışan ve yayına hazırlayan redaktörlerin açıklamalarıdır ve bunlar Köşeli parantez içinde gösterilmişlerdir. Metindeki eksik veya kaybolan kısımlar okuyucunun zihninde karmaşa yaratmaması ve daha iyi anlaşılması için Resmi İncillerden yararlanılarak doldurulmaya çalışılmıştır.

Bu İncil, diğer İncillerde İsa'ya ihanetle suçlanan Yahuda İskariot'un oğlu Benyamin İskariot tarafından kaleme alınmıştır.

⁴⁵ National Geographic, Mayıs 2006, s.129.

⁴⁶ A.g.m., 129.

⁴⁷ A.g.m.134.

⁴⁸ Das Evangelium nach Judas von Benjamin İskariot, Fischer Verlag GmbH, Frankfurt am Main, 2007.

Benyamin, babası ve İsa hakkındaki değerlendirmelere ve dönemin olaylarına babasından dinledikleriyle farklı bir anlayış ortaya koymaktadır.

Ayrıca Yahuda İskarriot'un İsa'ya **Mesih ve Tanrıoğlu** olarak değil, bir **peygamber** olarak inandığını, onu sadakatle takip ettiğini vurgulanmaktadır. Zaman zaman Yahudilerin beklediği Mesih'in İsa olabileceği ihtimali üzerinde durduğunu, şüpheyi düştüğünü anlatmakda; ancak İsa'nın hiçbir vakit kendisinin beklenen Mesih ve Tanrı oğlu olduğu iddialarında bulunmadığını, bu isnadın, bazı talebelerinin zanlarına dayandığını; hatta İsa'nın kendisi hakkındaki konuları aralarında dahi konuşmamalarını tembihlediği ve yasakladığı belirtilmektedir.

Böylece bu kitap Hz. İsa'nın hayatıyla birlikte günümüz Hıristiyanlığının dogmatik inanç temellerinin oluşumunda ve gelişiminde Havari Petrus'un, daha sonraları da Paulus'un oynayacakları rollere ışık tutmaktadır.

Burada İsa'nın "Tanrıoğlu" olduğu iddialarına karşı, onun Yusuf ve Meryem'in ilk çocukları olduğu⁴⁹ vurgulanmakta, efsaneleştirilen ve ilahlaştırılan İsa'nın, Yunan mitolojisinin kahramanlarına benzetildiğine işaret edilmektedir.⁵⁰ İsa'nın Yahudilerin beklediği Mesih olduğu kanaatine karşı da "yani Nasaralı İsa bir **peygamber ve gerçek bir İsrail Oğluydu**, ama çoktan beri beklenen **Mesih değildi**,"⁵¹ diyerek onun bir peygamber olduğu, ama beklenen Mesih olmadığı vurgulanmaktadır. Bu kanaatiyle o İsa'nın kardeşi Yakub'un önderliğini yaptığı Ebionit cemaatinin inançlarına paralel bir görüş ortaya koymaktadır. Ayrıca Hz. Yahya'nın da önceleri İsa'nın Mesih olabileceği ihtimali üzerinde

⁴⁹ "İsa'nın doğumu hakkında, hakikate sadık rivayetlerde, babası Yusuf'un aslının Davud'un şehri Beytlehem kökenli olduğu, annesi Meryem'in bir oğlan doğurduğu, anlatılırdı." (Yahuda İncili, 2,9).

⁵⁰ "O zamanlar İsa'nın doğumu hakkında anlatılan bazı hikâyeler de, Yunan mitolojisindeki gibi ilahların yeryüzü kadınlarıyla birlikteliği soyundan geldiği anlatılırdı."

⁵¹ Yahuda İncili, 1,7.

dururken, hayatının sonlarına doğru bu kanaatinden uzaklaştığına işaret etmektedir.⁵² Hatta yanılmamak için Yahya'nın iki öğrencisini İsa'ya göndererek Mesih olup olmadığını sordurduğu, ama İsa'nın "ben beklenen Mesihim" demediği anlatılır.⁵³

Kitaptaki bilgilerden Yahuda'nın Havari arkadaşı Petrus'tan görüş ayrılığı dolayısıyla uzaklaştığı, cemaat içinde İsa'ya ulûhiyet ve ölümden dirilme isnatlarının ilk kaynağının da Petrus olduğu anlaşılmaktadır: Nitekim Yahuda "Bu yeni inancı benimseyenlerin yöneticisi Petrus idi ve [Tanrının ruhu Kudüs'teki bu küçük guruba verilmiştir], iddiasında bulunuyordu," demektedir. Yine "Yahuda İsa'nın ölümden dirildiğini kabul etmedi ve Petrus'tan ayrıldı," diyerek İsa'nın peygamberliğini vurgulayarak; "İsa kutsal bir kişi ve peygamberdi, Yeremia, Yeşaya ve Hezekiel peygamberlerin halefi durumundaydı," diyerek geleneksel kilise görüşünden farklı bir kanatta olduğunu, teslis dışı bir inançta olduğunu dile getirmektedir.

⁵² 5/12. "Yahya Ürdün'de İsa'nın vaftizi esnasında olanlara şahit olmakla birlikte, Tanrı'nın Nasaralı İsa ile yakın olmasından şüpheye düştü." Yahuda İncili, 5,12.

⁵³ "Hapiste tutuklu iken Yahya, iki öğrencisine İsa'yı bulmalarını ve şunu sormalarını söyledi:...[Gelmesi gereken sen misin, yoksa başka birini mi beklemeliyiz?]" Yahuda İncili, 5, 13; Lk 7,19; Mt 11,3. "Ve İsa'yı bulduklarında, o Vaf-tizci Yahya'nın sorusuna bekledikleri cevabı vermedi." Yahuda İncili, 5,15.

YAHUDA İNCİLİ

[Motin]

Bölüm 1

1. Bu İncil, Nasaralı İsa'nın hayatında ve acıklı ölümünde, Yahuda İskariot'un oynadığı rollerin ve tüm gerçeklerin bilinmesi için yazıldı.

2. Başka pek çok kişi, İsa'nın, dünyadaki kısa hayatında söyledikleri ve yaptıklarının, hikâyelerini anlattı.

3. Nakilcilerin birkaçı olayların gerçek şahidi idi, Yahudi geleneğine göre gördüklerini ve işittiklerini sözlü olarak naklettiler/rivayet ettiler.

4. Diğerleri Tanrı Oğlu⁵⁴ İsa Mesih hakkındaki yazılı rivayetleri kaydettiler. Bu yazılar "İnciller" olarak bilinirler.

5. Gözleriyle gören şahitlerden birisi babam Yahuda İskariyot'tur.

6. Ben, Yahuda İskariyot'un ilk oğlu Benyamin, o zamanın olaylarını babamdan dinledim ve o ne gördü ve işittiyse hapsini bana anlattı, önce Aramca -İsa'nın dilinde- ve sonra da Yunanca, gençlik yıllarımda babam hepsini bana öğretti.

7. Babam beni sıkı bir Tevrat eğitiminde yetiştirdi ve ben de onun düşündüğü gibi düşünüyordum, yani Nasıralı İsa bir peygamber ve gerçek bir İsrail Oğluydu, ama çoktan beri beklenen Mesih değildi.

⁵⁴ Yahuda'nın oğlu Bünyamin de İsa'dan Tanrı oğlu olarak bahsediliyorsa da, bunun Yahudilerin anladığı "Tanrının sevgili kulu" anlamında mı, yoksa Gnostiklerin ve sonradan İznik Konsilinde de kabul edildiği gibi "Tanrının oğlu Tanrı, ikinci bir ilahi varlık" anlamında mı kullandığı belirli değildir. Ancak İsa'nın ölümünden sonraki tarihi gelişmeler ve Paulus taraftarlarının görüşleri dikkate alınırsa, Benyamin'in sözlerinden kendisinin de Yahudilerin geleneksel ifade ve anlamından farklı, bugünkü kilisenin anladığı manada, yani İsa'nın ulûhiyetini iddia eden, "Tanrıoğlu, Tanrı" anlamında kullandığı düşünülebilir (Mütercim).

8. Yeniliğe İsa'nın hayatı hakkında tekrar bir İncil daha yazıldı. Ama bu yeni Hristiyan mezheplerinin birkaçı tarafından kabul edilmedi. Olaylarla ilgili hususlar babamın dürüst şahitliği yakınlığında anlatılacaktır.

9. Diğerleri, Yahuda'nın iman ızdırabını ve Nasaralı İsa'ya teslimiyetini hiç anlamıyorlar, ne de hakkında önceleri kabul edilmeyen ithamları anlıyorlar. Babamın ismini şimdi karalıyorlar, daha çok İsa'nın talebelerinin/havarilerinin en kötüsü, azgını olarak ismini kirletiyorlar.

10. O hâin olarak damgalanıyor, hırsız ve isteyerek rüşvet alan insan olarak ve hatta bir İncil⁵⁵ yanlış olarak, kendinin intihar ettiğini söylüyor.

11. İsa'nın acıklı ölümünden beri tekrar eden bu ithamların hiç birini, hayatında hiç kabul etmedi.

12. Bazıları haklı olduklarını ispat etmek istediler, düşündüler ki İskariot ismi Roma dilindeki *sikarii* kelimesinden türemedir, “kama taşıyan Zelot” manasında tercüme edilebilir.

13. Diğerleri de “yanlış” anlamında İbranca kelime *saqar* kelimesine dayandığını iddia ettiler.

14. Hakikatte ise, İskariot ismi İbranca *iş-kerioth* kelimesinden türemedir, “Kerioth'lu biri” anlamında, Yahuda'nın doğduğu şehirden gelmektedir.

15. Babam Yahuda kabilesinden biridir. Eski Yahudi tarihinde adı geçen Kerioth şehrinde doğdu, en eski Yahudi gelenek ruhunda (kültüründe) yetişti.

16. Daha sonra Hristiyanlar tüm Celile'de, Yahuda'nın kalabalığa uyan, güvenilmez, kaba bir insan olduğunu yaydılar. Karşıt delillere rağmen bu şayialar yayılmaya ve İsa taraftarları tarafından günümüze kadar tekrar edilmeye devam etti.

⁵⁵ Matt 27:3-10.

17. Yahuda İskariot hakikatte Vaftizci Yahya'nın bir talebesi/şakirdi idi ve onun emirlerine isteyerek kulak verirdi.⁵⁶

18. O günden beri babam Nasaralı İsa'nın takipçisi oldu ve üstat olarak ona çok güvendi. O da onu daha sonra kendi oniki öğrencisinden biri olarak seçti.

19. Çocuk olarak ben babamın İsa hakkındaki manevi telkinine kulak verdim ve daha sonra onun (*babamın*) sözlerini, Romalılarca idam edilmesinden önce, Kirbet Qumran'ı ziyaretimde kaydettim.

20. Babam şimdi sevdiği ve sadakatle hizmet ettiği Efendisine (*İsa'ya*) kavuştu.

Bölüm 2

1. Yahuda, Vaftizci Yahya'nın bir öğrencisi idi ve Yahya peygamber olarak çölde ilk defa görüldüğünde, pek çokları peygamber Malaki'nin kehanetinin gerçekleştiğine inandılar.⁵⁷

2. Vaftizci Yahya İlyas gibi yaşamıştı⁵⁸.

3. Yahuda İlyas'ın geri döndüğüne, Rabbin gününün yakında, kapı önünde olduğuna inandı. Vaftizci Yahya çölde çağrı yapan bir ses idi.⁵⁹

4. Pek çokları Yahya'nın kendisinin İsrail Peygamberlerinin kehanetini yerine getireceğine ve bundan dolayı Mesih olması gerektiğine inandılar. Ama o Yahuda'ya, kendisinin beklenen adam olmadığını söyledi.⁶⁰

⁵⁶ Yahya'nın, *Orada Allah'ın bir adamı gidiyor, onu takip et*, sözü üzerine İsa'ya tabi oldu. (Yoh 1.36)

⁵⁷ Krş: *Bak, size ben peygamber İlyas'ı göndereceğim, daha sonra Rabbin korunç ve büyük günü gelecektir.* (Malaki 4,5)

⁵⁸ Krş: *Deve tüyünden bir elbise giymiş, beline deri kuşak kuşanmış bir adam, yabani çekirge ve balla besleniyordu.* (2.Krallar 1,8)

⁵⁹ Bkz: *Rabbin yolunu hazırlayın, steplerde Allah'ın yolunu yapınız.* (İşaya 40, 3)

⁶⁰ Bkz: *Benden sonra, benden büyük bir adam gelecek, dedi.* (Yahya 1,30).

5. Kendini, kendisinden sonra gelecek olandan daha küçük gördü ve çoğu kere: *kendisinin eğilip onun ayakkabısının bağının çözmeye lâyık olmadığını söyledi. Yaptığı sadece bir kulun, kölenin yerine getireceği bir işti.*⁶¹

6. İsa, Yusuf ve karısı Meryem'in oğluydu. O Nasara'ya kuzeni Yahya tarafından vaftiz edilmeye gelmişti.⁶²

7. İsa'nın doğumu ve yetişmesi hakkında pek çok hikâye anlatılır. Fakat Yahuda dâima onun, babası Yusuf ve annesi Meryem'in evliliklerinden, hukuki birlikteliklerinden doğan ilk çocukları olduğuna inandı.⁶³

8. O zamanlar İsa'nın doğumu hakkında anlatılan bazı hikâyeler de, onun Yunan mitolojisindeki gibi ilahların yeryüzü kadınlarıyla birlikteliğinden geldiği anlatılırdı.⁶⁴

9. İsa'nın doğumu hakkında, gerçeğe uygun rivayetlerde, babası Yusuf'un aslının Davud'un şehri Beytlehem kökenli olduğu, annesi Meryem'in bir oğlan doğurduğu, anlatılırdı.

10. Bu dönem bütün Yahudi aileleri için zor bir zamandı. Kral Herodes korku salarak idare ediyordu ve Romalı askerlere sınırsız/engelsiz şekilde ülkede dolaşmalarına, istediklerini yapmalarına izin veriyordu. Genç kadınların bu putperestlerin tecavüzüne uğramaları sıkça görülmekteydi.

11. Romalılarla muhatap olmamak için, Yusuf karısı Meryem'le birlikte uzakta Celile'deki Nasıra köyüne gitmeye karar vermiş olmalıydı.

⁶¹ Mk. 1,7; Mat.3,11; Lk 3, 16.

⁶² Lk 1,36.

⁶³ Bkz: *O marangozla, Meryem'in oğulları, ve Yakub'un ve Yusuf'un ve Yahuda'nın ve Simon'un kardeşleri değil mi, kız kardeşleri de yanımızda değil mi?* Mk 6,3. Mt 1,25; Mk 3, 31-35; Yoh. 7,3-8.

⁶⁴ Tekvin 6,1-4.

12. Yusuf, karısı Meryem ve diğer aile fertleriyle yerleştiği Nasıra'da, büyük Seforis şehrinin yapımında marangoz olarak çalışmaktaydı.

13. İsa Nasara'da büyüdü, Davud soyundan gelen şeriata bağlı babası Yusuf ve annesi İsrail geleneğinin gerçek Zion kızı Meryem onu terbiye ettiler.

14. Her ne kadar İsa, Nasıralı sayılsa da, o Davut şehri Beytlehem'de doğdu.

Bölüm 3

1. İsa Genesaret Gölü kenarındaki Kapernaum'da muallim olarak çalışmalarına başladı.

2. Sayıları artan taraftarlarına, Tanrının İsrail içindeki teza-hür döneminin geldiğini ve rüşvetçi cemaat memurlarının sözlerini dinlememelerini öğretiyordu⁶⁵.

3. İsrail için doğru zaman geldi, Tanrı, halkın kralı ve efendisi olarak tanınmalıdır.⁶⁶

4. İsa'nın elçiliği çabucak tüm Celile'de yayıldı ve insanlar uzaklardan onun vaazlarını dinlemeye geldiler.

5. *[O Celile (Genesaret) gölü kenarında dururken, kalabalık Tanrı sözü dinlemek için ona yaklaştı⁶⁷.]*

6. O, Simon ve Andreas isimli iki kardeş balıkçıyı ağlarını atarken gördü. Gece boyunca boşuna avlanmışlardı ve şimdi son defa ağlarını atıyorlardı.

7. İsa onların boş ağlarını sudan nasıl çektiklerini gördü.

8. Simon'a dedi:... *[Ağımı bir kere daha at, ama bu defa kayığın diğer tarafına.]*

⁶⁵ Bkz: Bir yılanın yumurtaları gelecekteki öfkelerden kurtulmaya çalışırlar, diyordu. Mt 3,7.

⁶⁶ Krş: Mk 1,14-15; Mt 4,12-17.

⁶⁷ Lk.5,1.

9. Simon yabancıнын tavsiyesini dinlemedi ve ona, balıkların yumurta bıraktıkları sıcak yerleri iyi bildiğini ve ağını nereye atacağını bir yabancından öğrenmek istemediğini söyledi.

10. Andreas sahilde duran karartıya/surete bakarak sustu. Andreas kardeşinin yabancıнын tavsiyesine uyması gerektiğini düşündü.

11. Andreas ağını kayığın diğer tarafına attı ve neredeyse birden ağ dolmuştu, Simon ve Andreas bütün güçleriyle çalışarak avlarını kayığa çektiler.

12. Simon yabancıнын maharetine şaşırdı ve kayıktan suya atladı. Suda yürüyerek karaya çıktı ve İsa'nın ayaklarına kapandı.

13. İsa iki adama baktı ve dedi:... [*Beni takip edin, ben sizi insan balıkçısı/avcısı yapacağım*].

14. Simon ve Andreas kayıklarını orada bıraktılar ve İsa'yı takip ettiler.

15. Üç kişi birlikte sahil boyunca gittiler, Zebedeus oğlu Yakub'a ve kardeşi Yohanna'ya rastladılar. Onlar da balıkçı idiler ve gece çalışmasından sonra ağlarını tamir ederek av cinslerine göre ayırıyorlardı.

16. İsa onlara da kendisini takip etmelerini söyledi ve onlar da kayıklarını geride bıraktılar ve onun adımlarını takibe başladılar.

17. Bu dört balıkçı Nasaralı İsa'nın ilk talebeleri/taftarları idi.

18. İsa'yı takip için, işlerini, ailelerini, günlük kazançlarını ve tüm varlıklarını geride bırakmışlardı.

19. O zamandan sonra İsa, gezici vaiz olarak kendisine güvenen, her şeyini bırakarak kendisini takip edenlerle birlikte çalıştı.

20. İsa, Simon, Andreas, Yakub ve Yohanna isimli dört şakirdi ile birlikte Kefarnahum'a geri döndü.

21.Çünkü o gün Sabattu/Cumartesi idi, hemen havraya ibadete gittiler ve kutsal mekânda açık/alenî bir kargaşa gördüler.

22.Cin tutulmuşlarından biri binaya girmişti, Tanrı'ya hakaretler yağıdırıyor, Tevrat'ı okumaya ve yorumunu dinlemek için toplanmış insanların huzurunu bozuyordu.

23.İsa adama gitti/yaklaştı.

24.(Adam) paniğe kapıldı ve kolları ile sürekli hareketler yapmaya ve bağırırmaya başladı.⁶⁸

25.Aynı gücü şakirtleri de gördüler, onların da elçiden uzaklaşmasını istiyordu. İsa dedi: [*Sesini kes ve ondan çık/onu bırak*]⁶⁹

26.Cin tutuğu yere yıkıldı ve tüm çevresindekiler onu yerde yatıyor gördüler ve ölü sandılar. Hiç kimse İsa'ya yaklaşmaya cesaret edemedi, onun da cinler tarafından tutulmuş olmasından korktular.

27.İsa eğildi ve adamın elinden tuttu. Evine gitmesini söyledi.

28.Olayı görenlerden biri, şakirtlere döndü ve sordu:...[*Bu adam kim? Hangi güçle cinleri çıkarıyor?*]⁷⁰

29.Şakirtler bu soruya cevap veremediler ve olayın haberi hemen tüm Celile'de yayıldı.

Bölüm 4

1. İsa ve şakirtleri havradan çıktılar ve Simon'un evine gittiler.

2. Oraya vardıklarında, Simon'un kayınvalidesinin ateşli bir hastalıktan acı çektiğini öğrendiler. Simon'un ailesi onun hayatından endişe ediyordu ve Simon bineğiyle çabuk dostlarına koştu, çünkü onlara da hastalık bulaşabilir ve muhtemelen ölebilirlerdi.

⁶⁸ . Bkz: "*İsa git. Ben senin kim olduğunu biliyorum, sen Tanrı'nın kutsal elçisi-sin*", Mk 1,24; Lk 4,34.

⁶⁹ Mk 1,25, Lk 4,35.

⁷⁰ Mk 1,21-28; Lk 4,31-37.

3. İsa endişe etmedi ve hastanın taşınmasını söyledi.

4. İsa kadının yatağı kenarında durdu, eğildi ve dikkatlice elini tuttu.

5. Simon ve diğer talebeler ve evde bulunan diğer kişiler şaşkınlıklarını gizleyemediler. Kendi aralarında birbirlerine sordular:...[*Bu adam kim?*], Allah'ın bir adamı olarak görünüyor ve cinler üzerindeki gücünü ispat etti. Fakat o açıkça Yahudi temizlik [taharet] geleneğini çiğneyerek kendi karısı olmayan bir kadının eline dokundu.

6. İsa kadının yanına diz çöktü ve kulağına fısıldadı. [Kulağına] konuşmaları esnasında onun ateşi düştü ve herkes şaşırdı.

7. İsa ayağa kalktı ve kadına da ayağa kalkmasını rica etti, kadın hemen söyleneni yaptı.

8. ...[*Daha sonra aile sevinçle İsa ile sofraya oturdu ve ekmek bölüştüler.*] (Mk 1,29-31; Mt 8,14-15; Lk 4, 38-39).

9. Dinlendikten sonra İsa ve şakirtleri Simon'un evinden ayrıldılar ve saatler süren Nasıra yoluna koyuldular.

10. Onları köye yönlendiren tepeye ulaştıklarında bir çan sesi işittiler, bu yakında bir kötürüm, cüzamlı [hastanın] bulunduğu işareti idi. Şakirtler sağlıklarından ve dini temizliklerinden/taharetlerinden endişe ettiler⁷¹. İsa sesin geldiği tarafa ilerlerken onlar geride kaldılar.

11. İlk kavşakta İsa bir cüzamlının önünde duruyordu. Hasta adam dizleri üzerine çökmüştü ve sesleniyordu: ...[*İstersen beni temizleyebilirsin.*]

12. İsa gülümsedi, elini uzattı ve adama doğru ilerledi ve dedi:... [*Yapacağım, temiz ol!*]⁷²

⁷¹ Çünkü Yahudi inancına göre, öyle bir hastaya yaklaşmak veya dokunmak, kişiyi manen kirletir. (Mütercim).

⁷² Mk 1,40-41; Mt 8, 2-3; 5, 12-13.

13. Şakırtılar dikkatlice yaklaştılar ve inanamayarak cüzzamlı adamı tertemiz gördüler ve hepsi şaşırıldılar.

14. Aralarında yeniden konuşmaya başladılar: ...*[Bu adam kimdir?]*

15. Yeni taraftarların bazıları şüphede kaldılar, çünkü İsa açıkça İsrail'in temizlik kaidelerini çiğnemişti. Bir kadına dokunmuş ve tedavi etmişti ve bir kötürümün elinden tutmuş ve onu temizlemişti.

16. Acı çekenlere ümit ve sağlık getiren bu adam, beklenen Mesih olabilir mi idi? Uzun zamandan beri beklenen, Davut tahtının yenileyicisi, Kudüs'e seyahatte refakat etmeleri gereken, seçilmiş kişi bu adam mı idi acaba?

17. İsa bu konu üzerine konuşulanları duyunca, kendisinin Mesih olduğu hakkındaki konuşmaları yasakladı.

18. İsa kötürüme [cüzamlıya] döndü ve kendisini tedavi eden kimsenin adını kimseye söylememesini tembih etti.⁷³

19. Ama kötürüm dilini tutamadı ve şehre koştu ve kendisini tedavi edenin Nasaralı İsa olduğunu, damlardan aşağı bağırmaya başladı.

20. Bu yenilik duyulunca, halk evlerini terk ederek havra yoluna sıralandılar ve İsa'nın oraya ulaşması zor oldu.

21. Büyük Muallim olarak, İsa'nın ünü tüm Celile'de yayıldı. Bu nedenle havra başkanı onu davet etti, Tevrat'tan bir yer seçerek kendisinin de dinleyeceğini [söyledi], orayı toplanan halka da açıklamasını istedi.

22. İsa, Peygamber İşaya'dan bir yer seçti, şöyle yazıyordu: ...*[Rabbimiz Allah'ın ruhu benim üzerimdedir, çünkü rab beni takdis etti. Fakirlere iyi elçi olmam, kırık kalbleri birleştirmem,*

⁷³ Krş: Mk 1,40-45; Lk 5, 12-16.

*tutsaklara ve bağlılara hürriyet müjdelemem, onların serbest ve bağımsız olmaları için, Rab beni gönderdi.]*⁷⁴

23. İsa, orada bulunanların hepsinin sessizce kendisine baktıklarını gördü. Birkaçı cin tutuklarının tedavisine şahit olmuş, bazıları hasta kadının tedavisini duymuş ve diğerleri kötürümün temizlenmesini öğrenmişlerdi.

24. Havranın reisi kendisinin gösterdiği yeri okuyarak açıklamasında ısrar istedi. İsa sadece cevap verdi:...[*Bugün işittiğiniz bu yazı yerine geldi.*]⁷⁵

25. Ferisilerden birkaçı aralarında fısıldaşıyordu: ...[*Bu Yusuf'un oğlu değil mi?*]

26. İsa cevap verdi:... [Hiçbir peygamber kendi ülkesinde saygı görmez.]

27. İnanmak isteyen diğerleri, sormaya devam ediyorlardı:...[*Bu adam kimdir?*]

Bölüm 5

1. Kehanet edildiği gibi, İsa, Yahya tarafından vaftiz edilmek için Ürdün nehrine geldi.

2. Yahya İsa'yı vaftiz edince, şu beyanda bulundu: ...[*Ben sizi su ile vaftiz ettim, fakat o sizi Ruhulkudüsle vaftiz edecektir.*]⁷⁶

3. Bu andan itibaren Yahya peygamberlik günlerinin sayılı olduğunu anladı ve öğrencilerinden biri olan Andreas'a dedi: ...[*Ben Mesih değilim onun öncüsüyüm.*]⁷⁷

4. O bunu İsa'ya açıkladı ve dedi:...[*Allah'ın oğlamı buradadır; Tanrının emirlerini yerine getirmek için benimle ortaya çıkacak*]⁷⁸

⁷⁴ Luka 4, 18-19.

⁷⁵ Luka 4, 21.

⁷⁶ Markos 1, 8.

⁷⁷ Yoh. 3, 28.

5. Andreas bu sözü duyunca, üstadını bıraktı ve İsa'yı takibe başladı. İsa kendisini birinin takip ettiğini fark etti ve ona döndü ve sordu:...[*Ne arıyorsun?*]⁷⁹

6. Andreas diz çöktü ve cevap verdi: ...[*Tevrat'ın önemli muallimini, Allah'ın adamını Vaftizci Yahya açıkladı.*]⁸⁰

7. Bu zamandan sonra Vaftizci Yahya'nın pek çok öğrencisi İsa taraftarı oldu.

8. Yahya'nın peygamberliği sona ermekte olmasına rağmen, kanaatini söylemesine, İsrail'in geleneksel inancını öğretmesine mani olmadı.

9. Hatta Herodes, daha önce kardeşi Filippus'la nikâhlı Herodias'la olan evliliğinin hukukiliğinden şüphelendi.

10. Bu konuda Yahya, eğer Herodes kardeşinin karısıyla evlenirse, düğün Filippus'un ölümünden sonra da olsa, bunun bir zina birliği olacağını, bütün âlem önünde açıkladı.

11. Tekrar edilen bu sözler Herodes'i kızdırdı ve cesaret ve inancından dolayı Yahya tutuklandı ve zindana atıldı.

12. Yahya Ürdün'de İsa'nın vaftizi esnasında olanlara şahit olmakla birlikte, Tanrı'nın Nasaralı İsa ile yakın olmasından şüpheye düştü

13. Hapiste tutuklu iken Yahya, iki öğrencisine İsa'yı bulmalarını ve şunu sormalarını söyledi:...[*Gelmesi gereken sen misin, yoksa başka birini mi beklemeliyiz?*]⁸¹

14. Bu şakirtlerden biri Yahuda İskariot idi.

15. Ve İsa'yı bulduklarında, o Vaftizci Yahya'nın sorusuna bekledikleri cevabı vermedi.

⁷⁸ Yoh 1,29, 34: 3,30.

⁷⁹ Yoh. I, 38.

⁸⁰ 1, 35-36.

⁸¹ Lk 7,19; Mt 11,3.

16.Ama o saatte İsa pek çok kötürümü, hastayı iyileştirdi ve cin çıkardı ve pek çok görmeyeni görür yaptı.

17.Ve sonunda Yahuda'ya döndü ve dedi: ...*[Git ve ne gördü ve ne işitti isen, Yahya'ya onu söyle.]*⁸²

18.Vaftizci Yahya bu sözü alınca, semaya baktı ve dedi: ...

19.Yahuda bu sözleri işitince, çabucak Celile'ye döndü ve İsa'yı aradı.

20.Onu bulunca, onun manevi yönetimine güvendi.

21.Yahuda yeni üstadından çok memnundu, kendisine bilgi ve yeteneğini göstermişti. *[O geleneksel Tevrat yorumcularından ve Ferisilerden farklı idi].*

22.İsa'nın sözü ve İsrail'in kutsal kitabının yorumu Yahuda'yı etkiledi.

23.Yahuda, Simon'a, Andreas'a, Yakub'a Yohanna'ya olanları anlattı. İsa'yı takip için onların geriye bıraktıklarını görmüştü ve o da Nasaralı İsa'nın şakirdi olmayı istedi.

24.Yahuda'nın yeni üstadına inancı öyle derin idi ki, karşılaştığı her kişiye: ...*[Biz uzun zamandır beklenen Mesih'i bulduk, di-yordu].*

25.Yahuda'nın tebliğde bulunduğu kişilerden birisi Filippus'tu, Yahuda'nın sözlerinden çok etkilenmiş, İsa'yı takip için o da her şeyini terk etmişti.

26.O arkadaşı Nathanael'e tekrar anlattı: ...*[Musa'nın haber verdiği Mesih'i bulduk, dedi.]*

27.Nathanael dindar ve dikkatli biriydi, İsa'nın Mesihliğine hemen inanmadı. Arkadaşı Filippus'a Nasıra'nın Tevrat rivayetinde geçmediğini, Tevrat'ta bir delil bulamadığını, Mesih'in Celile'dan gelmesi gerektiğini söyledi.

⁸² Lk 7,22; Mt 11,4.

28.Nathanael: ...[*Nasıra'dan gelecek iyi kişinin nasıl olduğunu, sordu.*]

29.Philippus cevapladı:...[*Gel ve gör!*]

30.İsa Nathanael'i ilk gördüğünde, dedi: ...[*İşte gerçek İsrailî, içinde hiçbir hile yok!*]

31.Nathanael şaşırdı ve İsa'ya sordu: ...[*Beni nereden tanıyorsun?*]

32.İsa onu şu sözlerle cevapladı: ...[*Filippus seni çağırmadan önce, seni bir incir ağacı altında otururken görmüştüm.*]

33.Nathanael başını eğdi ve açıkladı: ... [*Efendim, sen İsrail kralısın*]⁸³

34.Nathanael de İsa'yı takip için bütün dünyevî servetini bıraktı, o dindar bir kimseydi, ona pek çokları da katıldı ve aynı şekilde şakirtlerinden oldular.

35.İyi haberi yaydılar ve herkese yeni İsrail krallığının geldiğini, artık putperest Roma'nın hâkimiyetinin sona ereceğini anlattılar.

36.İsa Nathanael'in kanaatini onayladı, beklenen Mesih'in ve Davud'un kehanetinin gerçekleşmesinin açık olmayacağını, [*söyledi*].

37.Onlar yalnızken İsa Nathanael'e dedi: ...[*Doğrusu ve doğrusu size derim: Göğün açıldığını ve Allahın meleklerinin İnsanoğlu üzerine çıkıp indiklerini göreceksiniz*]⁸⁴

38.İsa şakirtlerine, Nasıralı İsa'nın beklenen Mesih olduğu kanaatini ve tartışmaları dikkate almamalarını tembihledi.

39.Üstat'ın kutsal daveti niçin yalanladığını Yahuda anlayamadı.

⁸³ Yoh. 1, 49.

⁸⁴ Yoh. 1, 51.

40.O ve diğer şakirtler sormaya devam ettiler: ...[*Bu adam kim?*].

Bölüm 6

1. İsa Nasıra'lı şâkirtlerinin refakatinde Kapernaum'e geri dönmek için oradan ayrıldı.

2. Göl kenarındaki şehre gelince, etrafını büyük bir kalabalık sardı, halbuki hayırlı hizmetinden bahsetmemeleri için taraftarlarını uyarmıştı.

3. İsa, cin tutuğunu tedavi ettiği Havraya girdi, orada büyük bir topluluk tarafından bekleniyordu.

4. İnsanlar İsa'nın konuşmasını dinlemek istiyorlardı, bina'nın içine öyle doldular ki, İsa hareket edemiyordu. Pek çokları hastalıklarının tedavi edileceğine, hatta ona sadece bir defa dokunurlarsa, günahlarının af olacağına inanıyorlardı.

5. Bir grup, hasta dostlarını İsa'ya getirmek istediler, İsa'ya ricalarını iletebilmek için, insanların kalabalığından dolayı içeri giremediler.

6. Yahuda sağlıklı olmayan durumu anladı. Onlara dama, ke-revete tırmanmalarını ve oradan havraya inmelerini tavsiye etti. Hatta onlar hedeflerine ulaşabilsinler diye, birkaç kiremidi uzaklaştırmak için onlara yardım etti.

7. Bir anda felçli açık damdan aşağı uzandı, şaşırانlar geri çekildi.

8. İsa hastaya yaklaştı ve bu defa ona dokunmadı. Sadece dedi: ...[*Günahların affoldu!*]⁸⁵

9. Kalabalıkta duran ihtiyarlardan [yazıcılardan] birkaçı, bu hale küfürbazlık olarak tepki gösterdiler ve aralarında fısıldaştılar.

⁸⁵ Mk 2,5; Mt 9,2; Lk 5,20.

İsa kutsal bir kişi olamaz, çünkü:...[sadece Tanrı günahları affedebilir, diyorlardı.]⁸⁶

10. Yahuda bunları işitince, duygularına hakim olamadı ve kalabalığa doğru bağırdı: “Onun huzurunda bunları söyleme cesaretiniz yok, ben size söylüyorum, küfürbaz sizsiniz.”

11. İsa, Yahudanın sebep olduğu karmaşaya dikkat etmedi, felçliye döndü ve dedi: ...[Yatağını al ve evine git!]⁸⁷

12. Adam kerevetten sakat uzuvlarını çekti, dikkatlice kalktı. Yatağını aldı ve İsa’nın söylediği gibi oradan gitti.

13. Şaşkın kalabalık, sağlığına kavuşan kişinin havradan ayrılabilmesi ve evine gidebilmesi için yer açtı.

14. O uzaklaşınca İsa şaşkın kalabalığa dedi:...?

15. Mucizeyi görenlerden çoğu, şaşkın ve suskundu, ancak ihtiyarlar sınıfına mensup olanlardan birkaçı hiddetle havrayı terk ettiler. İsa’nın sözleri onları öfkeliendirmişti, çünkü onun yaptıkları geleneksel inançlarına ters düşüyordu.

16. İsa ve şakirtleri havrayı terk edince, Bethesda [Kudüs’te özürlülerin toplandığı eyvanlı mekan] yoluna koyuldular.

17. Şehre geldiklerinde, gümrük binasında oturan bir adama rastladılar.

18. O Dekapolis’ten gelen Romalı gümrükçüye döndü.

19. Yahuda adamı dikkatlice gözetledi, adam ziyaretçiye sadece vergi değil, ayrıca bir şeyler de takdim etti.

20. Yahuda hâkimiyetini kaybetti ve adama bağırdı. “Bir elinle kendi vatandaşlarından aldığın parayı, nasıl olurda diğeriyle Romalılara verirsin?”

⁸⁶ Mk 2, 7.

⁸⁷ Mk 2,11; Mt 9,6; Lk 5, 24.

21. Adam kendini savunmadı ve Yahuda çok şaşırmış olarak geri döndü.

22. İsa durakaldı ve Gümrükçüye gülümsedi; o da kafasını eğdi.

23. Ona gitti ve dedi: ... [*Beni takip et.*]⁸⁸

24. Matta gümrük binasını terk etti ve diğer şakirtlere katıldı.

25. Pek çok sıradan halk İsa'nın balıkçı, demirci, çiftçi, tabak ve şimdi de bir gümrükçüyü şakirtliğe kabule hazır olduğunu gördüler, kendilerinin de yavaş yavaş İsa taraftarı olabileceğini zannettiler.

26. Yahuda anlamadı ve bunu açıkça kabul etmedi, Üstadı öyle insanlarla nasıl beraber olabilirdi. Sonuçta kutsal bir kişiye bu davranışı layık görmedi.

27. Bu sıralarda Ferisilerden bir grup onun İsa'ya itina gösterdiğini fark etti ve ona yaklaştı.

28. Onlardan biri dedi: ... [*Üstadın gümrükçü ve günahkârlarla aynı sofraya niçin oturuyor?*]⁸⁹

29. İsa itina gösteren öğrencisine yöneltilen soruyu duydu ve hemen cevap verdi ve dedi: ... [*Aranızdaki sağlıklı olanların hekime ihtiyacı yok, ama yardıma ihtiyacı olanlar kendilerini yardımcı olacak birini ararlar.*]⁹⁰

30. İsa'nın sözündeki hikmet Yahudayı etkiledi; kendi hazımsızlığını düşündü.

31. Ferisilere sırtını döndü ve günahkâr kabul ettiği kişiyi taraftarlar arasına alabilmek için ona yaklaştı.

32. Yahuda terk ettiği Kitap Alimlerini ve Ferisileri beğenmedi, onlar da İsa'nın halk üzerindeki etkisinden korktular.

⁸⁸ Mt 9,9;

⁸⁹ Mt 9,11; Mk 2,16Lk 5,30.

⁹⁰ Mt 9,12; Mk 2, 17; Lk 5, 31.

33.Ferisiler kendi aralarında homurdandılar, ama bu uzun sürmedi ve tekrar ikinci kere onu ayırabilmek ümidi ile Yahuda'ya döndüler ve bu esnada diğer taraftarlardan bir kaçı İsa'dan uzaklaştı.

34.Bu defa da Yahuda onları reddetti.

Bölüm 7

1. Sonraki Cumartesi/Sabat günü İsa ve talebeleri başakları olmuş bir ekin tarlası önünden geçerken, gruptan biri bir başak kopardı, henüz o gün bir şey de yememişlerdi, başaktaki olgun taneleri parmaklarının arasında ezdi ve tatlı ununu yedi, diğer talebeler de hemen aynısını yaptılar.

2. İsa'yı gözetimlerinden düşürmeyen Ferisilerden bir grup, itham için bir gerekçe arıyorlardı, onun Tevrat kanunlarını aşağıladığı kanaatinde idiler ve dediler: ...*[Talebelerine Sabat günü kanunsuz davranmayı niçin müsaade ediyorsun? Altı gün çalışıp yedinci gün dinlenmen gerekmez mi?]*⁹¹.

3. Yahuda bu sözü hatırladı, çünkü daha önce bu soruyu, dini kanunlara karşı tutumunu, ilk olarak bir Ferisi İsa'ya doğrudan doğruya sormuştu.

4. İsa Ferisinin sorgulamasına, Şeriatın öyle dar yorumuyla talebesinin tatsız davranışını istismarına baktı. Şu cevabı verdi:...*[Sabat insanlar içindir, insanlar Sabat için değildir.]*⁹²

5. Yahuda ve diğer öğrenciler, İsa'nın basit bir hikmet ve sağlıklı bir anlayışla, bu şariat koruyucularına karşı verdiği cevapla susturmasından şaşa kaldılar.

6. Halbuki Ferisiler açıkça İsa'ya karşı çıkmaktan çekindiler, öfkelerine hakim oldular, onu işitmelerine rağmen onun öğretilisini kendi düşüncelerinin ardına attılar.

⁹¹ Mısırdan Çıkış 20, 8-11

⁹² Mk 2, 27.

7. Onun yanında daha çok bulunuyorlar, İsa'nın öğrencilerinden birinin yeniden bir olayda şeriatı çiğnemesini, hata etmesini ümit ediyorlardı.

8. Kitap Âlimleri ve Ferisiler oruç geleneğine sıkıca bağlıydılar ve hatta Peygamber Danyal şeriatla bağlılıkta orucu hayatının başına koymuştu.

9. Talebeleri oruç kaidelerine riayet etmezlerse, bu durumu Ferisiler yeniden İsa'yı itham için istismar edeceklerdi.

10. Sordular: ...[*Yahyanın ve Ferisilerin şakirtleri oruç tutuyorlar da, senin şakirtlerin niçin oruç tutmuyorlar?*]⁹³

11. İsa cevaplamaktan çekinmedi: ...[*Düğün misafirleri damat yanlarında iken oruç tutarlar mı? Damat yanlarında olduğu sürece tutmazlar, dedi.*]⁹⁴

12. Yahuda, Peygamberlerin de İsrail şairleri gibi kendilerini tarih boyunca damat olarak tasvir ettiklerini ve damadın geleceğini beklediklerini biliyordu.

13. Yahuda, Simon, Andreas, Filippus ve Nathanael ile birlikte bu sözü işittiklerinde, İsa'nın beklenen Mesih olabileceğine, damatlığıyla İsrail'e hakim olabileceğine, inanmaya başladılar.

14. Ancak bu düşüncelerini açıklamadılar, çünkü Ferisileri öfkeli edebileceklerini, İsa'nın hayatını tehlikeye atacaklarını biliyorlardı.

15. Ferisiler, İsa'nın günahkar biri olduğunu, Tanrıya küftettiğini ve onu bir insan gibi tasavvur ettiğini, Tevrat Kanunlarını çiğnediğini etrafa yayıyorlardı. Nihayet o sağlam oruç geleneğini çiğnemişti, kendini Mesihî Damat sayarak günahlarını daha da artırıyordu.

16. Ferisiler, İsa'nın konuşmalarından Tevrat Şeriatını kaldıracak örnekler bulabileceklerini ümit ediyorlardı.

⁹³ Mk 2, 18.

⁹⁴ Mk 2, 19; Mt 9, 15; Lk 5, 34.

17. Yaklaşan Cumartesi/Sabat günü, İsa Kapernaum'da iken, elleri kurumuş bir adam Havra'da onu aradı.

18. Ferisiler İsa'nın kutsal kanunu çiğnediğine yeni bir belge bulabilmek ve itham edebilmek için Sabat günü adamı iyileştirmesini bekliyorlar, gözetliyorlardı.

19. İsa adamı görünce ona gitti ve dedi:...*[Elini uzat!]*

20.*[Adam öyle yaptı ve eli sağlık buldu.]*⁹⁵

21. Bu delil Ferisiler için İsa'ın günahkarlığını ve Tanrıyı rencide ettiğini, Sabat'ı saymadığını, üstelik de yasağı havrada çiğnediğini göstermeye yeterli idi.

22. Yahuda İsa'nın vaazını dinlemek için toplananlara baktı, İhtiyarlar yoktu, çünkü onlar Yeşaya'nın belirttiği, beklenen Mesihin İsa olabileceği düşüncesine kızıyorlardı.⁹⁶

Bölüm 8

1. İsa halk arasında büyüyen sevgiyi hissediyordu. Bu ise Kitap Âlimlerini ve Ferisileri, etkili bir tedbir almanın zamanı geldiği kanaatine itiyordu.

2. İsrail şeriatına itina gösteren Ferisiler Herodianlarla bir araya toplandılar, yerleşik Yahudiler Roma'daki siyasi görevlilere bunu bildirme görevini üstlendiler.

3. Bu iki grup birbirlerini küçük görmekle birlikte, İsa'yı bertaraf etmek ortak gayesinde birleştiler.

4. Yahuda'nın Kapernaum'da dostları vardı ve onu Ferisilerin ve Kitap Bilginlerinin İsa aleyhinde birlikte gizli çalıştıkları konusunda uyarmıştı.

5. Yahuda bu iddiaya inanmamıştı, çünkü bu iki grubun birbirlerinin düşmanı olduğunu biliyordu. Ama havrada onlardan

⁹⁵ Mk 3,5; Mt 12, 13; Lk 6, 10.

⁹⁶ Yeş.35, 3-5.

ikisinin bir arada fısıldaştıklarını; Onu görünce birbirlerinden ayırdıklarını fark etmişti.

6. Yahuda, Simon'a endişesini açtı ve ikisi birlikte, düşmanlık geçinceye kadar Kapernaum'u terk etmesini Üstada tavsiye ettiler.

7. İsa, Simon'un tavsiyesine uydu ve Nasıra'ya gitmek için, ilk davet ettikleri öğrencileriyle birlikte, - Simon, Andreas, Yakub, Yohanna, Yahuda, Filippus, Nathanael ve Matta- uzun bir yolculuk için yola koyuldu.

8. Kısa bir yol gitmişlerdi ki, Yahuda onları diğer insanların da takip ettiğini fark etti.

9. Onlardan birkaçı sadece İsa'nın yakınında kalmak istiyordu, diğerleri de yeni bir mucize görebileceklerini ümit ediyordu.

10. İsa'yı takip eden kalabalık köyden köye daha da arttı.

11. Geldiği her şehirde [köyde] o havraya gitti ve kendisini dinlemek için toplanan kalabalığa vaaz etti.

12. İsa onlara peygamberliğini ilan etti ve İsrail önünde gelmekte olan ilahi güne hazırlanmalarını söyledi.

13. Hastalara dokundu ve onları tedavi etti.

14. İsa yabancı hâkimiyetindeki halkın, haksızlıklara sabrettiğini biliyordu.

15. Her köy ve her şehir, rüşvetçi bir Yahudi grubu ve idareci-leri tarafından yönetiliyordu. Roma hakimiyeti devam ettiği sürece onların zenginliklerinin de günden güne artacağını biliyorlardı.

16. İsa öğrencilerine dedi:...[*Büyük insan kalabalıkları çobansız sürüye benzerler.*]⁹⁷

⁹⁷ Mk 6,34; Mt 9, 36.

17. Yahuda bu sözü işitince, Simon'a peygamber Hezekiel'in sözünü hatırlattı:... *[Tanrı ilk çobanlar kralı Davud'un krallığını tekrar onarmak için bir çoban kralı uyandıracak.]*⁹⁸

18. Simon bunu işitince, peygamber Yeşaya'nın sözüyle cevap verdi:... *[O bizim hastalığımızı kaldıracak, bizim hastalığımızı taşıyacak.]*⁹⁹

19. Simon ve Yahuda, Yeşaya'nın kehanetini İsa'nın yerine getireceğine inanan ilk taraftarlardı.

20. İsa havrada vaaz ettikten sonra, taraftarlarıyla birlikte şehri terk ettiler ve Celile (Genazeret) Gölü kuzeyindeki dağa doğru yöneldiler, kalabalık koyun sürüsünün çobanını takibe başladığı gibi.

21. İsa dağın tepesine ulaşınca, gençler dinlenmek istediler, onlardan bazıları öyle yorgun idiler ki, uyuyup kaldılar.

22. Yahuda yere oturmuştu ve Üstadının küçük bir parçayı uzaklaştırdığını gördü.

23. İsa diz çöktü ve dua etmeye başladı.

24. Güneş dağın ardında batınca, Yahuda da uyudu.

25. Yahuda nihayet uyandığında, hala Üstadının dua etmekte olduğunu gördü. O ruhuyla ve bedeniyle ibadete kendini vermişti.

26. Gün doğuşuyla İsa dizlerinin üstünde doğruldu. Kendisini takip edenlerin yanına geldi ve aralarına katıldı.

27. İsa yamaca durdu ve sözlerini dinlemek için gece boyunca onu bekleyenlere seslendi.

28. Kendisini mucize beklemek ümidiyle takip etmemeleri için uyardı, birlikte dua ettikten sonra, ailelerinin yanlarına, evlerine dönmelerini tavsiye etti.

⁹⁸ Hez 34,23-24.

⁹⁹ İşaya 53,4; Mt 8,17; Luka 9, 28.

29. İsa büyük kalabalık dağılıncaya kadar bekledi, daha sonra küçük bir grubu topladı, manevi görevini yerine getirmede yanında kalmalarını söyledi.

30....[İsa yanında bulunmalarını istediği oniki havarisini seçti.]

31. İsa Simon'a diğer taraftarları yanında açıkça Petrus ismini verdi ve diğerlerini yönetmesi için içlerinden onu seçti.

32. Petrus ismi Yunanca (petros) kelimesinden türemiştir ve tercümesi "kaya" anlamında idi.

33. (Yahuda) Üstadının Petrus'u hikmet ve basiretiyle övdüğünü hatırladı bir münasebette ve ...[Kilisesini üzerine bina edeceği kaya olarak vasıflandırdı]¹⁰⁰

34. Yahuda aynı şekilde öncelikli öğrencilerdendi ve pek çok durumda, öğretisinin kesin açıklamasında İsa'ya yakındı, lüzumunda cesaretle ele almada da hazırды.

35. İsa öğrencilerini seçtiği andan itibaren, üzerlerinde manevi bir gücün de hazır olduğunu onlara söyledi: ...[Onun adıyla vaaz etmek, hasta tedavi etmek ve cinleri çıkarmak gibi.]¹⁰¹

36. Aynı şekilde bu oniki kişiye başından beri sadakatle hizmet eden kadınlardan bir grup da dahil oldu.

37. Onlar da onu takip için her şeylerini feda etmişlerdi.

38. Bu kadınlar arasında, Maria Magdalena olarak bilinen, Magdala köyünden Maria da bulunuyordu. Yine Kuzas karısı Yohanna, Herodes'in bir idarecisi idi ve İsa'ya hizmet için onu bırakmıştı ve hizmete kendilerini veren ve inanan diğerleri vardı.

39. Bu andan itibaren İsa'nın acıklı sonuna kadar oniki öğrencisi ve sadık kadınlar [havarileri] her yerde, insanlar arasında dolaşırken ve çalışırken ona refakat ettiler.

¹⁰⁰ Mt. 16,18.

¹⁰¹ Mk 3,13-15; Mt 10, 1; Lk 9, 1-2.

YAHUDA

Bölüm 9

1. İsa ve havarileri/gençleri dağdan aşağı indiler ve Celile gölü yoluna koyuldular.

2. Dağda İsa ve havarilerini dinleyen cemaat düzlüğe ulaşınca arttı ve büyük bir kalabalık onları karşılamak üzere toplanmıştı.

3. Henüz İsa kutsal şehir Kudüs'e bir adım atmamıştı ama, şehrin sakinleri Yahudiye'nin her tarafından onun peygamberlik tebliğini, öğrettiklerini dinlemek ve göstereceği mucizeleri görmek için akın akın gelmeye başlamışlardı.

4. Bazıları putperest sahil şehri Sayda ve Sur'dan gelmişlerdi, yine bazıları Dekapolis'in uzağından Ürdün tarafından yola koyulmuşlardı.

5. Pek çokları vaazını dinlemeye, hastası olanlar da hastalarına şifa bulmak ümidiyle gelmişlerdi.

6. İsa çevresi kalabalık tarafından sarılmış halde yürüdü ve cinler, kötü ruhlar tarafından tutulmuş hastaları iyileştirdi.

7. Diğer pek çokları bir kere, sadece elbisesine dokunabilmek ümidiyle sabırla beklediler. Çünkü onunla birlikte olan, ona dokunan herkese güç ve iyilik sirayet ediyor, şifa ve güç buluyordu.

8. Kalabalıkta bir kadın da vardı, oniki yaşından beri devamlı kanamadan muzdaripti:...[*Sadece elbisesine dokunsa dahi şifa bulacağına*] inanıyordu. [*Kalabalıkla birlikte İsa'ya yaklaştı ve önünde diz çöküp, elbisesinin eteğine dokundu, anında şifa buldu.*]

9. İsa durdu ve dedi:...[*Kim bana dokundu?*] Şakirtleri onun ne düşündüğünü anlamadılar, çevresinin kalabalık tarafından sarıldığını hatırlattılar.

10.İsa tekrar dedi:...[*Kim bana dokundu?*]

11.Kadın öne çıktı, çünkü kendisine dokunmakla onu kirletmesinden öfkeleneyeceği için korkmuştu.

12.Diz çöktü, başını eğdi ve ona dokunanın kendisi olduğunu, söyledi.

13.İsa dedi: Kızım, ...*[Senin inancın seni sağlığına kavuşturdu, selametle git ve şifa bul!]*¹⁰²

14.Bunun üzerine daha çok insan ona yaklaştı. Artık İsa kalabalıktan hareket edemez hale geldi. Öğrencilerini topladı, gözlerini semaya yöneltti ve vaazını dinlemek için toplanan insan kalabalığına seslendi.

15.Onlara dedi: ...*[Ne mutlu size, fakirler, çünkü Allahın melekûtu sizindir. Ne mutlu size, şimdi aç olanlar; çünkü tok olacaksınız.]*¹⁰³

16.İsa konuşmasını tamamlayınca, kalabalık arasında bir hareketlenme oldu, nihayet uzun zamandan beri bekledikleri Mesih'in aralarında olduğuna inandılar.

17.İsa sükûnetin tekrar geri dönmesi için bekledi, kalabalığa baktı ve kalabalık arasında birkaç kişinin halkı tahrik ettiğini fark etti. Onlar günahkâr ve küfürbaz birini dinlediklerini, sözlerine riayet etmemelerini söylüyorlardı. Bunlar çok az kimselerdi.

18.Nihayet tekrar sükûnet hakim olunca, İsa kalabalığa tekrar hitap etti ve Tanrı'nın isteklerini anlattı.

19.Onun sözleri kalabalıkta daha büyük bir kargaşaya sebep oldu ve Yahuda bazılarının protestosunu gözlemledi.

20.Karmaşa bitinceye kadar İsa bekledi, kendisini dinlemek isteyen öğrencilerine etrafında toplanmalarını söyledi.

21.İsa yere oturdu ve İsrail'de gelecek ilahi hükümrânlığın güzel müjdelerini açıklamaya devam etti.

¹⁰² Mt.9,20-22.; Lk 8, 43-48.

¹⁰³ Lk 6, 20-21.

22.İsa'nın kalabalığa hitabından, Yahuda [duygulanıp] ağladı.

23.Sonra İsa insanlara, hiçbir vakit insanları yargılamamalarını, çünkü aralarında herhangi bir hata işlemeyen kimse bulunmayacağını, söyledi.

24.İsa konuşurken, Yahuda onun sözlerini tekrarladı, çünkü orada bulunmayıp da üstadı dinlemek isteyenlere ulaştırmak istiyordu.

25.Kaskatı olanlar da, bu hikmetli ve duygusal sözlerden etkilendi, heyecanlandı, İsa'nın güvenilir ve iyi olduğunu gördü.

26.Daha sonra İsa bir karşılaştırma da bulundu:...[İyi bir ağaçta çürük meyve olmaz, nasıl ki çürük bir ağaçta iyi bir meyvenin olmayacağı gibi. İyi bir insanın kalbi iyiliği ortaya koyar, kötü kişinin kalbi de kötülüğü ortaya koyar.]¹⁰⁴

27.Bu sözler üzerine Yahuda diğer gençlere/arkadaşlarına fıslıdadi, “bu insanlardan yalnız iyilik ve merhamet ortaya çıkar. Ona elini uzatanlara ve ona dokunanlara da. Bizler efendimizi, üstadımızı bulduğumuz için şanslıyız”, dedi.

28.İsa Yahuda'nın sözlerini anladı, diğer gençlere döndü ve dedi:...[Niçin beni muallim diye çağırıyorsunuz da, dediklerimi yapmıyorsunuz?]¹⁰⁵

29.İsa sözlerini tamamlayınca, ayağa kalktı ve kalabalığın içine girdi ve orada sözlerini dinlemek için kalanları kutsadı, sonra da onlara dağılmalarını ve evlerine gitmelerini söyledi.

30.Onlar bunu yapınca, İsa Celile gölü boyunca yoluna devam etti.

31.Yahuda gençlerden kalanlarla Üstadı takip etti.

32.Bir parça gitmişlerdi ki, Yahuda cesaretle sordu: “Senin baban kim?”

¹⁰⁴ Lk 6,43-45; Mt 12, 33-35.

¹⁰⁵ Lk 6,46. Mt 5,48.

33. İsa cevap verdi: ...[*Babam göklerde dir.*]

34. Yahuda dedi: “Dağda dua ettiğinde Rabbinle konuştun mu?”

35. İsa Yahuda’ya döndü ve dedi: “Evet, gökteki babama dua ettim”.

36. Üstat, babana dua ettiğin gibi, bize de dua etmesini öğretir misin?”

37. İsa gülümsedi, diğer gençlere döndü ve dedi: ...[*Dua ettiğiniz zaman deyin ki: Ey Rabbimiz ismin mukaddes olsun, melekûtun gelsin, gündelik ekmeğimizi bize ver; günahlarımızı bağışla.*]¹⁰⁶

38. Gençler İsa’nın öğrettiği duaları, sözleri saatlerce, günlerce tekrar ettiler ki, nesilden nesile devam edebilsin.

Bölüm 10

1. İsa havarilerine/gençlerine dua etmeyi öğrettikten sonra, Kafernahum’a yola koyuldular.

2. Şehre gelince, Yahuda Üstadın önüne doğru yolda bir yüzbaşının [Zenturio] geldiğini görünce, şaşırdı ve korktu.

3. Dedi: ...[*Hizmetçim hastalandı, felç oldu ve hiç hareket edemiyor.*]

4. İsa dedi: ...[*Ben senin evine geleceğim ve onu iyileştireceğim.*]

5. Yüzbaşı dedi: ...[*Senin söylemen yeterlidir.*]

6. İsa dedi: *Eve git ve hizmetçin iyileştiğini göreceksin. Aynı saatte hizmetçi yatağından kalktı.*

¹⁰⁶ Lk 11, 2-4.

7. İsa havarilerine döndü ve dedi:...[*Böyle imanı İsrail içinde görmedim.*]¹⁰⁷

8. İsa bekleyen kalabalığa dağılmalarını, evlerine gitmelerini söylemesine rağmen, nereye baktıysa, orada kalabalık arttı.

9. Etrafını çevirenler yorgun ve aç idiler, İsa etrafını saran kalabalığın arasına girdi, sevgi ve itina gösterdi. Petrus'a döndü ve dedi:...[*Onlara yiyecek ver.*]¹⁰⁸

10. Yahuda, az sayıdaki kişilere yetecek kadar yiyecek olduğunu, arkalarında Celile gölünün bulunduğunu, evlerine dönmelelerini söylemesini Üstattan istedi.

11. Petrus da Üstadının teklifini anlamadı ve İsa'ya:...[*Bizim beş ekmeğimiz ve iki balığımız var, diye açıklamada bulundu.*]

12. İsa havarilerine dedi:...[*Bu insanlar beni günlerdir takip ediyorlar, bunca zaman hiçbir şey yemediler. Ben onları geri gönderirsem, onlar hastalanır ve bu yolculuklarından dolayı bazıları kalkamazlar. Evlerinden çok uzaktalar.*]¹⁰⁹

13. Önlerinde Pasah [fısıh] bayramı vardı ve bu mevsimde her yer çayırdı.

14. İsa öğrencilerine kalabalığı hazırlamalarını, vaktiyle Musa'nın ilk Pasah'da İsrail halkına yaptığını, Mısır'dan köleleri yola çıkarırken halkı düzenlediği gibi hazırlamalarını söyledi.

15. Kalabalık beşbin kişi idi ve bunlar İsa'nın etrafında idiler ve hikmetini bekliyorlardı.

16. Yahuda Kirbet Qumran da Mesihi bekleyen kalabalığı hatırladı, Allahın seçkin kulları binyüzaltmış kişilik bir kalabalıktı.

17. Qumran mezhebinin geleneğini biliyordu ve kalabalığı İsa'nın dediği gibi düzenledi.

¹⁰⁷ Mt 8,5-13; Lk 7, 1-10.

¹⁰⁸ Mk 6,37; Mt 14, 16; Lk 9, 13.

¹⁰⁹ Mk 8,1-3; Mt 15, 32.

18.Bundan sonra İsa ekmeği aldı, gözlerini göğe kaldırdı ve şükür duası etti.

19.Sonra da öğrencilerine ekmeği kalabalığa dağıtmalarını söyledi.

20.Yahuda ve şakirtler düzenledikleri sıraya göre ilerlediler, kalabalıktan her biri ihtiyacı kadar ekmek alıyordu ve balık dağıtmak için geri döndüklerinde, aç hiçbir kimse kalmamıştı.

21.Hepsi yemeklerini bitirdikten sonra, İsa Petrus'a dedi:...[Öğrenciler artanları toptasınlar.]¹¹⁰

22.Havariler söyleneni yerine getirdiler ve oniki torba dolmuştu.

23.Yahuda torbaları ikinci defa saydı, çünkü beşbin kişi yedikten sonra hâlâ bir o kadar yiyecek kalmasına inanamamıştı.

24.Havariler yiyecekleri toplarken, Yahuda Petrus'a Allah'ın Musa'ya olan eski vaadini hatırlattı. [Aranızdan bir peygamber çıkaracağım.]¹¹¹

25.Petrus bu mesajı diğer havarilere de söyledi ve Musa'nın müjdelediği beklenen peygamberin aralarında olduğunu yakınlarına da anlattılar

26.İsa'nın, ekmek ve balıktan oluşan mucizevi yiyeceğinin Celile gölü kenarındaki kalabalığı doyurmaya yettiğini gören dindar Yahudi halkında, Musa'nın müjdelediği beklenen kişinin aralarında olduğu ümidi uyandı

27.Yeni bir mucize görmek ümidiyle gelen pek çok kişi, Allah'ın vaadinin İsa da gerçekleştiğine inanmaya başladı.

28.Havarilerin müjdeyi yaymalarıyla, kalabalıkta bir homurdanma da başladı ve buna karşı sevinç çığlıkları da yükseldi, ağız-

¹¹⁰Mk 6,43; 8, 8; Lk 9,17.

¹¹¹Yasanın Tekrarı (Tesniye) 18, 18.

dan ağza, gruptan gruba yayıldı ve pek çokları:...[*Onun dünyaya gelmesi gereken gerçek bir peygamber, olduğuna inandılar.*]¹¹²

29.Yeni bir sevinç şayiasından Yahuda korkmaya başladı. Çünkü İsrail halkının onun bir Peygamber olduğu iddiası, havari arkadaşlarının hepsine Romalıların emriyle ölüm getirebilirdi.

30.İsa'ya yaklaştı, kalabalığa dağılmalarını söylemesini istedi, çünkü o, Mesih krallığını ilan etmenin zaman veya yeri olmadığına inanıyordu.

31.Celile'de Tevdas¹¹³ gibi ayaklanan kişiler Romalılar tarafından Mesih bekleyenlerle birlikte öldürülmüşlerdi.

32.İsa'da da aynı his uyanmış olmalı ki:...[*oniki torba yiyeceğin kalabalığa dağıtılmasını ve evlerine korkusuzca dönmelerini, yolda aç kalmayacaklarını söyledi.*]¹¹⁴

33.Havariler bu emri yerine getirince, Petrus Üstada dedi; yola devam etme zamanı geldi.

34.Kuzeye yöneldiler, ama hiçbir şehre girmediler, çünkü İsa'nın peşine düşecek büyük kalabalığın, onun yolculuğunu engellemesinden korktular.

35.Tozlu yollardaki yolculuklarında havariler/gençler ekmek ve balık mucizesi üzerinde konuştular. Yahuda için bu olay Allahın vaadinin yerine geldiğinin delili idi.

36. Petrus ve diğer havariler de zamanın geldiğine, kendilerinin seçilmiş kişiler olduklarına inanıyorlardı.

37.Ama İsa havarilerine, ne üstatlarıyla ne de kendi aralarında Mesihlik konusunu konuşmamalarını tembihledi.

¹¹² Yoh 6,14-15.

¹¹³ Resullerin İşleri 5, 36.

¹¹⁴ Mk 8, 1-3; Mt 15,32.

Bölüm 11

1. Havariler Filipus Kayseriyesi'nde dinlenirken, İsa Petrus'a sordu:...*[Halk benim kim olduğumu söylüyor?]*¹¹⁵ Petrus ne cevap vereceğini bilmiyordu. Havarilerden çoğu onu Mesih sayıyordu, ancak hepsi aynı kanatta değildi.

2. Beşbin kişiye yiyecek mucizesi ve gördükleri diğer işaretler onu takip eden birkaç kişi için, beklenen kişinin geldiği konusunda yeterliydi.

3. Petrus diğer gençleri /talebeleri düşündü, onlar onu Mesih olarak görmüyorlardı, bu hususta şüpheleri vardı. Petrus İsa'nın sorusuna ne cevap verebilirdi, özellikle de Filipus Kayseriyesi'ndeki politik durum nedeniyle.

4. Yahuda, İsa'nın "benim kim olduğumu söylüyorlar" sorusuna karşı Petrus'un ne cevap vereceği konusunda tavsiyede bulundu: ...*[Bazıları senin Mesih öncüsü Yahya, bazıları da İlyas olduğunu söylüyorlar. Pek çokları da Musa'nın haber verdiği bir peygamber olduğuna inanıyorlar, demesini tavsiye etti.]*¹¹⁶

5. Yahuda Petrus'a, ekseri Yahudilerin Yahya ile İlyas arasında yakın bir ilgi olduğuna inandıklarını hatırlattı. Yahya İlyas gibi giyindi, yedi ve yaşadı ve bundan dolayı İsa Malaki'nin gerçekleşen kehaneti olabilirdi: ...*[Ben Rabbin korkunç ve büyük gününün evvelinde İlyas gibi bir peygamberi göndereceğim.]*¹¹⁷ Diğer şakirtler de bunun cevabı hakkında, İsa kime sorduysa, yani cevabı da Petrus'un vermesinde birleştiler. Ancak hiç biri onu Mesih yerinde, Yahya veya İlyas saymıyordu.

6. Yahuda onlara Tevrat'ın vaadini de hatırlattı.

7. İhtiyarların çoğu İsa'nın peygamberliğini kabul etmese de, havarilerden çoğu, İsa'nın beklenen Mesih olduğuna inanıyordu.

¹¹⁵ Mk 8,27; Mt 16,13; Lk 9,18.

¹¹⁶ Mk 8,28; Mt 16,14; Lk 9, 19.

¹¹⁷ Mal 4,5.

8. Kitap bilginleri ve Ferisiler İsa'nın durumu hakkındaki taraftarlarını artırdılar ve kısa bir süre önce Herodlan'larla onun aleyhinde, onu yıkmak için bir araya geldiler.

9. İsa'nın pek çok mucizeler göstermesi dolayısıyla, talebeleri de dikkatsizce halk arasında bir marangoz oğlunun Mesih olabileceğini söylediler.

10. Bazıları da sormaya devam ettiler.

11. Başkaları arasında da konuşmalar devam etti.

12. İhtiyarlardan bazıları da pervasızca İsa'nın günaha girdiğini söylediler.

13. Ferisiler de, İsrail dini liderleri gibi rivayet edilen inançlarına sıkıca sarıldılar.

14. Petrus cevap verince, İsa ona hemen tekrar sordu: ...*[Benim öyle olduğumu size kim söyledi?]*

15. Açık kalpli ve bazen sabırsız Petrus, hislerini daha fazla saklamak istemedi ona dedi....

16. İsa [kanaatlarını kendilerine] saklamalarını söyledi.

17. Yahudayı, bu sözler üzdü, İsa'nın Mesih olmadığını söylememesini duruma bağladı.

18. Onlardan hiç biri, İsa'nın gelecekte açıklayacağı şeye hazır değildi.

19. Yahuda İsa'nın kendisinden "insanoğlu" olarak söz etmesini anlamadı. Bu vasfı daha önce kullansaydı, her şeyin, daha önce öğrendiklerinin gerisine gideceğini, düşünemedi.

20. Bunun üzerine Yahuda, İsa'nın daha önce kendisinden bahsederken "insanoğlu" deyimini kullanıp kullanmadığını, diğer şakirtlere sordu. Yohanna gibi Petrus da başlangıçta bu kavramı, mucize gösterdiği zamanlar kullandığını söyledi.

21. Yahuda peygamber Hezekiel'i hatırlayınca kadar düşündü, çünkü o "insanoğlu" deyimini Tanrı ile ölümlü peygamberler arasındaki farkı vurgulamak için kullanmıştı. İnsanın zaafiyetini hatırlatmıştı.

22. Yahuda, Üstadın Hezekiel üzerinden anlatmak istediği sonucuna geldi: İsrail'in Tanrısı bir ölümlüyü, hâkimiyetini yeryüzünde gerçekleştirmesi için seçmişti.

23. Ve Yahuda Kutsal Kitabı öyle iyi biliyordu ki, arkadaşlarına da Danyel Kitabının önemli yerlerini hatırlattı.

24. Danyel rüyasında bir çok canavarın denizden çıktığını ve felaket izi bıraktığını görmüştü. Yahuda'nın kanaatine göre bu, İsrail'in dini rivayetlerinin, inançlarının, insan hayatını yıkan Roma imparatorluğunun bir sembolüydü.

25. Yahuda sembolik canavarın daha sonra Tanrının muhakemesi önüne çıktığını, yenildiğini ve yok edildiğini hatırladı.

26. Yahuda ilgili yeri Danyel Kitabından kelime kelime tekrar etti.

27. Yahuda şimdi, İsa'nın niçin "insanoğlu" deyimini kullandığını anladığını zannetti, ama Üstadın sonraki konuşmalarından tekrar kafası karıştı.

28. Petrus bu sözleri işitince, dedi: "Üstat, sonunda senin ölümün varsa, Seninle Kudüs'e birlikte gitmek isteğini yerine getirmek istemiyoruz."

29. Diğer pek çokları bundan sonra ki olaylar üzerine yazdılar. Ama Yahuda İsa'nın sözlerini hiçbir vakit unutmadı ve anlamlarını kâmilan anladı.

30. İsa söylediğinde, önceki İncillerin haber verdiği gibi bu şekilde Petrus'u lânetlemek istemedi: ...[*Arkamdan uzak dur şey-*

*tan, beni öfkeliendiriyorsun; çünkü Tanrı'nın tarafında değil, insanların tarafında duruyorsun, sözü gibi.]*¹¹⁸

31.İsa'nın... [*arkamdan uzak dur*]*sözü*, Havarilerin onun tebliğini hatırlamaları içindi. O ilk defa onun hayatına girince, ona ...[*beni takip et*] demişti, Yahuda onu onun arkasından gitmesi şeklinde anladı, çünkü o yöneticisiydi.

32.İsa havarilerine onu düşünmeden takip etmelerini söyledi, bu yolun gittiği gibi, o bu emrin sebebini henüz anlayamayacağını da biliyordu.

33.Yahuda, İsa'nın *şeytan* kelimesiyle ne kastettiğini kesinlikle anlıyordu, çünkü *şeytan* kelimesini kullandığında yanında idi.

34.İsa'nın taraftarlarına konuştuğu Aramî dilinde *şeytan* “çarpılan taş” veya “Tanrı yoluna ters giden kimse” anlamındadır.

35.İsa bunu söylediğinde Yahuda bu sözü şöyle anladı:...[*Sizler benim yolumda hedefe varmamı engelleyen taşlarsınız.*]¹¹⁹

36.Havariler tüm gece boyunca İsa'nın sözünün gerçek anlamını derinden derine düşündüler; özellikle önlerindeki Kudüs seyahati kehanetini: ızdırap çekme ve ölmek, ama üç gün sonra ölümden dirilmek ve insanoğlunun haşri konularını.

37.Yahuda İsrail'in Mesih ümidinin gerçekleşmesinde ızdıraplı ölüm arasında kurulan ilgiyi Tevrat'ın hiçbir yerinde bulamadı. İsa'nın sözü onu çok rahatsız etti.

38.Şafak sökerken İsa Havarilerini çağırdı.

39.Sevinçle onlara döndü ve dedi: ...[*zamanım doldu, yönümüzü Kudüs'e dönelim.*]

¹¹⁸ Matta 16, 23.

¹¹⁹ Mk 8, 33; Mt 16, 17-23.

40. Başka söz olmadan Havariler kalktılar ve Hermon dağı yamacından inmeye, Kudüs'e yönelen düzlüğe doğru yürümeye başlayan İsa'yı takibe başladılar.

41. Tüm Havariler, Mesihin kutsal şehre girmek zorunda olduğunu ve Davut tahtına oturmak iddiasında olacağını biliyorlardı. Ama korku onlardan uzaklaşmadı.

42. İsa onlara acı çekeceğini ve öleceğini söylememiş mi idi, yolculuğa sevinçle katılmalıydılar.

43. O zaman Yahuda, İsa'nın tahta çıkmasını engelliyecek/sona erdirecek bu seyahatten, kendi hayatını kurban etmek, seve seve vermek pahasına da olsa, vazgeçmelerinin gerektiğine inanıyordu.

Bölüm 12

1. Kudüs'e seyahate başlamadan önce Petrus havari arkadaşlarına her zamanki vazifelerini anlattı.

2. Beşbin kişilik yemekte oynadığı rolden sonra Yahuda'ya ortak para kesesinin idaresi verildi.

3. O İsa'nın, havarilerin ve taraftarların yiyeceğinden, giyeceğinden ve geceleyin uyuyacak bir yer bulmaktan sorumluydu.

4. Hermon dağından Kudüs'e kadar önlerinde uzun ve zor bir yolculuk vardı ve birkaç gün sürebilirdi. Onlar ne kadar sade ve tedbirli yaşasalar da, yolculukta takviye ve yardıma ihtiyaç olduğunu Yahuda biliyordu. Üstadın beklenen Mesih ve İsrail'in Büyük Kralı olarak görevlerini üstlenebilmesi için Kutsal Şehre çok iyi hazırlıklı gelmek istiyorlardı.

5. Yine Yahuda, Celile'den Kudüs'e uzun yolda, tehlikeli bölgeyi de geçmek zorunda olduklarını biliyordu, özellikle Samiriye de kaldıkları sürece, *[çünkü hiçbir şeylerini Yahudilerle paylaşmazlardı.]*¹²⁰

¹²⁰ Yoh.4,9.

6. Eğer Üstat gücünü, yolunda karşılaşacağı ayak bağı insanlara da göstermek isterse, bu durum değişebilirdi.

7. Yahuda Kudüs yolunda eşkiya baskınlarını da dikkate almak zorundaydı.

8. Bunların hepsi inantçı eşkiya çeteleriydi, Romalı idarecilerin üzerlerine yükledikleri aşırı vergileri ödeyemediklerinden dolayı, şehirlerini ve köylerini terk ederek dağlara sığınmışlardı. Mağaralarda yaşıyor, gelip geçen yabancıları soyuyor ve hatta öldürüyorlardı.

9. Üstadın herhangi bir mücadeleye girişmeyeceğinden, uzun ve güvenli bir yolu, yani Ürdün nehrini geçen ve Yahudiye'ye güneyden giren yolu tercih etmesinden korktu.

10. İsa'nın ayağa kalkar kalkmaz dışarı çıkıp, kısa seyahat yoluna koyulması, Yahuda'nın kalbini rahatlatı.

11. İsa'nın yolculuğu esnasında büyük bir kalabalık toplanır, kutsal şehre girerken, tüm inançsızlar onun gücünü görebilirler, diye düşündü.

12. Samiriye sınırına yaklaştıklarında, Yakub ve kardeşi Yohanna İsa'nın gelişini haber vermeleri için önceden gönderildiler.

12. İki kardeş geldikleri ilk köyün sakinlerinin, İsa'nın aralarına gelişine, hoş geldin karşılmasına, fazla ilgi göstermemelerinden dolayı, ilk şaşkınlıklarını yaşadılar.

13. Samiriyeliler İsa'nın köylerindeki varlığından Romalıların haberdar olması ve köylerini yerle bir etmesinden endişe etmiyorlar; ama köylerine sahte bir peygamberin ve taraftarlarının gelip kalmasından korkuyorlardı.

14. Yakub ve Yohanna İsa'ya geri döndüler ve Samiriyelileri eksik imanlarından dolayı cezalandırmasını istediler.

15. İsa onları cevabıyla şaşırttı: ...[*İnsanoğlu insanların hayatını söndürmeye değil, onları yaşatmaya geldi, dedi.*]¹²¹

16. Yahuda da Yakub ve Yohanna gibi düşünüyordu. Kudüs'e girdiklerinde ne olacağı sorusu korkularını artıyordu.

17. Diğer havariler Üstadın tavsiyesine soru sormadan riayet ediyorlardı, Samiriye köyüne geldiklerinde, köyün etrafına bir kavis şeklinde oturdular ve sakinleriyle görüşmekten uzak durdular.

18. [Köydeki] taraftarlardan küçük bir grup İsa'yı dinlemek, tabi olmak için köyden dışarı çıktı. Ancak sayıları azdı.

19. Gece diğerleri yeyip dinlenirken, İsa oradan ayrıldı ve derin duaya daıdı.

20. Yahuda üstadının yanında diz çöktünce, İsa'nın ağzından *abba* (baba) kelimesinin çıktığını duydu.

21. Bunun üzerine Yahuda İsa'nın Tanrının oğlu olabileceğini düşündü, kanaatini yeniledi, ancak İsa'nın *insanoğlu* tabirini kullanmasına akıl erdiremedi.

22. İsa acaba Kudüs'e girince öleceğini, üç gün sonra ölümden dirileceğini, Tanrı katına çıkmadan önce havarileriyle birlikte olacağını niçin söylemişti?

23. Yahuda duaya devam etti ve Kudüs'e girince, [Tanrı'nın] İsa vasıtasıyla düşmanlarını yok etmesini, Üstadını İsrail kralı Davud olarak [*tahta*] oturtmasını istedi.

Bölüm 13

1. Ertesi sabah güneş doğunca, İsa ve yolculuğunda kendisine katılanlarla birlikte güneşe, Kudüs'e doğru yola koyuldular.

2. Anon şehrine geldiklerinde, kendisini orada büyük bir kalabalık bekliyordu, İsa'nın zafer yürüyüşüne katılmak istiyorlardı.

¹²¹ Lk 9,54.

3. Etrafını saranlar arasında genç ve zengin biri vardı, geniş topraklara, büyük sürülere sahipti ve hizmetçileriyle birlikte ona konağını sundu.

4. Yahuda onunla tanıştı.

5. Zengin genç adam, İsa, İsrail Krallığına oturunca, kendisine önemli bir makam garantilerse, bütün servetini bağışlamak istiyordu.

6. Yahuda, zengin gencin servetinin kendilerine ne kadar çok faydalı olacağını düşünüyordu, onu açık kollarıyla bekleyen Üstad'a götürdü.

7. İsa'nın misafirleri de onu cesaretlendirdi, genç dedi: ...[*İyi Efendimiz, İsrail'de ilahi hükümranlığı kuracak mısın?*]

8. İsa gülümsedi: ...[*Bana niçin iyi diyorsun? Allah'tan başka iyi olmaz.*]

9. Yahuda Üstad'ın cevabından mutlu oldu, çünkü o dindar bir Yahudi olarak bazı Yunanlılardan farklı olmak istiyordu. İsa'yı bir Tanrı yapmak istemiyordu. O zaten İsrailin gerçek oğlunu göndermezdi. Biricik Tanrı YaHWeH idi ve Mesih Tanrı'nın beklenen elçisi idi, ama Tanrı'nın kendisi değildi.

10. Genç adam bu cevaplara keyiflendi ve cesaretle İsa'nın havarilerinden biri olarak cemaate katılıp katılamayacağını, sordu.

11. İsa dedi: ...[*Evet, ama önce Allahın emirlerini tutmalısın!*]

12. ...[*Ve onlar nelerdir?*]

13. ...[*Öldürmeyeceksin, zina yapmayacaksın, çalmayacaksın, yalancı şahitlik yapmayacaksın, kimseyi aldatmayacaksın, babana ve annene saygı göstereceksin.*]¹²²

14. Zengin genç adam kendisine imanın ve Musa kanunlarının öğretilmesinden şaşırılmıştı.

¹²² Matta 9,16-19.

15.İsa gülümsedi ve önünde dindar bir adamın olduğunu biliyordu, öğrencisi olmayı kabul etti.

16.Genç güçlüydü ve Üstadı takip için her şeyini vermeye hazırdı.

17.İsa bu sözleri duyunca dedi: ...[Git, neyin varsa sat ve fakirlere dağıt!]¹²³

18.Yahuda şaşırmıştı, ona göre İsa'nın beklenen Davudoğlu Mesih ve İsrail Krallığının kurucusu olduğu kesindi, o büyük bir bağış kabul etmeyen gezgin bir peygamber olamazdı. Bütün şanssızlığa rağmen genç adama, tüm malını satmasını ve servetini fakirlere dağıtmasını emretmişti. Ancak İsrail rivayetlerine de pek uygun değildi.

19.İsrail'in tarihinde Tanrının ihtişamı, daima zenginlik ve halkın başarısıyla ölçülürdü.

20.Kral Davud'un hakimiyetinde Yahudiler pek çok ülkelere hâkim olmuş, zenginleşmiş, mahsul ve sürüleri göz kamaştırıcı bir şekilde çoğalmıştı. Bu sadece güçlü bir kralın şehir idaresinde ve çevredeki ülkelerin saygısında ve korkusunda olmuştu.

21.Yahuda bu inançla, İsrail'in Tanrı ile gerçek dostluğu/birlikteliğiyle yaşadığı inancıyla büyümüşü. O kışkandırıcı bu durumun İsa tarafından tekrar tesis edileceğini ümit ediyordu.

22.Süleyman büyük bir krallığa takdisinin şarkısını söylemişti.

23.Yahuda, zengin genç adamın oradan ayrılmasından büsbütün şaşırmıştı. O sadece dedi:...[Sizler pek çoklarını peşinden sürükleyen tehlikeli birinin peşindesiniz!]

¹²³ Mk 10, 21; Mt 19,21; Lk 18,22.

Bölüm 14

1. İsa'nırı dağınık taraftarlar kalabalığı güneye, Kudüs'e doğru yürürken, Yahuda para kesesinin boş olduğunu, bundan Üstat'ın haberdar edilmesi gerektiğini Petrus'a söyledi.

2. Petrus bu kötü haberi iletmeyi kabul etmedi ve Üstat ne istediye düşünmeden yerine getirmesini Yahuda'ya söyledi.

3. İsa, dindar ve cömert, İsrail şeriatının yorumunu bilen bir kitap bilginine: yaklaştığında, Yahuda tekrar ümitlendi. O [Kitap Bilgini] İsa'ya dedi:... [*Üstat sen nereye gidersen, seni takip etmek istiyorum.*]

4. Ama İsa dedi:...[*Tilkilerin inleri, kuşların yuvaları vardır; fakat insanoğlunun başını yaslayacağı yeri yoktur.*] ¹²⁴

5. Kitap bilginini, İsa'nın "insanoğlu" sözünden ne düşündüğünü anlamadı ve oradan ayrıldı.

6. Başka bir adam İsa'ya geldi ve dedi: ...[*Babamı gömdükten sonra gelip seni takip edeyim.*] ¹²⁵

7. Yahuda İsa'nın sözünden şaşırmişti:...[*Sen beni takip et, ölüleri ölüler gömsünler.*] ¹²⁶

8. Bu sözleri duyan herkes, her oğulun babasının cenazesini gömmenin kutsal bir görevi olduğunu biliyordu, çünkü Yahudi hayatının merkezini aile ve onun başı baba teşkil ediyordu.

9. Adam İsa'yı bıraktı ve Celile yoluna koyuldu.

10. Yahuda, Musa'nın Sina'da aldığı on emir arasında bunun rivayet edilmediğini, Petrus'un bilmesini istedi:...[*Babana ve annene hürmet etmelisin, bunu yaparsan Rabbin YaHWeH sana uzun ömür verecektir.*] ¹²⁷

¹²⁴ Lk 9, 58.

¹²⁵ Lk 9, 59.

¹²⁶ Mt 8,21-22.

¹²⁷ Çıkış, 20, 12.

11. Ama Petrus buna dikkat etmedi ve yeniden talebe arkadaşlarına İsa'nın uyarısının gerçek anlamını hatırlattı: ...[*Şeytan ar-kamdan uzak dur,*] sözünden Yahuda daha çok endişelendi.

12. İsa onların aralarında ne olduğunu biliyordu, havarilerini çağırdı ve dedi: ...[*Niçin korkuyorsunuz? Sizler küçük inanç sahiplerisiniz.*]¹²⁸

13. Yahuda, teslimiyetlerini bin kere ispatladıkları halde, İsa'nın onları bu şekilde niçin dışladığını anlamadı. Acaba onun otoritesini mi sorun etmişlerdi?

14. Üçüncü günün akşamı İsa ve taraftarları Tabor dağı yamaçlarına vardılar ve gece olmadan bir konak yeri hazırladılar.

15. Yahuda yiyecek ve önlerinde duran soğuk gece için örtü dağıttı; orada Petrus, Yakub ve Yohanna'nın bir kenarda durduklarını gördü.

16. Herhangi bir açıklama yapmadan dördü dağın uzun, dik yamacı üzerine tırmandılar.

17. Yahuda ve diğer talebeler uyudular ve şafakta İsa aralarında dolaşırken uyandılar. Dedi: ...[*Yeni menzile koyulmadan önce biraz dinlenelim.*] Mk 6,31.

18. Yahuda Petrus, Yakub ve Yohanna'nın aralarında nasıl fısıldaştıklarını gördü.

19. Petrus'un yanına vardı ve dedi: İsa ile dağda bulunduğu-nuz sırada, ona ne taşdınız?

20. Petrus neşesini gizlemek istemedi ve dağda ne olduğunu Üstada anlatmalarına ve teslimiyetlerini göstermelerine rağmen, bir süre çekindi.

21. Sonra Petrus Yahuda'ya dedi: "Kudüs'e vardığımızda, bizi neyin beklediğini şimdi anlıyorum, İsa'ın ölümden dirileceğine inanıyorum".

¹²⁸ Mt 8,26 Mk 4,40-41 Lk 8,25.

22. Yahuda teskin olmadı ve onu terk etti/uzaklaştı. İsa beklenen Davud soyundan Mesih ise, İsrail Kralı ise, Kudüs'e öldürülmek ve üç gün sonra dirilmek ümidi ile nasıl girebilir? Böyle bir olay Yahudilerin ne sözlü ne de yazılı rivayetlerinde var.

23. Ama Yahuda açıkça anladı ki, Petrus'un, Yakub'un ve Yohanna'nın İsa'nın ölümü hakkındaki düşünceleri artık onları korkutmuyordu. Dağın üzerinde o gece gördükleri onların korku duygularını aşmalarına sebep olmuştu.

24. İlk defa Yahuda'nın içinde, İsa'ya büyük bağlılık göstermesine rağmen, İsa'nın, İsrail'in beklediği Mesih olabileceği hakkında şüphe duygusu belirdi/kımıldadı.

25. Yahuda diğer havarilerden uzaklaştı ve düşüncesini kendine sakladı.

26. Güneş zirveye ulaşınca, İsa dinlenmek için durdu ve taraftarlarını etrafına topladı. Onlara şunları söyledi: ...*[İnsanoğlu insanların elinde fazla konuşacak ve öldürülecek. Ama Allah onu terk etmeyecek. O onlarla ölümler âleminde tekrar yaşayacak.]*¹²⁹

27. Yahuda Üstadı, Vaftizci Yahya'nın tavsiye ettiği gibi, bütün insanlardan daha çok sevdi. İsa'nın etkisine kendini teslim etti.

28. Ama Yahuda dindar bir İsrail evladı idi, İsrail hakîmlerinin yerine geleceğini haber verdiklerinin kehanetin, İsa tarafından gerçekleştirileceğini bekliyordu ve ancak şimdi bu insan oğlunun İsrail'in Davut tahtını Yahudi halkına tesisi iddiasıyla Kudüs'e otorite ile girme niyeti olmadığından üzüldü.

29. Yahuda bunu düşününce kalbinde bir acı hissetti, çünkü İsa bu şekilde yoluna devam ederse, her şeyini kaybedecek ve Romalılar yeniden hâkimiyet kazanacak, hatta İsrail'in devamı tehlikeye düşecekti.

Bölüm 15

¹²⁹ Mk 9,31 ; Mt 17, 22-23; Lk 9, 44.

1. İsa ve talebeleri Kudüs yolculuğu sonuna [*doğru*] birbirlerine yaklaştılar.

2. Yahudiye yamacına tırmanmadan ve kutsal şehre girmeden önce, gecenin başında Eriha'da olmayı kararlaştırdılar.

3. Akşamüzeri, pazar satıcıları sergilerini kapatırken, işçiler tarlalarda çalışıp yorgunluklarını gidermeğe evlerine dönerken, Eriha kapılarına girdiler.

4. İsa caddelerde yürürken, şehir sakinleri de etrafını sardılar ve Celile'den gelen yabancı kalabalığı merakla seyretmek istediler.

5. Yeni bir peygamber, belki de Mesih şâyiası, İsa gelmeden daha önce ulaşmıştı. Eriha'da oturan pek çok dindar Yahudi, Roma köleliğinden kurtulma zamanının nihayet geldiği ümidiyle yaşıyordu.

6. İsa cadde boyunca giderken, bazıları durup Nasaralı adama şaşkın şaşkın bakıyordu.

7. Yahuda bir konaklama yeri bulmak için Üstadın yanından ayrılmıştı, İsa ve diğer gençlerin/havari başlarının geceleyin duadebilecekleri yeri arıyordu. Boşuna aradı, çünkü böyle bir yerin masrafını ödemek, ayrıca herkes için yeterli yiyeceği satın almak için ortak kasada para kalmamıştı.

8. Yahuda eli boş döndüğünde, İsa Eriha sokaklarında ağır ağır ilerlerken, etrafını pek çok yeni taraftarın sardığını gördü.

9. Birden bire İsa durdu. Bir yabani incir ağacının üzerine baktı ve dalları arasında şehrin baş gümrükçüsü Zakkay'ın oturduğunu gördü.

10. Zakkay Roma gümrüğünde çalışan rüşvetçi bir adamdı.

11. Şaşkın adam aşağıya İsa'ya baktı. Kalabalık sessizdi ve İsa'nın adamı alaya almasını/eğlenmesini bekliyordu. Nihayet o servetini Romalıların hizmetine vermişti, o kendisini dışarı kaçma imkânı olmayan, düşman bir kalabalık tarafından sarılmış hissetti.

12.Kalabalık onu yuhaladı ve İsa'nın selamlayarak elini kaldırması üzerine sustu. İsa dedi: ...[*Zakkay acele et ve aşağı in, bu gece ben senin evinde*] misafir olacağım.

13.Zakkay ağacın dalları arasından inerek kalabalığın arasında duran İsa'ya yaklaştı.

14.Yahuda inanamayarak, diğer Yahudilerin uzak durduğu adamı İsa'nın nasıl kucakladığını gördü ve şimdi o da geceyi ihtiyaçsız, onun çatısı altında geçirmek istedi.

15.Zakkay İsa'nın merhametinden o kadar etkilenmişti ki, şaşkın kalabalığa açıkladı:... [*Efendim, malımın yarısını fakirlere veriyorum ve birilerini aldatmışsam, dört katı olarak da geri veriyorum.*]¹³⁰

16.Sakinler [*misafirler*] bu teklife yüksek bir alkışla karşılık verdiler ve Zakkay'a İsa ve talebelerinin geceleyin kendisinin evinde misafir ağırlandığını hizmetçileri vasıtasıyla etrafa açıklamasına izin verdiler.

17.Zakkay'a malının yarısını muhafaza etmesine müsaade ederken, Üstadın zengin adama niçin, tüm malını satmasını ve zenginliğini fakirlere dağıtmasını emrettiğini Yahuda anlamadı.

18.Petrus da bir açıklama beklemedi. Ancak açık günahkârlığından dolayı havradan kovulmuş bir kişiye liderinin ricada bulunması, onun için bilmece idi.

19.İsa'yı çevreleyen kalabalık da şaşkıındı. Ekseriyet sessizce baktı, birkaçı yüksek sesle güldü ve diğerleri sırtlarını döndü.

20.İsa onları ayakta bekletti ve Zakkay'ın evine gitti, Yahuda ve değer havariler onu istemeyerek takip ettiler.

¹³⁰ Luka 19,8.

21.İsa, gümrükçünün evine girince, şaşırmış hizmetçilere dedi: ...[*Bugün bu ev kutsala döndü, çünkü o da İbrahim'in oğludur.*]¹³¹

22.Üstadının İbrahim ve Zakkay'ı aynı cümlede söylemesi Yahudayı heyecanlandırdı. Biri halkın bir babası, diğeri küçük görülen bir günahkâr değil mi idi?

23.Ekmeği dağıtıttıktan sonra, İsa talebelerine seslendi. Onlara zamanının yakın olduğunu defalarca ilan etti, yakında o Tanrıya geri dönecekti, üç gün sonra da tekrar ölümden dirilecek ve aralarına girecekti.

24.İsa'nın kendi ölümünden bahsetmesi Yahuda'nın cesareti- ni kırdı, ancak Üstadından zamanı hakkında bir açıklama istemedi.

25.Yahuda bu gece, temiz olmayan, zenginliği, yanlış ilahlara tapan bir ırka ve makama borçlu bir kişinin çatısı altında olmaktan uyuyamadı.

26.Yahuda, İsa'nın dile getirdiği bir çok problemlerle boğuşurken, diğerleri uyudular.

27.Tabor dağından ineliden beri, Üstadın davranışı hiçte bir Mesihî yöneticinin ki gibi değildi. Halbuki o İsrail tahtının dâvûdî sahipliği iddiasıyla, zaferle Kudüs'e girmesini bekliyordu.

28.Kendisini koruması için onun bir ordusu yoktu. Bunun için Yahuda İsa'nın Kutsal Şehre [Kudüs'e] girmesiyle karşılaşabileceği sorunlardan endişeliydi.

29.İsa'nın sayısız düşmanları, bunlar arasında en azından, kavmin ileri gelenleri ve Ferisiler onu kötülemek için ithamlar da bulunur, hatta onu yok etmek için karşı çıkarlardı.

30.Yahuda İsa'ya bağlananların kalabalığına katılmakla, oniki seçkinlerden olmakla biraz moral bulmuştu. Üstadın verdiği görev ile güçlü ve gururlu idi.

¹³¹ Lk 19, 2-9.

31. Ama, İsa artık bir peygamber değildi ve zengin adamı uyarısıyla yanında tutabilirdi de.

Bölüm 16

1. Onlar Eriha'dan ayrıldıklarında, onları görmeden önce, halk onlar hakkındakileri çoktan işitmişti.

2. Kör Bartemeus'un her gün aynı yolun köşesine oturduğunu ve güneşin doğuşundan batışına kadar dilendiğini herkes biliyordu.

3. İsa bu sabah Eriha'dan ayrılınca, Bartemeo her gün söylediklerinden farklı olarak söyleniyordu:...[*Davudoğlu İsa, bana merhamet et, diyordu.*] Yahuda Üstadın ona dikkat edip etmeyeceğini takip etti.

4. Petrus, İsa'dan önce acele ederek çıktı, çünkü Üstat talebelerine [*Davudoğlu*] sözünü kimseye söyletmemelerini tembihlemişti.

5. Dilenciye susmasını söyledi.

6. Bartemeus yakında İsa'nın olacağını anladı, daha yüksek sesle bağırmağa başladı:...[*Davudoğlu İsa bana merhamet et!*]

7. İsa bu sözü duyunca:...[*Onu çağırın*], dedi.

8. Andreas, Bartemeus'a gitti, yardım etti ve âmâyı İsa'ya götürdü. Bartimeus diz çöktü.

9. İsa merhametle âmâyâ baktı ve: ...[*Benden ne istiyorsun*] dedi.

10. Bartimeus başını kaldırdı ve: ...[*Efendim, bana göz ışıltı-mı ver!*] dedi.

11. İsa diline dokundu ve tükürüğünü Bartemeus'un gözüne sürerken:...[*Senin imanın sana şifa verdi*] dedi.

12. Yahuda'nın kalbi yeni ümitle doldu. Kör bir dilenci İsa'ya [*Davudoğlu*] demişti ve Üstat onun sözünü reddetmemişti.

13.İsa'nın Kutsal Şehre girmesinden önce, tanınması, onun Mesihliğinin ve YaHWeH 'nin onu sınırsız güçlü bir hükümlan yapacağının işareti mi idi?

14.Dindar bir kitap bilgini İsa'yı bulmak için Kutsal Şehri terk etmişti, çünkü o bir marangoz çocuğunun Nasıra'dan çıkacağı, beklenen Mesih olacağı hakkında birkaç rivayet duymuştu.

15.Kitap bilgini bir gün ve bir gece yolculuk yaptı, Eriha'dan Kudüs'e giden bir adamı takip eden, büyük bir kalabalıkla karşılaşıncaya kadar yürüdü.

16.Kitap bilgini İsa'ya vardı ve dedi:...[*Üstat ebedi hayatı kazanmak için ne yapmalıyım?*]¹³²

17.İsa kitap bilginine tebessüm etti ve dedi:...[*Şeriatın sözleri ne istiyor?*]

18.Kitap bilgini dedi:...[*Rabbini tüm kalbinle sevmelisin ve komşunu da kendin gibi sevmelisin.*]¹³³

19.İsa: ...[*onu yap, hayat bulursun*] dedi.

20.Kitap bilgini...[benim komşum kimdir?] dedi. İsa bir tuzak olabileceğini düşündü.

21.Tozlu yol kenarına oturdu ve kitap bilginine başını kaldırarak cevap verdi. ...[*Bu yolda giden bir tüccar eşkıyaların saldırısına uğradı, eşkıyalar onu soydular ve yarı ölü bir halde yolda bıraktılar.*]

22.Kitap bilgini öfkелendi, çünkü İsa onun bir Samiri olduğunu itiraf ettirmişti.

23.İsa kalktı ve dedi: ... [*eşkıyalardan hangisi onun yakındır?*]

24.İsa Kudüs'e doğru yola koyuldu ve talebeleri onu takip ettiler.

¹³² Luka, 10,25.

¹³³ Tesniye, 6,5.

25. Yahuda Üstadın niçin temsili hikâye anlattığını anlayamadı, onda bir Samiri -Yahudilerin yeminli düşmanı- anlatılıyordu, zaruretçe olanı bir Ferisi veya rahip kabul ediyordu.

26. Yahuda kitap bilginini aradı ve kalabalığın sonunda duruyordu ve köylüler onu aşağılamışlardı, öfke içinde köpürüyordu.

27. Yahuda onun yanına gitti ve kitap bilginine İsa'nın takipçilerinden biri olduktan sonra yaşadığı pek çok iyi işlerden bahsetti.

28. Kitap bilginini sessizce dinledi, ancak onu sakinleştirmeye kadar uzun bir süre geçti, hatta İsa'nın kutsal bir kimse oluşu dolayısıyla müteşekkir oldu.

29. Diğerleri gecede dinlenmeye çalışırken, Yahuda kitap bilginini ikna edeceğine inanmıştı, belki de Kutsal Şehre girerken gündüz kendilerine katılırdı. Kitap bilginini başını öne eğdi ve sessiz kaldı.

30. Birlikte akşam yemeği yerken, Yahuda'nın ona güveni arttı. Üstadın Kudüs'e girişinde neler olabileceği konusunda düşündüklerini kitap bilginine açtı.

31. İsa pek çok düşmanına karşı tehlikede olabilirdi, yola devamında sendeleye bilir, hatta ölebilir de.

32. Kitap bilginini, düşüncesini " İsa'nın bu zamanda Kudüs'ü görmemesinin, Celile'ye geri dönmesinin daha akıllıca olduğu" şeklinde ifade etti.

33. Yahuda dedi: "Çok geç. Üstat yolunu kararlaştırdı, geri dönmeyi uygun bulmaz. Pasah bayramını ve Allah'ın arzusunu yerine getireceğine inanıyor."

34. Kitap bilginini cevap verdi. " O zaman sen onu, kendin korumalısın, buna benim yardımımı da katabilirsin".

35. Yahuda kitap bilginini iyice dinledi, o İsa'nın nasıl kurtarılacağını de izah etti.

36. Hatta kitap bilgini, Üstat'ın tehlikede olduğunu hissettiği zaman, Yahuda'ya her an yardımcı olabileceğini de söyledi.

37. Yahuda günlerden beri ilk defa sakince uyudu, İsa'nın Kudüs'e girişinde tehlikeye düşmesi durumunda, nüfuzlu birinin yanında olacağı onu rahatlatmıştı.

38. Yahuda ertesi gün kalktığında, ona kitap bilgininin erken- den kalktığı ve Kudüs yoluna çoktan koyulduğu söylendi.

39. Yahuda İsa'nın taraftarları arasında yürüdüğünü gördü, onların yolun son safhasına hazırlandıklarını, kutsal şehre ulaştıracağı düşündü.

40. Diğer havariler hatta Petrus, Yahuda'nın değişen kanaatine, İsa'nın Kudüs'e varması durumunda, artık tehlikede olmayacağı düşüncesine itibar etmediler.

Bölüm 17

1. Onlar önce dinleyicileri, yükselen sesleri dinlediler.

2. Şehrin sakinleri kapılardan dışarı çıkarak İsa'yı selamlamaya, dağa doğru koşmaya başladılar; çünkü Betanyalı büyük muallimin buraya doğru yolda olduğu şâiyası etrafta yayılmıştı.

3. Kalabalık iyice artınca ...[İsa şakirtlerinden bir kaçının köye giderek binmek için bir eşek bulmalarını istedi.]

4. Havariler İsa'yı bırakarak köye doğru, samanlık kapısına bağlı bir eşek bulmaya, gittiler. Bir eşeğin yularını çözerken, gören biri ...[eşegi niçin serbest bırakıyorsunuz] diye sordu.

5. Havariler dediler: ...[Üstadımızın ona ihtiyacı var]. Adam sordu, bir kere daha mı?

6. İsa şehir kapılarına yaklaşıncı, halk hurma dallarını sallayarak, bağurdılar: ...[Rabbin ismile gelen İsrailin Kralı mübarek olsun!]¹³⁴

¹³⁴ Yuhanna 12,13.

7. İsa, Kutsal Şehrin kapısından eşek üzerinde girerken Yahuda koruyucu olarak onu takip ediyordu.

8. Üstat bir eşeğin üzerine binmiş ve yanındaki dağınık, heyecanlı kalabalığı ile, mabede sahip olmayı, Romalıları çıkarmayı ümit ediyordu.

9. Yahuda şehri çevreleyen kararan şehir duvarına baktı, içerde mevzilenmiş koruyucu bir askeri birliğin varlığını düşündü.

10. Küçük bir huzursuzluk durumunda büyük tahta kale kapıları açılır ve Romalı bir askeri birlik görünürdü.

11. İsa mabede yavaşça yaklaşıırken, Romalılar yerlerinden kıpırdamadılar, insan kalabalığı da onun bir Mesih olabileceğini düşünmedi, kaybolup dağıldılar.

12. Yahuda, kör Bartimaus'un İsa'ya [*Davudoğlu*] diye seslenmesinden güç almıştı ve Üstat da reddetmemişti. Ama İsa'nın Kudüs'e bir eşeğin üzerinde girme kararıyla kimse onun Mesih olabileceğini, zaferle geldiğini, putperestleri Kutsal Şehirden çıkarabileceğini düşünmezdi.

13. Yahuda endişelerini İsa'nın sözlerini hatırlatarak Petrus'la paylaştı.

14. Yahuda dedi: "Bizim eski rivayetlerimiz ve öğretilerimiz nerede yazılı? Mesih eşeğin sırtında Kutsal Şehre girecek diye".

15. Petrus gözlerini göğe kaldırdı ve yukardan aydınlanan Zekeriya peygamberin sözlerini [*rabbın ismiyle gelen İsrailin kralı mübarek olsun*]¹³⁵, hatırlattı.

16. İsa eşekten indi ve mabede gitti ve dua etti.

17. Yahuda Üstadın Betanya'ya gidişinde ona refakat etmedi, mabette kaldı ve Eriha yolunda dost olduğu kitap âlimini aradı.

¹³⁵ Zak. 9,9; Yoh. 12,13.

18.Onu iyice öğrenmişti, kitap âliminin evine gitti ve beraberrinde ekmek ve içmek için şarap getirdi.

19.Ve kitap bilginini dedi: “Yarın o ne yapacak?”

20.Yahuda cevap verdi: “Yarın Pasah (Fısıh) bayramı, Kudüs’e gelecek ve mabede gidecek. Belki mucize gösterir, cin çıkarır. Pek çokları onun Mesih olduğuna inanacaklar ve onu takip edecekler.”

21.Kitap bilginini dedi: ...*(Senin Üstadın iyi ve kutsal bir kişidir; ancak taraftarlar yanlış bir ümitle yaklaşırlarsa, sonuçta kan dökülür ve Romalılar tüm halkı imha ederler.)*¹³⁶

22.Yahuda, kitap bilgininin hikmetli sözler ettiğini bilirdi, Üstadının güvenliğinden endişe ediyordu, bu güçlü şeriat yorumcularına güvendi.

23.Yahuda kalktı: “İsa’nın Mesih olduğuna artık inanmıyorum, ama Vaftizci Yahya onun Allahın adamı olduğunu söyledi, bundan dolayı bizim onu ölümü için Romalıların eline bırakmamız doğru olmaz” dedi.

24.Kitap alimi ona katıldı ve Yahuda’ya kendisine yardımcı olmasını söyledi. “Sen İsa’nın şehirden uzaklaşmasına yardımcı olmalısın ve diğer talebeleriyle birlikte Celileye götürmelisin, orada Romalılar onu takip etmezler,” dedi.

25.Yahuda da aynı düşüncede idi ve ayrılmadan önce kitap bilginisiyle konuştu.

26.Yahuda kitap bilgininin evinden Betanya’ya geri dönmek üzere ayrıldı.

27.Antonia kalesinin önüne geldiğinde, Romalıların “Ioudaei sunt porci!” diye hakaret ettiklerini duydu, bilhassa Pasah bayramında tüm Yahudilere hakaret ederlerdi.

¹³⁶ Yoh. 11, 48.

28.Şehirden ayrıldı ve dağa, Betanya'ya doğru yürüdü. Yahuda omzuna büyük bir yük aldığını, baskı altında olduğunu hissetti, çünkü havariler arasında o, Üstadını ve onunla birlikte İsrail'i kurtarabilirdi.

Bölüm 18:

1. Pasah bayramından biraz önce idi ve pek çok Yahudi bayramı kutsal şehirde kutlamak için İsrail'in çok uzaklarından gelmişlerdi.

2. İsa iki öğrencisini Kudüs'e geri gönderdi.

3. Bir kadın İsa'nın dinlendiği Marta ve Maria'nın evine geldi.

4. *[Ayaklarına eğildi, bir şey söylemeden bir alabaster ibriğini açtı ve değerli nardın yağını ayaklarına döktü. Sonra saçlarını çözdü ve onunla İsa'nın ayaklarını kuruladı. Evin tümü yağ kokusuyla doldu.]*¹³⁷

5. Yahuda buna öfkелendi ve can sıkıntısını gizleyemedi. Bu kadının İsa'ya dokunmasına, İsrail'in önemli geleneğinin çiğnemesine, niçin izin verildi?

6. Yahuda,...*[Bu yağın niçin 300 gümüş paraya satılmadığını]*¹³⁸ Üstattan öğrenmek istedi.

7. İsa cevap verdi: ...*[İyi bir iş yaptı, çünkü benim gömüleceğim gün için yaptı.]*¹³⁹

8. Kadın çabuk uzaklaşıp gitti, ama huzursuzluk Yahuda'yı rahatsız etmeye devam etti.

9. Yahuda Petrus'u ithamla dedi: "Cemaat kesesinde bize yetecek şey yok"

¹³⁷ Yoh.12,3-4.

¹³⁸ Yoh. 12,5.

¹³⁹ Yoh. 12,7.

10.Petrus Yahuda'nın hareket sebebini bilmiyordu ve onu ayakta/cevapsız bıraktı.

11.Kitap bilgini Sanhedrine [*Yahudi Meclisine*]gitti ve Yüksek Rahibe Yahuda'nın anlattıklarının hepsini nakletti.

12.Bir Ferisi dedi: “İsa pek çok mucize ortaya korsa, biz ne yapmalıyız? Aksi halde ona karşı açıkça duramayız”.

13.Bu yıl yüksek rahip olan Kayfas dedi:...[*O ölmeli, ama bayram gününde değil*]

14.Kitap bilgini dedi:...[*Biz onu kabul edersek, o zaman da halk yok olur*]

15.Kayfas dedi:...[*Anlamıyor musun? Milleti kurtarmak için birinin ölmesi lazım.*]¹⁴⁰

16.Başka biri sordu: “Bu nasıl olmalı?”

17.Kitap bilgini dedi: “Yahuda bizi ona götürür, ve biz de Nasaralı İsa'yı tutuklarız ve günahkar ve küfürbaz olarak şikâyet ederiz”.

18.Ve Kitap bilgini dedi: “Ona ihanet edenin talebelerinden biri olduğunu, biz mabette ilan etmeliyiz.”

19.O günden itibaren Sanhedrin İsa'nın ölümünü planlamaya başladı.

Bölüm 19

1. İsa Betanya'den aşağı indi ve mabet için yola koyuldu.

2. İsa yavaş yavaş Kudüs'e doğru ilerlerken yolu tahmin edilemeyen bir kalabalık kaplıyordu.

3. Betanye yolunda İsa yumuşak ve etrafını saran herkese karşı merhametli idi; mabedin girişine geldiği anda, onun sesi değişti.

¹⁴⁰ Yoh. 11,50.

4. Yahudi olmayanlar ön avluda küçük dükkanlardan bir pazar kurmuşlardı, Yahudiler oradan mabette sunmak üzere, kurbanlık küçük hayvanları ve kuşları satın alabiliyorlardı.

5. İsa öfkesini gizleyemedi.

6. Roma madenî paralarını üzerinde insan sureti olmayan Tyrus karşılığında değiştiren sarrafların masasını devirdi.

7. Sonra İsa söylenerek sağlam örgülü bir halatla hayvanları mabetten çıkardı, güvercin ve yavrularını kafeslerinden serbest bıraktı.

8. Yahuda İsa'nın günlük ibadeti bozmasını tasvip etmedi, çünkü o dindar Yahudiler için ön avluda ticaret yapılmazsa, ibadeti mabette yapmanın önemi kalmayacağını biliyordu.

9. Sonra ihtiyarlar [meclisinden] biri İsa'ya sordu: ...*[Bu karmaşayı hangi hakla yaptın?]*

10. İsa dedi: ...*[Bu mabedi yıkın, üç gün içinde ben onu yeniden inşa edeyim!]*

11. İhtiyarlar cevap verdiler: ...*[Yirmi altı senede yapılamı, sen üç günde tekrar yapmayı nasıl ümit edersin?]*¹⁴¹

12. Yahuda Üstadın kehaneti yerine getireceğini anladı, yani ölümünü takip eden üç gün içinde dirileceğini ve kendini teskin edemeyeceğini biliyordu.

13. Yahuda sevdiği adama baktı ve Vaftizci Yahya'nın söylediklerini düşündü.

14. Haşri, ölümden dirilmeyi kesinlikle kabul etmeyen, karşı çıkan bir Sadduki İsa'ya yaklaştı, bu yorumla ne düşündüğünü açıklamasını istedi.

15. İsa dedi: ...*[Hayat sahibi olan Allah, haşirle atalarımızı da hayat sahibi yapacaktır.]*¹⁴²

¹⁴¹ Yoh.2, 18-20.

16.Diğer bir ihtiyar öne çıktı, İsa'yı ikna edebileceğini sandı ve sordu: ...[*Üstat, Sezara vergi konusunda ne dersin?*]

17.İsa dedi: ...[*Bana bir akçe getirin.*] Aynı adam ona Sezarın resmini taşıyan bir akçe uzattı. İsa dedi: ...[*Akçe üzerindeki resim kimindir?*]

18.“Sezar’ın”, dedi ihtiyar.

19.İsa onunla alay etti ve dedi: ...[*Sezarın olanı Sezara, Tanrının olanı da Tanrıya ver!*] ¹⁴³

20.Daha sonra bir kitap bilgini öne çıktı.

21.Yahuda o adamı hemen tanıdı, o İsa tehlikede olunca kendisine yardım etmeyi vaat edendi.

22.Kitap bilgini Yahudi rivayetleri içinden bir soru sordu: ...[*Mesih Davudoğlu mu dur?*] ¹⁴⁴

23.İsa cevap verdi, İsrail ilahilerinde Davud sözünün yazıldığı gibi.

24.İsa kendisini çevreleyen kalabalığa döndü ve açıkladı.... [*Davud, Mesihe efendim diyorsa, Mesih Davudoğlu olamaz.*] ¹⁴⁵

25.Çevresindekiler onun bilgi ve açıklamasından ikna olmuşlardı, bazı ihtiyarlar ve Ferisiler oradan, hatta Sanhedrin’de istişare için mabetten uzaklaştılar.

26.Bir araya geldiklerinde, İsa’nın ölmesi görüşünü pekiştirdiler.

Bölüm 20

1. İsa ve havarileri, Petrus ve Andreas’ın kılavuzluk ettikleri yukarı odada Pasah bayramını kutlamak için toplandılar.

¹⁴² Mk. 12, 24-27; Mt 22, 31-32; Lk 20,37-38.

¹⁴³ Matta 22,21.

¹⁴⁴ Matta 22, 41.

¹⁴⁵ Mk 12, 35-17; Mt 22, 41-46; Lk 20,40-41.

2. Yemeğe oturduklarında, havariler kendi aralarında fısıldaşmaya başladılar.

3. Bu sabah mabette olanlardan dolayı korkmuşlardı ve hatta Üstadın sesinin defalarca birden bire değişmesinden endişe ettiler.

4. Onlara ve İsa'ya ne olacağını bilmiyorlardı, bunu aralarında birbirlerine itiraf ettiler.

5. Nihayet İsa ellerini kaldırıp konuştuğunda, onun sözlerinden şaşırmışlardı: ...*[Bugün akşama kadar benimle olan içinizden biri bana ihanet edecek,]*¹⁴⁶ demişti.

6. Onlardan her biri o kişinin kendisi olamayacağını itiraf etti.

7. Yahuda hatasız olduğu bilincinde idi, çünkü İsa'yı gereksiz bir ölümden korumak dışında hiçbir isteği yoktu.

8. En güçlü şekilde Petrus tartıştı. Kendisinin olamayacağı hususunda güven verdi, çünkü biri ihanet ederse, o hayatını İsa için kesinlikle feda edebilirdi.

9. İsa Petrus'a üzüntülü bir şekilde baktı ve dedi: ...*[Sana söylüyorum, henüz bu gece horoz ikinci defa öterken beni üç defa yalanlamış olacaksın.]*¹⁴⁷

10. Petrus üzüntüyle cevap verdi: ...*[Bu olursa ben seninle ölürüm.]*¹⁴⁸

11. İsa gözlerini kapadı ve Pasah yemeği merasimine başladı, acı ot, ekmek, şarap ve diğer sembolleri aldı, Huruç [İsrail oğullarının Mısır'dan çıkışı] olayını tekrar canlandırmak için, kaldırdı.

12. Havariler bu Huruç olayının güncelleştirilmesinin sadece bir jest olmadığını biliyorlardı, çünkü bütün Yahudiler Pasah yemeğinde Tanrı'nın kendileriyle birlikte olduğuna inanırlar.

¹⁴⁶ Mk 14,17-21; Mt 26, 20-25; Lk 22, 14, 21-23.

¹⁴⁷ Mk 14,30; Mt 26, 34; Lk 22, 34.

¹⁴⁸ Mk 14, 31; Mt 26, 35.

13.İsa gözlerini açtı ve mayasız ekmeği kaldırdı, ancak havarilerin beklediği, Huruçta dağıtılan Mana gibi işaret etmedi.

14.Alışılmamış sözleri kabul edin:...[*Alın, yeyin, bu benim sizin için verdiğim bedenimdir, bunu benim hatıram olarak koruyun.*]¹⁴⁹

15.Her bir havari ekmekten aldı ve yedi.

16.Daha sonra İsa şarap kâsesini kaldırdı ve Kızıl Denizin yarılmasıyla ilgili tarihi olaya işaret yerine, dedi: ...[*Bu benim pek çokları için günahlarının bağışlanması için dökülecek kanımdır. Bunu benim için koruyun.*]¹⁵⁰

17.Havariler, İsa'nın ölümünün yakın olduğunu söylemesinden korkarak, sırayla şaraptan içtiler.

18.Yahuda, sadece Üstadı kurtarabileceğini değil, cesaretli davranışıyla talebe arkadaşlarını da sevindirebileceğini zannetti.

19.[*Bir parça ekmeğe aldıktan sonra, Yahuda hemen dışarı çıktı, vakit gece idi*]¹⁵¹.

20.Çabucak kitap bilgininin evine gitti, o da hoş geldin ile onu kabul etti.

21.Kitap bilgini Yahuda'ya: "İsa'yı gereksiz ölümden korumayı hedef edinmiş, sadık pek çok taraftar topladığını" anlattı.

22.Yahuda ona teşekkür etti ve kitap bilginine dedi: "Pasah yemeğinden sonra İsa Zeytin Dağına gidecek, orada o ve diğer havariler dua edecekler".

23."Siz de gelirsiniz, sizi Üstatla tanıştıtırırım, birlikte Celi-le'ye geri döneriz ve onu lüzumsuz ölümden korumuş oluruz", dedi.

¹⁴⁹ Matta 26,26; Lk. 22,19.

¹⁵⁰ Matta, 26, 28; Lk. 22, 20.

¹⁵¹ Yoh.13,30.

Bölüm 21

1. Yahuda kitap bilgininin evinden ayrıldı ve Zeytin Dağı yoluna koyuldu.

2. Getsemane denilen yere geldiğinde, İsa'yı diz çökmüş derin duaya dalmış buldu.

3. [*İsa taraftarlarının çoğu dağa yayılmışlardı, birkaçı dua ediyor, diğerleri derin ıykuda yatıyorlardı.*]

4. Yahuda Üstada yaklaştı ve ona bir iki adım kala dizleri üzerine çöktü ve onunla dua etmeye başladı.

5. İsa birden ayağa kalktı, ellerini semaya kaldırdı ve dedi: ...[*Abba (Baba), sence her şey mümkündür, benden bu kaseyi al; ancak benim istediğim gibi değil, senin istediğin gibi.*]¹⁵²

6. İsa'nın bu sözlerini işitince, tekrar üstadın Celile'ye geri dönmeyi kabul edeceğini ümit etti. Böylece önceden haber verdiği ölümüne karşı çıkmış olacaktı.

7. Yahuda yavaşça İsa'ya doğru ilerledi. Boynuna sarıldı ve dedi:...[*Üstat, üstat ve onu öptü.*]

8. İsa onu kollarına aldı ve Yahuda onun duygularından güçlendi.

9. O anda birdenbire karanlıktan bir grup mabet yüzbaşları görüldü, ellerinde fenerler, meşaleler, kırbaçlar, sopalar ve diğer silahlar vardı.

10. İsa Yahuda'yı bıraktı ve onlara döndü, [*çünkü ona ne olacağını biliyordu.*]

11. Yahuda şaşkınlıkla geriye fırladı, Üstadın Pasah yemeğinde söylediği, düşündüğü kişinin kendisi olduğunu anladı.

12. Yahuda İsa'yı tutuklamaya gelen grubun arasında, dost sandığı kitap bilginini de gördü.

¹⁵² Mk 14, 36; Mt 26, 39; Lk 22,42.

13. Yahuda onun üstüne öfkeyle saldırdı, yumruklarıyla vurdu, bağırdı:...[Beni aldattın]. Ama mabet yüzbaşılardan iki kişi onu kollarından yakaladılar ve geri çektiler. Yahuda ona tükürdü.

14. İsa kitap bilginini gördü ve dedi: ...[*Bir eşkaya gibi mi muamele görmeliyim?*]¹⁵³

15. Nöbetçiler Yahuda'yı hala tutarken, kitap bilgini İsa'ya döndü ve dedi: ...[*Milletin dejenere ve yok olmasından, bir kişinin ölmesi daha hayırlıdır.*]¹⁵⁴

16. Havariler uykudan uyandılar ve İsa'nın askerler ve mabet yüzbaşılarcın sarıldığını gördüler ve onları korku sardı.

17. Daha sonra yüzbaşılar Yahuda'yı serbest bıraktılar, o donup kaldı ve İsa'nın nasıl alınıp götürüldüğünü seyretti.

Bölüm 22

1. Üstadını çevreleyen yüzbaşılar grubu kayboluncaya kadar Yahuda bekledi, sonra onları belirli mesafeden takip etti.

2. Artık bundan sonra Yahuda, İsa'nın Mesih olabileceği kanaatini kaybetti, ancak hiçbir vakit Vafizci Yahya'nın hükmüne inancını kaybetmedi: [(Yani), *O Allah'ın bir adamıdır.*]¹⁵⁵

3. Yahuda hatta geç saatlerde, İsa'yı bir yolla kurtarabileceğini ümit ediyordu.

4. İsa'nın muhakeme edileceği ve önceden verilmiş hükmün isnat edileceği, Başrahıp Kayfas'ın evine, muhafızlarca nasıl götürüldüğünü gözetledi.

5. Yahuda elbisesinin başlığını başına çekti ve ön avludaki bir sütunun arkasında gizlendi.

¹⁵³ Mk 14, 48-49; Mt 26, 55; Lk 22,52-53.

¹⁵⁴ Yoh 11,50.

¹⁵⁵ Yoh. 1, 34.

6. Zayıf inançlıların ve yeni şâyialar yayan aptal kişilerin, Sanhedrin'in etrafa dikkatlice yerleştirdiği kitap bilgini ve memurların dedikodularına kulak misafiri oldu.

7. Biri dedi: "Nasaralı İsa tutuklandı ve Tanrı'ya küfürden suçlu bulundu.

8. Diğer biri: "Onu savunmayı kimse istemedi".

9. Bir başka biri daha: "Talebeleri mabet yüzbaşılarını gördükleri an, hepsi birden oradan kaçıştılar.

10. Yahuda saklandığı gölgeden çıktı. Bilerek kitap bilgini onun hikâyesini onayladı ve Sanhedrin İsa'nın Celile'ye geri dönmesine izin verdi ve o da onlara tekrar Kudüs'e dönmeyeceğine dair söz verdi.

11. Ve daha sonra o, avlunun karşı tarafında ikiye kıvrılmış bir suret gördü.

12. Yahuda ona, Petrus'a doğru gitti, birlikte İsa için şahitlik yapacağına güvenerek; bu geç saatte onun hayatını belki kurtarabileceklerini düşündü. (O sırada)

13. Bir hizmetçi kadın durdu, Petrus'a baktı ve dedi: ...[*Ben seni Celile'de İsa ile birlikte gördüm.*]

14. Petrus (kadına) dedi: ...[*Ben o adamı tanımıyorum.*] '

15. Ve başka bir hizmetçi Petrus'a baktı ve dedi: ...[*Bu adam İsa'nın taraftarıydı.*] Ve Petrus onu tanıdığını tekrar inkâr etti.

16. Horoz bir kere öttü.

17. Biraz sonra bir başkası Petrus'a geldi ve dedi: ...[*Sen Nasaralı İsa ile birlikte idin.*] Ve o onu üçüncü kere yalanladı.

18. Yahuda horozun öttüğünü ikinci kere işitti.

19. O Petrus'a İsa'nın sözünü hatırlattı: ...[*Horoz ikinci kez öttüğünde sen beni üç kere inkâr etmiş olacaksın.*]

20.Petrus kalabalığın içinde kendini gizlemek için avludan dışarı çıkınca, Yahuda onu takip etti.

21.Her ikisi de Üstatlarının ihtiyaç duyduğu saatte onu terk etmiş olmalarına rağmen, Yahuda hâlâ merhamet bulacağına inanıyordu.

22.Petrus arkasına döndü, kendisini takip edenin kim olduğunu görmek istedi ve Yahuda olduğunu görünce seslendi: ...[Hiç doğmamış olsaydın daha iyiydi.]¹⁵⁶

23.Yahuda kendini ihanette hissetti. Üstat tutuklandığında oradan kaçmamıştı.

24.Üstadın kehanette bulunduğu Petrus gibi onu üç kere de yalanlamamıştı. Niçin o yegâne günahkâr olarak damgalanıyordu?

25.Yahuda avluya geri döndü ve Üstat tekrar görününceye kadar saatlerce bekledi.

26.Rahipler yeni kötü haberleri ve şâyiaları dinlemek için Başrahip Kayfas'ın evine durmadan girdiler-çıktılar.

27.İsa'nın kendi öğrencilerinden biri tarafından ihanete uğradığı haberi çabucak yayıldı.

28.İyi yönlendirilmiş bir seyirci “onun adını söyledi”.

29.Hatta kitap bilgini ortaya çıktı, herkesin bilmesi, duyması için “Yahuda İskariot” dedi.

30.Kalabalık toplu halde “hâin, hâin, hâin” diye bağırmaya başlayınca, Yahuda'nın başı önüne düştü.

31.Yahuda kitap bilginine döndü ve gerçeği açıklaması için sıkıştırdı.

32.Kitap bilgini gülümseyerek Yahuda'yı gösterdi ve “hâini görün” dedi.

¹⁵⁶ Mk 14, 21; Mt 26, 24.

33. Yahuda ağladı.

Bölüm 23

1. İsa, Kayfas'ın evinden bağlı ama kırıksız, fakat yüzü tükürükle kaplı olarak çıktı.

2. Valinin kalesine getirildi, yüksek rahip tutukluyu Pontius Pilatus'a göndermişti.

3. Kitap bilginleri ve Ferisiler onu açık muhakeme yapmak istemiyorlardı, çünkü ölümünden başka bu konuda istedikleri yoktu.

4. Bir şey eksik olursa, son kararı verecek Romalılara ısrar edebilirlerdi.

5. Kale kapısının önünde büyük ve gürültülü bir kalabalık toplanmıştı. Pilatus'un kararını beklerken, çılgınlık gösterenler kırbaçlandı.

6. Kitap bilginleri ve Ferisiler kalabalığın arasına karıştılar, istekleri için yüksek sesle [*“Çarmıha gerin, çarmıha gerin”*]¹⁵⁷ diye bağırarak tahrik ettiler.

7. Yahuda kalabalık arasında tanıdık bir yüz, bir havari, talebe bulmak ümidiyle aranırken, çaresizdi, o da birlikte “onu kurtarın, onu kurtarın” diye bağırarak istiyordu. Ama yapayalnız bağırdı, sesi kalabalığın çılgınlıkları arasında kayboldu.

8. Pilatus İsa'yı balkona çıkarınca, gürültüler arttı.

9. [*İsa'nın üzerinde erguvani bir elbise ve başında bir dikenli taç vardı.*]¹⁵⁸

10. [*Pilatus dedi: Yahudilerin kralını görünüz, ancak ben onda bir suç bulamadım.*]¹⁵⁹

¹⁵⁷ Mk 15, 14; Mt 27, 22.

¹⁵⁸ Yoh. 19, 5.

¹⁵⁹ Lk 23, 4.

11.Kalabalık vahşi çılgınlarla bağırdı: [*çarmiha gerin, çarmiha gerin,*] gürültü daha çok yükseldi. Pilatus kalenin güvenliği için Antonia'yı geri çekti.

12.Kalabalık Platus'un korumalarının kırbaç seslerini duyunca sesini kesti ve İsa ikinci kere görüldüğünde, bir bel örtüsü taşıyordu ve bedeni yaralı ve kanıyordu.

13.[*Platus, onu sizin önünüze getiriyorum, ama ben onda bir suç bulamıyorum, dedi.*]¹⁶⁰

14.Ama bağırımlar: *haça gerin, haça gerin onu* çılgınları daha da arttı ve Pilatus'u yeniden geri çekilmeye zorladılar. Halkın ayaklanmasına sebep olmaktan korktu.

15.Pilatus üçüncü kere görüldüğünde, bir tarafında İsa duruyordu ve diğer tarafında Barabbas isimli zindandan getirilen kâtil vardı.

16.Senenin bu döneminde, Pasah bayramında Pilatus kalabalığa bir idam mahkûmunu kurtarma imkânı veriyordu.

17.Hepsi birden *Barabbas, Barabbas* diye bağırdılar.

18.Pilatus dedi: ...[*Kralımızı çarmiha germeli miyim?*]

19.Yüksek Rahip cevap verdi: [*Bizim Sezar dışında kralımız yok.*]

20.*Pilatus dedi: [O zaman onu halledin ve onun kanı sizin üzerinize gelsin!]*

21.Yahuda, Platus'un kale salonuna döndüğünde karısını nasıl ağlar bulduğunu, gözledi.

22.Yetkisi kükreyen kalabalıkça geri çevrildikten sonra, [*Platus elini yıkadı.*]

¹⁶⁰ Lk 23, 27; Mk 14, 15; Mt 27, 23.

23.İsa alınıp götürülünce, Yahuda her yerde meydandaki kalabalık arasında, bir veya iki havari arkadaşını bulmak ümidiyle göz gezdirdi. Ama hiç birini bulamadı.

24.Gözül bir kadınlar grubuna takıldı.

25.Yahuda utanarak başını eğdi, çünkü o [*Maria Magdelana'yı, Yusuf ve Yakub'un anneleri Meryem'i ve Celi-le'den gelen diğer kadınları tanıdı.*

26.*Onlar İsa'yı terk etmemiş, sağlam durmuşlardı.*]¹⁶¹

27.Kadınlar İsa avluda görününce ağladılar.

28.*[O kendi haçını kendisi idam yerine taşırken, askerler etrafını çevirmiş, gözetliyorlardı.]*¹⁶²

29.İsa ağır haçını kalabalıkla dolu yollardan sürüklerken, ileri gelenlerin önlerinden geçerken ona tükürüyorlardı, diğerleri de aşağılıyorlardı. [*Bu bizi yönetmeye gelen Yahudi Kralı değil mi?*] diyorlardı.

30.İsa'nın pek çok durumda havarilerini uyardığını, bir zaman kendisine *Yahudi Kralı deneceğini* Yahuda hatırladı.

31.İsa Golgata denen, idam yerine doğru yavaşça ilerlerken, kadınlar onun yan tarafından ayrılmadılar.

32.Orada haça gerilmeden önce, bir asker Pilatus'un emriyle onun başına şu kitabeyi yerleştirdi: [*Yahudilerin kralı.*]

33.Aynı zamanda iki haç daha hazırlandı, biri onun solunda ve diğeri onun sağında ve Yahuda kutsal yazıda neyin kehanet edildiğini düşündü: [*O canı sayılacak.*]

34.Yanında idam edilen tutuklulardan biri bağırdı:...[*Eğer sen Mesih isen, hem kendine ve hem bize yardım et!*]

¹⁶¹ Lk 8, 1-3; Mk 15, 40-41.

¹⁶² Yoh 19,17.

35.[Diğer tutuklu ona seslendi ve dedi: Biz yaptığımız kötülüklerle suçluyuz, ama o yanlış bir şey yapmadı] ve İsa'ya döndü ve dedi: Kral olarak tekrar gelirsen, beni hatırla!

36.İsa ona dedi: [Bu gün sen benimle cennette olacaksın.]

37.Yahuda, idam sehпасının [haçın] dibinde nöbet tutan askerleri ve İsa'nın elbiselerini dörde ayırarak nasıl paylaştıklarını ve Davud'un mazmurlarındaki kehanetin nasıl gerçekleştiğini¹⁶³, gördü.

38.İsa dedi:...[Rabbim onları bağışla, onlar ne yaptıklarını bilmiyorlar].

39.İhtiyarların ve kitap bilginlerinin İsa'yı aşağılamaya nasıl devam ettiklerini Yahuda duydu.

40.Dediler:...[O başkalarını kurtarıyordu, şimdi kendini kurtarsın bakalım, Mesihin sehbada indigini görelim.]

41.Bir başkası dedi:...[Mabedi yıkp üç günde tekrar yapacak olan sen değil mi idin?]

42.Yahuda dizleri üzerine çöktü. Üstadının daha fazla acı çekmemesi, ölümü çabucak tatması için dua etti.

43.Ama dokuzuncu saatte İsa bağırdı: [Allah'ım Allah'ım beni niçin terk ettin?] Haçın dibinde bekleyen asker başını kaldırıp İsa'ya baktı ve dedi:...[Bu adam Allah'ın sevgili kulu olmalı]

44.Haç sehпасı indirilinceye kadar Yahuda dizleri üzerinde dua etmeye devam etti.

45.Onun ölümüne askerler ikna olduktan sonra, kadınlar cesedini alabileceklerdi.

¹⁶³ Mazmurlar 22,18.

46. Onlar İsa'nın bedenini taşırlarken, Yahuda göğşe baktı ve Hazreti (vaftizci) Yahya'nın sözlerini tekrarladı. [*Geleceği beklenen sen misin, yoksa biz bir başkasını mı beklemeliyiz?*]¹⁶⁴

47. Bu Yahuda'nın üstadı gördüğü son defa idi.

Bölüm 24

1. Pasah bayramı gelmişti, artık birkaç Yahudi kendi aralarında kutsal bir kimsenin idamını kabul etmenin bir hata olduğunu söylüyordu.

2. Halbuki bir kaç gün öncesinde koro halinde [*onu çarmıha gerin, çarmıha gerin,*] diye bağırانlar aralarında bulunuyorlardı, şimdi de İsa'nın ölümünün suçlusunun Pontius Pilatus ve Romalı tabur olduğunu söylüyorlardı.

3. Geri kalan havariler kendilerini gizlediler, saklandılar ve herkesin tükürdüğü isim Yahuda İskariot oldu.

4. Şehirde herkesin birbirine çabucak iletteği şâyia da yayıldı.

5. Deniyordu ki: [*İsa'nın mezarına kapatılan kaya yana yuvarlanmış ve bir melek görünmüş.*]

6. Hatta İsa'nın ölümden dirildiği ve üç kere görüldüğü iddia edildi.

7. İhtiyarlar ve Ferisiler İsa'nın ölümden dirildiği şüphelerini komikleştirmeye çalışıyorlardı.

8. Ama halk arasındaki etkilerini kaybettiler ve atalarının inancını kabul etmeyen, yeni mezhebe tabi olan, İsa'nın ölümden dirildiğini kabul eden Yahudilere karşı bir şey yapamadılar.

9. Bu yeni inancı benimseyenlerin yöneticisi Petrus idi ve [*Tanrının ruhu Kudüs'teki bu küçük guruba verilmiştir*], iddiasında bulunuyordu.

¹⁶⁴ Lk 7, 19; Mt 11,3.

10.Yahuda İsa'nın ölümünden dirildiğini kabul etmedi ve Petrus'tan ayrıldı.

11.O Vaftizci Yahya'ya imana sarıldı, ona göre İsa kutsal bir kişi ve peygamberdi, Yeremia, Yezaya ve Hezekiel peygamberlerin halefi durumundaydı.

12.Yahuda daha sonraları baskıcı Yahudilerin etsyinden kurtulmak için, İsa'nın seçkin biri olduğunu da kabul etmez göründü.

13.Yahuda, Tanrı'sının YaHWeH ve İsrail'in de seçkinliğine inanmaya devam etti.

14.Musa Peygamber, [*"ağaca asılan herkese lanet olsun"*]¹⁶⁵ dememiş mi idi?

15.Olaylardan sonra Yahuda, korumasız, dolsuz gösterilen bir kişi olmuştu.

16.Ne zaman havrada görünse, ihtiyarlar onu yanlarından uzaklaştırdılar, çünkü onu İsa'ya yönlendiren kimselerin kim olduklarını hatırlatmak istemediler.

17.Yahudi ileri gelenlerinin ondan çekinmesi ve İsa taraftarlarının ondan uzaklaşması üzerine, Yahuda, otuz gün sonra Kutsal Şehri terk etti ve uzun bir seyahatle Kirbet Qumran'a gitti.

18.Orada Lut gölü sahilinde bir kalede yaşayan Esseni cemaatine katıldı ve ömrünün sonuna kadar, günlerini çölde münzevî yaşayarak geçirdi.

19.Esseniler Romalılardan nefret ettikleri gibi, Saddukileri de aynı şekilde küçük görürlerdi.

20.Onlar kendilerini ahlaki yönden İsrail Oğullarının seçkinleri olarak görürlerdi, diğerlerini de kendi makam ve şereflerini, imtiyazlarını korumaya çalışan ve bu gaye ile putperestlerle gizli ittifak içinde olanlar diye değerlendirirlerdi.

¹⁶⁵ Şeriatın Tekrarı, 21,23.

21.Farisiler de İsrail'in büyük rivayetlerini artık doğru yorumlamadıklarına inanırlar ve aynı şekilde onları da küçümserlerdi.

22.Buna karşı Esseniler, Yahudilerin Mısırdan çıkışlarındaki çöl hatıralarını tekrar yaşamak gayesine kendilerini adanmışlardı.

23.Tanrının tüm düşmanlarını yenecek Mesih'in geleceğine, büyük korkunç gün gelmeden önce tahta çıkacağına ve İsrail Krallığını Yahudi halkına tekrar vereceğine inanırlardı.

24.Yahuda hayatının kalan kısmını Esseniler yanında çalışarak geçirmesine rağmen, hiçbir gününü dizleri üzerine çöküp dua etmeden ve İsa'nın ölümüne üzülmeden geçirmedi.

Bölüm 25

1. Babamı sekiz yaşımdan beri görmemiştim, çünkü o Nasaralı İsa'nın sadık talebesi olarak Kudüs'e gitmişti.

2. Keriot'tan gelen bir gezici vaiz bana anlatmasaydı, kaderi benim için daima gizli kalacaktı, o, babamla Kirbet Qumran'da karşılaşmıştı.

3. Bunun üzerine birkaç gün içinde ailemin duasını alarak babamı tekrar görmeye, Lut gölü kenarındaki Yahudiye çölüne gittim.

4. Essenileri Yahuda İskariot'un ilk oğlu olduğuma onları ikna ettikten sonra, onlar bana kapıyı açtılar.

5. Babamı tekrar gördüğümde, onu tanıyamadım, çünkü öyle yaşlanmıştı ki, benim kim olduğumu bilemedi.

6. (Yine de) babam beni kendi oğulluğuna kabul edince, orada ancak bir ay ve bir gün kalabileceğimi söyledi. Çünkü onlara, Essenilere katılmak, hayatımı çölde yalnız geçirmek ve Mesih'in gelişine hazırlanmak istediğimi, söyledim.

7. İlk olarak üçüncü gün babamdan, iyi adını savunmak için Keriot'a niçin geri dönmediğinin açıklamasını istedim.

8. Abba (Babam) etrafındaki kimselerin daima kendisine İsa'nın ölümüne istemeyerek sebep olmasında oynadığı rolü daima hatırlatabileceklerine inandığını söyledi.

9. O Petrus'un veda sözünü hiçbir vakit unutmamıştı: *[Hiç doğmamış olsaydın daha iyi olurdu.]*

10. Bana Petrus'la son konuşmasını anlattıktan sonra, Nasaralı İsa'nın talebeliği zamanını bir daha konuşmadı.

11. Sadece ailemizin durumunu öğrenmek merakı içinde idi.

12. Abba'nın (babamın) bana yönelttiği sorularını hepsine cevap vermedim. Çünkü İsa'ya ihanet edenin Yahuda İskariotmuş gibi davranan ve kendisinden uzaklaşan talebeleri hatırlatmak istemedim.

13. Ona iki kardeşimin İsrail'den uzak ülkelerde yaşamak için ayrıldıklarını, annemin de altmışüç yaşında ruhunu teslim ettiğini anlattım.

14. Daha sonra kız kardeşlerimden hiç birinin evlenmediğini ve kendimin de hiç oğlumun olmadığını itiraf ettim.

15. Babamın sözü: “Babaların hatasını üçüncü, dördüncü kuşağa kadar evlatları çeker”, oldu.

16. Her yeni açıklamada babamın üzüntüsü arttı.

17. Günlerce dudaklarından hiçbir söz dökülmedi ve hayatından endişelendim.

18. İlk olarak onbirinci gün tekrar konuşmaya başladı. Sadece bana Kirbet Qumran'a sığındıktan sonra geçirdiği bunca yılda neler yaptığını anlattı.

19. O ve Esseni kardeşleri gece ve gündüz, yazı rulelerinden bir kütüphane yapmaya çalışmışlardı, gayeleri Yahudi halkının tarihinin kaybolmamasını güvenlik altına almaktı; çünkü kutsal topraklarda putperestler de yaşıyordu.

20. Romalılar, kendi casuslarının muhtemel bir halk ayaklanmasından uyarıları üzerine, otoriter bir tavır takınıyorlardı.

21. Titus bildirisi tüm yerleşim yerlerini uyarıyor ve Romalılara kapılarını açmayan yerleri, yerle bir edeceğini ve sakinlerini de Sezar otoritesine karşı gelmekten ölümle cezalandıracağını ilan ediyordu.

22. Roma silahlı güçlerinin tüm birlikleri İsrail ülkesine girmişlerdi ve Başkomutanlarının emrini uyguluyorlardı.

23. Kudüs'ün yağmalanmasından sonra, Yahuda korktu ve Romalıların çölü aşarak Kirbet Qumran'a gözlerini dikmesinden endişe etti.

24. Babam benimle sadece çok eski geçmişimiz hakkında konuştu ve zamanla Nasaralı İsa'nın talebeliği dönemini konuşmasından ümidimi kestim.

25. Bu durum, diğer onbir talebeye olanlar hakkında sormasıyla değişti.

26. Ona Antakya'daki Mesihiler arasında dolaşan bir dokümandan ve yine Efes'te kısa bir zaman önce ortaya çıkan dokümandan bahsettim.

27. Babam bu açıklamalarıma inanmadan dinledi.

28. Yahuda, İncil yazarları hakkındaki alaylı sözlerini ortaya koydu, İsa'nın su üzerinde nasıl yürüdüğü ve diğerleri gibi; Kenan'da bir düğün merasiminde suyu şaraba nasıl çevirdiği iddialarının hiç birinin doğru olmadığını söyledi.

29. Bu şeyler üzerine düşünürken, sustum.

30. Beni etkileyince, karşı çıkmak için etrafta dolaşan diğer İncillerdeki haberlerden bahsettim ve Petrus'un evvelce İsa'nın seçtiği Yahuda ismini talebeler listesinden çıkardığını söyledim.

31. ...[*Kurra ile Matta isimli biri onikinci havari seçildi dedim.*]¹⁶⁶

32. “Niçin, niçin” diye bilmek istedi.

33. Çünkü aynı havari Yahuda’nın intihar ettiğini söylüyor, dedim.

34. Yahuda: “Keşke o bir an geleneksel Yahudi rivayetlerini düşünseydi! Hiçbir dindar Yahudi kendi hayatını kendisinin almayacağını bilirdi,” dedi.

35. Bir şey daha, “Yahuda toprağa düştü ve bedeni patladı”, yazılmış dedim.

36. Babam bir şey söylemeden önce, bu sözü bir süre düşündü: “Birisi bu habere rastlarsa, -nihayet her ikisi de yok olurlardı- çünkü diğeri o zamanlar yazılan İncili onaylaması gerekirdi, bütün Mesihilerin Yahuda’nın hayatının nasıl sona erdiğini bilmeleri gerekli,” dedi.

37. Sakince “bu adamlar daha başka hangi lanetleri/küfürleri yayıyorlar?”, dedi.

38. Kaynağımı bilmeme rağmen, cevap vermedim.

39. Babam: “Bana hepsini anlatmalısın ki, benim havari/talebe arkadaşlarım benim hakkımda ne dediklerini, bileyim”, dedi.

40. Başımı öne eğdim ve yavaşça “ Onlardan ikisi, Yahuda Üstadını otuz gümüş akça için ihanet etmiş, diye yazmışlar”, dedim.

41. Babam bu sözü işitince, daha fazla kendine hakim olamadı.

¹⁶⁶ Resullerin İşleri, 1,21-26.

42. Yahuda bunun üzerine, İsa Peygamberin bir talebesi iken kendisi ve olaylar hakkındaki o zamana ait doğru bilgilerin açıklanmasını istedi.

43. Ben son günlerimi Kirbet Qumran'da onun her bir sözünü yazmak için geçirdim.

44. Yaşlı Babam, kırk sene önceki olay günü öncesi ayrıntılarını ne kadar hatırlayabildiyse, o kadarını anlattı.

45. Daha çok yazabilirdim, ancak Esseniler, Yahudiye çölünü aşp, Kirbet Qumran'a doğru gelen bir Roma askeri birliğini andıran, yabancı bir öncünün yaklaştığını öğrenince, babam ayağa kalktı ve benim çabucak oradan ayrılmamı ve eve dönmemi ısrar etti.

46. Babamın sözlerini kaydetmeye devam etmek istedim, ama o benim güvenliğimi ve yaklaşan Romalı askerler tehlikesinden uzak kalmamı istiyordu.

47. Babamın emrini dinledim, bu el yazmasının bazı sayfalarını tozla örtterek deri torbamın içine sakladım. İstemeyerek, Keriot'a ailemin yanına dönmek için babamdan ayrıldım.

48. Pek çok Esseni de yerleşkeyi hemen terk ettiler ve güneye doğru, Masada kalesine sığınmak için kaçtılar.

49. Onlardan bir kaçının el yazmalarını yanlarına alarak ayrıldıklarına şahit oldum.

50. Daha sonra öğrendim ki, tüm Esseniler zor durumda kalmışlar, Masada'da kendi ölümlerini, esir alınıp Roma'ya götürülmeye, bir zafer alayıyla putperestlerin önünden geçmeye tercih etmişler.

51. Essenilerin senelerce çalıştıkları, emek verdikleri değerli el yazma tomarlarını korumanın faydasız olmasından endişelendim.

52. O zamanlar Yahuda yetmiş yaşında idi ve onun Masa-da'ya güvenli yere gidebilmesi için, dik yamaçlara tırmanabilmesi mümkün değildi.

53. Yahuda bir avuç refakatçisiyle Kirbet Qumran'da kalmaya karar verdi.

54. Roma askerlerinin gelişi beklenirken, kale kapısı kilitlendi ve barikat kuruldu.

55. Dört gün sonra kale bir Roma birliği tarafından kuşatıldı.

56. Yahuda yedi arkadaşıyla birlikte tutuklandı ve muhakeme edilmeden, ölümlerine hükmedildi.

57. Hüküm tebliğ edilirken Yahuda dizlerinin üzerine çöktü.

58. Izdırap çeken İsa'nın kaderini yaşadığı için, YaHWeH'ye şükretti.

59. İsa gibi öldü. Romalılar onu da çarmıha gerdiler.

YAHUDI-HİRİSTİYAN İNCİLLERİ

Hız. İsa'nın aralarından ayrılmasından sonra cemaata Paulus'un katılması ve İsa'nın mesajına değişik yorumlar getirmesi üzerine cemaat içinde yeni tartışmalar başladı. Yahudi kökenli Hıristiyanlarla, putperest kökenli Hıristiyanlar arasında görüş ayrılıkları kendini gösterdi. Cemaat başkanı olan İsa'nın kardeşi Yakub, bölünmeleri önlemek gayesiyle **"Havariler Konsili"** olarak bilinen ilk istişare meclisini miladi 41/42 (veya 48/49) yıllarında Kudüs'te topladı. Bir tarafta Yahudi kökenli Hıristiyanlar ve başlarında Yakub, diğer tarafta putperest kökenli Hıristiyanlar ve başlarında Paulus bulunuyordu. Günlerce süren tartışmalar sonunda zahiri bütünlük korunabilmiş ise de, cemaatin bölünmesi önlenemedi. Putperest kökenli Hıristiyanların zamanla sayıca ağırlık kazanmaları ve idarede söz sahibi olmalarıyla Yahudi kökenliler hızla geriye itildiler. Romalılara karşı yapılan Yahudi isyanlarında da kendilerini desteklemedikleri için Yahudilerce Sinegogtan dışlanırken, Romalılarca da yedek isyancılar olarak görüldüler ve her iki taraftan darbe alan cemaat, baskılara dayanamayarak kendini Filistin dışına attı. Hız. İsa'nın bu kök cemaati, Hız. İsa'yı insan ve peygamber olarak görüyor ve şeriatı kabul ediyordu. Bu özellikleriyle putperest kökenli Hıristiyanlardan ayrılıyorlardı. Huzuru kendi içlerine kapanmakta, Yahudi Cemaatından ve putperest kökenli Hıristiyanlardan uzaklaşmakta bulmuşlar, Doğu Filistin'in çöle yakın bölgelerinde hayatlarını sürdürmüşlerdi. Sürekli zayıflayan cemaattan 5. yüzyıl sonlarına doğru haber alınamaz olmuştu. Kendilerine has İncilleri vardı. Konuyla ilgili en kapsamlı araştırma merhum hocam H.J. Schoeps'ün *Theologie und Geschichte des Judentums*, 1949 tarihli çalışmasıdır. Halen en geniş ve güvenilir bir araştırma olarak otoritesini sürdürmektedir.

Yahudi-Hıristiyanların İncillerine bugüne kadar bir bütün veya bütünün parçası halinde rastlanamamıştır. Bunda dar bir alanda meskun olmalarının, yayılamamalarının etkisi olabilir. İncilleri hakkında elimize gelen kısıtlı bilgiler, zamanın Kilise babalarının bir başka kaynağı tenkit ve açıklamak için kullandıkları iktibaslara dayanır. Ancak bu alıntılarda da bir birlik ve itina yoktur. Belki de esas kaynağı görmeden birbirlerinden nakletmiş veya kendilerine gelen haberleri karıştırmış olabilirler. Günümüzde üç Yahudi-Hıristiyan İncilinin varlığı kesin görünüyor. Bunlar **Nasraniler, Ebionitler ve İbranîler** İncilleridir.

Kilise Babalarının eserlerinden derlenen iktibaslardan oluşan metinler arasındaki farklılıklar veya benzerlikler konularındaki tahlil ve tenkit tartışmalarını uzmanlarına bırakarak, uzmanların oluşturdukları metinlerin tercümelerini vermeyi uygun buluyorum. Tercümemize esas olan metinler: Wilhelm Michaelis, *Die Apokryphen Schriften zum Neuen Testament*, Bremen 1958, 2. baskı s.123-131 ve Wilhelm Schneemelcher, *Neutestamentliche Apokryphen*, C.I, 5. Baskı, s.133-147 isimli eserlere dayanır. Bu eserlerde araştırmacılara ışık tutacak bol miktarda dipnot ve literatür de bulunmaktadır.

1. NASARALILAR İNCİLİ

(Günümüze Ulaşabilen Parçaları)

1. Bunlara (kutsal metinlere) her iki (cümle) de dahildir: “Mısır’dan oğlumu çağırdım ve Ona Nasaralı denir”.

2. Bak! Üstadın Annesi ve erkek kardeşleri Ona dediler: “Vaftizci Yahya günahların affı için vaftiz ediyor; gidelim ve vaftiz olalım”. Fakat O, onlara şöyle dedi: “Ben ne günah işledim ki, Ona gidip kendimi vaftiz ettireyim? Çünkü dediğim gibi hepsi bilgisizlik ve cehalettir”.

3. Yahudi İncili, “*Kutsal Şehre*” değil, “*Kudüs’e*” dir.

4. Söz “*asılsız*” ve Yahudi İncilinde bir kaç şahitte eksiklik var.

5. İbranîler İncili denen de “*varlık için gerekli*” yerine “*mahar*”ı “ buldum, yani yarınımız için de “*bu gün bize eknek ver*”, demektir.

6. Yahudi İncili aşağıdaki şekildedir: “Siz benim göğsümde olsanız da gökteki babamın arzusunu yapmazsınız, sizi göğsüm-den atacağım”.

7. Yahudi İncili: “Yılanlardan daha (akıllı olunuz)”.

8. Yahudi İncilinde (şu ibare) vardır: “(Gök saltanatı) çalınmıştır”.

9. Yahudi İncili: “Sana teşekkür ederim”.

10. Yeniliğe İbranî dilinden Yunanca’ya tercüme ettiğimiz ve çoklarınca Matta’nın sahih (incili) sayılan Nasaralıların ve Ebionitlerin kullandıkları İncil’de “eli kurumuş olan adam, duvarcı olarak tasvir edilir” ve ardınca gelen kelimelerle yardım ister: “Ey İsa, ben duvarcı idim ve geçimimi ellerimle kazanıyordum;

sana rica ediyorum, beni sağlığıma tekrar kavuştur ki, geçimim için dilenmek zorunda ve aşağılığında kalmayayım”.

11. Yahudi İncilinde: “Üç (gün ve gece)” yoktur.

12. Yahudi İncili: “Sizin bizden almak zorunda olduğunuz şeyler, kurbandır”.

13. Bir yıldız ile gösterilenler, diğer el yazmalarında ve Yahudi İncilinde bulunmaz.

14. Yahudi İncili: “Yohanna’nın oğlu”.

15a. O (yani İsa) dedi: “Senin kardeşin bir sözle, sana karşı günaha girer (hata eder) ve senden özür dilerse, onu günde yedi defa kabul et”. Şakirdi Simon ona dedi: “Günde yedi defa mı?” Üstat ona cevap verdi ve dedi: “Evet, sana söylüyorum, hatta yedi kere yetmiş defaya kadar. Çünkü Peygamberler bile, Kutsal Ruhla takdis edilmelerinden sonra da hatalı konuşmalarda bulunmuşlardır”.

15b. Yahudi İncil’inde “yetmiş kere yedi defa” ardında: “Çünkü Peygamberlerin Kutsal Ruhla takdis edilmelerinden sonra da, hatalı sözleri bulundu” (ifadesi vardır).

16. O zaman iki zenginden biri ona dedi: “Üstat, ebedi hayatı yaşayabilmem için, nasıl bir hayırlı iş yapayım?” Ona dedi: “Şeriatı ve Peygamberler(in tavsiyelerini) yerine getir be adam!” O zaman O da cevap verdi: “Onu yaptım”. İsa ona dedi: “Öyleyse git ve bütün sahip olduğun şeyleri sat ve fakirlere dağıt ve sonra bana gel ve beni takip et!” O zaman zengin başını kaşımaya başladı ve bu (söz) onun huşuna gitmemiş ve hiç anlamamıştı. Ve Üstat ona dedi: “Şeriatı ve peygamberlerin tavsiyelerini yerine getirdiğini nasıl söylersin? Bak, Şeriatta şöyle yazılıdır: Yakınlarını kendin gibi sevmelisin! Ve bak, senin pek çok kardeşin, (senin gibi) İbrahim Oğlu pislığe batmış, kaskatı kesilmiş ve açlıktan ölüyorlar ve

senin evin ise, birçok malla dolu, onlara oradan hiç bir şey gelmiyor!” Ve yanında oturan şakirdi Simon’a döndü ve dedi: “Yona Oğlu Simon, bir devenin iğne deliğinden geçmesi, bir zenginin cennete (Gök Ülkesine) girmesinden daha kolaydır.... Haksızlıklardan önce kurnazlığı bırakın. Kendinizi koruyun ki, onlar gibi acı çekmeyesiniz!”¹⁶⁷

“Hayvanların kendi aralarında yaptıklarının muhakemesi ve karşılığı yoktur, ama insanlar yaptıklarının karşılığını (hesap gününde) ceza ve büyük ızdıraplar olarak göreceklerdir.”¹⁶⁸

Ve O öğrencilerini yanına aldı ve (Kudüs Mabet Avlusu önündeki) temizlenme yerine götürdü ve mabet içinde dolaştı. Ve Levi isminde bir Farizalı yüksek rahip O’na doğru geldi ve karşısında (durup) Üstat’a dedi: “Ne kendin, ne de öğrencilerin ayaklarını dahi yıkamadıkları halde, bu temiz yerde dolaşmak ve bu kutsal eşyaları ziyaret etmek iznini sana kim verdi? Yıkanmadan ve elbise değiştirmeden kimsenin girmedığı, içindeki pek çok kutsal eşyayı seyretmeye çoklarının cesaret edemediği bu temiz yere girmekle mabedi kirlettin!” Ve Üstat öğrencileriyle birdenbire durdu ve dedi: “O halde bu mabette bulunan sen temiz misin?” O dedi: “Ben temizim! Davud Havuzunda yıkandım ve başkaları merdivenden yukarı çıkarken, ben aşağı indim, beyaz elbise giyindim ve temiz olarak kutsal eşyaları seyretmeye geldim.” Üstat ona cevap verdi ve dedi: “Yazıklar olsun kendilerini görmeyen körlerle! Sen bu akar suda banyo yaptın, halbuki gece ve gündüz köpekler ve domuzlar (bu su) etrafında yatıyor ve sen (onda) yıkandın, derini ovdun. Fahişeler ve zurnacılar da ihtişamlı görünmek için (bedenlerini) yağıyorlar, ovuyorlar ve temizliyorlar, ama içleri akreplerle ve kötülüklerle dolu. Senin yıkanmadık dediğin Ben ve Öğrencilerim yukardan akan ebedi hayat suyuyla yıkandık. Ama o kimselere yazıklar olsun ki, ...”¹⁶⁹

¹⁶⁷ . Michaelis,125

¹⁶⁸ . Michaelis,125

¹⁶⁹ W. Michaelis, s. 125-126, ayet,9.

17. Nasaralıların kullandıkları İncil’de, “Barahya Oğlu” yerine, “Yoyada Oğlu” ibaresini yazılmış bulduk.

18. Bize ulaşan İbranî harfleriyle yazılmış İncil’de para saklayana karşı bir tehdit yoktur, ancak suskun yaşayana karşı (uyarı) vardır. Çünkü Efendinin üç hizmetçisi vardı: Biri efendisinin malını fahişelerle ve zurnacılarla yedi, biri kazancı çoğalttı (efendisinin mallarına mal kattı) ve diğeri de paraları sakladı; bunun üzerine biri (sevgiyle) kabul edildi, diğeri azarlandı, sonuncusu ise hapse atıldı. Ben Matta’daki tehdidin hiç bir şey yapmayana karşı değil de, daha çok yeyip-içen birincisi için olduğunu düşünüyorum.

19. Yahudi İncili: “Ve o yalanladı ve yemin etti ve kendini lanetledi”.

20. “Barabbas...” İbranîler İncili denen İncil’de “Muallimin Oğlu” olarak yorumlanır.

21. Fakat İbranî harfleriyle yazılan İncil’de, mabet perdesinin yırtıldığını değil, mabet çatısının mucizevî büyüklük tarafından çökertildiğini, okuyoruz.

22. Yahudi İncili: “Ve onu gündüz ve gece korumaları ve mağaranın önüne oturmaları için silahlı adamlar verdi”.

23. O, evlerde ortaya çıkan ruhsal ayrılıklarının sebebini, Yahudiler arasında yaygın İbranî dilindeki İncil’in herhangi bir yerinde bulduğumuz gibi öğretti; şöyle ki: “Gökteki babamın bana verdiğinin en değerlisini seçtim.”

(Ortaçağ Vesikaları)

24. Nâsıralılar İncilinde dendiği gibi: “Üstadın bu sözü üzerine haç çevresinde duran binlerce Yahudi mümin oldu”.

25. Nâsıralıların kullandığı İncil kitaplarında şöyle okunur: “Gözlerinden çıkan parıltılar karşısında korktular ve kaçtılar”.

26. Paskalya Bayramının bu sekiz gününde Tanrı oğlu Mesih ölümden dirildi, yâni Paskalya Bayramının dönüşünden sonraki sekiz günde. İbranîler İncilinde bildirildiği gibi, Âdem’in tüm zürriyeti hesaba çekilir; ve bundan dolayı, alimler mahkeme gününün Paskalyada olduğuna inanırlar, çünkü o günde Mesih ölümden haşr oldu, bunun üzerine yine o günde azizler haşr olurlar.

27. Bu şehirlerde (yani Horazim ve Betsay’da) pek çok mucizeler oldu, onların sayısını İbranîler İncili 53 olarak verir.

28. İbranîlere göre isimlendirilen İncil şöyle haber veriyor: Yusuf gözleriyle dikkatli bakınca, kalabalık bir yolcu grubunun (kendisine) refakat ettiğini ve mağaraya geldiğini gördü ve dedi: “Kalkıp onları karşılamaya çıkayım”. Yusuf dışarı çıkınca, Simon’a dedi: “Gelenler bana, sanki kâhinlermiş gibi görünüyor; çünkü elbiseleri çok değerli ve yumuşak, derilerinin rengi de çok koyu, başlarında şapka var ve bacaklarında bacak giysileri (don, şalvar ?) var. Ve bak, durdular ve bana bakıyorlar ve bak, tekrar hareket ettiler ve buraya geliyorlar”.

Bu sözlerden açıkça anlaşılıyor ki, yalnız üç adam değil, kalabalık bir grup Efendinin (doğumunu tebrike) geldiler, bu kalabalığın önemli önderlerinin isimleri Melhus, Kaspar, Fadizarda idi.

29. Mariosa isimli (kanlı-canlı bir kadın), Melhus isimli bir adam (vardı) ve o bir duvarcı idi. (Bir de) Meroe Kraliçesi (vardı), yani Güneyin, Habeşistan’ın .

30. İsmi Mariosa olan Sinegog kızıdır (rahibesidir). Meroe isimli olan Güneyin Kraliçesidir.

31. Ve onların (ayaklarını kuruladı.) Ve Nasarâlılar İncilinde söylendiği gibi: “O her birinin ayaklarını ayrı ayrı öptü”.

32. Nâsıralılar İncilinde meleğin Mesihi dua kampında nasıl güçlendirdiği haber verilir. Aynısı, Anselm'i de şikâyetle sevk etti: "Kararlı olun Efendim, Âdem ile satılan İnsanoğulları senin ızdırabınla hürriyetlerini satın almalıdırlar, zaman şimdi geliyor".

33. Nâsıralılar İncilinde, Yohanna'nın Başrahiple nereden tanışık olduğu bildirilir; O fakir balıkçı Zebedoys'un oğlu idi, Başrahip Annas'ın ve Kayfas'ın saraylarına çok defa balık götürmüştü. Fakat Yohanna kapıcı kadından geçip-gitti ve oradan kapı önünde yüksek sesle ağlayıp duran arkadaşı Petrus'a ulaştı ve serbest bırakılmasını sağladı.

34. Nasaralılar İncilinde, Yahudilerin dört askere, tüm vücudundan kanlar akıncaya kadar Efendimizi acımasızca kırbaçlamaları için, rüşvet verdikleri okunur. Yine aynı askerlere Yohanna 19 da (anlatıldığı) gibi çarmıha germeleri için rüşvet vermişlerdi.

35. Dikkat et, Nasaralılar İncilinde (Baba, onları affet, onlar ne yaptıklarını bilmiyorlar, sözü) okunabilir. İsa'nın bu faziletli konuşması üzerine, daha sonra sekiz bin kişi imana dönmüştü; yani Havariler Tarihi 2 de yazıldığı gibi Paskalya günü üç bin kişi ve daha sonra Havariler Tarihi 10 (?) da haber verildiği gibi beş bin kişi.

36. Nasaralılar İncilinde okunduğu gibi, Sınırsız Büyüklük tarafından mabet çatısı İsa'nın ölümünde ikiye ayrıldı (aynısını Yosephus da) söylüyor ve havada korkunç sesler duyulduğunu, bu evden gidelim dendiğini, ilave ediyor.

2. EBİONİTLER İNCİLİ

(Günümüze ulaşabilen parçaları)

1. Onların İncillerinin başında şöyle diyor: “Yahuda kralı Herodes’in zamanında Yohanna (Yahya isimli) biri geldi ve Ürdün Nehrinde tövbe banyosu (Tövbe Vaftizi) yaptırdı. Onun hakkında, Harun soyundan olduğu, Zekeriya ve Elizabet’in oğlu olduğu ve herkesin ona uyduğu, söylenir”.

2. Ve: Yahya vaftiz (Tövbe Banyosu) yaparken tüm Kudüs halkı ve Farizalılar ona koştular ve vaftiz oldular. Ve Yahya’nın deve tüyünden bir elbisesi ve belinde bir deri kuşağı vardı ve söylendiği üzere, yiyeceği menne (kudret helvası) lezzetinde, yağlı pasta gibi yabani baldı.

Böylece o yalan yerine doğru sözü ve çekirge yerine pastayı yerleştirmek istiyordu.

3. Ve pek çok anlattıktan sonra devam etti: Halk vaftiz olunca İsa da geldi ve Yahya tarafından vaftiz edildi. Ve sudan nasıl çıktıysa, gök (birdenbire) açıldı ve O bir güvercin suretinde aşağı inen ve Onun bedenine giren Kutsal Ruhu gördü. Ve gökten bir ses çınılıyordu ve dedi; “Sen benim sevgili oğlumsun, sende huzur buldum”. Ve devamla: “Bugün seni evlat edindim”. Ve hemen o yeri büyük bir ışık aydınlattı. Yahya bunu görünce, ona dedi: “Sen kimsin Efendi?” Ve devamla gökten ona bir ses geldi: “Bu benim sevgili oğlumdur, onda mutluluk buldum”. Ve böyle dendi ve Yahya bunun üzerine onun önüne kapandı ve dedi: “Efendim ben, sana rica ediyorum, beni sen vaftiz et!” Fakat o bunu kabul etmedi, döndü ve dedi: “Bırak, öyle uygun görüldü ve her şey yerini bulacak”.

4. Matta’ya göre isimlendirilen geleneksel İncil, onlara (Ebionitlere) göre sahih değildir, değiştirilmiş ve tahrif edilmiştir,

buna İbranî İncili diyorlar. Haber verdiklerine göre diyorlar ki: “İsa isimli, yaklaşık otuz yaşlarında bir adam ortaya çıktı, bizi seçti”. Ve Kapernavm’e gelince, lakabı Petrus olan Simon’un evine girdi, ağzını açtı ve dedi: “Tiberia Gölü boyunca giderken, Zebedoy’s oğlu Yohanna’yı ve Yakub’u ve Simon’u ve Andreas’ı ve Thaddaus’u ve Zelotlardan Simon’u ve İskariot Yudas’ı seçtim. Gümrükte oturduğun gibi Matta, seni de seçtim ve beni takip edin. Şimdi sizden benim Havarilerim olmanızı, İsrâîl’e şahit olmanızı istiyorum”.

5. (Ona haber verildi ki,) “bak, annen ve kardeşlerin dışarıda duruyor”. Bunun üzerine O: “Benim annem ve benim kardeşlerim kimdir?” Ve ellerini şakirtlerine doğru uzattı ve dedi: “Bunlar benim erkek kardeşlerim, annem ve kız kardeşlerimdir ve babamın arzusunu yerine getirenlerdir”, dedi ve onları yalanladı.

6. Onlar (Ebionitler), onun (Mesih’in) Tanrı’dan, babadan olmadığını, büyük meleklerden biri gibi yaratıldığını, [...] nasıl ki büyük melek kadir (Tanrı’nın) bütün yaratıklarına ve meleklerine hükmettiği gibi, O da sizin anılan İncilinizde (Matta ve İbranîler İncilinde) haber verildiği gibi, geldi ve açıklamalarda bulundu (ve dedi): “Ben kurbanı kaldırmağa geldim ve siz kurbanı terk etmezseniz, (Tanrı’nın) gazabı da sizi terk etmeyecektir”.

7. Fakat onlar gerçek sözün takibini bıraktılar, tüm berrak sözleri bozdular ve şakirtlere (şunu) söylediler: “Passah Yemeğini nerede hazırlanmamızı istersin?” Ve bunun üzerine İsa onlara cevap verdi: “Bu Pasah etini sizinle birlikte yemek isteğinde bulundum mu?”

3. İBRANİLER İNCİLİ

(Bazı Parçalar)

İbranîler İncilinden kalan bu parçalardan, aslının nasıl başladığı bilinmiyor. Ancak İsa'nın doğum rivayetleri ile başlamış olabileceği tahmin ediliyor. Sonunda ise Mesihlikle ilgili hikayeler olabilir.

1. İbranîler İncilinde (şöyle) yazılıdır: İsa insanlar için dünyaya gelmek istediğinde, Tanrı gökte Mikâil isimli kuvvetli bir güç seçti ve Mesih'i onun gözetimine emanet etti. Ve güç dünyaya geldi ve O Meryem diye adlandırıldı ve Mesih onun vücudunda yedi aylık idi.

2. İbranî dilinde telif edilen, Nasaralıların okuduğu İncil'e göre, Kutsal Ruhun tüm kaynakları onun üzerine indi... Zikrettiğimiz İncil'de aşağıdakilerin de yazıldığını buluruz: Bu şöyle oldu, Efendi sudan çıkınca, Kutsal Ruhun tüm kaynakları onun üzerine indi ve onun üzerinde sükûn buldu ve ona dedi: "Oğlum, bütün peygamberler de senin gelmeni bekledim ki sende sükûn bulayım. Çünkü sen benim mutluluğumsun; sen benim ebediyete hakim ilk doğan oğlumsun".

3. Eğer biri İbranîler İncilini kabul ederse, burada Mesih (hi-dayet getirici) der ki: "Annem Kutsal Ruh olan Annem beni kucakladı ve perçemimden tuttu, hemen beni büyük Tabor Dağının üzerine götürdü".

4a. İbranîler İncilinde de olduğu gibi: "Kim hayrete düşerse, (Tanrısız) hakimiyete ulaşır ve kim hakimiyete ulaşırsa, huzur bulur".

4b. Bu sözlerle şu da aynı değerdedir: "Arayan kimse onu buluncaya kadar huzur bulmayacak; kim bulursa hayret edecek,

kim hayrete düşerse, (tanrısai) hakimiyete ulaşacaktır. Kim hakimiyete ulaşırsa huzur bulacaktır”.

5. İbranîler İncilinde okuduğumuz gibi, Üstat, şakirtlerine dedi: “Ve siz kardeşinize, sevgi ile bakmadıkça, hiç bir vakit mutlu olamayacaksınız!”

6. Nasaralıların genelde okudukları İbranî İnciline göre: “Kim kardeşinin ruhunu üzerse (kalbini kırarsa) en ağır cinayeti işlemiş sayılır”.

7. İbranîlere göre isimlendirilen İncil, yeniliğe benim tarafımdan Yunanca’ya ve Latince’ye çevrildi; Origenes de bunu sıkça kullandı, Hidayetçinin ölümünden haşrini haber verir: Üstat keten bezini rahibin hizmetçisine verdiğinde, Yakub’a gitti ve görüldü. Yani Yakub Üstadın kadehini içtiği saatten itibaren, onun ölümden uyandığını görünceye kadar hiç yemek yemeyeceğine yemin etmişti. Bunun üzerine Üstat kısa bir zaman sonra dedi: “Bir masa ve ekmek getirin!” Ve hemen ekmeği aldı, takdis etti ve kopardı ve adil Yakub’a verdi ve ona dedi: “Kardeşim, ekmeğini ye, çünkü İnsanoğlu ölümden dirildi”.

ÇOCUKLUK İNCİLLERİ

Kilisenin sahih saydığı ve günümüzde Kitab-ı Mukaddes'in Yeni Ahid kısmında yer alan İncillerde Hz. İsa'nın çocukluğu hakkında pek bilgi yoktur. Markos ve Yohanna'nın haberlerinde Hz. İsa'nın hayatı hakkında bazı olaylar anlatılır. Markos, hikayesine Hz. Yahya'nın çıkışı ve İsa'yı vaftizi ile başlar. Çünkü günümüz Hristiyan inanç sistemi Paulus ilahiyatı üzerine bina edilmiştir. Aynı görüşü paylaşan İnciller de sahih sayılmışlardır. Bu İnciller de Hz. İsa'nın doğumu, çocukluğu konularına pek yer verilmez. Hz. İsa'nın yaşadığı hayata pek ilgi gösterilmez. Paulus'a göre hidâyet mekânizması İsa'nın dünyevi hayatı değil, ölümü ile, ölümden dirilmesi ve göklere yükselmesiyle başlar. Hz. İsa'nın doğum günü (noel) şenliklerinin 4. yüzyılda kutlanmaya başlaması tesadüfi değildir.

Kur'an'ın Âl-i İmran süresinde İsa'nın çocukluğu ve mucizelerine yer verilmişse de Kur'an tefsirleri, yorumlarında Resmî İnciller dışındaki Hristiyan kaynaklarına inememişlerdir. Sadece surenin nüzul sebebi olarak Necran Hristiyanlarından bir grubun Hz. Muhammed'i ziyareti ve aralarındaki tartışmalar gösterilmiştir. Necran Hristiyanlarının yalnız Hz. İsa'nın beşeriliğini ve peygamberliğini kabul etmek istemedikleri yönünde haberler olmakla birlikte, Kur'an'ın haber verdiği mucizeler konusunda itirazları olduğuna dair bir rivayete de rastlanmaz. Bu durum bize Hz. Meriem, Hz. İsa'nın doğumu ve çocukluğu, gösterdiği mucizeler hakkında Necran temsilcilerinin bilgi sahibi ve monofizit mezhebe mensup oldukları intibainı veriyor. Aksi halde Hz. Peygamberlerin okuduğu ayetlere itiraz ederlerdi. Nitekim, müfessir Süleyman Ateş'de bu mantıki inceliği fark etmiş olacak ki, tefsirinde belge gösterememekle birlikte şöyle diyor: “Şüphesiz bu haberler Hristiyanların İncillerinde zikrediliyor ve halk arasında söyleniyordu... Bu İncilleri okuyamamış olan Hz. Muhammed (S.A.V) için bunlar gayb idi. Bilinmeyen şeylerdi.”¹⁷⁰

¹⁷⁰ S. Ateş, *Yüce Kur'an'ın Çağdaş Tefsiri*, II, 44.

Yine tarihte ve günümüzde peygamberler tarihi yazanlar, Kur'an'ın ilgili ayetlerini açıklayabilmek, kısmen de olsa teferruata inebilmek için Tevrat ve İncil gibi Kitab-ı Mukaddes rivayetlerine başvurup, dipnotlarında gösterirken, Âli İmran suresinin açıklamasında, Hz. Meryem ve İsa ile ilgili konularda Hristiyan kaynaklarına yeterince inemedikleri görülüyor. Bu çalışmamızın İsa ve Meryem'le ilgili tefsir konularına yardımcı olacağını ümit ediyorum.

Bilindiği gibi, günümüz Hristiyanları İncilleri, “**Kanonik**” (Sahih) ve “**Apokrif**” (Mevzu) İnciller olarak iki gruba ayırırlar. Apokrif saydıkları İncilleri de muhteva ve özelliklerine göre sınıflara ayırırlar. “Yahudi-Hristiyan İncilleri, Koptik İnciller, Gnostik İnciller” vs. gibi. Hz. İsa'nın annesini ve çocukluğunu konu edenlere “**Çocukluk İncilleri**” (Infancy Gospels) derler. Bunların isim ve sayıları değişik olmakla birlikte, hepsinin temelini ve kaynağını teşkil eden iki İncil vardır. Birincisi Hz. İsa'nın kardeşi Yakub'a atfedilen “Yakub'un İlk İncili”, ikincisi havari Tomas'a atfedilen “İbranî Tomas İncili”dir. Bunların okunmaları ve çoğaltılmaları papalarca yasaklanmış olmalarına rağmen, tüm Hristiyan alemine yayılmışlardır.

1. YAKUB İNCİLİ

Hristiyanlığın ilk çağlarında kaleme alınan “Yakub İncili” ortaçağ boyunca çeşitli dillere tercüme ve istinsah edilmiştir. 9-16. yüzyıllardan kalma pek çok Yunanca nüshası vardır. Bazı papirüs parçaları daha da eski tarihlere gitmektedir. Ancak bu yazma ve tercümelere sık sık ilaveler yapıldığı da araştırmacıların dikkatini çekmektedir. Bu sebeple, yapılan araştırma ve çalışmalarla ilk orijinal metni tekrar ortaya koymak mümkün olmamıştır. Çeşitli dillerdeki el yazmaları arasında büyük farklar olduğu dikkatleri çekmektedir.¹⁷¹ İlk İncil (Protoincil) unvanı, bilinen başka İnciller arasında eskilerden, ilk devirlerden beri bilindiği ve diğerlerinden

¹⁷¹ Wilhelm Michaelis, *Die Apokryphen Schriften zum Neuen Testament*. Bremen 1958. s. 62.

önce yazıldığı kanaatini veriyor. Bununla birlikte, bu unvanın Hz. İsa'nın hayatının çocukluk kesiminin anlatılması sebebiyle, gençlik ve hayatının sonunu anlatan İncillere göre evveliyat taşıması sebebiyle verilmiş olabileceğini ileri sürenler de vardır.¹⁷² III. ve IV. y.y.'dan kaldığı tahmin edilen Bodmer 5 Papirüsün'de kullanılan isim "Meryem'in Doğumu, Yakub'un Vahyi"dir. Daha sonraki Yunanca el yazmalarında "Hikaye: Tarih: Haber" kelimeleriyle birlikte Yakub'un ismi de yazılıdır. Ayrıca "Kutsal Tanrı Doğurucusu Meryem'in Doğumu" şeklinde isimlere de rastlanır. Süryanca yazmalarda "Rabbin ve Meryem'in Doğumu" tabiri kullanılır. Eski kilise babalarından Origenes "*Yakubun Kitabı*" ismini kullanmıştır.¹⁷³

Yaygın Kopyaları :

a. Yunanca metinler çok yaygındır. Tischendorf'un metin tenkidini yaptığı Yunanca metin meşhurdur. Daha sonra E. de Strycker'in çok sayıda el yazmasını tetkikle en sağlıklı metni ortaya koyduğu kabul edilir.

b. Süryanca, bilinen dört el yazması vardır. Araştırmacılar 5. yy.'dan kalma olabileceği kanaatindedirler.

c. Gürcüce iki nüshadan biri 7. yy.'dan, diğeri 983 yılından kalmadır.

d. Lâtince yazma 9. yy.'dan kalmadır. İrlandaca ve Lâtince bir nüshası da vardır.

e. Ermenice nüshalar, 13./14. yy.'dan ve 15./16. yy.'dan kalmadırlar. Ayrıca 6. ve 7. yüzyıldan kalma parçalar da vardır.

f. Bugüne kadar tespit edilebilen en eski Arapça nüsha 10. yy.dan kalmadır. Yunanca'dan Arapça'ya tercüme edilmiş olabileceği tahmin edilmektedir.

¹⁷² W. Michaelis. S.63.

¹⁷³ Oscar Culmann, *Kindeheitsevangeliën*, in: Wilhelm Schneemelcher, *Neutestamentliche Apokryphen*. 336.

g. Kıptice yazmaların sayısı çoktur. Ekseriyeti 10. ve 11. yy.'dan kalmadır.

Yazar ve Yazılma Tarihi: Kendi şahadetine göre, yazar Yakub İncilini Herodes'in ölümünden sonra yazmıştır. Yakub'dan kastedilen Hz.İsa'nın küçük kardeşidir. Fakat bu kardeşliğin mahiyeti konusu, ihtilâfıdır. Katolik Kilisesi Yakub'u manevî kardeş; Protestan Kilisesi ise maddî kardeş kabul eder. Bazı eski kiliseler de, Yakub'u Yusuf'un önceki karısından doğma ve Meryem'in üvey oğlu sayarlar.¹⁷⁴ Hz. İsa'nın kardeşi sayılan yazar, Paulus karşısındaki Yahudi - Hristiyan cemaatinin başkanıydı. M.S. 63 veya 66 yılında Romalılarca şehit edilmişti. Günümüz araştırmacıları Yakub'tan yapılan sözlü rivayetlerin 150 yıllarından sonra kaydedilmiş olabileceği kanaatinde dirler. Mevcut el yazmalarının istinsah tarihleri daha sonraki yüz yıllar oluşu sebebiyle, günümüzde mevcut en eski metin, Bodmer Papirüsüdür. Daha sonraki metinlere yapılan eklemeleri göstermesi bakımından da, değerli bir vesikadır.

Günümüz Hristiyanlığı bu İncilleri "sahte" saymakta ve karşıt bir mezhebi temsil ettikleri için, önyargı ile konuyu ele almaktadırlar. Kur'an'a paralel muhtevası olması dolayısıyla, Müslüman Araştırmacıların da ilgisini çekeceğini ümit ediyoruz. Aşağıda tercümesini verdiğimiz metin Wilhelm Schneemelcher'in *Neustestamentliche Apokryphen* isimli 5. baskısı yapılan ve Avrupa dillerine de çevrilen eserinin 338-349 sayfalarından alınmıştır.

YAKUB İNCİLİ

(Meryem'in Doğumu)

(Metin)

1. 1- İsrâil'in oniki kabilesinin tarihinde Yoahim (İmran) çok zengin bir adamdı. Tüm kurbanlarını Rabbi için ikişer misli sunardı, çünkü kendi kendine derdi "Çokça sunduğum şeyler, tüm İsrâil halkı için olmalıdır. Ve kefareti için sunduğum şeyler, Allah için, onun rızasını kazanmam için olmalıdır." 2- Tanrının büyük

¹⁷⁴ Cullmann, 337.

günü gelmişti. Ve İsrâil Oğulları O'na kurban sundular. Önünde durdular. Rubel (Ruben) de (durdurdu) ve (İmran'a) dedi: "Kurban takdimini ilk olarak senin sunman sana yakışmıyor. İsrâil oğulları arasında senin hiçbir evlâdın yok." 3- O zaman Yoahim (İmran) çok üzüldü ve Halkın (nüfus kütüğüne), Oniki kabile kayıtlarına gitti (ve dedi) : "İsrâil Oğulları arasında çocuğu olmayan yegane kişi ben mi yim, bakacağım". Ve araştırdı ve İsrâil'de zürriyet sahibi olan hak sahiplerini buldu. Ve Tanrının büyük ata İbrahim'e son günlerinde oğul olarak İshak'ı hediye ettiğini düşündü. 4- Ve Yoahim çok üzgündü. Ve karısına görünmedi, çöle çekildi. Ve orada çadır kurdu ve kırk gün oruç tuttu, kendi kendine dedi: "Rabbim olan Allah beni ziyaret edinceye (duyuncaya) kadar yiyecek ve içecek için (çölden) ayrılmayacağım; dua, benim yiyeceğim ve içeceğim olsun!"

II. 1- Karısı Hanna bu yüzden iki kat ağıt söyledi ve ağlayıp sızlamalarını da iki kat arttırdı:

"Dulluğuma ağlayacağım, çocuksuzluğuma ağlayacağım." 2- Şimdi Rabbin büyük günü geldi. Ve hizmetçisi Oytine (Yudis) ona dedi: "Daha ne kadar nefesine boyun eğeceksin, artık Rabbin büyük günü yakındır. Ve artık üzülmemelisin! Efendimin bana verdiği bu başörtüsünü al, onu örtünmek bana yakışmıyor, ben bir köleyim. (halbuki) bunun sultanlara lâıyk bir ihtişamı var." 3- Fakat Hanna dedi: "Defol! Yapmayacağım! Rabbim belimi derinden büktü. Kim bilir. Onu sana bir sahtekâr vermiş olabilir ve kendi günahına beni de ortak etmek için mi geliyor. Oytine (Yudis) cevap verdi: Beni dinlemediysen, senin için daha kötüsünü dilemeğe ne ihtiyacım var? Rabbimiz Allah İsrâil'e bir zürriyet vermemen için senin rahmini kapamış!" Ve Hanna çok üzüldü, yas elbiselerini çıkardı. Başını yıkadı. Gelin elbisesini giydi ve dokuzuncu saat de gezinmek için bahçesine gitti. Orada bir defne ağacı gördü ve altına oturdu. (Dinlendikten sonra) Tanrıya şu sözlerle yalvardı: "Ey bizim babamız Allahım! Beni bereketli kıl ve Sara'nın rahmini bereketli kıldığın ve ona İshak'ı, bir oğul verdiğin gibi, benim duamı da kabul et!"

III. 1- Ve Hanna göğre doğru içini çekti ve defne ağacındaki serçe yuvasını gördü ve bir ağıt söyledi: “Yazıklar olsun bana, beni kim meydana getirdi. Nasıl bir rahim doğurdu? İsrâil oğulları önünde lânetlenmek için doğdum, utandırıldım ve benimle alay ettiler ve Rabbin mabedinden kovdular. 2- Yazık bana, ben kime benzedim? Göğün kuşlarına (da) benzemedim. Ey Rabbim! Göğün kuşları da senin katında verimlidir. Yazık bana, ben kime benzedim? Yerdeki hayvanlara benzemedim. Çünkü ey Rabbim yerdeki hayvanlar da senin önünde verimlidir. 3- Yazık bana, ben kime benzedim? Bu sulara benzemedim. Çünkü Ey Rabbim! Bu sular sevinçle kaynar ve balıklar seni metheder! Yazık bana, ben kime benzedim? Bu toprağa benzemedim: Çünkü bu yer zamanı gelince meyve verir ve seni metheder!”

IV. 1- Ve işte o sırada, Rabbin bir meleği huzuruna geldi ve dedi:

“Hanna, Hanna, Rab senin duanı işitti. Hamile kalacaksın ve doğuracaksın, senin soyun bütün dünyada anılacak”. Hanna dedi: “Tanrım, Rabbim gerçektir ki, doğurursam, ister oğlan, ister kız olsun, onu Rabbime, Tanrıma adayacağım ki, hayatının tüm günlerinde O’na hizmet etsin!” 2- Ve işte o sırada oraya iki elçi geldi ve ona dediler: “Bak, kocan İmran (Yoahim) sürüsüyle geliyor: Çünkü Rabbin bir meleği de ona indi ve dedi: “İmran, İmran, Rabbin Tanrı duanı kabul etti. Aşağıya in! Bak karın Hanna hamile kalacak!” Ve İmran hemen (dağdan) aşağıya indi ve çobanlarına seslendi ve onlara dedi: “Bana kusursuz ve ayıpsız on kuzu getirin ve on kuzu Rabbim Allah’ın olsun. Ve bana oniki dana getirin ve oniki dana Rahiplerin ve İhtiyarların olsun, ve yüz teke (getirin) ve yüz teke bütün halkın olsun!” Ve İmran sürüleriyle geldi ve Hanna kapıda duruyordu ve İmran’ın geldiğini gördü ve hemen ona koştu. Boynuna sarıldı ve dedi: “Şimdi biliyorum ki, Rabbim Tanrı beni bereketlendirdi; artık bak kısır, kısır değildir ve kısır olan ben hamile kalacağım.”

Ve İmran ilk gün evinde dinlendi.

V. Ertesi gün hediyesini (mabede) bıraktı ve söylendi: “Eğer Rabbim Allah bana lütfetti ise, Rahibin alın bağı bana bunu gösterecektir.” Ve İmran kurbanını sundu ve Rabbin mihrabına çıkınca rahibin alın bağına dikkat etti. Ve onda hiçbir günah görmedi. İmran dedi: “Şimdi biliyorum ki, Rabbim Allah bana lütfetti. “Ve Rabbin mabedinden indi, gereğini yaptı ve eve gitti. 2- Meleğin söylediği gibi altı ay (ayları) doldu. Yedinci (dokuzuncu) ayda Hanna doğurdu. Ve ebeye dedi: “Ben ne doğurdum?” Ebe dedi: “Bir kız.” O zaman Hanna dedi: “Bugün benim ruhum yüceldi.” Ve onu yere koydu. Günler dolunca loğusalığından temizlendi ve çocuğa meme verdi ve adını Meryem koydu.

VI.1- Çocuk günden güne güçlendi. Altı aylık olunca, (ayakta) durup duramayacağını denemek için annesi onu yere koydu. O yedi adım attı ve annesinin kucağına ulaştı. (Annesi) onu yukarı kaldırdı ve dedi: “Hakikaten, Rabbim Allah vardır, artık ben seni Rabbin mabedine götürünceye kadar, bu yerlerde yürümemelisin!” Ve odasında kutsal bir yer yaptı. Ona dünyevî veya kirli bir şeyi dokundurtmadı. Sonra ona İbranîlerin lekesiz kızı diye seslendi ve ona itina etti. 2- Çocuğun ilk doğum gününde İmran büyük bir ziyafet düzenledi ve bunun için Yüksek rahipleri, rahipleri ve hukukçuları, ihtiyaçları ve tüm İsrâil halkını davet etti. Ve İmran çocuğu rahiplerin önüne koydu ve onu şu sözlerle takdis ettiler: “Babalarımızın Tanrısı, bu çocuğu bereketli kıl ve ona nesiller boyunca devamlı kalacak şöhrat ver!” Ve bütün halk dedi: “Amin, öyle olsun!” Ve onu Yüksek Rahiplerin huzuruna getirdiler ve onlar onu (çocuğu) şu sözlerle takdis ettiler: “Göklerdeki Tanrı, bu çocuğa bak ve onu en yüksek aşılamayan rahmetinle takdis et! 3- Ve annesi onu odasındaki kutsal yere çıkardı ve ona göğsünü verdi. Ve Hanna, Rabbi Tanrı’ya aşağıdaki methiyyeyi söyledi:

Bana rahmet eden, düşmanların yanında benden utançı kaldıran Rabbim Allah, sana bir şarkı söylemek istiyorum.

Ve Rabbim bana nâdir ve ulaşılmaz adalet meyvesini verdi.

Hanna'nın çocuk emzirdiğini Rubels oğullarına kim haber verir?

(Ey İsrâil Oğulları, dinleyin, dinleyin, Hanna çocuk emziriyor!"

Ve kutsal odasında dinlenmeye bıraktı ve dışarı çıktı ve onları bekledi. Ziyafetin bitiminden sonra büyük bir sevinçle aşağıya indiler ve İsrâil'in Tanrı'sını övdüler.

VII. 1- Aylar geçti ve çocuk büyüdü. İki yaşına gelince İmran Hanna'ya dedi: "Bunu bize veren Rabbimizin mabedine götürelim ve verdiğimiz sözü yerine getirelim ve hediye kabul görsün!" Fakat Hanna karşı çıktı: "Üç yaşını da doldursun, çocuk baba ve anne özlemi duymasın." Ve İmran dedi: "Kabul." 2- Ve çocuk üç yaşına gelince İmran dedi: "İsrâil Oğullarının lekesiz kızını çağırırım, herkes bir meşale alsın ve yaksın, böylece çocuk geri dönmessin ve kalbi rabbin mabedinden ayrılmasın!" Ve bu şekilde Rabbin mabedine kadar yürüdü. Ve Rahip onu aldı. Öptü ve şu sözlerle takdis etti. "Rab senin namını tüm nesiller arasında yüceltsin! Âhir zamanda İsrâil Oğullarının kefareti Rab sana vahyetsin!" Ve onu mihrabın üçüncü basamağına oturttu. Ve Rab Tanrı çocuğa cesaret verdi ve o kendi ayakları üzerinde sevinçle dansetti ve tüm İsrâil evinin sevgisini kazandı.

VIII. 1- Ve ebeveyni hayretler içinde Kâdir Tanrıya övgü ve hamde dışarı çıktılar. Çünkü çocukları kendileri ile geri dönmemişti. Meryem mabed'te bir güvercin gibi korundu ve bir meleğin elinden yiyecek aldı. 2- Oniki yaşına gelince rahipler aralarında bir istişare de bulundu (ve) dediler: "Bakınız, Meryem Tanrının mabedinde oniki yaşına girdi. Rabbimizin mabedini kirletmemesi için, ona ne yapalım?" Ve (rahipler) Başrahib'e (Zekeriya'ya) dediler: "Sen rabbin mihrabında bulunuyorsun, içeri gir onun için dua et. Ve sana Tanrı ne vahyederse, biz onu yaparız." 3- Ve başrahip oniki zilli kutsal nesneyi aldı ve kutsal mihraba girdi ve onun için dua etti. Ve orada Rabbin bir meleği onun önünde duruyordu ve ona dedi: "Zekeriya, Zekeriya, dışarı çık, halkın dul erkeklerini

topla,. (her biri bir asa taşısın). Ve Rab onlara mucize verecek, o onlardan birinin zevcesi olsun.” Ve elçiler gittiler ve tüm Yudea çevresine yayıldılar. Rabbin borazanı inledi. Ve herkes oraya koştu.

IX. 1- Yusuf da baltayı fırlattı ve onlarla karşılaşmak üzere kendine göre dışarı çıktı. Ve toplandılar, asalarını aldılar ve Baş Rahibe gittiler. Rahip onların asalarını aldı, mihraba girdi ve dua etti. Duanın bitiminden sonra, asaları aldı. Ve (tekrar) dışarı çıktı ve onları (sahiplerine) verdi; bu esnada bir mucize olmadı. Ancak en son asayı Yusuf aldığında, asadan bir güvercin çıktı ve Yusuf’un başına kondu. O zaman rahip Yusuf’a dedi: “Yusuf, kurada Rabbin bakiresi sana çıktı, onu himayene al!” 2- Yusuf ona karşı: “Benim oğullarım var ve ben yaşlıyım. O ise genç bir kız! İsrâil oğullarına gülünç olmaktan korkarım!” (cevabını verdi.) O zaman rahip Yusuf’a dedi: “Rabbin Allah’tan kork ve Allah’ın Dathan’a. Abiram’a ve Korah’a ne yaptığını, yerin nasıl yarıldığını ve isyanlarından dolayı hepsini nasıl yuttuğunu düşün! Bunun senin hanende de meydana gelmesinden, kork Yusuf!” 3- Ve Yusuf korktu ve onu himayesine aldı. Ve Yusuf ona dedi: “Meryem, seni Rabbin mabedinden aldım ve şimdi seni evime götüreceğim ve benim haneme yürüye dur! (Daha sonra) sana ulaşırım. Rab seni koruyacak!”

X. 1- Rahipler bir istişarede bulundu (ve) karar verdiler: “Rabbin mabedine bir perde yaptıralım.” Ve rahip dedi: “Davud soyunun bekar kızlarını bana çağırın!” Hizmetçiler gittiler ve aradılar, (öyle) yedi genç kız buldular. Ve Rahip, Davud soyundan Tanrı katında lekesiz olan Meryem kızı da hatırladı. Ve hizmetçiler gittiler ve getirdiler. 2- Sonra onları Rabbin mabedine götürdüler ve Rahip dedi: “Altın, amyant, pamuk, ipek, mavi mücevher, erguvani ve ibrişimi kimin dokuyacağı hakkında, kura atın!” Ve Meryem’in şansına gerçek ibrişim ve erguvani düştü. Ve onu aldı evine gitti. O zamanda Zekeriya konuşamaz oldu ve Zekeriya (tekrar) konuşuncaya kadar, yerine (rahip) Samuel vekalet etti. Meryem ise erguvanini aldı ve eğirdi.

XI. 1- Ve (bir gün) testiyi aldı kuyudan su doldurmak için dışarı çıktı. Ve bir ses ona dedi: “Lütuf bulmuş, selam sana, kadınlar arasında bereket bulmuş, Rab seninle olsun” ve bu sesin nereden geldiğini görmek için Meryem sağına ve soluna baktı. Ve titredi, eve gitti, testiyi bıraktı. Purpuru (değerli özel boyalı ipliği) aldı. Sandalyesine oturdu ve eğirdi. 2- Ve (birdenbire) Rabbin bir meleği önünde duruyordu ve dedi: “Meryem korkma! Çünkü sen kâdir (Tanrı) önünde lütuf buldun ve onun kelâmından hamile kalacaksın” O bunu işitince şaşırdı ve dedi: “Tanrı’dan, hamile mi kalacağım, her kadın gibi doğuracak mıyım?” 3- Ve Rabbin meleği içeri girdi ve ona dedi: “Öyle değil Meryem! Çünkü Rabbin gücü seni gölgeleyecek; bu sebeple senden doğacak kutsala, ulunun oğlu denecek. Ve onun adını İsa koyacaksın, çünkü o halkını günahattan kurtaracak!” Ve Meryem dedi: “Bakın, ben Rabbin kuluyum, senin sözün olsun!”

XII. 1- Ve o erguvanı ve parlak kırmızıyı tamamladı ve rahibe götürdü. Ve rahip onu aldı. (Meryem’i) takdis etti ve dedi: “Meryem, Rabbimiz Allah senin adını büyük yaptı ve dünyanın bütün kavimleri arasında seni takdis etti.” 2- Şimdi Meryem’i sevinç aldı ve o akrabası Elizabet’e gitti ve kapıyı çaldı. Elizabet onu işitince erguvaniyi bıraktı. Kapıya koştu ve açtı (ve Meryem’i görünce) onu takdis etti ve dedi: “Efendimin annesi bana geliyor. Bu nasıl olur?” Bak! Çocuk bende (karnımda) hopladı ve seni takdis etti. “Fakat Meryem büyük melek Cebrâîl’in ona söylediği sırrı düşünmedi ve göğsü doğru içini çekti ve dedi: “Dünyanın bütün kadınları beni mesut olarak övüyorlar. Ben kimim (Rabbim)? 3- Ve Elizabet’in yanında üç ay kaldı. Vücudu günden güne kilo aldı ve Meryem korktu ve evine gitti ve İsrâîl oğullarının önünden kendini gizledi. Bütün bu şeyler olurken o 16 yaşında idi.

XIII. 1- O altıncı ayda iken, Yusuf hanesine gelip evine girince onu hamile buldu. Ve karşısında şaşkına döndü, ayaklarının

bağı kesilerek yere yıkıldı. Acı acı ağladı ve dedi: “Hangi yüzle Rabbim’e, Allahım’a bakmalıyım?” (Bu kız yüzünden) ne dua edeyim? Onu ben Rabbimin, Allah’ımın mabedinden kız olarak aldım ve koruyamadım. Kim arkamdan gelir? (Âdem’in) hikâyesini bana tekrar etmek zorunda mıydı? Âdem’in ibadet zamanında yılanın gelip Havva’yı yalnız bulup, aldattığı ve öylece kirlettiği gibi bunu bana tekrarladı.” Ve şaşkına dönen Yusuf, yıkıldığı yerden kalktı ve (Meryem’e) seslendi ve ona dedi: “Tanrının itina ettiği sen, bunu niçin yaptın ve Rabbini, Allah’ını niçin unuttun? Mihrab’da gelişen ruhunu niçin aşağıladın ve sen bir meleğin elinden yemek almıyor muydun?” Fakat o acı acı ağladı ve dedi: “Ben temizim, ben bir erkek tanımıyorum.” Ve Yusuf ona dedi: “O zaman vücudundaki nereden geldi?” Dedi: “(Hakikatten) Rabbim Allah şahittir, onun bana nereden geldiğini bilmiyorum.”

XIV. 1- Ve Yusuf çok korktu ve ondan uzaklaştı ve ona ne yapması gerektiğini düşündü. Ve Yusuf dedi: “Onun günahını kapatırsam rabbim kanununa karşı gelen biri olurum. Onu İsrâîl oğullarının önüne koyarsam, o zaman onun içindekinden korkarım. Meleklerden çıkabilir ve böylece suçsuz birini ölüm mahkemesine göndermiş olurum. Şimdi onu ne yapmalıyım? Onu gizlice terk etmeliyim.” Bu düşünceler üzerinde iken gece onu şaşırttı. 2- Ve rüyasında Rabbin bir meleği görüldü ve dedi: “Bu kızıdan dolayı korkma. Onun karnındaki Kutsal Ruhtan meydana geliyor. O bir oğlan doğuracak ve onun ismini İsa koymalısın! Çünkü o halkını günahlarından kurtaracak.” Ve Yusuf uykudan kalktı, ona lütufta bulunan İsrâîl Tanrısını övdü ve (Meryem’i) himayesine almaya (devam etti).

XV. 1- Fakat dinsel hukuk (şeriat) âlimi Annas ona geldi ve dedi: “Yusuf bizim meşveret meclislerimizde niçin görünmüyorsunuz?” Ve Yusuf ona dedi: “Yolculuktan yorgundum ve ilk gün dinlendim.” Ve Annas döndü ve Meryem’in hamile olduğunu

gördü 2- Ve hızla rahibe koştu ve onunla konuştu: “Senin güvendiğin Yusuf, büyük günah işledi.” Başrahip dedi: “Nasıl?” ve o dedi: “Tanrının mabedinden aldığı kızı kirletti ve onunla yatanı sakladı ve İsrâil oğullarına haber vermedi.” Ve Başrahip ona dedi: “Bunu Yusuf mu yaptı?” Ve (Annas) ona dedi: “Hizmetçi gönder, kızı hamile bulacaksın.” Hizmetçiler gittiler ve söylendiği gibi buldular ve mabede götürdüler. Ve mahkeme huzuruna çıktı. Ve rahip ona dedi: “Meryem, bunu niçin yaptın? Ruhunu niçin alçalttın ve Rabbin Allah’ı niçin unuttun. O seni Mabette kutsal mihrap da büyüttü ve meleklerin elinden yiyecek aldın ve onların methiyelerini dinledin ve önlerinde dansettin? Bunu niçin yaptın?” Fakat o acı acı ağladı ve dedi: “(Hakikaten) Rabbim Allah hayattardır, ben onun önünde temizim ve hiçbir erkek de tanımıyorum.” Ve Başrahip dedi: “Yusuf bunu niçin yaptın?” ve Yusuf dedi: “Rabbim Allah hayat sahibidir (her şeyi görür bilir), ben ona karşı suçsuzum.” Ve Başrahip dedi: “Yalan söyleme hakikati söyle! Sen onun birlikte yattığı kimseyi gizledin (düğününü gizli yaptın) ve İsrâil Oğullarına haber vermedin ve başın güçlü ele boyun eğmedi (nikah takdisi yaptırmadın), tohumun takdis olmadı.” Ve Yusuf sustu.

XVI. 1- Ve Başrahip dedi: “Rabbin mabedinden aldığın kızı geri ver!” Ve Yusuf ağladı. Ve Başrahip dedi: “Ben size Rabbin imtihan suyunu içireceğim ve o sizin günahlarınızı gözleriniz önüne çıkaracak”. 2- Ve Başrahip aldı ve içmesi için Yusuf’a verdi ve çöle gönderdi: Ve o rahat olarak (geri) geldi. Meryem’e de içirdi ve çöle gönderdi. Ve o da rahat olarak geri döndü. Ve bu, onlarda hiçbir günah ortaya çıkarmayınca, bütün halk hayret etti. Başrahip dedi: “Eğer Tanrı, Rab günahlarınızı açığa çıkarmadı ise, ben de sizi yargılamam.” Ve onları serbest bıraktı. Ve Yusuf, Meryem’i yanına aldı ve sevinçle eve gitti ve İsrâil Tanrısına övgülerde bulundu.

XVII. 1- Fakat Kral Augustus tarafından bir emirname yayınlandı. (Buna göre) tüm Beytlehem sâkinleri Yudea'da yazılmak zorunda idiler. Ve Yusuf dedi: "Oğullarımı yazdıracağım, bu kızı ne yapmalıyım? Onu nasıl yazdırayım? Karım olarak mı? O zaman utanırım. Veya kızım olarak mı? Fakat onun kızım olmadığını bütün İsrâil Oğulları biliyor. Rabbin günü nasıl isterse yapacaktır." 2- Ve merkebine koşumunu taktı ve onu (Meryem'i) üzerine bindirdi. Oğlu çekti ve Samuel takip etti. Ve üç mil ilerlediler. O zaman Yusuf ardına döndü ve onu üzgün gördü ve kendi kendine dedi: "Belki karnındakini düşürür." Ve tekrar Yusuf geriye döndüğünde onu gülerken gördü. Ve ona dedi: "Meryem sana ne oluyor, yüzünü bazen güleç bazen üzüntülü görüyorum?" Ve ona dedi: "Yusuf gözlerimde iki halkı görüyorum, biri ağlayan ve şikayet eden ve biri de sevinçli ve coşkuyla alkış tutan" ve yarı yola geldiler ve Meryem ona dedi: "Yusuf, beni merkepten indir. Çünkü bendeki (çocuk) rahatsız ediyor ve doğacak." Ve onu aşağıya indirdi ve dedi: "Seni nereye götürüyüm ve özelliğini (iffetini) nasıl koruyayım? Çünkü bu yer ıssızdır."

XVIII. 1- Ve orada bir mağara buldu ve onu içeri götürdü ve oğullarını onun yanında bıraktı ve Beytlehem çevresinde İbranî bir ebe aramak için dışarı çıktı. 2- Fakat ben, Yusuf, etrafa gittim veya gitmedim ve gök kubbeye baktım ve sessiz gördüm ve havaya baktım ve havayı hareketsiz ve göğün kuşlarının hareketsiz kaldıklarını gördüm ve işçiler etrafını kuşatmışlar ve elleri çanağın içinde idi. Fakat ağızlarını oynatanlar (bir şeyi) çiğnemiyorlardı. Ve kaldırdıkları (elleri boştu) ve ellerini ağızlarına boş götürüyorlardı. Hepsi yüzlerini yukarıya doğrultmuşlardı ve koyunlar çevrelerinden sürülüyor ama ilerlemiyorlardı, oldukları yerde duruyorlardı: Çoban onlara vurmak için elini kaldırdı. Fakat eli yukarda kaldı ve derenin akışına baktım ve üzerindeki tekelerin ağızlarının durduğunu, fakat içmediklerini gördüm. Fakat sonra hepsi birden (tekrar) kendi yoluna gidiyordu.

(P. Bodmer Metni)

VIII. 1- O dağlardan aşağıya doğru inen birini buldu ve yanında getirdi. Ve Yusuf ebeye dedi: “Meryem benimle nişanlıdır; fakat o hamileliğini Rabbin mabedinden çıktıktan sonra Kutsal Ruhtan almıştır.”

(Tischendorf Metni)

1- Ve görün ki, bir kadın dağdan aşağıya doğru indi ve bana dedi: “Nereye gidiyorsun, adam” ve dedim: “İbranî bir ebe arıyorum” Bana dedi: “İsrâilî misin?” Ona dedim: “Evet” Ama o dedi: “Mağarada doğuran kim?” Dedim: “Nişanlım.” Dedi: “Karın değil mi?” Ona dedim: “Rabbin mabedinden çıkarılan Meryem, kur’a ile karılığa aldım. Ve o karım değil, hamileliği Kutsal Ruhtandır.” Ve ebe dedi: “Gerçek mi?” ve Yusuf dedi: “Gel ve bak!” Ve ebe onunla gitti. 2- Mağaraya gittiler ve mağarayı karanlık bir bulut örttü. Ebe dedi: “Bugün benim ruhum yüceldi: gözlerim harikalar gördü: İsrâil’e kutsal doğdu.” Ve böylece mağaradaki bulut kayboldu ve mağarada gözlerin taşıyamayacağı büyüklükte bir ışık göründü. Bundan biraz sonra, çocuk görününceye kadar ışık geri çekildi ve (çocuk) geldi ve annesi Meryem’in göğsünü aldı. Ve ebe bağırды ve dedi: “Benim için bugün ne büyük gündür, bugüne değin böyle bir sahne görmedim.” Ve ebe mağaradan çıktı ve Salome’ye rastladı. Ve ona dedi: “Salome, Salome, ben sana bugüne kadar hiç olmamış bir olayı anlatabilirim. “Bir bakire doğurdu. Fakat bakire özelliğini bırakmadı.” Ve Salome dedi: “(Hakikaten) Rabbin Allah hayy’dır (yaşıyor), parmağımı sokmasam ve durumu araştırmasam, bir bakirenin doğurduğuna inanmazdım.”

(P. Bodmer Metni)

1- Ve Salome içeri girdi ve (bekâretini kontrol için) onu yatırdı.

(Tischendorf Metni)

1- Ve ebe içeri girdi ve Meryem'e dedi: "Meryem sırt üstü yat, hakkındaki ihtilâf az değil." (Ve Meryem bunu işitince sırt üstü uzandı) Ve Salome onun durumunu kontrol için parmağını içine koydu ve acı bir çığlık attı ve dedi:

"Günahlarıma yazıklar olsun, ve imansızlığıma yazıklar olsun. Çünkü canlı olan Allah'ı denemeye kalkıştım ve elim ateşten yanarak vücudundan düştü!

2- Ve Allah'a dua etti. Ve Salome Rabbin önünde diz çöküp eğildi ve dedi: " Atalarımın Allah'ı, beni düşün; ben İbrahim'in, İshak'ın ve Yakub'un soyundanım; İsrâil oğulları önünde beni işkence (hakaret) kazığına bırakma, benim kolumu geri ver. Rab-bim sen biliyorsun ki, ben senin adınla (besmele ile) işimi yaptım ve mükâfatımı aldım!"

3- Ve birdenbire Rabbin bir meleği, orada (Salome) önünde duruyordu ve ona dedi: "Salome, Rabbin Allah duanı duydu. Elini çocuğa uzat ve onu okşa (kucağına al). O zaman sağlık ve neşe bulacaksın". Ve sevinçle dolu olarak Salome çocuğa yaklaştı ve ona dokundu (okşadı). Ve Salome hemen iyileşti ve (sağlıklı olarak) mağaradan dışarı çıktı. Ve Rabbin Meleği seslendi: "Salome, Salome, çocuk Kudüs'e gelinceye kadar, gördüğün mucizeyi kimseye söyleme!"

XXI. 1- Ve Yusuf Yudea'ya gitmek üzere çıktı. Çünkü Beytlehem'den Yudea'ya (gitmek için) büyük bir özlem doğdu. Kâhinler gelmiş (ve) demişlerdi: "Yahudilerin (yeni doğan) Kralı nerede? Onun yıldızını doğuda gördük ve ona tazimde bulunmaya geldik" Heredos bunu duyunca, korktu ve (kâhinlere) hizmetçilerini gönderdi. Ve onları getirtti. Ve onlar yıldızlar hakkında kendisine haber verdiler. Ve yüksek rahipleri getirtti onlara sordu: "Mesih hakkında (kitaplarda) ne yazıyor? O nerede doğacak? Ona dediler: "Yudea'da Beytlehem'de, yani öyle yazıyor." Onları ora-

da bıraktı. Kâhinlerden her şeyi sordu ve onlara dedi: “Yeni doğan Kral hakkında hangi işaretler gördünüz?” Ve kâhinler dediler: “Yıldızlar arasında tasviri mümkün olmayan parlak bir yıldız gördük. Ve diğerleri (yıldızlar) öyle karardılar ki, hiç görünmez oldular ve böylece İsrâil için bir kralın doğduğunu öğrendik. Ve ona tâzimde bulunmak için geldik.” Bunun üzerine Heredos dedi: “Gidin ve arayın ve onu bulursanız, bana haber verin ki, ben de ona gidip tazimde bulunayım.” Ve kâhinler gittiler: doğuda gördükleri yıldız onlar mağaraya gelinceye kadar önlerinde ilerledi. Ve o çocuğun (mağarası) üstünde durdu. Ve kâhinler çocuğu annesi Meryem ile birlikte buldular. Ve ona seyahat torbalarından hediyeler çıkardılar: altın, tütsü ve defne (verdiler). Ve meleklerce onlara, Yudea’ya gitmemeleri vahyedildi. Ülkelerinde başka bir yola gittiler.

XXII. Fakat Heredos kâhinlerce terk edildiğini öğrenince, öfkeleni ve cellâtlarını gönderdi ve onlara iki yaş altındaki bütün çocukları öldürmelerini emretti. 2- Çocukların öldürüldüğünü duyan Meryem korktu. (Bebegini) sığır yemliğı içine yatırdı. 3- Fakat Elizabet’de Yahya’nın arandığını duyunca, onu aldı ve dağa çıktı. Onu saklayabilecek bir yer bulabilmek için çevreye baktı. Ve saklayabilecek bir yer bulamadı. Ve Elizabet içini çekti ve dedi: “Allah’ın dağı, beni çocuğumla birlikte içine al!” Çünkü korkudan (daha fazla) çıkmadı ve birdenbire dağ ikiye yarıldı ve onu içine aldı. Ve dağ onun için bir ışık hizmeti bıraktı: yani Rabbin bir meleğı onlara indi ve onu korudu.

XXIII. 1- Fakat Heredos Yahya’yı aradı ve hizmetlilere sormak için hizmetçilerini Zekeriya’ya mihraba gönderdi: “Oğlunu nereye sakladın?” Cevap verdi ve onlara dedi: “Ben Allah’ın kuluyum ve onun mabedinde devamlı kalıyorum. Oğlum nerede, ne bileyim.” 2- Ve hizmetçiler gittiler ve bütün bunları ona (Heredos’e) bildirdiler. O zaman Heredos öfkeleni ve dedi: “Onun oğlu İsrâil Kralı mı olmalı?” Ve hizmetçilerini ona gönderdi ve: “Gerçeğı söyle! Oğlun nerede? Kanunun benim elimde olduğunu biliyorsun” demelerini söyledi. Hizmetçiler gittiler ve ona

(her şeyi) bildirdiler. O zaman Zekeriya dedi: “Ben Allah’ın bir şehidiyim. Kanımı al! Ama benim ruhum Allah tarafından alınacaktır. Çünkü sen, benim günahsız kanımı Rabbin mabedinin avlusunda dökeceksin” Ve sabah kızılığında Zekeriya katledildi. Ve İsrâil oğulları onun katledildiğini bilmiyorlardı.

XXIV. Rahipler dua sürelerini uzattılar. Fakat alışılmış olduğu gibi Zekeriya onlara katılmadı. Takdisi onlara gelmedi. (Bunun üzerine) rahipler kalktılar ve Zekeriya’nın onları duası ile selâmlamasını ve Ulu Allah’a övgüde bulunmasını beklediler. Fakat bu gerçekleşmeyince, hepsi korktular. Onlardan biri cesaretini topladı ve mihraba (mabedin en kutsal mekânına) girdi. Ve Rabbin mihrabında dökülmüş kana şahit oldu ve bir ses dedi: “Zekeriya katledildi ve intikamcısı gelinceye kadar onun kanı yıkanmayacak!” O (kimse) bunu işitince korktu, dışarı çıktı ve gördüklerini (ve duyduklarını) rahiplere anlattı. Ve ne olduğunu işittiler ve gördüler. Ve mabet örtüsü acı bir gürültü çıkardı, inledi ve (rahipler elbiselerini) baştan aşağı yırttılar. Ve onun cesedini bulamadılar, fakat taşlaşmış kanını buldular. Ve korktular, dışarı çıktılar ve (halka) haber verdiler: “Zekeriya katledildi!” Ve halkın tüm kabileleri onu işittiler ve üç gün ve üç gece yasını tuttular. Üç gün sonra Rahipler (Zekeriya’nın) yerine kimi seçmeleri gerektiğini tespit için toplandılar. Ve şans Simeon’a düştü: yani bu Kutsal Ruh ile vahyedilmişti. İsa bedende görününceye kadar, o ölümü görmeyecekti.

XXV. Fakat ben Yakub, bu hikâyeyi, Heredos’un ölümündeki Kudüs ayaklanmasında, Kudüs isyanı yatışınca kadar kendimi çöle çekerek yazdım. Lütuf, tüm Rab’dan korkanların üzerine olsun! Amin.

[Meryem’in doğumu, Yakub’un açıklaması. Bunu yazanlara ve okuyanlara selam olsun!]

2. İBRANİ TOMAS İNCİLİ

(Önsöz)

Hız. İsa'nın çocukluğunu konu alan İncillerin ikincisi, İbranî Tomas İncilidir. Yunanca metninin ismi "İbranî Mütefekkir Tomas'ın, Rabbin Gençlik Faaliyetleri Hakkındaki Haberleri" şeklindedir. Bu İbranî Tomas'ın kim olduğu konusu Hristiyan bilginleri arasında tartışma konusudur. İlk hatıra gelen, havarî Tomas'ın (Mark, III, 18: Yoh.XI, 16 XIV, 5: XXI, 2 ve XX, 24) olabileceğidir. Gnostik İnciller bölümünde tercümesini verdiğimiz Tomas İncili yazarıyla aşağıda metnini vereceğimiz Hız. İsa'nın çocukluğundan söz eden İncil yazarının aynı olabileceği görüşünde olanlar vardır. Her iki İncil de Havarî Tomas'dan rivayet edilmiş, ancak zaman içinde yaşadığı cemaatlerin görüşlerine uygun biçimde düzenlenmiş olabilir. Tercümesini önceden verdiğimiz "Tomas İncili" Hız. İsa'nın peygamberlik ve tebliğ devrini ihtiva ederken, aşağıda metin tercümesini vereceğimiz "İbranî Tomas İncili"nin çocukluk devresiyle ilgili rivayetleri ihtiva etmesi mümkündür. Her iki metin birbirinin tamamlayıcısı olabilir. Bu görüşe karşı, ismin aynı olmakla birlikte şahısların ayrı olabileceği kanaatini ileri sürenler de vardır.¹⁷⁵ Konunun tartışmasını biz uzmanlarına bırakıyoruz.

İbranî Tomas İncili'nin çeşitli dillerde pek çok nüshaları bulunmaktadır. En yaygın olanı Yunanca nüshalardır. Yazmalar arasındaki farklılık sebebiyle orijinal eski metni tespit çalışmaları da doyurucu bir neticeye ulaşamamıştır.¹⁷⁶ Yunanca dışında; Slavca, Latince, Gürcüce ve Habeşçe nüshalar üzerinde yapılan çalışmalarda da istenilen netice alınamamıştır.¹⁷⁷

Tercümesini verdiğimiz metnin W. Schneemelcher'in "Neutestamentliche Apokryphen I. isimli eserinin 353-372 sayfa-

¹⁷⁵ Wilhelm Michaelis, *Die Apokryphen Schriften zum Neuen Testament*. Bremen 1958, s. 97.

¹⁷⁶ Schneemelcher, I, 349.

¹⁷⁷ Schneemelcher, I, 350.

ları arasında bulunmaktadır. Yazar, değişik dillerdeki bazı metin farklılıklarını da göstermeğe çalışmıştır. Biz de aynen vermeğe çalıştık. Gayemiz, Yakub İncilinde olduğu gibi, Kur'an'ın Âli İmran suresindeki bazı ayetlerle ilgili olan muhtevası sebebiyle İbranî Tomas İncili'ni ilim adamlarımıza duyurmak ve istifadele-rine sunmaktır.

İBRANÎ TOMAS'IN İSA'NIN ÇOCUKLUĞU HAKKINDAKİ HİKÂYESİ (İNCİLİ) (Metin)

I. Ben İsrailî Tomas bildiriyorum ve ülkemizde doğan efendimiz İsa Mesih'in büyük işlerini ve çocukluğunu, putperest kardeşlerimize anlatmak istiyorum:

Aşağıdaki şekilde başlar.

II. 1- Bu çocuk beş yaşına gelince, bir derenin yayvan (sığ) yerlerinde oynamaya başladı. Önünde akan suyu bir çukura yönlendirdi ve berraklaşmasını söyleyerek onu temizledi. 2- Yumuşak balçık hazırladı ve bundan oniki serçe yaptı. Bunu yaptığında cumartesi idi. Onunla birlikte başka çocuklar da oynuyorlardı. 3- Bir Yahudi, cumartesi günü İsa'nın oyun esnasında ne yaptığını görünce, oradan hemen gitti ve babası Yusuf'a haber verdi: "Bak, senin oğlun, dereden balçık aldı. Oniki kuş yaptı ve cumartesiyi bozdu." Yusuf oraya geldiğinde onu gördü ve sordu: "Cumartesi günü yapılmaması gerekeni niçin yapıyorsun?" Ama İsa ellerini çırpı ve serçelere bağırdı: "Gidiniz!" 4- Serçeler kanatlarını açtılar ve ötüşerek uçup gittiler. 5- Yahudiler bunu görünce, şaşırdılar ve gittiler: İsa'nın yaptığı şeyler hakkında, gördüklerini büyüklerine anlattılar.

III. 1- Fıkıh bilgini Annas'ın oğlu da orada Yusuf'un yanında duruyordu. Bir söğüt dalı aldı ve İsa'nın yönlendirdiği suyu başka tarafa akıtmak için, dalı bıraktı. 2- İsa bunu görünce, (oyunu) bıraktı ve ona dedi: "Edepsiz, imansız, abdal kafa, havuz ve su seni niçin rahatsız etti? Bak, şimdi sen de yaprağı, kökü, ve meyvesi olmayan bir ağaç gibi koruyacaksın!" Ve çocuk hemen kurudu (felç oldu). İsa oradan ayrıldı ve Yusuf'un evine gitti. Kuruyan çocuğun ebeveyni ve çocuğun akranları onu şikayetle Yusuf'a getirdiler ve ithamlarda bulundular: "Öyle bir çocuğun var ki, o böyle (böyle) yaptı,"(dediler).

IV. 1- Bundan sonra o pek çok kereler köye gitti. (Birinde) koşan bir çocuk onun omzuna çarptı. İsa acı duydu ve ona dedi: "Yoluna devam edemeyesin!" Çocuk anında düştü ve öldü. Fakat olayı gören bazıları dediler: "Bu çocuk nereden geldi. Ağzından çıkan her söz, anında gerçek oluyor?" 2- Ölenin ebeveyni Yusuf'a geldi. Söylendiler ve dediler: "Böyle bir çocuğun olursa, köyde bizimle birlikte oturamazsın veya ona beddua değil, hayır dua etmesini, öğretmelisin! O bizim çocuklarımızı öldürüyor."

V. O zaman Yusuf çocuğu yanına çağırdı ve şu sözlerle ona doğru yolu gösterdi: "Niçin öyle şeyler yapıyorsun, bu halk ıstırap çekiyor, bize kin bağlıyor ve bizi rahatsız ediyor?" Buna karşı İsa cevap verdi: "Bu sözlerin senin olmadığını biliyorum, buna rağmen senin için susacağım, fakat onlar cezalarını çekmeliler." Ve onu şikayet edenler hemen kör oldular. 2- Olayı görenler büyük korkuya düştü ve çaresizlerdi ve hakkında dediler: "Onun söylediği her söz iyi veya kötü. Bir gerçek oldu ve mucize oldu. "Yusuf, İsa'nın böyle şeyler yaptığını görünce, ayağa kalktı, kulağını tuttu ve sözünü dinlemesi için çekmek istedi. Fakat çocuk tutulmaz oldu ve ona dedi: "Yeter, beni arıyorsun, bulamıyorsun ve çok cahillik yapıyorsun. Benim senin olduğunu bilmiyor musun? Beni üzme!"

VI. Zahoy's adında bir öğretmen herhangi bir sebeple orada bulunuyordu. İsa'nın babasına öyle şeyler söylediğini işitti. Ve onun bir çocuk olduğu halde öyle tabirleri kullandığına çok hayret

etti. 2- Ve bir kaç gün sonra Yusuf'un yanına gitti ve dedi. "Zeki, anlayış sahibi bir oğlun var. Onu bana ver, ona harfleri öğreteyim ve ona harflerle bütün ilimleri öğreteyim ve (ona) büyükbaba ve baba gibi bütün yaşlıları selamlamasını, hürmet etmesini ve kendi yaşlılarını sevmesini, öğreteyim." 3- Ve ona bütün harfleri, A'dan O'ya kadar uzunca bir sayma ile hemen söyledi. Ama o, öğretmen Zahoy's'a baktı ve dedi: "Eğer sen bir kere A'yı mahiyetine göre bilemezsen, başkalarına B'yi nasıl öğreteceksin? Gösterişçi! Eğer biliyorsan önce A'yı öğret, sonra biz B'yi öğrenmek isteriz." Bunun üzerine o, öğretmene ilk harf hakkında sorular sormaya başladı. Ve ona karşı gelmek istemedi. 4- Pek çok dinleyici önünde çocuk, Zahoy's ile konuştu: "Dinle, öğretmen! İlk yazı işaretlerinin düzenine, doğrulara ve doğrulara ait orta çizgilere dikkat et! (Bu çizgi gibi) içerden gittiklerini, yükseldiklerini, kıvrılarak dolandıklarını aynı şekilde üç işaretle aynı ölçülerle düzenlendiklerini görürsün; böylece alfabenin çizgilerine sahip olursun."

VII. 1- Zahoy's öğretmen: İlk harfin o kadar zor ve anlamlı işari (algorik) tasvirlerinin anlatıldığını işitince, o kadar çok müdafaa ve öğreti hakkında şüpheye düştü ve oradakilere dedi: "Yazıklar olsun bana. Köşeye sıkıştım, şanssızlık bana zarar verdi. Bu çocuk beni geçti." 2- Yusuf kardeş, bunu geri al, rica ediyorum! Onun güçlü bakışlarını, müessir sözlerini hiç kaldıramıyorum. Bu çocuk dünyada doğmamış, ateşe de hükmedebilir. Dünyanın yaratılış öncesinden olmalı. Hangi ana rahmi onu taşıdı, hangi ana kucağı onu besledi, bilemiyorum. Bana yazıklar olsun dostum, beni bütün kavramların dışına çıkardı. Onun zekasını takip edemiyorum, ben kendimi aldattım. Ben üç kat şanssızım! Bir öğrenci almak istedim. Ama bir öğretmenle karşılaştım. Dostlar, ayıbım kalbimde gidiyor, ben bir ihtiyar olarak bir çocuğa mağlup oldum. Bu çocuktan dolayı hâlâ sarsılabilirim ve ölebilirim. Çünkü şu saatte onun gözlerine bakamam ve küçük biri tarafından mağlup edildiğimi söylerlerse, buna ne diyebilirim? İlk harfin çizgileri hakkında söylediklerine ne diyebilirim? Bilmiyorum dostlar, ne başlangıcı ne de sonu anlayabiliyorum. "Yusuf kardeş, sana rica

ediyorum. Bunu evine götür. Bu çok büyük bir şey. Bu Tanrı veya bir melek veya ne bileyim, ne söyleyeyim!”

VIII. 1- Yahudiler Zahoy's'u teskin etmek istediklerinde, çocuk yüksek sesle güldü ve dedi: “Şimdi mahsulünü taşımalsın ve artık kalp, körlüğünü görmeli”. “Ben yukardan aşağıya onları (lanet kazananları) lanetlemek için gönderildim. Bana verilen vazife gereğince, sizin için beni gönderene, yukarıya sesleniyorum.” 2- Ve çocuk sözlerini bitirince, onun lanetine düşen herkes hemen iyileşti. O andan itibaren onun lanetine uğramamak için, sakat olmamak için herkes itina gösterdi. Ve onu kızdırmaya kimse cesaret edemedi.

IX. 1- Ve birkaç gün sonra İsa, damda bir direk üzerinde oynuyordu. Ve birlikte oynadığı çocuklardan biri damdan aşağıya düştü ve öldü. Ve bunu diğer çocuklar gördüler ve kaçtılar. İsa orada yalnız başına kaldı. 2- Ölenin ebeveyni geldi ve onu suçladı: “Sen onu aşağıya ittin,” dediler. İsa cevap verdi: “Onu aşağıya itmedim” Ama onlar İsa'yı dövmek istediler 3- O zaman İsa damdan atladı ve çocuğun cesedi yanına koştu ve durdu ve yüksek sesle bağırdı: “Zenon!” - yani adı öyle - “ayağa kalk ve söyle, ben seni aşağıya ittim mi?” Ve hemen ayağa kalktı ve dedi: “Hayır Efendim, sen beni aşağıya itmedin, beni ölümden uyandırdın.” Ve onu görenler korktular, çocuğun ebeveyni ise, meydana gelen mucizeden dolayı Allah'a şükretti ve İsa'nın ayaklarına kapandı.

X. 1- Bir müddet sonra, genç bir adam, budaklı bir ağacı yararken balta fırladı ve ayağına çarptı. Ayağını ikiye ayırdı ve kan kaybindan ölmekte idi. 2- Bunun üzerine çığlık ve koşuşmalar başladı. Çocuk İsa da oraya koştu. Zorla kalabalığın arasına girdi, yaralı ayağı tuttu ve o anda (adam) iyileşti. Genç adama dedi: “Şimdi ayağa kalk, odunu yar ve beni düşün!” Hadiseyi gören kalabalık, çocuğun önünde diz çöktü ve dedi: “Gerçekten Tanrı'nın ruhu bu çocukta oturuyor.”

XI. 1- Altı yaşında idi. Annesi bir testi verdi ve kuyudan su çıkarması, eve gitmesi için gönderdi. 2- Fakat kalabalıkta testi

(bir yere) çarptı ve kırdı. Fakat İsa eteğini açtı, su ile doldurdu ve annesine götürdü. Annesi meydana gelen bu mucizeyi görünce, onu öptü ve gizlilikle dolu gördüğü şeyleri kendinde tuttu (kimseye söylemedi).

XII. Bir başka defa, ekin zamanında çocuk, babası ile arazilerine buğday ekmeye çıktılar. Ve babası buğday ekti. Çocuk İsa da onunla birlikte bir buğday tanesi ekti. 2- Ve hasat etmeye gittiklerinde (götürdükleri) yaygılar doldu, yüz kor* geldi ve köyün bütün fakirlerini yığınlar çağırdı ve onlara buğday hediye etti. Ve Yusuf buğdaydan geri kalanı eve taşıdı. O bu mucizeyi yaptığında sekiz yaşında idi.

XIII. 1- Babası dülgerdi ve iş zamanında saban ve boyunduruk yapardı. Zengin bir adam, kendisine bir yatak yapmasını ısmarladı. Fakat kerestelerin bir kısmı söylenen şeyden kısa idi ve ne yapacaklarını bilmiyorlardı. Çocuk İsa, babası Yusuf'a dedi: "Her iki keresteyi yere bırak ve ortasından itibaren bir tarafa eşit yap!" 2- Ve Yusuf, çocuğun dediği gibi yaptı. İsa diğer tarafa geçti ve kısa keresteyi tuttu ve çekti, diğerine eşit yaptı. Babası Yusuf onu gördü ve hayret etti. Ve çocuğu kucakladı, öptü ve dedi: "Tanrı bu çocuğu bana hediye ettiği için mutluyum!"

XIV. 1- Yusuf, çocuğun anlayış ve yaşının kemale ulaştığını görünce, cahil kalmaması için, bir kere daha düşündü. Onu götürdü ve bir başka öğretmene verdi. Öğretmen Yusuf'a dedi: "Ona önce Yunanca, sonra İbranca ders vereceğim." Çünkü öğretmen çocuğun bilgisini biliyordu ve ondan korkuyordu. Aynı şekilde alfabeyi yazdı, bir süre onunla tatbikat yaptı ve ona hiçbir hususta karşı çıkmadı. 2- Fakat sonunda İsa ona dedi: "Eğer sen gerçekten öğretmensen ve harfleri de doğru biliyorsan, o zaman A'nın anlamını söyle ki, bende sana B'ninkini söyleyeyim." Bunun üzerine öğretmen öfkelenildi ve başına vurdu. Fakat çocuk acı duyunca onu lanetledi ve (öğretmen) bayıldı ve yüzüstü yere düştü. 3- Çocuk, Yusuf'un evine geri döndü. Yusuf buna üzüldü ve annesini uyardı:

* Eski bir ölçü, 1 kor = 370 litre.

“Eğer sen onu bana, kapının önüne bıraktırmazsan, onu kızdıran herkes ölecek.”

XV. 1- Bir müddet sonra, Yusuf'un iyi bir dostu olan başka bir öğretmen de ona dedi: “Çocuğu okula getir, belki iyilikle konuşarak Onu, harfleri öğrenmeye razı edebilirim.” Ve Yusuf ona dedi: “Cesaretin varsa kardeş onu yanına al!” Ve (öğretmeni) korku ve endişe aldı. Çocuk seve seve onunla gitti. 2- Ve yeniden okula girdi. Kürsüde duran bir kitabı (eline) aldı. İçinde duran harfleri okumadı: Ağzını açtı, ama tamamen Kutsal Ruh konuştu ve etrafındakilere şeriatı öğretti. Onunla birlikte gelen kimseler, orada durdular ve onu dinlediler. Ve öğretisindeki cesaret ve sözlerinin dirayetine hayret ettiler. Halbuki öyle sözler söyleyen, taze bir çocuktur. 3- Yusuf olayı duyunca, endişelendi ve başöğretmenin kötürüm olabileceği ihtimaliyle (veya cahil ilan edilebileceği ihtimali korkusuyla) öğretim evine (mektebe) koştu. Başöğretmen Yusuf'a dedi: “Kardeş bu çocuğu öğrenci olarak aldım; sen biliyorsun, fakat o büyük bir cesaret ve hikmet dolu; ayrıca rica ediyorum kardeş, onu tekrar evine götür!” 4- Çocuk bunu duyunca, ona hemen güldü ve dedi: “Doğru söyledin ve doğru delil getirdin, Sana sevgi ve diğer çarpılmışlara da sağlık olsun!” Ve hemen diğer öğretmen de sağlık buldu. Yusuf çocuğu aldı ve evine döndü.

XVI. 1- Yusuf, oğlu Yakub'u eve odun getirmesi için, oduna yollamıştı. Çocuk İsa onu takip etti. Yakub çalı-çırpı toplarken elini zehirli bir yılan soktu. 2- Yığılıp uzandı, ölmekte iken, oraya İsa yetişti. Ve ısırık üzerine üfledi ve hemen (Yakub'un) ağrısı kesildi ve hayvan patlayıp dağıldı ve o andan itibaren Yakub sağlıklı kaldı.

XVII. 1- Yusuf'un komşularından hasta bir çocuk ölmüştü. Annesi çok ağlıyordu. Büyük feryadı ve yükselen sesleri İsa işitti, oraya koştu ve çocuğu ölü buldu. (Çocuğun) göğsünü sıvazladı ve dedi: “Sana söylüyorum, ölme, yaşa ve annen yanında ol!” Ve hemen (çocuk) gözlerini açtı, güldü. Kadına dedi: “Onu al ve süt ver ve beni de düşün!” Ve çevredeki halk bunu gördü, hayrette

kaldı ve dedi: “Hakikaten bu çocuk ya bir tanrı veya tanrının bir meleği; çünkü ağzından çıkan her söz, gerçek oluyor.” Ve İsa oradan gitti ve diğer çocuklarla oynadı.

XVIII. 1- Bir süre sonra, bir ev yapılmıştı ve orada büyük bir gürültü vardı. İsa kalktı ve yakınına gitti. Ve bir adamın ölü olarak yerde yattığını gördü. Onun elinden tuttu ve dedi. “Sana söylüyorum adam, ayağa kalk, işini yap!” Ve hemen ayağa kalktı ve (İsa’nın) önünde yere kapandı. 2- Bunu gören halk, hayrette kaldı ve dedi: “Bu çocuk göktendir. Çünkü pek çok hayatı ölümden kurtardı. Ve hayatı boyunca da kurtarmaya devam edecek!”

XIX. 1- On iki yaşına girince, ebeveyni, âdet üzerine Passah Bayramı için başka yolcularla birlikte Kudüs’e gitti ve Passah’tan sonra eve döndü, ama onlar eve dönerken, İsa Kudüs’e geri döndü. Ebeveyni de onun yol arkadaşlarının yanında olduğunu düşündü. 2- Bir gün boyu yolculuktan sonra, (yokluğunu fark ettiler ve), O’nu akrabaları arasında aradılar ve bulamadılar, üzüldüler ve onu aramaya tekrar şehre (Kudüs’e) döndüler. Üç gün sonra onu, mabedin ortasında öğretmenlerin arasına oturmuş, şeriat dinliyor ve soru soruyor, buldular. Herkes ona dikkat ediyordu ve küçük bir çocuğun, şeriatın ana meseleleri ve peygamberler hakkındaki açıklamalarına halkın büyükleri ve öğretmenleri hayret ediyorlardı. 3- Annesi yanına vardı ve dedi: “Bunu bize niçin yaptın çocuğum, baksana biz seni üzüntü ile aradık.” İsa onlara dedi: “Beni niçin arıyorsunuz? Bilmiyor musunuz ki, babam nerede ise, ben orada olmak zorundayım.” Şeriat alimleri ve Farizalılar dediler: “Sen bu çocuğun annesi misin?” O dedi: “Evet benim.” Ona dediler: “Kadınlar arasında sen ne mübareksin, Rab senin vücudun mahsulünü takdis etmiş, çünkü böyle ihtişam, böyle saadet ve böyle hikmeti biz hiçbir zaman görmedik ve işitmedik.” İsa ayağa kalktı ve annesini takip etti ve ebeveynine muti idi; annesi bütün olayları kendisine sakladı. Ama İsa’nın hikmeti, yaşı ve cesareti arttı. Ezelden ebede ihtişam onundur. Amin!

Süryanca Thomas İncilinin

6-8. Bölümlerinin Varyantı

(Çocuk İsa ve Öğretmen Zahoy)

Zahoys isimli bir öğretmen, (İsa'nın) babası ile konuştuğunu duydu ve dedi: "Hay yaramaz çocuk!" Ve babası Yusuf'a (da) dedi: "Bu çocuğu (hocaya) vermeyi, daha ne kadar düşünmüyorsunuz? Akranı çocukları sevmesini ve yaşlılara hürmet öğrense!" Yusuf cevap verdi ve dedi: "Bunun gibi bir çocuğu yetiştirmeye kimin gücü yeter?" (Öğretmen dedi:) Artık yol ayırımına geldiğini, biraz düşünüyor mu?" Ve İsa cevap verdi ve öğretmene dedi: "Söylediğin bu sözlerle ve bütün isimlere ben yabancıyım. Aranızda yaşıyorsam da ben sizden ayrıyım. Bedende bir şerefim yok. Sen şeriatlısın ve şeriat içinde kalıyorsun. Ancak sen doğduğunda ben var idim. Benim babam olduğunu düşünüyorsun. Sen benden hiç kimsenin bilmediği ve öğrenemeyeceği bir bilgiyi öğrenebilirsin. Sözünü ettiğin haç, kime aitse o taşır. Eğer ben şerefle yükselirsem, sizin cinslerinle ortak olduğum şeyleri, bırakacağım. Çünkü sen benim kim olduğumu bilmiyorsun. Ama ben sizin ne zaman doğduğunuzu ve burada ne kadar kalacağınızı gerçekten biliyorum." Onlar bunu duyunca hayret ettiler. Seslendiler ve dediler! "Görebilmek ve işitebilmek harika! Bunun gibi sözleri konuşan hiçbir kimseyi, ne rahip, ne de fıkıhçı, ne de Farızalı duymadı. Böyle sözleri konuşan bu beş yaşındaki nereden doğdu? Şimdiye kadar böyle bir şeyi hiç kimse görmedi." İsa cevap verdi ve onlara dedi: "Söylediklerim hakkında şaşkına dönüyorsunuz, sizin ne zaman doğduğunuzu ben biliyorum, daha da çok söyleyebilirim." Onlar bunu duyunca, sustular, konuşacak durumda değildiler ve Zahoys Öğretmen, Yusuf'a dedi: "Öğrenmesi gereken her şeyi ona öğretirim." Ve onu okula getirdi. İçeri girince sustu. Fıkıh alimi Zahoys, A'dan itibaren harfleri ona söylemeğe başladı ve pek çok kereler tüm alfabeyi ona tekrar etti. Ve onun cevap ver-

mesini, tekrar etmesini istedi. Ama o sustu. O zaman fıkıh alimi öfkелendi, eli ile onun başına vurdu. Ve İsa dedi: “Yalnız demirci örsü vuruldukça terbiye olur: çünkü onun duyma yeteneği yoktur. Ama benim, söylediğin şeyleri söylemeye, bilmeye ve anlamaya yeteneğim var.” Şeriat alimi cevap verdi ve dedi: “Bu biraz büyüğe: bu ya bir Tanrı veya bir melek, veya ne söylemek gerektiğini bilmiyorum.” O zaman çocuk İsa güldü ve dedi: “Meyvesizler meyve vermek istiyorlar. Ve gözleri kamaşarak kör olanlar, mahkemenin hayat mahsulünü görmek istiyorlar.”

Arapça Çocukluk İncilinden
(Tomas İncili'nin Paris Elyazmasındaki
İsa ve Boyacı Hikayesi)

Günün birinde İsa, Salem isimli bir boyacının atölyesinin önünde çocuklarla birlikte koşup oynuyordu. Atölyede boyanacak pek çok bez vardı. İsa, boyacının atölyesine girdi. Bütün bezleri aldı ve çivit dolu bir kazana attı. Salem geldi ve bezlerin bozulduğunu görünce, yüksek sesle bağırmaya başladı. İsa'ya döndü ve dedi: “Meryem oğlu bana ne yaptın? Ben Yusuf'un itibarını ayaklar altına attın. Her biri için, uygun bir renk ısmarlanmıştı ama sen geldin ve her şeyi bozdun!” İsa dedi: “Hangi bezin rengini değiştirmek istiyorsanız, onu değiştireyim?” Ve hemen bezleri kazandan çıkarmaya başladı ve hepsini çıkardığında her biri boyacının istediği renkte boyanmıştı. Yahudiler bu mucizeyi ve işareti gördüler, Tanrıya şükrettiler.

3. GEÇ DEVİR ÇOCUKLUK İNCİLLERİ

Yakub'un ve Tomas'ın İncillerindeki İsa'nın çocukluğuyla ilgili haberler etrafında zamanla efsaneler gelişti. Bunlar ya mevcut efsanelerin abartılarak genişletilmiş veya doğmatik efsanelerin kısaltılmış tezahürleridir. Her iki eğilimde de eski tercümelerin tesirleri görülür. Ayrıca, her iki tür eski kaynakları birleştirmeye çalışan şuurlu gayretlere de rastlanır. Şüphesiz kaynağını şimdilik bilmediğimiz, yazısız rivayetlere de dayanmış olabilir. Genişletilmiş veya kısaltılmış tercümeler veya benzeri mecmualar arasında sınır çizmek de güçtür. Bazı araştırmacılar, bunların 5.yüzyıl öncesi Süryanca bir tercümeyle dayanmış olabileceği teorisini ileri sürmüşlerdir. Bu mecmualar arasında, çok sayıdaki Arapça Çocukluk İncilleri söz konusu olabilir. Asılları Süryanca'dır. İsa'nın doğumu, Mısır'da gösterdiği mucizeler ve çocuk İsa'nın mucizeleri olmak üzere üç motifi birleştirmişlerdir. Söz konusu unsurlar Tomas İncili'nden alınmış motiflerdir.*

Aynı şekilde Ermenice Çocukluk İncili de Süryanî kaynaklara dayanır. Muhtevası Yakub İncili'nin genişletilmiş şeklidir. Burada kâhinlerden: Melkon İran, Balthasar Hindistan, Gaspar Arabistan hükümdarları, sayılırlar. Geç devirlerden kalma bir Koptça literatürde de Meryem'in doğumu anlatılır. Muhtevası ise, Kudüs'lü Küril'in, Antakyalı Demetrius ve İskenderiyeli Küril'in konuşmalarından alıntılardır.*

Arapça Çocukluk İncillerinden Seçmeler

Aşağıda tercümesini verdiğimiz metnin, Mısırlı Piskopos Serapion tarafından, M.S.385 ve 395 yılları arasında yazılmış olabileceği tahmin edilmektedir.

*Oscar Cullmann, *Kindheitsevangeliën*, W. Schneemelcher'in *Neutestamentliche Apokryphen* isimli eseri içinde, s. 363.

* Cullmann, 364. (Schneemelcher, I, 364)

a. Mısırdaki Çocuk İsa Hikâyelerinden:

17...Kadın, Muallim İsa'yı yıkamak için güzel kokulu su aldı, yıkadığı suyu muhafaza etti. Ondandır bir kısmını burada oturan cüzamlı bir kızın üzerine döktü ve onunla yıkadı. Bunun üzerine kız cüzamdan temizlendi. Şehrin sakinleri dediler: "Hiç şüphe yok. Yusuf ve Meryem'in bu çocuğu insan değil, tanrısaldır." Oradan uzaklaştılar. Yanlarına cüzamdan muzdarip kız geldi ve onlara refakatçi olarak kendisini de yanlarına almalarını rica etti.

23. Yusuf ve yüce Meryem oradan ayrıldılar ve ıssız bir bölgeye geldiler ve orada eşkıya baskınının olduğunu duydular. Bu bölgeyi gece geçmeye karar verdiler. Fakat yolları üzerinde iki eşkıyanın oturduğunu fark ettiler. Yanlarında birlikte oldukları kalabalık eşkıya grubu vardı ve uyuyorlardı. Ellerine düştükleri haydutlar Titus ve Dumahus idiler. Titus, Dumahus'a dedi: "Rica ediyorum, bunları serbest bırakalım gitsinler ve arkadaşlarımız onları fark etmezler." Fakat Dumahus kabul etmedi. Bunun üzerine Titus tekrar dedi: "Benden kırk Drahmi al ve ganimet say!" Aynı zamanda ağzını kapatsın ve konuşmasın diye belindeki kuşağını da ona uzattı. Yüce Meryem bu eşkıyanın onlara iyilik ettiğini gördü ve dedi: "Rabbimiz Allah, seni iyilerle korusun ve günahlarını affetsin!" Muallim ise annesine dedi: "Anne, otuz sene içinde Yahudiler beni Kudüs'te çarmıha gerecekler ve bu iki haydut benimle birlikte çarmıha gerilecek. Titus benim sağımda, Dumahus benim solumda olacak ve o gün Titus benimle birlikte cennete girecek." O zaman dedi: "Bunun için Allah seni korusun, oğlum!" Oradan putperestler şehrine doğru yürüdüler ve oraya yaklaştıklarında (şehir) kum yığınına dönüştü.

24. Oradan, bugün "Matarea" denen Sykomore şehrine gittiler ve Muallim İsa Matarea'da bir memba'yı kaydetti. Yüce Meryem içinde gömlek yıkadı. Muallim İsa'nın oraya düşen terinden o civarda balzam (pelesenk) bitkisi ortaya çıktı.

b. Oğlağa Dönüşen Çocuklar :

40. Bir gün muallim İsa sokağa çıktı ve oyun oynamak için toplanmış çocukları gördü. Onları takip etti, fakat çocuklar ondan saklandılar. Muallim İsa bir evin kapısına geldiğinde, kadınların orada toplanmış durduklarını gördü ve (onlardan) çocuklarının nereye gittiklerini sordu. Orada kimse olmadığını, söylediler. Bunun üzerine İsa dedi: “Fırından size bakanlar, neredeler?” “Onlar üç yaşındaki keçiler” dediler. O zaman, Muallim İsa dedi: “Keçiler, çıkıp çobanınıza geliniz.” Keçi suretine dönüşen çocuklar koşarak dışarı çıktılar ve onun etrafında hoplamaya başladılar. Kadınlar onları görünce şaşırdılar ve korkuya kapıldılar. Ve acele ederek Muallim İsa’nın önünde secdeye kapandılar, ona yalvardılar ve dediler: “Ey efendimiz İsa: “Meryem oğlu, gerçekten sen İsrâil’in iyi bir çobanısın, önünde duran kullarına merhamet et, senin yıkmak için değil, hidayet için geldiğinden onların hiç şüpheleri yok” Muallim İsa cevap verdi ve dedi: “İsrâil oğulları milletler arasında Habeşliler gibidir.” Kadınlar dediler: “Efendimiz, sen her şeyi biliyorsun ve senin nazarında gizli bir şey yoktur, Merhametini diliyoruz. Bu kullarının çocuklarını eski durumlarına döndür.” İsa dedi: “Çocuklar geliniz, gidelim, oynayalım!” Birdenbire bu kadınların yanındaki keçiler çocuklara dönüştüler.

XIV. Efendimiz İsa Mesih’in doğumundan üç gün sonra kutsalların en ulusu Meryem mağaradan çıktı, bir ahıra girdi ve çoçuğunu yemliğe koydu ve öküz ve eşek ona tâzim ettiler. Peygamberlerden Yezaya ne beyan etti ise, o gerçek oldu. O demişti ki, “İki hayvan arasında onu tanırsınız.” Yusuf aynı yerde Meryem’le birlikte üç gün kaldı.

XVIII. 1- Bir mağaraya geldiler içinde dinlenmek istediler. Aziz Meryem bineğinden indi ve oturdu. Çocuk İsa’yı kucağına aldı. Yolculukta Yusuf ile birlikte üç erkek çocuk ve Meryem ile birkaç kız vardı. Ve birdenbire mağaradan dört ejderha ortaya

çıktı. Çocuk bunu görünce, annesinin kucağından indi ve ejderhaların önünde durdu. Bunun üzerine onlar İsa'ya tâzimde bulundular ve önünden geri çekildiler. Böylece Peygamberlerden Davud'un beyan ettiği şey, gerçek oldu. O demişti ki: "Efendimizi, onun yerdeki ejderhalarını, ejderhaları ve bütün derinlikleri övünüz!" 2- Fakat çocuk İsa bizzat ejderhaların yanına gitmişti ve hiçbir insana zarar vermemelerini onlardan rica etmişti. Meryem ve Yusuf, çocuklarına ejderhaların zarar verebileceğinden çok korkmuşlardı. İsa onlara dedi: "Korkmayın ve benim çocuk olduğuma bakmayın; ben daima olgunum ve şimdi yabanî hayvanlar benim önümde ehli olmak zorundalar."

XIX. 1- Aynı şekilde aslanlar ve leoparlar ona tâzimde bulundular ve çölde ona refakat ettiler. Yusuf ve azize Meryem nereye gittiyse, onlara refakat ettiler ve yol gösterdiler. Başlarını eğdiler, kuyruklarını sallayarak hizmete hazır olduklarını belirttiler ve onu büyük hürmetle tâzim ettiler. Fakat Meryem aslan ve leoparların ve çeşitli vahşi hayvanların onların etrafında dolaştıklarını görünce, önce güçlü bir korkuya yakalanıyordu. O zaman çocuk İsa yüzüne bakıyor ve diyordu: "Korkma anne, onlar sana bir zarar vermek için gelmiyorlar, sana ve bana itaat için koşuyorlar." Bu sözlerle onun kalbindeki korkuyu alıyordu. 2- Aslanlar öküzlerle ve eşeklerle ve lüzumlu şeyleri taşıyan yük hayvanlarıyla birlikte gidiyorlardı ve onları hiç rahatsız etmiyorlardı. Birlikte kaldıkları halde, onların Yudea'dan getirdikleri ve yanlarında bulunan koyunlar ve keçiler arasında daha da evcil oluyorlardı. Kurtlar arasında hiç korkmadan ilerlediler ve hiç biri diğeri tarafından saldırıya uğramadı. Böylece peygamberlerin kehaneti yerine geldi. Şöyle demişlerdi: "Kurtlar kuzularınızla otlayacak; aslan ve öküz birlikte ot yiyecekler." Yolculuk esnasında yüklerini taşıyan, arabayı çeken iki öküz, aslanların yanında otladılar.

XX. 1- Devam eden seyahatlerinin üçüncü gününde, azize Meryem çöldeki büyük sıcaklıkta yorulmuştu ki, rastladığı bir palmiye (hurma) ağacına baktı ve Yusuf dedi: "Bu ağacın gölgesinde biraz dinlenmek istiyorum." Böylece Yusuf onları palmiye-

ye doğru götürdü ve onları merkepten indirdi. Azize yere oturmuştu ki, palmiyelerin tacına doğru başını kaldırdı ve dallarında meyve dolu olduğunu gördü. Yusuf'a dedi: "Palmiyelerin meyvelerinden koparabilmeyi isterdim." Ama Yusuf ona dedi: "Senin bunu söylemen beni şaşırtıyor: bu palmiyenin ne kadar yüksek olduğunu görüyorsun ve palmiyenin meyvesini koparmayı, yemeyi düşünüyorsun. Ben ise, kendi payıma suyun azlığını ve kırbadan dökülen suyu düşünüyorum, kendimizi ve merkebimizi ferahlatabilecek hiçbir şeyimiz yok" O zaman annesinin kucağında oturan çocuk İsa neşeli yüzle palmiyeye dedi: "Ey ağaç dallarını eğ ve meyvelerinden annemi ferahlat!" Ve hemen palmiye bu hitap üzerine tepesini aziz Meryem'in ayaklarına eğdi ve onlar da meyvelerini topladılar: Meyveleri onları ferahlattı. Meyvelerini topladıktan sonra, (ağaç) eğik durumda kaldı ve eğilme emri gibi tekrar doğrulma emrini bekledi. İsa ona dedi: "Doğrul palmiye, babamın cennetindeki benim ağaçlarıma komşu ol. Güçlü ol. Ve köklerinin arasından yerde gizlice akan su damarını kapat ve su (yukarı) aksın ki, ondan biz susuzluğumuzu dindirelim." Bunun üzerine (ağaç) doğruldu ve kökleri arasından berrak, taze, berrak bir su kaynağı kaynamağa başladı. Su kaynağını görünce çok sevindiler ve tüm yük hayvanları, sığırlar hepsi susuzluklarını giderdiler. Bunun için Allah'a şükrettiler.

XXI. Ertesi günü yola koyulacakları saatte, İsa palmiyeye döndü ve dedi: "Palmiye, sana bu imtiyazı veriyorum ki, dallarından biri melekler tarafından taşınacak ve babamın cennetinde yetiyecektir. Sana şu duayı da yapıyorum ki, yarışta kazanacakları için, "Siz zafer palmiyesine ulaştınız denecek". O bunu söyleyince Rabbin bir meleği görüldü. Palmiye ağacı üzerinde durdu, dallarından birini aldı ve elinde dalı tutarak göklere uçtu. Onlar bunu görünce yüzleri üzerine düştüler ve ölü gibi oldular. İsa onlarla konuştu ve dedi: "Kalplerinizi niçin korku sarıyor? Bilmiyorsunuz

ki, bu palmyeyi cennete taşıttırıyorum. Bütün azizler, kutsallar yerinde hazır olacaklar, ıssızlık yerinde bizim için hazır olacaklar.” Ve oradakiler sevinçle doldular, güçlü olarak kalktılar.

XXII. 1- (Yola) devam ettiler. Yusuf İsa’ya dedi: “Efendi, bu sıcaktan kavrulacağız: sence de doğru ise, sahil şehirlerinde dinlenebilmek için, sahil boyunca gidelim!” İsa ona dedi: “Korkma Yusuf: ben size yolu kısaltacağım, otuz günlük bir sürede alacağınız yolu, bir günde alacaksınız.” Öyle konuşurlarken, Mısır dağları gözlerine çarptı ve onların kasabalarını görmeğe başladılar. 2- Ve sevinçle ve coşkuyla Hermapolis bölgesine geldiler ve Sotinen isimli bir Mısır şehrine girdiler ve orada kendilerin misafir edebilecek hiçbir tanıdık bulamadılar. Mısır Kapitol’u (dinî merkezi) denen bir mabede girdiler. Bu mabette 365 put vardı. Muayyen günlerde onlara tapınılırdı. Aynı şehrin Mısırlıları, Kapitol’a rahibin uyarısından sonra, belirli günlerde putların büyüklüğüne göre kurban sunmaya girebilirlerdi.

XXIII. Aziz Meryem çocuğu ile mabede girince, orada bulunan bütün putlar yüzleri üzerine devrilerek kırıldılar. Böylece hiçbir şey olmadıklarını göstermiş oldular. Böylece peygamberlerden Yezaya’nın kehaneti gerçek oldu: “Rab, sür’atli bir bulutun üstünde gelecek ve Mısır’a girecek ve Mısırlıların eliyle tamamlamış bütün (putlar), gözleri önünden uzaklaştırılacak.

XXIV. Bu (olay) şehrin reisi Affrodosius’a bildirildiğinde bütün askerleriyle birlikte geldi. Mabedin yüksek rahipleri düşündüler ki, Affrodosius askerleriyle birlikte mabede geldi ve kendileri yüzünden putların kırıldığı kimselerden öç almayı tasarladı. Fakat onlar mabede girdiğinde, bütün putların yüzlerini yere soktuklarını gördüler ve efendiyi göğsünde taşıyan aziz Meryem’in yanına gittiler. Ona tâzimde bulundular ve o askerlerine ve bütün dostlarına dedi: “Eğer bu bizim ilahımızın Tanrısı olmasaydı, ilahlarımız onun önünde yüzleri üzerine düşmezlerdi ve onun huzurunda saklanıp yerde yatmazlardı.” Böylece onu Rableri olarak, sessizce

tanıldılar. Eğer biz putlarımıza ne olduğunu gördüğümüz halde, ona gereken şeyleri dikkatlice yapmazsak, onları tehlikeye sokmuş oluruz. Mısır kralı Firavunun, askerleriyle birlikte denizde boğulduğu gibi. Çünkü o büyük mucizeye inanmamıştı. “Böylece bu şehrin bütün halkı Tanrıya, Rabbe, İsa Mesih vasıtasıyla inandılar.

4. Az zaman sonra Melek Yusuf'a dedi: “Yuda toprağına geri dön! Çocuklarının canına kasteden öldü!”

Bir Arundel Yazma Parçasındaki Latince

Çocukluk İncil'inden

(Mağaradaki Doğum Hakkındaki Ebenin Haberi)

73- Saat yaklaştığında, Tanrının gücü açıkça tezahür etti. Ve kız (Meryem) orada durdu. Göğsü baktı ve bir üzüm asması gibi oldu. Kutsal hadise hızla son buldu. Işık önüne gelince, çocuğı doğurduğu için Meryem dua etti. Ama çocuk, etrafına çepeçevre, güneş gibi ışıklar gönderdi. Temiz ve çok sevimli görünüyordu. Fakat doğduğu saatte pek çok görünmeyen varlıkların hep birlikte “Amin” dediklerini, seslerini işitti. Ve doğan ışık, kendi kendine çoğaldı ve aydınlatma gücünün parlaklığı karşısında, güneş ışığı sönük kaldı. Ve mağara parlak ışıkla doldu. Tatlı bir koku yayıldı. Bu ışık gökten yere inen çığ gibi doğdu. Hoş kokusu bütün esansların güzel-kokusundan daha kuvvetli idi.

Fakat ben orada durdum, hayretten dona kaldım ve beni korku sardı. Çünkü doğan ışığın güçlü parlaklığına baktım. Fakat ışık yavaşça geri çekildi. Bir çocuğı benzedi ve bir anda normal çocuklar gibi doğan bir çocuk oldu. Ve cesaretimi topladım, eğildim, onu tuttum. Büyük bir korku içinde ellerimle havaya kaldırdım ve korkudan donup kaldım. Çünkü dünyaya gelen diğer insan yavru-larında olduğu gibi bir ağırlığı yoktu. Ulu Tanrıdan gelen çığ gibi vücudu parlıyordu. Taşımak ve parlaklığını seyretmek kolaydı. Ve bunun üzerine şaşırıp kaldım. O yeni doğan çocuklar gibi ağlamıyordu. Onu tutarken yüzüne baktım. Sevimli gülücüklerle bana gülümsedi. Gözlerini açtı ve dikkatlice bana baktı. Birden bire gözlerinden büyük bir ışık çıktı ki, güçlü bir şimşek gibiydi.

Serapion'a Göre Yahya'nın Hayatından Kısımlar**(Çocuk İsa ve Çocuk Yahya)**

(Çocuk İsa, ebeveyni ile Mısır'da yaşarken, çocuk Yahya'yı annesi Elizabet, Herodes'in şerrinden korumak için çöle götürür.)

Beş sene sonra dindar ve aziz Elizabet (dünyadan) ayrıldı ve aziz Yahya orada oturdu ve ağlamaya başladı. Çünkü onu nasıl kefenleyeceğini ve gömeceğini bilmiyordu: Çünkü onun ölüm gününde o henüz yedi sene ve altı (7,5 yaşında) idi. Ve Herodes, aziz Elizabet ile aynı günde öldü. Gözleri ile göğü ve yeri gören İsa Mesih akrabası Yahya'nın annesinin yanında oturduğunu ve ağladığını gördü ve aynı şekilde ağlamaya başladı. Hiç kimse onun ağlama sebebini, uzun süre niçin ağladığını bilmiyordu. İsa'nın annesi onu ağlar görünce dedi: "Niçin ağlıyorsun?" İhtiyar Yusuf veya bir başkası seni azarladı mı?" Hayat dolu ağız cevap verdi: "Hayır anne, gerçek sebep, senin akraban, yaşlı Elizabet sevimli Yahya'yı yetim bıraktı. Şimdi onun dağda yatan cesedi üzerinde ağlıyor."

Genç kadın akrabası hakkında bunu duyunca ağlamaya başladı ve İsa ona dedi: "Ağlama benim bakire anneciğim, bu saat da onları göreceksin." Ve o annesi ile konuşurken, o sırada aydınlık bir bulut aşağı indi ve aralarına çöktü. Ve İsa dedi: "Salome'yi çağır, beraberimize alalım." Ve buluta bindiler ve onunla aziz Elizabet'in cesedinin yattığı, aziz Yahya'nın oturduğu Ayn Karim çölüne doğru uçtular.

Bunun üzerine Hidayetçi (İsa) buluta dedi: "Bizi bölgenin bu tarafına indir!" Ve hemen (bulut) oraya yöneldi. Bildirilen yere ulaştı. Onun gürültüsü Aziz Yahya'ya gelince, sarıldığı annesinin cesedini korkudan bıraktı. Ona bir ses geldi ve dedi: "Korkma Yahya" Ben senin üstadın İsa Mesih'im, Akraban İsa'yım ve aziz annen, aziz Elizabet'in mezar işinde yanında olmak için sevgili annemle sana geldim. O annemin akrabasıdır." Aziz ve kutsal Yahya bunu duydu ve etrafına bakındı ve Mesih ve bakire annesi onu kucakladılar, sonra Hidayetçi bakire annesine dedi: "Kalk sen

ve Salome' cesedi yıkayın!" Ve onlar kendileri ve oğulları için su aldıkları kaynakta aziz Elizabet'in cesedini yıkadılar. Bakire Meryem aziz Yahya'ya sarıldı. Ağladı ve başlattığı cinayetlerden dolayı Herodes'i lanetledi. O sırada gökten Mikâil ve Cebrâil indi ve bir mezar kazdılar: Hidayetçi onlara dedi: "Gidin ve Zekeriya'nın ruhunu ve rahip Simeon'un ruhunu getirin. Ceset gömülürken ilahi söylesinler" ve Mikâil hemen Zekeriya ve Simeon'un ruhlarını getirdi. Onlar da Elizabet'in cesedini kefenlediler. Uzun süre ilahi okudular... Ve İsa Mesih ve annesi, azize'nin ve aziz Yahya'nın yanında yedi gün kaldılar ve annesinin ölümüne yas tuttular ve ona çölde yaşamayı öğrettiler. Aziz Elizabet'in ölüm günü 15 Şubat idi.

Bunun üzerine İsa Mesih annesine dedi: " Vazifeme devam edeceğim yere gidelim." Bakire Meryem, genç Yahya'yı bıraktığı için ağladı ve dedi: "Onu yanıma almak istiyorum, o yetim ve kimsesizdir." Ama İsa ona dedi: "Gökteki Babamın isteği değil. O İsrâil'e görüneceği güne kadar yabanda (Çölde) kalmalı. (Çünkü O) Yabani hayvanlarla dolu bir çöl yerine pek çok melek ve peygamberin bulunduğu bir çölde dolaşacak. Baş melek Cebrâil de burada. Onu koruyacağına eminim ve ona gökten kuvvet verecek. Ayrıca onun için bu kaynağın suyunu da annesinden emdiği süt gibi sevimli ve tatlı yapacağım. Çocukluğunda onunla kim ilgilen-di? Bütün dünyalardan çok sevdiğim annem ve ben değil miyim? Onu Zekeriya'da sevmiştii ve ona gelmesini ve ona bakmasını ben emretmiştim. Vücudu toprağa gömüldü. Ama ruhu yaşıyor..."

Yahya çölde iken bu sözleri efendimiz Mesih, annesine söyledi. Ve onlar buluta bindiler ve Yahya ona baktı ve ağladı ve Mar (Hz.) Meryem onun için acı acı ağladı ve dedi: "Bana yazıklar olsun. Yahya sen çölde yapayalnız kalacaksın ve yanında kimse bulunmayacak. Baban Zekeriya nerede ve annen Elizabet nerede? Gelelim ve ağlayalım" Ve İsa Mesih ona dedi: "Anneciğim bu çocuk için ağlama. Onu unutmayacağım" Ve bu sözü söylediğinde bulutlar yükseldi ve onları Nasara'ya götürdü. Ve orada günah dışında insan varlığına ait her şeyi yerine getirdi.

KOPTİK İNCİLLER

1945 yılının aralık ayında Yukarı Nil vadisinin doğu yamaçlarında çobanlar tarafından kayalıklar arasına gömülü yaklaşık 1000 sayfalık eski papirüsler üzerine yazılmış metinler bulundu. Metinler Yunanca orijinallerinden Koptça'ya, yani MÖ. 300-MS. 700 yıllarında kullanılan Eski Mısır diline çevrilmişti.

Keşif yeri modern Nag Hammadi şehrinin ve nehrin karşı tarafında meşhur bir yerd. Eskiden XHNOBOΣKEION (Gaz-Çayırı) denen bu yerde MS.320 de Aziz Pachomius'un Hristiyan Manastırlarının en eskisi bulunuyordu. Yarım yüzyıl sonra MS. 367 de İskenderiye Piskoposu Athanasius tarafından merkezi kilise otoritesinin sahih kabul etmediği tüm yazılar lanetlenmişti. Okunmaları yasak edilmişti. Bunun üzerine rahiplerden bazıları Tomas, Philip ve Valentine İncillerini de içeren 45 metni kopya ederek 13 deri cilt içinde dikkatlice bir kap içine yerleştirerek mühürlediler ve kayalar arasına gömdüler. Hazine yaklaşık 1600 yıl dokunulmadan gömüldüğü yerde kaldı. Günümüzde bulunan bu papirüsler şimdi eski Kahire Coptic Museum kütüphanesinde saklanmaktadır.

Tomas İncilinin yazarı, 12 havariden biri olan Tomas'la özdeşleştirilir. Bu metinden bazı kısımlar İskenderiyeli Clement gibi bazı Kilise yazarlarınca da dile getirilmişti. Ancak farklı bir kopyasının varlığı günümüze dek bilinmiyordu.

Hakikat İncili isimli İncil MS.150 yıllarında İskenderiye doğumlu meşhur Aziz Valentine tarafından yazılmıştı. Nag Hammadi keşfine kadar başka bir nüshası da yoktu. Bu İncillerin temel içerikleri Paulus'un görüşlerine dayanıyordu. Gün ışığına

çıkarılan metinlerdeki silintiler ve kopukluklar [köşeli parantez] içinde, mütercim açıklamaları (parantez) içinde gösterilmiştir.

Tercümesini sunduğumuz Tomas İncili'nin metnini hazırlamada daha önce Ondokuzmayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi dergisi 4. sayıda (1990) yayınladığımız metinde yararlandığımız W. Schneemelcher'in (Neutestamentliche Apogryphen ve Haenchen'in "Die Botschaft des Thomas Evangelium, Berlin 1961 çalışmalarından yararlanmıştık. Bu yayından haberdar olan alanın uzmanlarından Amerikalı Paterson Brown bana bir diskette kendi tercüme ve yorumlarını gönderme lütfunda bulunmuştu. Bu arada ilk tercümeyi bir süre sonra tekrar gözden geçirmem, tashih ihtiyacını hissettirdi. Kendilerine bu nazik davranışlarından dolayı müteşekkirim. Ayrıca değerli bilim adamlarımızdan Ahmed Yüksel Özemre'nin Tomaya Göre İncil, Ya da Hz. İsa'nın 114 Hadisi, İyi Adam Yayınları İstanbul 2002, isimli çalışmasını da takdirle anıyorum. Sayın Özemre bu çalışmasıyla yalnız tercüme değil, ülkemizde ilk olarak bir İncil'e tefsir yazma cesaretini de göstermiş, alana değerli yorum ve katkılarda bulunmuştur.

I. TOMAS İNCİLİ

(Metin)

Bunlar yaşayan İsa'nın (Yeşua'nın) söylediği ve Didimli Yudas Tomas'ın yazdığı gizli sözlerdir.

1. Ve O dedi: "Her kim bu sözlerin yorumunu bulursa, ölümü tatmayacaktır". Bu Tomas İncilinin değişen sözüdür, sözlerin koleksiyonu boyunca Tomas İncilinin Yunanca nüshasında "X diyor" şeklinde şimdiki zaman olarak ifade edilir.

2. İsa dedi: "Arayan kimse, aradığını buluncaya kadar, aramaktan vazgeçmesin ve bulduğu zaman şaşkına dönecek, şaşırdığı zaman hayrete düşecek ve her şeye hükmedecektir".

3. İsa dedi: “Sizi yönlendirmek isteyenler size diyecekler ki, bakınız hükümrانlık göktedir, göğün kuşları önünüzde gidecek demektir. Size Onun denizde olduğu söylenirse, o zaman “denizin” balıkları önünüzde gidecektir. Halbuki Tanrı’nın hükümrانlığı sizin hem içinde hem dışınızdadır. Siz onları tanırırsanız, onlar da sizi tanır ve sizin canlı olan Babanın oğulları olduklarınızı bilirler. Ama siz kendinizi bilmezseniz, o zaman fakirlik ve sefillik içinde kalırsınız!”

4. İsa dedi: “İhtiyar kişi, yedi günlük küçük bir çocuğa hayat yerini, kaynağını sormaktan çekinmesin. Çünkü ilklerin çoğu sonuncu olacak ve hepsi vahdette birleşeceklerdir”.

5. İsa dedi: “Önündekini tanı ve önünde gizli olanlar sana açıklanacak, çünkü açıklanmamış hiç bir gizlilik kalmayacak”.

6. Şakirtleri O’na sordular ve dediler: “Bizim nasıl oruç tutmamızı istiyorsunuz? Ve nasıl dua edelim? Ve nasıl sadaka vereyim? Hangi yiyecek hükümlerini tatalım?”

İsa dedi: “Yalan söylemeyiniz ve nefret ettiğiniz şeyleri yapmayınız. Çünkü Gök (Tanrı) önünde her şey açıktır. Çünkü gizlenmiş olup da açıklanmayacak hiç bir gizlilik yoktur ve örtüstü açılmayacak hiç bir kapalılık yoktur”.

7. İsa dedi: “İnsanın yediği aslana ne mutlu, o insan olur ve (ancak) aslanın yediği insana lânet olsun, o da (aslan) olur!”

8. Ve dedi: “(İnsan) ağını denize atan hikmet sahibi bir balıkçı gibidir. Onu küçük balıklarla dolu olarak denizden çeker. Onların arasından büyük, iyi bir balık bulur. Bu akıllı balıkçı büyük balığı tereddütsüz seçip alır; diğer küçük balıkları denize döker. Kimin duymak için kulağı varsa, duysun!”

9. İsa dedi: “Bakin, bir ekinci öne çıktı, avucunu doldurdu (ve tohumları) serpti. Onlardan bazıları yol üzerine düştü, kuşlar geldi ve onları yedi. Diğerleri kaya üzerine düştü ve ne toprağa kök saldı ve ne de tohumlar yukarıya doğru sürgün verdi. Ve diğerleri dikenler arasına düştü, onlar da tohumu boğdular ve kurtçuklar

gelip yedi. Ve diğerleri iyi toprağa düştüler ve yukarı doğru büyü-yerek iyi mahsul verdiler, bazıları bire altmış ve bazıları bire yüz yirmi.”

10. İsa dedi: “Bakın ben dünyaya bir ateş attım ve o tutuşup alevleninceye kadar onu koruyorum”.

11. İsa dedi: “Bu gök geçip gidecek ve üzerindekiler de geçip gidecek. Ve ölü olanlar diri değildir ve diri olanlar da ölmeyecek-tir. Cansız şeyleri yediğinizde o hayat sahibi olmaktadır. Siz ışıktan (nurdan) olursanız, ne yaparsınız? Siz bir iken, iki olursunuz. Ama iki olduğunuzda ne yaparsınız?”

12. Şakirtler İsa’ya dediler: “Senin bizden (günün birinde) ayrılacağınızı biliyoruz. Bize gözetici (başkan, haham) kim olacak?” İsa onlara dedi: “Sizin gideceğiniz yerde, göklerin ve yerlerin kendisi için yaratıldığı adil Yakub’a varacaksınız.”

13. İsa şakirtlerine dedi: “Bana bir kıyaslama yapınız ve kime benzediğimi söyleyiniz”. Simon Petrus Ona dedi: “Sen adil bir melek gibisin”. Matta ona dedi: “Sen hikmet sahibi bir filozof gibisin”. Tomas ona dedi: “Muallim, senin kime benzediğini söylemeye dilimin gücü yetmez”. İsa dedi: “Ben senin muallimin değilim, çünkü sen benim sunduğum kaynayan kaynaktan içtin, sarhoş oldun!” Ve o onu tuttu ve bir kenara çekti ve ona üç söz söyledi:

**“AHYH ASHR AHYM
BEN BEN OLANIM “
(işaretler)**

Tomas arkadaşlarının yanına gelince ona sordular: “İsa sana ne dedi?” Tomas onlara dedi: “Ben size Onun bana söylediği sözlerden birini söylersem, beni taş tutarsınız ve taşlardan çıkacak ateş de sizleri yakar”.

14. İsa onlara dedi: “Oruç tutarsanız, kendinize günah atfetmiş olursunuz. Ve dua ederseniz, lânete uğrarsınız. Ve sadaka vererseniz, nefsinize kötülük ederseniz. Misafir kalmak için bir bölgeye, herhangi bir yere giderseniz ve sizi kabul ederlerse, önünüze konanı yiyyiniz

ve onların aralarındaki hastaları tedavi ediniz. Çünkü sizin ağzınıza giden sizi kirletmez, ancak sizin ağzınızdan çıkan sizi kirletir”.

15. İsa dedi: “Kadından doğmamış kimseyi görürseniz, yüzünüz üzerine secde ediniz ve ona kulluk ediniz, o sizin Babanızdır”.

16. İsa dedi: “İnsanlar muhtemelen benim bu dünyaya barışı getirmek için geldiğimi düşünüyor ve bilmiyorlar ki, ben dünyaya ayrılık (tohumları) atmaya geldim: ateş, kılıç, savaş. Çünkü bir evdeki beş kişiden üçü ikisine ve ikisi üçüne karşı, baba oğula ve oğul baba-ya karşı olacak. Ama her biri kendi başına kaim (var) olacak”.

17. İsa dedi: “Ben size hiçbir gözün görmediği ve hiçbir kulağın duymadığı ve hiçbir elin dokunmadığı ve insan kalbine gelmediği şeyleri vereceğim”.

18. Şakirtler İsa’ya dediler: “Bizim sonumuzun nasıl olacağını bize anlat!” İsa dedi: “Siz burada başlangıcı keşfettiniz de, sonu da mı araştırıyorsunuz? Çünkü başlangıç nerede ise, son da orada olacaktır. Başlangıçta olup da, sonu tanıyacaklara ne mutlu, onlar ölümü tatmayacaklar!”

19. İsa dedi: “Varlıktan önce var olana ne mutlu. Sizler bana şakirtler olursanız ve söylediklerimi dinlerseniz, bu taşlar dahi size hizmet edecektir. Sizin cennette, yaz ve kış değişmeyecek, yapraklarını dökmeyecek beş ağacınız olacaktır. Onları tanıyan ölümü tatmayacaktır”.

20. Şakirtler İsa’ya dediler: “Göklerin hükümrانlığı neye benzer bize anlat!” Onlara dedi: “O bütün tohumlardan daha küçük bir hardal tanesine benzer, ama o sürülmüş toprağa düşerse, ondan büyük bir filiz çıkar ve göğün kuşlarına barınak olur”.

21. Meryem İsa’ya dedi: “Senin şakirtlerin kime benziyor?” O dedi: “Kendilerine ait olmayan bir tarlaya oturmuş küçük çocuklara benziyorlar. Tarlanın sahipleri gelince, onlara tarlamızı bize bırakın, derler! Önlerinde elbiselerini çıkarıp tarlayı onlara bırakmaları için (tarlanın üzerine) yatarlar! Bunun için diyorum ki, hırsızın geleceğini ev sahibi bilirse, o gelmeden önce mülküne,

evine girmemesi ve eşyalarını götürmemesi için nöbet tutar, bekler. O halde siz de uyanık olunuz; belinize kuşağınızı sıkıca sarınız ki, hırsızlar size yaklaştırmaya bir yol bulamasınlar. Onlar sadece sizin hazırlığınızla (tetbirinizle) karşılaşsınlar. Aranızda hikmet sahibi, tedbirli bir kimse bulunsun! Mahsul olgunlaşınca, o elinde orağı ile çabuk gelir ve onu toplar. Dinlemeye kulağı olan dinlesin!”

22. İsa süt emen küçük çocukları gördü; Şakirtlerine dedi: “Bu emzirilen küçük çocuklar, hâkimiyet alanına giren kimselere benzerler”. Ona dediler: “Biz çocuk olarak mı Hükümrânlığa (melekûta) gireceğiz?” İsa onlara dedi: “Eğer siz ikiye bir ve içinizi dışınız gibi ve dışınızı içiniz gibi yaparsanız ve yukarısını aşağısı gibi yaparsanız ve erkek artık erkek ve kadın artık kadın olmaz, erkek ve kadınla artık bir tek birlik olursa; gözlerinizi bir göz, ellerinizi bir el ve ayağınızı bir ayak ve yüzünüzü bir yüz yaparsanız, işte o zaman [melekûta] girersiniz”.

23. İsa dedi: “Ben sizi bin kişiden bir, on bin kişiden iki seçtim ki, bir tek birlik olasınız!”

24. Şakirtler dedi: “Bize bulunduğun makamı açıkla, çünkü onu bizim de bulmamız gerekiyor”. Onlara dedi: “Kulağı olan işitsin! Işık insanının içinde bir ışık bulunur ve o kişi bütün dünyayı aydınlatır. Eğer aydınlatmıyorsa, o karanlık olur”.

25. İsa dedi: “Kardeşini kendi nefsin gibi sev! Kendi gözbebeğin gibi koru!”

26. İsa dedi: “Sen, kardeşin gözündeki kıymığı görürsün de, fakat kendi gözündeki merteği görmezsin. Ne zaman kendi gözündeki merteği çıkarırsan, kardeşin gözündeki kıymığı da çıkarmak için daha iyi görüş kazanırsın”.

27. (İsa dedi:) “Dünyaya karşı oruçlu değilseniz, Tanrı’nın hükümrânlığını (cenneti) bulamazsınız. Cumartesiyi (Sept gününü) Cumartesi gibi değerlendirmezseniz, Baba’yı (Tanrı’yı) asla göremezsiniz”.

28. İsa dedi: “Dünyanın ortasında durdum ve onlara beden olarak göründüm. Herkesi sarhoş buldum, ama aralarında susamış kimse bulamadım ve nefsim insanoğulları için ızdırap duydu. Çünkü kalpleri kördü, dünyaya boş geldiklerini ve dünyadan boş ayrılacaklarını görmüyorlardı. Ama şimdi sarhoşlar şaraplarını dökerler, pişman olurlarsa o zaman kurtuluşa ererler”.

29. İsa dedi: “Beden ruhtan dolayı varlık bulduysa, bu bir mucizedir. Fakat ruh bedenden dolayı varlık kazandı ise, bu mucizeler mucizesidir, ama ben bu kadar büyük zenginliğin, fakirlikte bulunuşuna şaşıyorum”.

30. İsa dedi: “Nerede üç tanrı varsa, orada putperestler vardır. Nerede bir veya iki (tanrı?) varsa, açıkca söylüyorum ki, ben onlarlayım”.

31. İsa dedi: “Hiç bir peygamber kendi köyünde kabul görmez, hiç bir hekim kendini tanıyanları tedavi etmez”.

32. İsa dedi: “Yüksek bir dağ üzerinde kurulan ve tahkim edilen bir şehir, ne düşürülebilir ne de gizlenebilir”.

33. İsa dedi: “Kendi kulağınızla ve başkalarının kulağıyla işitiğinizi, damların üzerinden başkalarına duyurun! Çünkü hiç kimse bir kabın (kilenin) altına veya gizli bir yere koymak için bir lamba yakmaz; aksine gidip gelenler ışığını görsünler diye onu lâmbalıya koyar”.

34. İsa dedi: “Kör bir kişi, başka kör bir kişiye kılavuzluk ederse, ikisi birlikte çukura düşerler”.

35. İsa dedi: “Birinin güçlü bir kimsenin ellerini bağlamadan evine girmesi ve onu zorla ele geçirmesi mümkün değildir; çünkü onu kapı dışarı ederler”.

36. İsa dedi: “Ne yiyeceğiniz veya ne giyeceğiniz şeyler hakkında, sabahtan akşama, akşamdan sabaha kaygılanmayın. Sizler yünü ve iği olmayan [gelincik çiçeğinden] daha güçlüsünüz. Bir giysiniz olursa ne [eksisiniz] olur? Veya kim sizin boyunuzu büyütebilir? Sizin giysinizi o kendisi verecektir”.

37. Şakirtleri Ona dediler: “Sen bize ne zaman kendi (hakikatini) açıklayacaksın ve ne zaman Senin (hakikatini) görebileceğiz?” İsa dedi: “Ne zaman utanmadan arınıp, küçük çocuklar gibi elbiselerinizi çıkardığınız ve elbiselerinizi ayaklarınızın altına koyduğunuz zaman. İşte o zaman yaşayan (hayy olan) Bir’in Oğlunu göreceksiniz, korkmayacaksınız”.

38. İsa dedi: “Size söylediklerim sözleri işitmeyi, pek çok defalar arzu ettiniz. Başkalarından duyacağınız kimse de yok. Beni arayacağınız, fakat bulamayacağınız günler gelecek”.

39. İsa dedi: “Ferisiler ve Soferimler (dinî hukukçular) hikmetin anahtarlarını aldılar, fakat onları sakladılar. Ne kendileri içine girdiler, ne de içine girmek isteyenleri bıraktılar. Ama sizler yılanlar gibi akıllı ve tedbirli, güvercinler gibi temiz olunuz!”

40. İsa dedi: “Anaçsız dikilen asma tutunup yaşayamaz, kökünden sökülüp yok edilir”.

41. İsa dedi: “Kimin elinde varsa, ona daha (çok) verilir. Ve olmayandan (elindeki) az da alınır”.

42. İsa dedi: “Gelip geçicilerden olunuz!”

43. Şakirtleri Ona dediler: “Bize bu şeyleri söyleyen sen kimsin?” (İsa onlara dedi:) “Sizlere söylediğim şeylerden hala benim kim olduğumu anlamadınız mı? Ama siz Yahudiler gibi oldunuz; çünkü onlar ağacı severler de meyvesinden nefret ederler veya meyvesini severler de, ağacından nefret ederler”.

44. İsa dedi: “Babaya (tanrıya) küfreden affedilecek. Ve Oğula küfreden de affedilecek. Ama Kutsal Ruh’a küfreden ne gökte ne de yerde affedilecek!”

45. İsa dedi: “Dikenli çalıdan üzüm, deve dikeninden de incir hasat edilmez, çünkü onlar meyve vermezler”. [Çünkü iyi insan ambarından iyi şeyler çıkarır. Kötü kişi de kalbindeki kötü hazinesinden kötü şeyler çıkarır ve kötü şeyler söyler, çünkü kalbinden kötülükler ortaya çıkar].

46. İsa dedi: “Âdem’den Vaftizci Yahya’ya kadar, kadından doğanlar arasında Vaftizci Yahya’dan daha büyük olan yoktur. Bununla gözler kırılmasın (korkmasın). Ama ben diyorum ki, aranızda küçük çocuklar gibi masum olanlar Tanrının Hükümrانlığını tanıyacak ve Yahya’dan daha büyük olacaklar”.

47. İsa dedi: “Bir kimsenin (aynı anda) iki ata binmesi, iki yayı girmesi mümkün değildir ve bir kölenin iki efendiye hizmet etmesi de mümkün değildir; birini memnun etse, diğerini gücendirir. Hiçkimse eski şarabı içtikten sonra hemen yeni şarabı içmek istemez ve parçalanmasın diye eski tulumu yeni şarab koymaz, ve eski şarabı da tadı bozulmasın diye yeni tulumu doldurmaz. Yırtık olmasın diye, yeni elbiseye eski yama dikilmez”.

48. İsa dedi: “Aynı evdeki iki kişi barışık olurlarsa (uyum içinde iseler), ve dağa “yürü” derlerse, dağ yürür”.

49. İsa dedi: “Ey seçkinler ve münzeviler, sizlere ne mutlu! Çünkü siz Hükümrانlığı (cennet hayatını) bulacaksınız; ondan geldiniz ve yine ona döneceksiniz”.

50. İsa dedi: “Onlar Size nereden geldiniz diye sorarlarsa, onlara biz ışıktan, ışığın kendi içinden doğduğu yerden geldik. O ışık ayağa kalktı ve kendini onların suretinde gösterdi, deyin. Onlar size, Siz kimsiniz, derlerse, o zaman onlara deyin ki: Biz onun oğullarıyız ve Babanın (Tanrının) seçtikleriyiz. Onlar size: Baba’nın sizdeki işareti nedir? diye sorarlarsa, onlara deyin ki: O hareket ve dinginliktir”.

51. Şakirtleri Ona dediler: “Ölülerin mutluluğu ne zaman olacak ve yeni dünya ne zaman gelecek?” Onlara dedi: “Beklediğiniz çoktan geldi, fakat siz onu teşhis edemiyorsunuz”.

52. Şakirtleri Ona dediler: “İsrâîl’de yirmi dört peygamber konuştu ve hepsi de senin aracılığıyla söz etti”. Onlara dedi: “Siz gözünüzün önündeki canlıyı bıraktınız da ölülerden konuştunuz”.

53. Şakirtleri ona dediler: “Sünnet olmak faydalı mı, değil mi?” Onlara dedi: “Faydalı olsaydı, babalarınız annelerinden sünnetli doğarlardı. Fakat gerçek sünnet manevi sünnettir”.

54. İsa dedi: “Fakirlere ne mutlu, çünkü gökler (cennet) onlarındır”.

55. İsa dedi: “Babasına ve annesine nefret duymayan kimse, bana şakirt olamaz. Kim erkek ve kız kardeşlerine nefret duymazsa ve benim gibi kendi haçını kendi taşımazsa, bana lâıyk değildir”.

56. İsa dedi: “Kim dünyayı tanıdıysa, bir ceset bulmuş oldu, ve kim bir ceset bulduysa, onun için dünyanın değeri yoktur”.

57. Babanın hükümranlığı [iyi] tohum eken bir kimseye benzer. Ama düşmanı geceleyin gelmiş, iyi tohumlar arasına yabancı otlar serpmiştir. (Akıllı) Adam yabancı otların yolunmasına izin vermemiştir. Onlara demiştir ki: “Yabancı otları yoldmaya gitmeyiniz, onlarla birlikte aralarındaki buğday fideleri de yolunur. Hasat günü gelince yabancı otlar zaten belirginleşir, (o zaman) yolunur ve yakılırlar”.

58. İsa dedi: “Çile çeken kimseye ne mutlu! O hayatı bulmuştur”.

59. İsa dedi: “Yaşadığınız sürece (canlı) olana bakınız ki, ölmeyesiniz ve siz onu görmeğe değil anlamaya çalışınız”.

60. Yahuda’ya giden (ve) bir kuzu taşıyan bir Samiri’yi (gördüler): İsa onlara dedi: “Bu (adam) kuzuyu ne yapacak?” Ona dediler: “Herhalde kesecek ve yiyecek”. Onlara dedi: “O canlı olduğu sürece onu yemeyecek, onu kestikten ve bir ceset olduktan sonra (yiyecek)”. Dediler: “Başka türlü de yapamaz ki”. Onlara dedi: “Siz de kendiniz için sâkin bir güvence yeri arayınız ki, ceset olmayasınız ve yenmeyesiniz”.

61. İsa dedi: “İki kişi bir yatakta dinlenecek, biri ölecek, diğeri yaşayacaktır”. Salome (kadın şakirtlerden biri) dedi: “Sen kimsin, kimin oğlusun be adam? Benim sedirime uzandın ve sofram-

dan yedin". İsa ona dedi: "Her şeyin ortaya çıktığı, kendisine eşit olan Babadan hasıl olanım". (Salome dedi): Ben senin şakirdinim. (İsa ona dedi): "Bunun için söylüyorum, o kime eşitse, ışıkla dola-cak, ancak bölündüğünde karanlık olacaktır".

62. İsa dedi: "Sırlarımı, sırlarıma (layık) olanlara söylüyorum. Sağ (elin) yaptığını sol (el) bilmemelidir".

63. İsa dedi: "Çok malı olan zengin bir adam vardı ve dedi: "Servetimi ekmek, biçmek, dikmek, ambarlarımı mahsulle doldurmak, hiç bir şeye muhtaç olmamak için kullanacağım. Kalbinde düşündüğü şeyler bunlardı ve o gece ölüverdi. Kulağı olan işitsin!"

64. İsa dedi: "Bir adamın misafirleri vardı ve ziyafet hazırlığı yapmıştı. Hizmetçisini misafirlerini davet için gönderdi. Birinciye gitti ve dedi: 'Efendim sizi davet ediyor'. O dedi: 'Tüccarlarla para işim var, akşam onlar eve gelecekler; onlarla anlaşma yapmaya çalışacağım, ziyafet için özür dilerim'. Diğetine gitti ve ona dedi: 'Efendim sizi (akşam yemeğine) davet ediyor'. O cevap verdi: 'Bir ev satın aldım ve bütün günüm dolu, boş vaktim yok'. O diğetine gitti ve dedi: 'Efendim sizi (yemeğe) davet ediyor'. O da cevap verdi: 'Arkadaşım evlenecek, ona ben ziyafet vermek zorundayım, gelmem mümkün değil, davet için özür dilerim'. Bir diğetine daha gitti ve ona dedi: 'Efendin Sizi davet ediyor'. O da cevap verdi: 'Bir çiftlik satın aldım, borçları toplamaya gideceğim, gelemeyeceğim, özür dilemek zorundayım'. Hizmetçi efendisine geri geldi (ve) dedi: 'Davete çağırdığın kişiler özür beyan ettiler'. Efendi hizmetçisine dedi: 'Yola çık, kimi bulursan, akşam yemeğine çağır, misafirim olsunlar!' (İsa dedi): Esnaf ve tüccarlar Babamın yerlerine giremeyecekler".

65. (İsa) dedi: "Varlıklı, iyi bir adamın bir bağı vardı. Onda çalışmaları ve ondan ürün almaları için işçilere kiraladı. Bağın mahsulünden vermeleri için hizmetçisini kiracılara gönderdi. Onlar hizmetçiye yakaladılar, bir güzel dövdüler. Onu öldüre yazdılar. Hizmetçi gitti, efendisine olanları anlattı. Efendisi dedi: 'Belki

tanımamışlardır'. Başka bir hizmetçi gönderdi, kiracılar onu da aynı şekilde dövdüler. Bunun üzerine mülk sahibi oğlunu gönderdi. Dedi: 'Belki onlar oğluma hürmet ederler'. Kiracılar (oğulun) bağın mirasçısı olduğunu öğrenince yakaladılar ve öldürdüler. Kulağı olan dinlesin!"

66. İsa dedi: "İnşaatçıların kullanmadığı bir kenara koyduğu taşı bana gösterin, o köşe taşıdır". (İsa 28:16)

67. İsa dedi: "Kim her şeyi bilir de, kendini bilmezse, o her şeyini kaybeder".

68. İsa dedi: "Size ne mutlu, size öfke duyulacak ve size zulmedilecek, ancak bulunduğunuz makamda onlara yer bulanmayacak".

69. İsa dedi: "Gönüllerinde acı çekenlere ne mutlu, gerçekte Baba'yı tanıyanlar onlardır". (İsa dedi): "Açlık çekenlere ne mutlu, onların karınları istedikleriyle doyurulacaktır".

70. İsa dedi: "Bunu kendiniz kazandığınızda, kazancınız sizi kurtaracaktır. İçinizde bu kazanç yoksa, sizde olmayan bu kazanç sizi öldürecektir".

71. İsa dedi: "[Bu] evi öyle yıkacağım ki, hiç kimse onu [tekrar] yapamayacak".

72. [Bir adam] Ona dedi: "Kardeşlerime söyle de, babamın mallarını benimle paylaşsınlar!" Ona dedi: "Ey adam, kim beni paylaştıracı yaptı?" O şakirtlerine döndü ve dedi: "Ben bir paylaştıracı mıyım ki?"

73. İsa dedi: "Ürün gerçekten bereketli, fakat işçiler az. Şimdi Rabbe dua edin de, mahsulü kaldırmaya işçi göndersin!"

74. O dedi: "Rabbim, kuyunun etrafında çok kimse var, ama kuyunun içinde kimse yok!"

75. İsa dedi: "Kapının önünde bekleyen çok, fakat gerdek odasına girecek olanlar münzevilerdir".

76. İsa dedi: “Babanın hükümranlığı, bir inci bulmuş, hazine sahibi tüccar gibidir. Bu tüccar bilgeydi. O mallarını sattı, kendisine inciyi alıkoydu. Sizde kendinize bitmeyen hazineyi arayınız, onu güve yemesin, kurtçuk yiyip bozmasın!”

77. İsa dedi: “Ben her şeyin üzerindeki ışığım. Alem benim. Her şey benden ortaya çıktı, ve her şey bana döner. Ağacı yarın, ben oradayım. Taşı kaldırın ve orada beni bulacaksınız ”.

78. İsa dedi: “Sizler neden kıra çıktınız? Rüzgârda sallanan kamışları görmek için mi? Yoksa tüylü elbiseler giyinmiş birini görmek için mi? Kralınıza ve ileri gelenlerinize bakınız, onların kürklü elbiseleri var, ama hakikati bilmiyorlar”.

79. Kalabalıktan bir kadın ona dedi: “Seni taşıyan bedene, seni emziren göğüslere ne mutlu”. İsa ona dedi: “Babanın kelimini işitip, hakikati koruyanlara ne mutlu! Öyle günler gelecek ki, doğurmamış karınlara ve emzirmemiş göğüslere ne mutlu denecek!”

80. İsa dedi: “Kim bu dünyayı tanıdıysa, vücut buldu ve kim vücut bulduysa o dünyadan üstündür”.

81. İsa dedi: “Kim zengin olursa, hükümsin ve kim güç sahibi ise, onu bıraksın!”

82. İsa dedi: “Kim bana yakınsa, ateşe yakındır ve kim benden uzaksa, (tanrısal) hükümranlıktan uzaktır”.

83. İsa dedi: “Suretler insanoğluna açıklandı ve ama onlardaki nur Babanın ışık suretinde gizlendi. O kendini açıklayacak ve onun sureti onun ışığı tarafından gizlenmiştir”.

84. İsa dedi: “Sizler ezeli suretlerinizi gördüğünüz zaman, sevineceksiniz. Ama önünüzde duran ezeli suretlerinizi gördüğünüzde, ne ölen ne de görünen suretlerinizi gördüğünüzde (bunun sevincine) nasıl dayanacaksınız?”

85. İsa dedi: “Âdem büyük bir kuvvetten ve büyük bir zenginlikten doğdu ama, o size layık olamadı. Layık olsaydı, ölümü tatmazdı”.

86. İsa dedi: “[Tilkilerin inleri] ve kuşların yuvaları vardır, ama insanoğlunun başını koyacağı, huzur bulacağı yeri yoktur”.

87. İsa dedi: “(Başka) bir bedene bağlı beden sefildir ve her ikisinin varlığına bağlı olan nefis (daha da) sefildir”.

88. İsa dedi: “Melekler ve peygamberler size gelecek ve sizin olanı size verecektir. Ve siz kendiniz ellerinizdekini onlara veriniz ve kendi kendinize deyiniz ki: Kendilerinin olanı almaya ne zaman gelecekler?”

89. İsa dedi: “Çanağın dışını niçin yıkıyorsunuz? İç tarafını yapanın, dış tarafını da yaptığını düşünmüyor musunuz?”

90. İsa dedi: “Bana gelin, benim hâkimiyetim hoş ve efendiliğim yumuşaktır. Ve kendi huzurunuzu kendiniz bulacaksınız”.

91. Ona dediler: “Anlat bize, sen kimsin, biz (de) sana öyle inanalım! Onlara dedi: Siz gök ve yerin görünüşünü tanımaya çalışıyorsunuz da, kendi önünüzdekini tanıımıyorsunuz ve şu anda onu tanımayı da bilmiyorsunuz”.

92. İsa dedi: “Arayınız ve bulacaksınız. Ancak bu gün bana sorduğunuz ve size anlatmadığım şeyleri, şimdi anlatmak istiyorum, bu sefer de siz sormuyorsunuz”.

93. (İsa dedi): “Kutsal şeyleri köpeklere vermeyin ki, onları gübre yığınının atmasınlar. Sakın incileri domuzların önüne atmayın ki, onlar [...] olmasın!”

94. İsa [dedi:] “Arayan bulacak, [ve kişi kapıyı çalarsa] kapı ona açılacaktır”.

95. [İsa dedi:] “Paranız varsa, faize vermeyin ama kazanç almayacağınız kimselere veriniz”.

96. İsa [dedi:] “Babanın hükümranlığı bir kadına benzer. O biraz maya aldı ve hamurun içine sakladı. Daha sonra ondan büyük ekmekler yaptı. Kulakları olan işitsin”.

97. İsa dedi: “[Babanın] hükümranlığı un dolu bir çömlek taşıyan kadına benzer. Uzun yolda yürürken, çömleğin kulpu kopar da, un arkasından yola dökülür. O kazayı hissetmez ve bilmez. Ancak eve varınca, çömleği yere koyar ve onu boş bulur”.

98. İsa dedi: “Babanın hükümranlığı önemli bir kişiyi öldürmek isteyen adama benzer. O önce evinde kılıcını çeker, elinin yeterince kuvvetli olup olmadığını ölçmek için, kılıcını duvara saplar. Daha sonra önemli kişiyi öldürür”.

99. Şakirtleri Ona dediler: “Erkek ve kız kardeşlerin ve annen dışarıda bekliyorlar”. Onlara dedi: “Burada Babamın isteklerini yapanlar benim erkek ve kız kardeşlerimdir ve annemdir. Baba’nın Hükümranlığına girecek onlardır”.

100. İsa’ya altın para gösterdiler ve dediler: “Sezar’ın (hükümdarın) adamları bizden vergi istiyorlar”. İsa onlara: “Sezar’a ait olanı Sezar’a veriniz, Tanrı’ya ait olanı da Tanrı’ya veriniz, bana ait olanı (da) bana veriniz”!

101. [İsa dedi:] “Benim yolumda babasına ve annesine nefret duymayan, bana şakirt olamaz. Ve benim yolumda [babasını] ve annesini [benim gibi] sevmeyen de, bana şakirt olamaz. Çünkü annem beni [doğurdu], ama [benim] gerçek [annem] bana hayat verendir”.

102. İsa dedi: “Farizalılara yazıklar olsun, çünkü onlar sığırların yemliğinde uyuyan köpeğe benzer. Ne kendisi yer, ne de sığırları yemeğe bırakır”.

103. İsa dedi: “Hırsızların gecenin hangi kısmında gelebileceğini bilen kimse ne mutlu. Çünkü onlar gelmeden önce doğrulur ve [mallarını] toplar ve beline (savunma) teçhizatını kuşanır”.

104. [Ona] dediler: “Gel, bugün dua (tövbe) edelim ve oruç tatalım!” İsa dedi: “Hangi günahı işledim, ne hata yaptım veya nerede [nefsime] yenildim ki? Ancak ne zaman damat gerdek odasından çıktı, o zaman oruç tutulur ve dua (tövbe) edilir”.

105. İsa dedi: “Babasını ve annesini bilen kimseye de, “*fahişenin oğlu*” denir”.

106. İsa dedi: “Siz ikiye bir kılarısanız, insanoğlu olursunuz ve “ey dağ ileri git” derseniz, o ileri gider”.

107. İsa dedi: “İlahi Hükümrانlık 100 koyunu olan bir çobana benzer. Onlardan en irisi kaybolur. (Çoban) 99 unu bırakır ve o birini buluncaya kadar arar. Çok zahmet çektikten sonra o koyuna der: Seni 99 dan daha çok seviyorum”.

108. İsa dedi: “Benim ağzımdan içen kişi, benim gibi olur. Ben de onun gibi olurum, Ve artık gizlilikler de ona açıklanır”.

109. İsa dedi: “Hükümrانlık, tarlasında bir hazine saklı olduğunu bilmeyen adama benzer. Ölümünden sonra tarlası [oğluna] miras kalır. Oğul onu bilmeden tarlayı alır ve satar. Ve onu alan kimse gelir, tarlayı süreken, hazineyi [bulur.] Kim isterse, parayı faizle borç vermeye başlar”.

110. İsa dedi: “Dünyayı bulan ve zengin olan kimse, dünyadan vazgeçsin!”

111. İsa dedi: “Gök ve yer sizin önünüzden geçip gidecek. Diriden gelen diri, ne ölüm [ne de korku] tanımayacak”, çünkü İsa dedi: “Kendini bulan kimse için, dünyanın değeri yoktur”.

112. İsa dedi: “Nefse bağlı bedene yazıklar olsun, bedene bağlı nefse de yazıklar olsun”.

113. Şakirtleri ona dediler: “Hükümrانlık ne zaman gelecek?” (İsa dedi:) “O beklemekle gelmeyecek. ‘Bakın o buradadır’ veya ‘bakın o şuradadır’ denemez. Ama Babanın hükümrانlığı tüm yeryüzüne yayılmıştır ve insanlar onu görmüyorlar”.

114. Simon Petrus ona dedi: “Mariham aramızdan ayrılınsın, çünkü kadınlar hayata layık değildir”. İsa dedi: “Bak, ona yol göstereceğim, onu erkekler gibi yapacağım, O da siz erkekler gibi canlı ruh olacak. Çünkü kendini er kişi kılan her kadın, göklerin hükümrانlığına girecektir”.

2. PETRUS İNCİLİ

Kilise literatürünün ilk devirlerinde, muhtevası ve kaynağı belirli olmamakla birlikte sık sık Petrus İncili'nden söz edilmişti. Ancak bu literatürde, bu İncil'den yapılan hiç bir alıntıya da rastlanmıyordu. Nihayet 1886/87 kışında Yukarı Mısır'da, Ahmim'de bir keşişin mezarında bazı elyazması kitaplar bulundu. Daha sonra bu el yazmalarının 8./9. yüzyıllardan kaldığının açıklanması insanları hayretler içinde bıraktı. 1893 de yayınlanan bu el yazmalarından birinde kayıp bir İncil'in parçalarının bulunduğu görüldü. Bu Petrus İncili idi. Pilatus'un el yıkama sahnesiyle başlıyor, İsa'nın ölümü ve haşriyle son buluyordu.

Petrus İncili'nin 2. y.y. sonunda ve 3. y.y. başında Mısır'da kullanıldığı anlaşılmaktadır. İlk devir yazılarından edinilen intibaya göre MS. 190 yılları öncesinde ortaya çıkmış olabileceği ihtimali üzerinde durulmaktadır. Paulus'un görüşleri paralelindedir.

Aşağıda tercümesini verdiğimiz metin, Kopt dilindeki (Kıptice) aslından Christian Maurer tarafından Almancaya çevrilmiştir. Metnini verdiğimiz tercüme Wilhelm Schneemelcher'in "Neuteestamentliche Apokryphen" 5.Baskı I.cilt, sayfa 85-188 arasında bulunmaktadır. Metin daha önce Ondokuzmayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi'nin 7. Sayısında yayınlanmıştı, geçen sürede üslupta bazı değişiklik ve düzeltmelere ihtiyaç duyuldu.

PETRUS İNCİLİ**(Metin)****(Ahmim Sayfalarının Tercümesi)**

1. Fakat Yahudilerden hiç kimse, ne Herodes ne de Hâkimlerinden biri, ellerini yıkamadı. Ve yıkamak istediklerinde Pilatus ayağa kalktı. 2. Ve Kral Herodes Üstad'ın tutuklanması emretti ve dedi: "Ona yapılmasını emrettiğimi, yapın!".

3. Fakat orada Pilatus ve Üstad'ın dostu Yusuf vardı ve onun çarmıha gerilebileceğini görünce, Pilatus'a geldi ve Üstad'ın cesedini gömmeyi rica etti. 4. Ve Pilatus onu Herodes'e gönderdi ve cesedini istedi. 5. Ve Herodes dedi: "Pilatus kardeş onu kimse istemeseydi, Sabbat günü gün ağarsa da biz onu burada gömerdik. Çünkü şeriatta öldürülen bir kimsenin üzerinde güneşin batmaması gereği yazılıdır".

Ve Onu mayasız ekmek bayramından önceki günde halka teslim etti.

6. Fakat onlar Üstad'ı aldılar ve aceleyle ona vurdular ve dediler: Hakkında güç kullanmayı kabul ettiğimiz Tanrı Oğlunu sürükleyelim. 7. Ve ona kırmızı bir bezden elbise giydirdiler ve onu mahkeme sandalyesine oturtular ve dediler: "Ey İsrâil Kralı adaleti kurabilir misin?". 8. Ve onlardan biri dikenlerden (yapılmış bir) çelenk getirdi ve onu Üstad'ın başına koydu. 9. Ve orada bulunan diğerleri yüzüne tükürdüler ve bazıları yanağına vurdular, bazıları da ona kamışla vurdular ve bazıları da kırbaçladılar ve dediler: Böyle (bir) şerefle Tanrının Oğlunu şerefliendireceğiz.

10. Ve iki kötü kişiyi getirdiler ve onlarla birlikte Üstad'ı çarmıha gerdiler. Fakat o sanki hiç bir acı duymamış gibi, sükût etti. 11. Ve haça gerdikten sonra, 'bu İsrâil'in Kralıdır' (diye) üzerine yazdılar. 12. Ve üzerindeki elbiseleri çıkardılar ve aralarında kur'a çektiler ve paylaştılar. 13. Fakat kötülük yapanlardan biri onları (arkadaşlarını) uyardı ve dedi: "Kötülük yapma isteğiyle birlikte, işkence (hevesine) düştük. Fakat, insanlığın kurtarıcısı

olan bu kimse işkenceyi gerektirecek size ne yaptı?" 14. Ve ona kızdılar ve bacağına kırılarak acılar içinde ölmemesi gerektiğini, söylediler.

15. Öğle vakti idi ve bir karanlık bütün Yudea'yı kapladı. Ve bunun üzerine, henüz hayatta oldukları halde güneşin çoktan battığı zannıyla korku ve huzursuzluğa düştüler. (Çünkü) öldürülen birinin üzerinde güneşin batmaması gerektiği, onlara farz kılınmıştı. 16. Aralarından biri dedi: "İçmesi için ona sirkeli öd suyu verin!" Ve onu karıştırdılar ve içmesi için ona verdiler. 17. Ve her şeyi yaptılar ve başı üzerine günah listesi koydular. 18. Ama bir çokları gece sanarak ışıkla etrafında dolaştılar, (ve) secde ettiler. 19. Ve Üstad bağırdı ve dedi: "Ey güç, ey kudret sen beni terk ettin!" O bunları söyledi ve öldü. 20. Aynı saatte Kudüs'teki mabet perdesi yırtıldı.

21. Ve Yahudiler çivileri Üstadın elinden çıkardılar ve onu yere uzattılar. Ve bütün yer sallandı ve büyük bir korku ortaya çıktı. 22. Güneş (tekrar) aydınlattı ve bu (olay) saat dokuzda oldu. 23. Ama Yahudiler sevindiler ve onu gömmesi için cesedini Yusuf'a verdiler. Zaten o, İsa'nın yaptığı her şeyi iyiye yorumluyordu. 24. Üstadı aldı, yıkadı, bir kefene sardı ve onu *Yusuf Bahçesi* adını verdiği kendi mezarına koydu.

25. Yahudiler, ihtiyarlar ve Rahipler, kendilerine nasıl büyük bir kötülük yaptıklarını anladılar ve şikâyet etmeye ve söylenmeye başladılar: "Günahlarımıza ve mahkemeye yazıklar olsun, Kudüs'ün sonu geldi", dediler. 26. Ben arkadaşlarıma güvendim. Yaralı duygularla kendimizi gizledik, çünkü biz kötülük yapımcılar ve mabedi yakmak isteyenler olarak onun tarafından denendik. 27. Bütün bu şeylerden dolayı oruç tutuk ve üzgün oturduk ve Sabat (Cumartesi) gününe kadar gece ve gündüz ağladık.

28. Ulema, Ferisiler ve İhtiyarlar (heyeti) birlikte bir mecliste toplandılar ve bütün halkın homurdandığını, bağırılarını dövdüklerini ve (şunları) söylediklerini işittiler: "Ölümünde bu büyük işaretler meydana gelen, bu şahsın hangi halde olduğunu görün!" 29.

Korktular ve Pilatus'a geldiler, rica ettiler ve dediler: 30. "Bize asker ver, üç gün boyunca mezarını bekleyelim, talebeleri gelerek onu çalmasınlar ve halk üç gün sonra onun ölümünden dirileceğine ve bize kötülük yapacağına inanıyor!" 31. Mezarı korumak üzere Pilatus onlara askerlerle birlikte Yüzbaşı Petronius'u verdi. Ve bunlarla birlikte İhtiyarlar ve Ulema mezara geldiler. 32. Ve bütün orada bulunanlar, yüzbaşı ve askerlerle birlikte, büyük bir taş yuvarladılar ve mezarının girişine koydular. 33. Ve yedi mühür yaptılar, bir çadır kurdular ve nöbet tuttular.

34. Kudüs halkı Sabat sabahı erkenden, kalabalık bir halde mühürlü mezarı görmeğe, çevresine geldi; ikişerli nöbet değişimiyle mezarı askerler korumuşlardı. 35. Rab gününe bağlanan gecenin sabahında, gür bir ses semayı çınlattı. 36. Ve göğün açıldığını ve iki adamın büyük bir ışık parlaklığında, oradan aşağı indiklerini ve mezara yaklaştıklarını gördüler. 37. Mezarın girişine konan o kaya kendiliğinden yuvarlandı ve kenara çekildi, ve mezar açıldı ve her iki genç içeri girdiler.

38. Şimdi askerler bunu görünce korumaya geldikleri yüzbaşıyı ve ihtiyarları uyandırdılar. 39. Ve onlara gördüklerini anlatırken, tekrar üç adamın mezardan dışarı çıktığını gördüler ve ikisi birini koruyor ve bir haç da onları takip ediyordu. 40. Ve ikisinin başı göğe ulaşıyordu, fakat onlar tarafından elde taşınan (kişi) göğe yükseliyordu. 41. Ve bir sesin gökten seslendiğini işittiler: Uyananlara vaaz etti mi? 42. Ve haçtan cevap yükseldi: "Evet".

43. Bunu Pilatus'a bildirmek için gidip gitmemekte aralarında tereddüt ettiler. 44. Ve henüz istişare ederken, göğün açıldığını, bir insanın aşağıya indiği ve mezara girdiği tekrar görüldü. 45. Yüzbaşının etrafındaki halk bunu gördüler, gece (olduğu halde) Pilatus'a gitmek için acele ettiler ve korudukları mezarı terk ettiler ve gördükleri her şeyi heyecanla anlattılar ve dediler: "Gerçekten o Tanrının Oğlu idi". 46. Pilatus cevap verdi ve dedi: "Sizin mahkum ettiğiniz, Tanrı Oğlunun kanından ben temizim". 47. Hepsi onun (huzuruna) girdiler ve Yüzbaşıya ve askerlere, gördük-

lerini kimseye söylememeleri için emretmesini istediler, rica ettiler. 48. Tanrı huzurunda büyük günah işlemek, Yahudi halkının eline düşmekten ve taşlanmaktan daha iyidir, dediler. 49. Pilatus bunun üzerine yüzbaşıya ve askerlere hiç bir şey söylememelerini emretti.

50. Rab gününün sabahında Maria Magdalene, (ve) Üstad'ın talebeleri, -öfkeden galeyana gelen Yahudilerden korkarak kadınların sevdikleri ölümlere yaptıkları şeyleri- Efendinin mezarında yapmışlardı. 51. Mezara konduğu yere dostlarıyla... 52. Ve Yahudilerin kendilerini görmelerinden korktular ve dediler: "Onun çarmıha gerildiği gün biz ağlayamadık ve şikayet edemedik ise, en azından şimdi mezar başında bunu yapalım. 53. Mezarın girişine kimler kaya koyduysa, onu yuvarlayalım, içeri girelim, yanına oturalım ve lâyük olanı yapalım! 54. Çünkü kaya büyüktü ve bizi birinin görmesinden kokmuştuk. Ve bunu yapmazsak da en azından onun hatırasına getirdiklerimiz şeyleri girişe koyup, eve dönüşünceye kadar ağlayalım ve figan edelim!"

55. Ve gittiklerinde mezarı açılmış buldular. Ve içeri girdiler, eğildiler ve orada cesur bir genci, mezarın ortasına oturmuş ve açık bir elbise giyinmiş (halde) gördüler. Onlara dedi; 56. "Niçin geldiniz? Kimi arıyorsunuz? Şu çarmıha gerilmiş kimseyi mi? O kalktı ve gitti. Eğer inanmazsanız, buraya eğiliniz ve konduğu yere bakınız! O burada değil. Çünkü o ayağa kalktı ve gönderildiği yere, oraya gitti". 57. Kadınlar korkarak kaçtılar.

58. Mayasız ekmeğin son günü idi ve çokları gitmiş ve eve dönmüşlerdi, bayram sona ermişti. 59. Fakat biz, Efendinin on iki havarisi ağladık ve üzüldük ve her birimiz olaylar hakkındaki üzüntümüz ile eve döndük. 60. Ama ben, Simaon Petrus ve kardeşim Andreas ağlarımızı aldık ve denize (göle) gittik ve Efendinin (öfkeyle kovduğu), Alföys Oğlu Levi bizimle idi.

3. FİLİP İNCİLİ

Filip İncili ismiyle bir incilin mevcudiyeti Hristiyanlığın ilk devirlerinden beri biliniyordu. Ancak günümüze kadar ulaşan her hangi bir nüshasına rastlanmamıştı. Nihayet Mısır'da 1945 yılında Nag Hammadi bölgesinde bulunan Koptça el yazmaları arasında bu İncil'e rastlandı.

Halen Kahire Kopt müzesinde korunan II numaralı Nag Hammadi Papirus mecmuası içinde (Coptic Museum, Department of Manuscripts, inv. 10544) bulunmaktadır. Uzmanların kanaatine göre M.S. 70 yıllarında tamamlanmış olmalıdır. Elimizdeki metin 4. yy'ın ilk yarısından kalmadır. Yunanca yazılmış bir metinden Kıpti diline tercüme edilmiş olabileceği tahmin edilmektedir. Yunanca telifi ile tercümesi arasında ne kadar zaman geçmiş olabileceği sorusuna verilen cevaplar da tahminlerden ileri gitmemektedir. Ancak bu İncil'de gnostik mezhep kurucusu Valentinus'un görüşlerine paralel bazı düşünce unsurlarının bulunmasından hareketle, onun yaklaşık 2. yüzyıl sonları veya 3. yüzyıl başlarında kaleme alınmış olabileceği de tahminler arasındadır. Bu tahminleri daha öncelere götüren bilim adamları da vardır. Metinde bazı Süryanca kelimeler bulunması ve doğu ayinleriyle ilgisinden dolayı söz konusu metnin Suriye bölgesinde ortaya çıkmış olabileceği de hatıra gelmektedir.

Tercümesini sunduğumuz metnin aslı Kıpti dilindedir. Pek çok kısımları, kelimeleri ve harfleri tahrif olmuştur. Okunamayan, silinen, kaybolan kelime ve harflerin boşlukları Batı Kiliselerine mensup Hristiyan araştırmacılar tarafından doldurulmaya, yorumlanmaya çalışılmıştır. Tercümemizde iki metinden faydalandık. Biri Wilhelm Schneemelcher'in "Neutestamentliche Apokryphen" I. Cilt 5. Baskı sayfa 155-173 de bulunmaktadır; Hans-Martin Schenke tarafından Almanca'ya çevrilmiştir. Diğer genel editörlüğünü James M. Robinson'un yaptığı "The Nag Hammadi Library in English", Second edition, 1984, Leiden; Newyork,

Kopenhavn, Köln 1988, sayfa 141-160 da bulunmaktadır; Wesley W. Isenberg tarafından İngilizce'ye çevrilmiştir.

Metin içinde okunamayan yazı bozuklukları ve açıklanmaya muhtaç kısımlar [] köşeli parantez işaretleri içinde, cümle ve kelime eksiklikleri (...) parantez işaretleri içinde gösterilmiştir. Metin daha önce Ondokuzmayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi 6. sayıda (1992) yayınlanmıştır.

Bazı ayet ve cümlelerde görülen muğlaklık ve anlama güçlükleri metinden kaynaklanmaktadır. Koptca bilmediğimiz ve orijinal metni kontrol imkanından yoksun olduğumuz için Almanca tercümesini esas almakla birlikte, İngilizce tercümeden de büyük ölçüde yararlandık.

FİLİP İNCİLİ

(Metin)

1. Bir İbranî diğer bir İbranî'yi meydana getirir ve böyle kimselere Proselyt (sonradan gelen) denir. Fakat bir proselyt diğer bir proselyt'i meydana getirmez [...]. Bir insanı bir başkası meydana getirir, onlar da kendileri gibi başkalarını meydana getirirler; bu onlara yeterli olur.

2. Bir köle sadece hür olmak için çalışır, ama efendisine servet kazandırmak ümidi ile çalışmaz. Oğula oğul olması yeterli olmaz, babasının bırakacağı miras hakkını da düşünür.

3. Ölmüşlere mirasçı olanların kendileri de ölümlüdürler ve ölümü miras bırakırlar. Canlılara mirasçı olanlar canlıdırlar ve hem canlılara hem ölümlere mirasçı olurlar. Ölümlerin kendileri ise, hiç bir şeye mirasçı değildirler. Nasıl olur da bir ölü mirasçı olabilir? Eğer bir ölü canlıya mirasçı olursa, o ölmez; daha çok hayata dönecektir.

4. Putperest kişi ölmez. O zaten yaşamadı ki, ölsün! Kim hakikate inandı ise, hayat bulur. Ve böyle biri ölüm tehlikesini aşar. Çünkü o, Mesih'in gelişinden beri yaşamaktadır.

5. Alem yaratılır. Şehirler süslenir. Ölen kimse, alınıp götürülür.

6. Biz İbranîler iken, öksüzdük ve (yalnız) annemiz vardı. Hıristiyan olunca, her ikisine de hem babaya ve hem anneye sahip olduk.

7. Kışın ekenler, yazın biçerler. Kış, bu dünyadadır. Yaz, diğer bir alemdedir. Dünyada ekelim ki, yazın biçelim! Kışın mahrum kalmamak için, bize yakışanı yapalım. Kışı takip eden, yazdır. Ama eğer biri kışın hasat ediyorsa, o (gerçekten) hasat etmez, (sadece tarlanın otlarını) yoluyordur.

8. Çünkü öyle bir (kimse) mahsul getirirse, şöhet içindir. Sadece (günlük) getirmemekle kalmaz, Cumartesi günü de [...] getiremez.

9. Mesih birazını serbest bırakmak, birazını kurtarmak; (başka) birazını da hidayete kavuşturmak için geldi. Yabancıları fidye ile kurtardı ve kendi mülkiyetine aldı. Ve planına göre, daha önce söz verdiği gruplarını düzenledi.

Sadece görünmekle kalmadı. Hayatını gönüllü olarak verdi, dünyanın var olduğu zamandan beri ona ruhunu verdi. Sonra istediği zaman gelince de, onları tekrar geri almaya geldi. Çünkü onlar ödünç verilmişti; eşkıyalar arasına düşmüşlerdi ve esir alınmışlardı. Ama onları kurtardı. Dünyadaki iyiler gibi, kötülerini de hidayete ulaştırdı.

10. Işık ve karanlık, hayat ve ölüm, sağcılar ve solcular birbirlerinin kardeşleridir. Onları birbirinden ayırmak mümkün değildir. Bundan dolayı ne iyiler iyi, ne kötüler kötü, ne hayat bir hayat, ne ölüm bir ölümdür. Bundan dolayı herkes ilk menşesinde eriyip çözülecektir. Fakat dünyanın üzerine yükselenler çözülmeyecekler ve ebedî olacaklardır.

11. Bu dünyanın (şeylerine) verilen isimler, büyük bir yanılgıya sebep olurlar. Çünkü onlar (insanın) düşüncelerini sabit olandan sabit olmayana çevirirler. “Tanrı” (adını) işiten kimse sabit olanı değil, sabit olmayanı anlar. Aynı şekilde “Baba”, “Oğul”,

“Kutsal Ruh”, “Hayat”, “Işık”, “Haşır”, “Kilise” (ve) diğerlerini aynı tutar. Halk doğruyu anlamaz, doğruyu anlamaya gelmedikçe, yanlış kavrar. (İşitilen isimler) bu dünyaya aittir. (...Kimse aldanmasın). Ebedî alemde olsalardı, bu dünyada isim olarak hiç bir vakit kullanılmazlardı, bu şeylerin yanına konulmazlardı. Onlar ebedî alemde son bulacaklardır.

12 a. Her şeyin üstünde olan Babanın oğula verdiği her şeyin üstünde olan ismi, dünyada kimse söylemiyor. Çünkü oğul, babanın ismine bürünmeseydi; oğul baba olmazdı. Bu isme sahip olanlar onu kesinlikle bilirler, fakat onun hakkında konuşmazlar. Ona sahip olmayanlar onu bilmezler, tanımazlar.

12 b. Fakat bizim için, hakikat isimleri dünyada ortaya çıkıyor, çünkü bu isimler olmadan onları tanımak mümkün değildir. Hakikat birdir ve o çokluk içinde tektir. Onu sevmemiz için bize öğretilir.

13. Archontlar* insanları saptırmak istediler, çünkü onların gerçek iyilerle bir akrabalıklarının olduğunu gördüler. İsimlerle onları yanıltmak için ve onları iyi olmayana bağlamak için, iyi olmayanların yanına koydular ve sonra da sanki onlara bir lütufta bulunuyorlarmış, “iyi olmayandan” uzaklaştırıyorlarmış ve “iyiye” yerleştirebiliyorlarmış gibi iyilerin ismini kullandılar. Çünkü onlar hürleri almak ve ebediyete kadar köle yapmak istiyorlar.

14. İnsanların kurtuluşunu istemeyen güçler vardır, çünkü onun varlığının sürekli olmasını, (kurtuluşunu) istemezler. Çünkü insan (kurtulursa, onlara daha fazla) kurban sunulmaz. Ve güçlere hayvanlar kurban edilerek sunulur. Canlı olarak sunulur; ama sunulurken ölürlür. (Buna karşı) insan, Tanrıya ölü olarak sunulur ve o (bu ilişkiyle) hayat bulur.

15. Mesih gelmezden önce, dünyada (kemâlat) ekmeği yoktu; Âdem’in bulunduğu cennette hayvanlara besin için pek çok ağaç-

* Archont: Gnostik inanç sisteminde Tanrı ile dünya arasında faaliyette bulunduğu tasavvur edilen ruhsal güçlere verilen isimdir. “Semavî hükümdarlar” anlamına gelir.

lar olduğu gibi insanlara besin için, hiç bir hububat tanesi de yoktu. İnsan(lar) hayvanlar gibi beslenirdi. Fakat kâmil insan Mesih gelince, insanların (kemâlat) yiyecekleriyle beslenmeleri için, gökten (komünyon) ekmeğini getirdi.

16. Archontlar ne yaptılarsa, kendi kuvvetleriyle ve kendi istekleriyle yaptıklarını zannettiler. Fakat Kutsal Ruh onlara istediği gibi gizlice tesir etti.

Başlangıçtan beri var olan hakikat her yere ekilir. Ve pek çokları nasıl ekildiğini görür, ama çok azı nasıl hasat edildiğini görür.

17 . Bazıları dediler: “Meryem Kutsal Ruhtan hamile kaldı. Onlar yanılgıda! Ne söylediklerini bilmiyorlar! Ne zaman bir kadın başka bir kadından hamile kalmıştır?”

Meryem, hiç bir kuvvetin kirletmediği bakiredir. Bu (isnatlar) İbranîlere, yani Havarilere ve Havarilere tabi olanlara bu büyük bir lanettir. Bu bakireyi hiç bir güç kirletmedi, [...] güçler kendi (kendilerini) kirlettiler.

Ve Muallim dememiş miydi ki, “... benim gökteki Babam”, eğer başka bir babası olsaydı, o sadece (babam) derdi.

18. Muallim (Efendi) şakirtlerine dedi: “Her evden (bir şeyler) alınız ve onları babanın evine getiriniz! Fakat Babanın evinden çalmayınız ve hiç bir şeyi dışarı götürmeyiniz!”

19. “İsa” gizli bir isimdir. “Mesih” açık bir isimdir. Bundan dolayı “İsa” kelimesi hiç bir dilde yoktur, (her dilde) söylendiği gibi (onun) ismi “İsa”dır. Mesih’e uygun kelime, Süryanca’da “messias”, Yunanca’da “Kristus”dur. Hemen hemen diğer bütün (milletler) de, kendi dillerine uygun olarak onlardan birini almışlardır. “Nasıralı” ismi açıkça o gizlilikteki (ismi)dir.

20. Mesih’in kendinde insan ve melek olarak, gizlilik ve Baba olarak her şey vardır.

* İbranca “naşar” (örtmek) kökündendir.

21. Rabbin önce öldüğünü ve (sonra da) ölümden dirildiğini iddia edenler, yanılıyorlar. Çünkü o önce ölümden dirildi ve (sonra) öldü. Eğer biri önce ölümden dirilmezse, sonra ölmez. Eğer Tanrı'nın yaşaması gerçekse, diğeri ölür, o [...] *

22. Hiç kimse büyük ve değerli bir şeyi, büyük bir nesnede gizlemez. Fakat birileri çoğu zaman, sayısız binleri bir akçe değerindeki bir şey içine atar ve gizler. Bu Ruha benzer, o değerli bir şey (olduğu halde) hakir bir bedende bulunur.

23a. Bazıları çıplak haşr olmaktan korkuyorlar. Bunun için ette (vücutta) haşr olmak istiyorlar. Ve bilmiyorlar ki, eti taşıyanlar da çıplaktır. Onu (bedeni) bırakma yeteneğinde olanlar, doğrusu çıplak olmayanlardır.

23b. Et (ve kan) Tanrı'nın hükümranlılığına mirasçı (olamaz). Miras olmayan (et) hangisidir? Kendi üzerimizde taşıdığımız et! Fakat miras olabilen hangisidir? O İsa'nın (eti) ve kanıdır! Bundan dolayı dedi: Kim benim etimi yemez ve kanımı içmezse, onda hayat yoktur. Bu nasıl (bir et)tir? Onun eti kelam ve onun kanı Kutsal Ruhtur! Bunu kabul eden kimsenin yiyeceği ve içeceği ve giyeceği vardır.

23c. Ben (beden) haşr olmaz diyen diğerlerine tan ediyorum. Buna göre her ikisi de haksızlar. Sen bedenın haşr olmayacağını iddia ediyorsun. Sana (muallim olarak) saygı gösteriyoruz, söyle bakalım ne haşr olabilir? Diyorsun ki, ruh bedendedir ve bu bedendeki ışıktır. Bu senin dediğın de, bedendeki bir şeydir. Demeyip de söylemek istediğın beden dışında bulunan şeydir. Çünkü her şeyin içinde bulunduğı bu bedenın de ölümden dirilmesi zaruridir.

24. Bu dünyada elbise giyenler, elbiseden daha değerlidir. Gök ülkesindeki (cennetteki) elbiseler de, onların giydiklerinden daha değerlidir.

* Yazma nüshada sadece Koptça fiilin baş harfi yazılıdır, diğer harfler silinmiştir.

** Muhtemelen Havari Filip.

25. Her yer su ve ateşle temizlenir; görünenler görünenlerle, görünmeyenler görünmeyenlerle. Bazı şeyler görünenlerle gizlenir. Su içinde su vardır, takdis yağı içinde ateş vardır.

26. İsa bütün suretlere gizlice girdi. Bundan dolayı o kendini olduğu gibi göstermedi, nasıl görünmesi gerekiyorsa, öyle gösterdi. Ama bütün bunları kendi gösterdi: kendini büyüklere daha büyük, küçüklere daha küçük gösterdi. O kendini meleklerle melek ve insanlara insan gösterdi. Bundan dolayı Logosunu herkesten gizledi. Birkaçı, onu gerçekten gördüler, düşündüler, o esnada da görebildiklerini düşündüler. Fakat o, dağda müritlerine ihtişam içinde görüldüğünde küçük değildi. Ama o, onun büyüklüğünü görebilmeleri için, müritlerini büyük yaptıktan sonra, büyük oldu.

O gün o şükür ederken dedi** “Ey Kamil Aydınlatıcıyı Kut-sal Ruhla birleştiren sen, melekleri de bizim suretlerimizde birleşt-tir!”

27. Kuzuyu hakir görme! Çünkü o olmadan kralı görmek mümkün değildir. Çıplak olan hiç kimse, kralın huzuruna giremeyecek.

28. Göksel adamın dünyasal adamdan daha çok çocuğu vardır. Âdem’in çocukları ölmelerine rağmen bu kadar çoksa, ölme-yen (ve) devamlı çoğalan kamil insanların çocukları, ne kadar daha çoktur!

29. Baba bir çocuğu meydana getirir. Fakat çocuğun çocuk yapma yeteneği yoktur. Çünkü kendisi meydana getirilenin, henüz meydana getirme yeteneği yoktur. Daha çok çocuğun kız ve erkek kardeşleri olur.

30. Dünyada meydana gelenlerin hepsi, tabiaten meydana gelirler. Ve burada meydana gelenler, burada beslenirler. İnsan, gı-dasını vaad edilen yukarıdaki yere gitmekten alır. O ağızdan (çı-kan vaad)tir. (Ve eğer) Logos oradan çıktıysa, o da ağızdan besle-necek ve kemâlat bulacaktır.

31. Çünkü olgunlar bir öpücük ile hamile kalırlar ve doğururlar. Biz de bundan dolayı öpüşürüz. Aramızda bulunan rahmetten hamile kalırız.

32. Üç (kadının) Efendimiz ile sürekli ilişkisi vardı: Annesi Meryem, kız kardeşi ve arkadaşı Magdalena; yani kız kardeşi, annesi ve arkadaşına, hepsine Meryem (Maria) denir.

33. “Baba” ve “Oğul” sadece isimlerdir. “Kutsal Ruh” çift bir isimdir. Çünkü onlar (Baba ve Oğul) her yerededir. Onlar yukardadır, onlar aşağıdadır; onlar gizliliktedir, onlar görünürdedir. Kutsal Ruh bir yandan görünürdedir. O (burada) aşağıda; (diğer tarafta) gizlilikte; (veya orada) yukardadır.

34. Kutsallara kötü güçler tarafından (da) hizmet edilir. Çünkü onlar Kutsal Ruh vasıtasıyla kör edilmişlerdir, kutsalların yararına çalışırken (sadece) bir insana hizmet ettiklerini düşünürler. Bundan dolayı (denir ki): Günün birinde bir genç, Muallimden (İsa’dan) dünyevî bir şey rica eder ve ona denir ki: “(Bunun için) annene rica et ve o sana bize yabancı olan şeyden verecektir”.

35. Havariler gençlere dediler: “Bütün kurbanlarınız tuza ulaşsın! (Sofia)’ı “tuz” olarak isimlendirdiler. Onsuz hiç bir kurban makbul olmaz.

36. Fakat sofia verimsiz ve çocuksuzdur. Bundan dolayı ona “tuz heykeli” denir.* Onlar nerede [...] kendi şekillerine göre [...] olurlarsa, Kutsal Ruh oradadır [...] Ve (bundan dolayı) çocukları ço(k)tur.

37. Babanın mülkü oğula aittir. Ve oğul küçük olduğu sürece, onun ki ona emanet edilmez. Erkek olunca, babası ona mülkünün hepsini verir.

38. Kaybolan sizler! Ruhun getirdiği şeyler, ruhla birlikte tekrar kaybolur. Bundan dolayı (denir ki): Bir ve aynı nefesle ateş, hem yanar ve hem söner.

* Hz. Lut’un tuz heykeline dönüşen karısına işaret olabilir.

39. Echamoth bir şeydir ve Echmoth başka bir şeydir. Bu arada Echamoth sadece hikmettir. Echmoth ise, ölüm hikmetidir [...], yani ölümü bilene, “küçük hikmet” denir.

40. Sığır, eşek ve bu türdeki (pek çok) diğerleri gibi, insana itaat eden ehli hayvanlar vardır. (Ve) ehli olmayan ve çölde yalnız yaşayan, başka (hayvanlar da) vardır. İnsan tarlayı ehli hayvanlarla sürer. Ve bununla kendini ve hayvanlarını besler, ister ehli olsunlar, ister ehli olmasınlar. Kâmil insanlarda da durum böyledir. Ehil güçlerle çift sürerler, her şeyin ortaya çıkmasına itina ederler. Yani bundan dolayı her yerde ister iyi, ister kötü, ister sağda ve ister solda olsun baki kalır. Kutsal Ruh, itaatkar veya isyankar, ehli veya vahşi herkesi gözetler ve bütün güçlere hakim olur. Sonunda onları ağıla kapatmak için, isteseler de kaçamamışlar diye, orada kalır.

41. Yaratılan (Âdem güzeldir), oğullarını ise, asil yaratılıştan bulamazsın, Onlar yaratılmayıp tevlit oldu, zürriyetlerinin de asaletli olmasını istersin. Ama şimdi yaratıldı ve asil tohumlar bıraktı. Bu ne asalettir!

42. Önce zina, sonra da katil (Kabil ile) ortaya çıktı. Ve o zınadan doğdu. Çünkü o yılanın oğluydu. Bundan dolayı o, babası gibi insan katili oldu. Ve kardeşini (Habili) öldürdü. Birbirine denk olmayanlar arasındaki her birleşme, zinadır.

43. Tanrı bir boyacıdır. İyi denen “asîl” boyalar, (sadece) boyadıkları (maddelerle) “ölürler”; Tanrı’nın boyadıkları da öyledir. Onların renkleri ölümsüz olduğu için, ancak onun ilacıyla da ölümsüz olacaklardır. Ama onun suda vaftiz ettiklerini, Tanrı (da) vaftiz eder.

44. Bir kimsenin mevcut eşyalardan bir şeyi onun gibi olmadan görmesi mümkün değildir. Bu mesele Dünyaya gelen insanın, kendisi güneş olmadığı halde güneşi görmesi ve kendisi gök, yer ve diğer bütün şeyler olmadığı halde onları görmesi gibi değildir. O hakikat safhasındadır. Ama sen o yerden biraz gördün, ondan oldun. Ruhu gördün ve ruh oldun. Mesih’i gördün ve Mesih oldun. Babayı gördün ve baba olacaksın. Böyle de (burada) sen her şeyi

görüyorsun fakat kendini göremiyorsun. Fakat (orada) kendini göreceksin; ne görürsen o olacak(sın).

45. İnanç alır, kabul eder, sevgi ise verir. İnanç olmadan (kimse alamaz); sevgi olmadan da kimse veremez. Bunun için biz, almak için inanıyoruz; sevgimizi kanıtlamak için de veriyoruz. Bir kimse sevgi olmadan verirse, verdiği şeylerden hiç bir fayda bulmaz.

46. Muallimi kabul etmeyen, hâlâ bir İbranî dir.

47. Bizden önce yaşayan Havariler (onu) şöyle adlandırırlar; “Nasıralı Mesih İsa,” yani: “Nasıralı İsa Mesih’in” lakabı “Mesih” dir. İlk ismi İsa’dır. Orta (ismi) Nasıralı’dır. Mesih’in iki manası vardır: “Mesih” ve “(dengeli) ölçülü”. İbranca “Yeşu” (İsa) “kurtuluş” demektir. Nasıra, “hakikat” demektir. Bunu müteakip Nasıralı “Hakikat (adamı)” manasındadır. “Mesih” ölçülü olandır. “Nasıralı” ve “İsa” (onu) dengelemişlerdir.

48. İnci çamura düşse de değerini kaybetmez. Önce Balsam yağı ile yağlanırsa daha da değerlenir. Ama sahibinin gözünde o daima değerlidir. Aynı şekilde, nerede olurlarsa olsun, Tanrı Çocuklarının (İsa’ya inananların) durumu da aynı haldedir. Babalarının gözünde hâlâ (aynı) değere sahiptir.

49. “Ben bir Yahudiyim” dersen, kimse şüphe etmez. (Eğer), “Ben bir Romalıyım” dersen, kimse şaşırmış olmaz. Eğer dersen: “Ben bir Yunanıyım”; “bir vahşiyim, bir köleyim”, “bir hürüm”, kimse rahatsız olmaz. (Eğer der(sen): “Ben bir Hristiyan’ım”, o zaman (dünya) titrer. Onu öyle kabul edersem, onun adını duymaya (dünya) tahammül edemez.

50. Tanrı bir insan yiyen midir ki; bundan dolayı insanlar ona (kurban) edilir. İnsanlar kurban edilmezden önce, Ona hayvanlar kurban edilirdi. Çünkü kendilerine kurban sunulan ilahlar yoktu.

51. Toprak kaplar gibi, cam kaplar da ateş yardımıyla yapılırlar. Ama cam kaplar kırılırsa, yeniden yapılır, çünkü onlar bir nefesle ortaya konurlar. Ama toprak kaplar kırılırsa, imha edilirler, çünkü onlar nefessiz ortaya konmuşlardır.

52. Değirmen taşıyı çeviren bir eşek, yaya yüz mil yürür. Serbest bırakılınca, kendini hâlâ aynı yerde bulur. Öyle insanlar da var ki, pek çok yolculuk yaparlar, ama hedefe doğru hiç bir ilerleme yapmazlar. Akşam olunca, ne bir şehir, ne de bir köy, ne bir insan yapısı, ne de tabii bir şey görürler. Orada hiç bir (yardımcı) kuvvet; hiç bir melek de yoktur. Bu zavallılar kendilerini boşuna tüketirler.

53. Komünyon İsa'dır. Bunun için Süryanca'da "yayılmış" şey manasına "Farisata" denir. Çünkü İsa çarmıha gerilmek için dünyaya geldi.

54. Muallim (İsa) Levi'nin boyahanesine gitti. (Çeşitli maddelerden) yetmiş iki renk aldı ve onları kazana attı. Onların hepsini (tekrar beyaz) çıkardı. Ve dedi : "İnsanoğlu da böyle boyacı olarak geldi".

55. Kısır denen Sophia, meleklerin annesi ve [...] Kurtarıcının (Soter'in) refakatçisidir.

55. Soter (İsa) onu (Maria Magdalena'yı) bütün şakirtlerinden daha çok sevdi ve onu (çoğu kere) ağzından... öp(tü). (Şakirtler) isteklerini bildirmek için ona gittiler. Dediler: "Niçin onu bizim hepimizden çok seviyorsun?" Soter (İsa) onlara cevap verdi ve dedi [...]: "Niçin sizi onun kadar sevmiyorum?"

56. Eğer bir körle bir gören karanlıkta birlikte iseler, aralarında fark yoktur. Işık geldiğinde, gören ışığı görecektir ve kör karanlıkta kalacaktır.

57. Muallim (İsa) dedi: "Daha önce var olan aziz olur. Çünkü o, olan ve olacak olandır.

58. İnsanın yeteneği\düşüncesi gözle görünmez, o gizlidir. Bundan dolayı o görünürde ve görünmezde kendinden daha güçlü, vücutları daha büyük hayvanların efendisidir. Ve bu onlara hayat verir. Eğer insan onlardan ayrılrsa, birbirlerini öldürürler ve birbirlerini ısıırırlar. Birbirlerini yerler, çünkü yiyecek bulamazlar.

59. Biri suyun içine iner, hiç bir şey almadan yukarı çıkarsa ve derse: "Ben bir Hıristiyan'ım", o zaman o ismi o ödünç almış-

tır. Ama o Kutsal Ruhu alırsa, böylece o ismi hediye olarak almıştır. Kim bir ödünç aldıysa, ödünç ondan geri istenir. Kim hediye alırsa, hediye ondan geri alınmaz. Bu bir sırra vakıf olanın durumu da bizce böyledir.

60. Düğün sırrı büyüktür. Çünkü onun dışında dünya olmaz. Çünkü dünyanın varlığı [...] ve [...] varlığıdır. Büyük gücün (... dostluğunu) düşününüz: O güç sahibidir. [...].

61a. Kötü ruh suretleri arasında erkekler ve dişiler vardır. Erkekler dişi suret içindeki ruhlarla birleşirler; fakat dişiler de, erkek sureti içindeki ruhlarla, itaatsiz (Âdem)le birleşirler ve o erkek bir güç değilse veya dişi bir kuvveti almışsa, yani bunları, damadı ve gelini hiç kimse uzaklaştıramaz,. O şeklen bir gerdek odası olmuştur.

Azgın kadınlar bir adamı yalnız başına oturur görseler, ona gelirler, hoşla gidici sözler söylerler, kandırırlar ve onu kirletirler. Aynı şekilde azgın erkekler de güzel bir kadını yalnız başına oturuyor görseler, onu kandırmaya ve ona tecavüz etmeye çalışırlar, onu kirletmek isterler. Fakat bir adamı ve karısını birlikte oturur görseler, ne kadınlar erkeğe gelebilir, ne de erkekler kadına gelebilir. Böylece suret ve melek birleşirse, hiç bir kimse erkeğe veya kadına gitmeğe cesaret edemez.

61b. Kim dünyayı terk ederse ve (artık) daha fazla dünyada tutulamaz, çünkü o dünyada idi; açıkça [...] hırsının ve korkunun üzerindedir. O [...] nin üzerinde efendidir. O kıskançlığın galibidir. [...] gelirse, onu yakalarlar ve boğarlar. O (tek başına) nasıl olur da büyük güçlere karşı gelebilir; onlardan kurtulabilir; nasıl olur da (önlerinde) gizlenebilir?

Çoğu insanlar vardır, “Biz inananlarız” (derler), buna rağmen murdar ruhları veya cinleri (görmezler). Eğer Kutsal Ruha sahip olsalardı, hiç bir murdar ruh onları rahatsız etmezdi.

62. Et (beden)den korkmamalısın, ama onu da sevmemelisin! Sen ondan korkarsan, o sana hakim olur. Onu seversen, o seni yutar ve seni kötürüm eder.

63. Ve o insan, ya bu dünyada veya Haşirde veya orta bir yerde oturur. Aralarında bulunduğumda o uzaktı: Bu dünyada iyi de, kötü de vardır. Onun (dünyanın) iyi şeyleri iyi değildir ve onun kötü şeyleri kötü değildir. Fakat, bu dünyadan sonra hakikatte kötü olan şeyler vardır, yani “orta” olarak adlandırılan şeyler vardır. Bu ölümdür. Bu dünyada bulunduğumuz sürece, bize tekrar dirilmeği kazandırmak için süslenmiştir ki, et’den soyunduğumuzda sükunet (yerinde) bulunalım, başı boş dolaşmayalım.

Hakikaten pek çokları yolda şaşırıyorlar.

Günaha girmeden önce dünyayı terk etmek gerçekten iyidir.

64. Bazıları var ki, ne arzu ederler, ne de güçleri yeter ve diğerleri isteseler de hiç bir kazançları olmaz. Çünkü icraatları yoktur. Arzuları [...] onları günahkar yapar. Fakat istemezlerse, önlemindeki adalet her iki halde de gizlenir. Ve etki icraatlarından değil, icraat yokluğundandır.

65. Havarilerden biri, bir vizyonda bir kaç (kişi) gördü ki, biri ateş evinde (cehennemde) hapsedilmiş, ateşli (zincirlerle) bağlanmış ve alevler içinde [...] yatıyor, (çünkü) onlar (yanlış) inançta idiler. Ve on(lara) söylendi: İsteselerdi (ruhlarını) kurtarabilirlerdi. (Fakat) onlar istemediler. Böylece onlar karanlık yer denen bu ceza yerine geldiler”, çünkü o[...].

66. Su ve ateşten, ruh ve nefis ortaya çıktı. Su, ateş ve ışıktan gerdek oğlu (ortaya çıktı). Ateş takdis, ışık ateş manasınadır. Ben sureti olmayan bu dünyevî ateşi kastetmiyorum, görünümü beyaz, parlak ve güzellik veren diğer (semavî) ateşleri kastediyorum.

67 a. Hakikat dünyaya çıplak olarak gelmedi, buna karşın o semboller ve suretler içinde geldi. (Çünkü) dünya onu başka türlü kavrayamaz.

67 b. Bir tenasüh (yeniden doğum) ve tenasühün sureti vardır. Suret içinde tekrar doğuma hakikaten ihtiyaç vardır.

67 c. Haşir hangi haldedir \ şekildedir? Ve görüntü görüntü içinde tekrar doğmalıdır. Damat ve görüntü bu suret vasıtasıyla hakikat içine girmelidir. Bu restorasyondur.

67 d. Bunlar sadece, Baba, Oğul ve Kutsal Ruh adlarını kazananlar değil, onları bizzat kendileri kazandılar. (Hıristiyan) ismini kendisi kazanmayan kimseden, ismi de geri alınacaktır. İnsan onu ancak Haç kuvvetinin takdis yağındaki Balsam yağı ile alır. Bu (gücü) Havariler, “Sağcı ve Solcu” olarak isimlendirdiler. Yani böyle biri, artık bir Hıristiyan olmaktan çok bir Mesih’tir.

68. Muallim her şeyi gizlilik içinde gerçekleştirdi: Vaftiz, kutsal yağlama, komünyon, kurtuluş ve zifaf odası.

69 a. (Bundan dolayı) o dedi: “Ben aşağıdakileri yukarıdakilerle ve dışarıdakileri içerdikilerle aynı yapmak için, onları o yerde birleştirmek için geldim” (Fakat o bu) yerde sembol(ler ve resimlerle konuştu).

69 b. Bazı kimseler der ki: “(Bir semavî vardır ve ondan). daha da yüksek olan da vardır”, onlar yanırlar. Çünkü görüne uyan\tekabül eden şey, “aşağı” denen semaviye denir ve gizliliğe tekabül eden, onun üstünde bulunur.

69 c. Çünkü haklı olarak söylenebilir: “İç, dış ve dışın dışındaki dış”. Bundan dolayı Rab, bozgunculuğu “en büyük karanlık” olarak isimlendirmiştir; onun dışında hiç bir şey yoktur.

69 d. Dedi: “Babam gizliliktedir, odana git, arkandan kapını kapat ve gizlilikteki, yani her şeyin içindeki Babana dua et”. Ama O her şeyin en içinde, her şeyin en üzerinde ve Onun dışında hiç bir şey olmayandır. Bu Onun tarafından söylenendir.

70. Bazıları Mesih’ten öncesi bir yerden geldiler, çok sürmeden içeri girdiler ve bir daha oradan dışarı çıkmamak için yer tuttular. Sonra Mesih geldi. Daha önce içeri girmişleri dışarı çıkardı; ve dışarı çıkmışları içeri soktu.

71. Havva Âdem’de iken hiç ölüm yoktu. Ondan ayrılınca, ölüm varlığa girdi. Eğer (o) tekrar (onun içine) girerse ve (onu) kendine alırsa, artık ölüm olmayacaktır.

72 a. “Tanrı(m), Tanrım, beni niçin terk ettin?” (İsa) bu (sözü) çarmıhta söyledi. Çünkü o oradan ayrılmıştı.

72 b. (...) o Tanrıdan doğdu.

72 c. (Muallim) ölümden haşır oldu. O olduğu gibi gelmedi, (vücudu tamamen) kâmil idi. Onun eti (vardı). Fakat bu gerçek et idi. Ama bizim etimiz, gerçek et değildir, sadece hakikatin bir suretidir.

73. Gerdek odası hayvanların yeri olamaz. Kölelerin veya kirletilmiş kadınların yeri olamaz; orası (yalnız) hür erkeklerin ve bakire kadınların yeridir.

74. Biz Kutsal Ruh vasıtasıyla tekrar doğacağız. Ama biz Mesih'te her ikisinden doğacağız. Biz ruh ile yağlandık (kutsandık). Biz doğduğumuz zaman birleştik.

75. Işık olmadan hiç kimse kendini suda veya aynada göremez. Buna karşı su veya ayna olmadan ışıkla da kendini göremezsin. Bundan dolayı ışıpta ve suda vafiz gereklidir.

76. Kudüs'te kurban sunulabilen üç bina vardı: Biri batıya doğru açılıyordu (ve) "kutsal" deniyordu. Güneye açılan diğerine "kutsalın kutsalı" deniyordu. Doğuya açılan üçüncüye de "kutsalın kutsalı" deniyordu. Oraya (yalnız) yüksek rahiplerin girmesine izin verilirdi. Vafiz "kutsal" evdir. Kurtuluş, "kutsalın kutsalı"dır. "Kutsalların kutsalı" gerdek odasıdır. Vafiz, sonuçta haşır ve kurtuluşu içerir. Kurtuluş gerdek odasında meydana gelir. Fakat gerdek odası ait olduğumuzdan, daha yüksektir. Onun (dengini) bulamazsın. ... Ruhta ve hakikatte ibadet eden kimseler, onlar Kudüs'te (...) ibadet ederler. Kudüs'te öyle kimseler var ki, onlara "kutsalların kutsalı" denir. Perde yırtıldı [...]. Gerdek odası yukarıdaki gerdek odasının suretinden başka değildir. Bundan dolayı onun perdesi yukarıdan aşağıya yırtılmıştır. Çünkü bu aşağıdakilerden olup ta yukarıya giden bazıları için gereklidir.

77. Kâmil ışığa bürünmüş kimseleri (şer) kuvvetler göremezler ve onları alıkoymak durumunda da değildirler. Ama bu ışık gizlilikte ve birleşmede giyilir.

78. Kadın erkekten ayrılmasaydı, erkekle birlikte ölmezdi. Ondandır ayrılması ölümün başlangıcı oldu. Başlangıçta olan ayrılığı

bertaraf etmek ve ayrılıkta ölenlere hayat vermek ve onları birleştirmek için Mesih geldi.

79. Ama kadın kocası ile gerdek odasında birleşti. Gerdek odasında birleşenler bir daha ayrılmazlar. Havva Âdem'den ayrıldı, çünkü onunla gerdek odasında birleşmemiştir.

80. Âdem'in ruhu bir nefesten ortaya çıktı. Onun yoldaşı ruhtur. Ona verilen ruh, onun annesidir. (Ruhla) birleştikten sonra, (manevî) güçler için çok yüksek sözler söylerdi, manevî güçler onu kışkandılar. Gizemli birlikten ayrıldılar, binaenaleyh kendi (gerdek) odalarını [...].

81 a. İsa Ürdün'de semavî (hükümrânlığın gerçekleştiğini) açıkladı.

81 b. Tüm mahlukattan önce, evveliyatta doğmuş kimse, tekrar doğdu. Bu kimse evvelce (takdis yağıyla yağlanmıştı) ki, tekrar takdis edildi. Kurtarılmış kişi, dönüşünde (başkalarını da) kurtardı.

82 a. Bu sırrı açıklamaya gerçekten lüzum vardır. Her şeyin Babası nüzul etmiş bakire ile birleşmişti. Ve ateşli bir (yıldız) o gün için parladı ve büyük gerdek odasında göründü. Bundan dolayı: O gün onun vücudu ortaya çıktı. Gelin ve damattan meydana gelen biri olarak gerdek odasını terk etti. Aynı şekilde İsa her şeyi bununla düzenledi.

82 b. Ve her bir şakirdin kendi huzuruna girmesi uygundur.

83. Âdem iki bakireden ortaya çıktı: Ruhtan ve bakire dünyadan. Bundan dolayı Mesih bir bakireden doğdu ki, evveliyatta meydana gelen yanlışlığı tekrar düzeltsin.

84. Cennette iki ağaç yetişir. Biri hayvanları taşır; diğeri insanları taşır. Âdem hayvanları taşıyan ağaçtan yedi. Hayvan oldu ve zürriyeti de hayvan (oldu). Bundan dolayı (da) Âdem'in çocukları hayvan (suretinde ilahlara) tapıyorlar. (Âdem'in) Meyvesini yediği ağaç (tanıma, bilme) ağacıdır). İnsan(ları) taşıyan hayat ağacının meyvesini yeseydi [...] insanları tazim ederdi.

85. Nasıl ki, Tanrı insanları yarattı, insanlar da dünyada putları yaratıyor, böylece yarattıklarını tazim ediyorlar. Halbuki putların insanları tazimi daha uygun olurdu.

86. İnsanın işlerinin kendi gücünden ortaya çıktığı gerçektir. Bundan dolayı onlara “güçler” denir. O onların işleridir. Çocuklarıyla ilgili olanlar, sükunetten ortaya çıkmıştır. Bundan dolayı onun gücü işlerinde bulunur; ama sükunet çocuklarında görünür. Ve sen, bunun aslî suretine kadar ulaştığını anlayacaksın. Evet, bu aslî suretteki insandır. O gücü ile işini yapar, sükunetten çocukları meydana gelir.

87. Bu dünyada köleler hürlerle hizmet ederler. Gökte ise, hürler kölelere hizmet ederler: Gerdek çocukları nikah çocuklarına hizmet edecekler.

88. Gerdek çocuklarının isimleri bir (ve aynıdır): Sükûnettir. Birlikte oldukları sürece başka bir suret edinmeye ihtiyaç duymazlar, (çünkü) onlar görme ve kavrama yeteneğindedirler. [...] Varlıklarda [...] pek çokturlar. İhtişam içinde [...] bulunurlar.

89. Onlar [...] su doldurmak ve temizlenmek için suya indiler. [...] sudan çıktılar. Onun adıyla takdis olacaklar. Çünkü dedi: “Bu şekilde biz adaleti yerine getireceğiz”.

90. Önce ölüp ve (daha sonra) haşır olacağını söyleyen kimse-ler yanılıyorlar. Hayatları boyunca, önceden (İsa’nın) haşrini kabul etmedilerse, öldüklerinden (sonra da haşri) kabul etmeyeceklerdir. (Haşır olmayacaklardır).

91. Havari Philippus dedi: Dülger Yusuf bir bahçe yetiştirdi, çünkü çalışmaları için keresteye ihtiyacı vardı. Yetiştirdiği ağaçlardan çarmıh yaptı. Ve yetiştirdiği şeye, kendi neslini astı. Nesli İsa idi, ama yetiştirdiği haç idi.

92. Ama Hayat Ağacı cennetin ortasındadır. Ve kesinlikle o zeytin ağacıdır. Ondan takdis yağını ve haşri elde ederiz.

93. Bu dünya bir leş (ölü) yiyicidir. Ondan yenen her şey, da-ima kendini öldürür. Hakikat, bir hayat yiyicidir. Bundan dolayı hakikatle beslenen hiç bir kimse ölmeyecektir. İsa, o yerden geldi

ve yiyeceğini oradan getirdi. İsteyenlere ölmemeleri için hayat verdi.

94. Allah bir bahçe (cennet) yetiştirdi. İnsan cennette (ikamet etti). Orada [...] Tanrı'nın [...] vardı. Orada [...] bulunan bazı şeyleri [...] istiyorum. Bu cennet bana söylenen yerdedir: İstedğin gibi, "ister ye, ister yeme!" Orası her şeyi yiyeceğim yerdir.

Orada tanıma (idrak) ağacı bulunur. O Âdemi öldürdü. Fakat burada "tanıma ağacı" insanlara hayat verdi. Kanun ağacı. İyi ve kötü (nomos) bilgisini verme gücüne sahipti. O, ne kötüden kurtarır, ne de iyiye yerleştirir, o yalnız ondan yiyenlere ölüm getirir. Çünkü o dedi: "Bunu yiyin, şunu yemeyin", o ölümün başlangıcı oldu.

95. Yağla takdis vaftize galip geldi. Çünkü yağla takdisin temelinde biz "Hristiyanlar" olarak adlandırıldık; Mesih vaftizden dolayı değil, yağla takdisten dolayı adını aldı. Çünkü Baba, oğluyla yağla takdis etti ve Havariler de bizi yağla takdis ettiler. Kim takdis edildiyse her şeye sahiptir. Haşra, Nura, Haça ve Kutsal Ruha sahiptir.

96. Baba ona bunu (Kutsal Ruhu) gerdek odasında verdi ve o (da) (hediyeyi) aldı. Baba oğulda ve oğul Babada idi. Bu semavî saltanattır.

97. Rab çok güzel dedi: Bazıları gök alemine gülerek girdiler ve gülerek çıktılar. Çünkü (bazıları) "O bir Hristiyan" dedi. [...] Ve böylece suya inince, (bu alemdeki), her şeyin üzerine hakim olarak yükseldi. Bundan dolayı küçüklük (gülmek için değildir), bu parçalanmış etleri hakir gördü, gök alemine gülerek girdi. O nasıl (vücudu) hakir gördü, gök alemine gülerek girdi. O nasıl (vücudu) hakir gördü ve onu gülümseme ile aşığladı ise, (O yine) gülerek [...] çıkacaktır.

98. O halde ekmekte ve kadehte ve yağda başka bir (sır) varsa da, o bunlardan (daha) yüksektir.

99. Dünya bir yanlışlıkla meydana geldi. Onu yaratan ebedî ve ölümsüz yaratmak istedi. Ümit ettiği şeye ulaşamadı. Çünkü

dünyada hiç ebedilik olmadı ve dünyayı yaratana da ebedilik verilmedi. Çünkü, çocuklar müstesna, hiç bir şeyde ebedilik yoktur. Ve bir oğul yoksa, hiç bir şey de kalıcı olmaz. Ama alma yeteneği olmayana ne kadar verilebilir?

100. Dua kadehi içinde şarap ve su bulunur. O kanın ve üzerindeki düşüncelerin sembolüdür. Ve o Kutsal Ruh ile doludur ve (muhakkak) o Kâmil İnsanın (İsa'nın) ruhudur. Biz bu (kadehi) içersen, kendimizi Kâmil İnsana uyarlamış oluruz.

101. Hayat suyu bir bedendir. Bizim yaşayan insana dönüşebilmemiz için gereklidir. Bundan dolayı, (kişi soyunmuş) suya iniyorsa tekrar giyinmek için soyunmuştur.

102. Bir at bir atı meydana getirir, bir insan bir insanı ve bir tanrı bir tanrıyı meydana getirir. Aynı şekilde [...] gelin ve damat-tandır. Onlar [...] dan meydana gelir. [...] Hiç bir Yahudi (Yunan-lıdan) [...] olmadı. Ve [...] (Yahudi'den) de Hıristiyan. Başka bir nesil ortaya çıktı ve onlara azizler dendi: "Seçkin manevî nesil", "gerçek insan", "insanoğlu" ve "insanoğlunun tohumu". Bu gerçek nesil dünyada bilinir. Burası gerdek çocuklarının bulunduğu yerdir.

103. Bu dünyadaki birleşme esnasında, erkek ve kadından güç ve zafiyeti temsil edenler meydana gelir. (Diğer) alemdeki birleşmeden de (tamamen) başkaları (meydana) gelir.

104. Ama biz onları aynı isimlerle adlandırıyoruz. Ama başka isimler de var. Onlar, zikredilen bütün isimlerden daha yüksektir. Ve onlar güçlüden daha üstündür. Çünkü nerede kuvvet varsa, orada kuvvete üstün gelen vardır. Bu ne biridir, ne de diğeri. Bu dağınık şeyler değildir, ama onlardan her ikisi bir ve tektir, aynıdır. Çünkü etten bir kalp içinde gelen bir olamaz.

105. Her şeye sahip olan kişi, her şeyi bilmek zorunda değil midir? Onları iyi bilmeyen kişi, sahip oldukları şeyleri de tadamayacaktır. Ama onu tanıyabilen, onu da tadabilecektir.

106. Kâmil insan sadece tutulmamakla kalmaz, görülmez de. Çünkü görülse tutulacaktır. Ancak kâmil ışığı giymek (ve) kâmil

ışık olmak dışında hiç kimse bu hediyeği başka türlü kazanamaz. Kim onu giydiyse [...] içine girecektir. Bu kâmil [...].

107. Dünyayı terk etmeden önce, tamamen [...] olmak zorundayız. Kim bu yerden olmayan şeyleri kabul edip alırsa, [...] ham kişi olacak [...] ortada kalacaktır. Bu kişi(lerin) sonunu ancak İsa bilir.

108. Kutsal kişinin bedeni de dahil, tamamen kutsaldır. Çünkü o (komünyon) ekmeğini aldıysa, o onu kutsal yapacaktır veya (komünyon) kadehini veya orada olan her şeyi kutsayacaktır. O temizlenecektir. Ve nasıl olur da o bedenini kutsamaz, (temizlemez)?

109. Nasıl ki, İsa vaftiz suyunu (ruh ile) doldurdu ise, ölümü de öyle boşalttı. Bundan dolayı biz suya muhakkak inmeliyiz, ama ölüme inmemeliyiz. (Olaylar) bizim dünya ruhuyla boşaltılmamamız için (meydana geldi). O eserse kış gelir. Ruh eserse yaz gelir.

110 a. Kim hakikat anlayışına sahipse, hürdür. Ama hür, günah işleyemez. Çünkü (denir ki): Kim günah işlerse, o günahın kölesidir. Hakikat annedir, ilim babadır. Günaha girmeğe izin verilmeyenler, dünyada “hür” olarak isimlendirilir. Onlara “hür” anlamını veren kelime hakikat “bilgi” dir ki, bazı insanları terbiyesiz yapar. Onlara dünyanın üzerine yükselme gücü verir. Fakat “sevgiyi” yıkar. Gerçekte kim ilimde hür olduysa, sevgisizlik sebebiyle henüz ilim hürriyetini kazanamamıştır. Henüz bir köledir. (Ancak sevgiyle bütünleşen) ilim onlara hür olma yeteneğini verir. Sevgi (hiç bir vakit) bir şeyin kendinin olduğunu söylemez, [...] “Bu senindir” veya “bu benimdir” demez. “Her şey senindir” der.

111. Ruhsal sevgi, şarap ve güzel kokuya benzer. Onu sürünen herkes ondan zevk alır. Sürünenler bulunduğu sürece, onların yakınında bulunanlar da (onun) kokusundan yararlanırlar. Eğer takdis yağıyla yağlananlar onlardan uzak dururlarsa veya uzaklaşırlarsa, takdis edilmeyenler (kendi) kötü kokularına yaklaşmış, kendilerine geri dönmüş olurlar. Samaritanlar yaralı kimseye şarap ve yağ dışında hiç bir şey vermezler. Bu (takdis) yağından başka

bir şey değildir. Ve o yaraları iyileştirir: Çünkü “sevgi günah yığınınını örter” denir.

112. Bir kadın kimi severse, ortaya koyduğu (çocuk) ona benzer. (Sevdiği) kocası ise, kocasına benzer; eğer bir zâni ise, zaniye benzer. Bir kadın kocasıyla mecburiyet ölçüsünde yatıyorsa, onun kalbi zanidedir. Onunla birleşir, doğurduklarının çoğu zaniye benzerler. Ama Tanrı Oğluna (İsa’ya) bağlı sizler, dünyayı değil, Tanrıyı sevmelisiniz ki, ortaya koyduklarınız, dünyaya değil Tanrıya benzesin!

113. İnsan insanla birlikte, at atla, eşek eşekle birlikte olur. Cinsler kendi cinsleriyle birlik olurlar. Aynı şekilde ruhlar ruhlarla birlikte ve logos logosla birlikte, ışık (ışıkla) birlikte olur. (Sen) insan olursan, seni insanlar sever. Eğer sen (ruh) olursan, ruh da seninle bir olur. (Eğer) sen logos olursan, logos da seninle birlik olur. Eğer (sen) ışık olursan, ışık da seninle birlikte olur. Eğer sen yücelerle (bir) olursan, yüceler de seninle olur. Ama sen at veya eşek veya sığır veya köpek veya koyun veya dışındaki hayvanlardan her hangi biri gibi olursan, aşağıdakilerden olursun, seni ne insan, ne ruh, ne logos, ne ışık sevebilir; ne yücelerdeki, ne de içerdeki seninle olurlar. Ve sen onların hiç birinde yer bulamazsın.

114. Kim kendini köleliğe sattıysa, artık hür olamaz. Kim de Rabbinin arzusuna köle ise, Rabbinin lütfuyla hür olur, (kimse onu köle edemez).

115. Dünyanın ziraatı dört unsurla olur: Su, toprak, rüzgar ve ışıkla (mahsul) ambara getirilir. Ve Tanrının ziraatı da aynı şekildeki dört unsurla olur: İman, ümit, sevgi ve bilmedir. Bizim toprağımız imandır: Biz onda kök salarız. Ama su ümidimizdir: Biz onunla besleniriz. Rüzgar sevgidir. Biz onunla yetişiriz, gelişiriz. Fakat ışık tanımadır, bilmedir. Biz onunla olgunlaşırız.

116. Lütuf dört yönlüdür: Dünyevîdir, semavîdir [...]; onda [...]. Bu ne saadet ki, hiç bir ruhu üzmemiştir! Bu, İsa Mesih’tir. Tüm yerlerin önündedir ve hiç kimseye de bir yük yüklemez.

Bundan dolayı (kabul görür). Öyle olmakla mutludur! Çünkü O kâmil insandır.

117. Çünkü bununla ilgili, kelamı bizimle paylaşır, onu meydana getirmek ne kadar zordur. Biz bu büyük işi nasıl yerine getirebiliriz? Nasıl her bir kimseye huzur verilebilir?

118. Her şeyden önce birini üzme kibarlığı yakışmaz. İster büyük, ister küçük, ister imansız, ister imanlı (herkes) iyi (işlerle) huzur bulmalıdır. Hayırlı işler yapan iyidir ve faydalıdır: İyilik eden kimse bununla huzur bulmaz. Çünkü o istediği şeye ulaşmamıştır. Fakat o bununla üzmemelidir, aksi takdirde o kendini sıkıntıya sokar. Buna karşı işleri iyi giden kimse bazen üzüldür. Bu, ne yaptığı (işlerden), ne de kendi kötülüğündendir. Kim (iyi) tabiata sahipse, iyileri sevindirir. Fakat bu arada (yeterince) faydalı olamamak bazılarını üzer.

119. Bir çiftlik sahibi her türlü servetten kazanmıştı: Çocuklar, köleler, sığırlar, köpekler, domuzlar ve buğday, arpa, saman, ot, hintyağı, et ve palamut (vs. gibi zenginlikler). Ama o akıllı idi ve her türlü yiyeceği toplamıştı. Çocuklarının önüne hazır ekmek ve et koydu. Kölelerin önüne hintyağı ve un koydu. Sığırların önüne arpa, saman ve ot koydu. Köpeklerin önüne kemik, (domuzların) önüne palamut ve ekmek artıkları koydu. Aynı şekilde tanrının dostlarıyla ilgilendi. O akılıysa ve dostları anlıyorsa, bedensel farklılıklar onu yanıltmayacak, her birinin ruhsal durumlarına göre ilgilenecek ve her birine uygun şekilde konuşacaktır. Dünyada insan suretinde pek çok hayvan vardır. O bunu bilirse, domuzlara palamut, sığırlara arpa, saman ve ot verir ve köpeklere kemik atar. Ama çocuklarına en mükemmeline, kölelere ise (karınlarını doyuracak kadarını) verir.

120. İnsanoğlu vardır ve insanoğlunun oğlu vardır. İnsanoğluna gelince o Rab'dir ve insanoğlunun oğlu ise, insanoğlu vasıtasıyla yaratılmıştır. İnsanoğlu yaratma yeteneğini Tanrı'dan almıştır. Zürriyet sahibi olma yeteneğine (de) sahiptir.

121. Kim yaratma yeteneği aldıysa, (kendisi de) bir yaratıktır. Kim zürriyet sahibi ise, (kendisi de) bir zürriyettir. Yaratıcının

zürriyete ihtiyacı yoktur. Kim zürriyet sahibi ise, onun yaratılmaya ihtiyacı vardır, denir. Ve “zürriyet” bir mahlûktur. Çünkü ou zürriyet onun çocuğu değil, eseridir. Kim bir eser ortaya koyarsa, görünürde çalışır ve kendisi de görünür. Kim zürriyet sahibi ise, gizlilik de zürriyet sahibi olur ve kendisi de gizlidir, ama o suretle ilgilidir. Yine (denir ki,) Kim yaratırsa, açıkça (eserler) yaratır. Ama kim zürriyet (çocuk) sahibi olursa, gizlilikte (yapar).

122 a. Erkekle kadının birleşecekleri zamanı, kendileri dışında kimse bilemez. Çünkü bir kadın olan dünyanın düğünü de bir sırdır. Eğer kirletme düğünü böyle gizli ise, gerçek bir sırrın kirletilmeyen düğünü daha (çok bir sırdır): O bedensel değildir, temizdir. O şehvetle hiç bir şey yapmaz, istekle (yapar). O karanlığın veya gecenin bir ilişkisi değildir. O gündüzün ve ışığın bir işidir.

122 b. Eğer bir zıfak seyre açıksa, o fahişelik olmuştur. Ve gelin sadece başka bir adamın tohumunu almakla kalmaz, yatak odasını da terk ettiğı, fahişelik yaptığı görülür. O kendini yalnız babasına, annesine ve gerdek odası dostuna ve gerdek odası çocuklarına göstermelidir.

122 c. Bunlara her zaman mahremiyet odasına girme izni verilmiştir: fakat diğerleri, ancak onun sesini işitmekle ve onun takdis yağını (kokusunu) koklamakla yetineceklerdir. Ve onlar, köpek gibi masadan düşen kırıntılarla doyacaklardır.

122 d. Gelinler ve damatlar gerdek odasına aittirler. Öyle birisi olmazsa, hiç kimse damat ve gelini göremeyecektir.

123 a. İbrahim, görmesi gerekeni görünce, önlerindeki eti sünnet etti, bununla bize eti yok etmenin zaruretiğini gösterdi.

123 b. Dünyanın ekseri şeyleri kendi (iç) gizlilikleri kadar uzun süreyle varlık ve hayata sahiptirler. Görünürlerse, ölmüşlerdir. Görünen insanlara örnek olarak benzer: nasıl ki insanın bağırsakları gizli olduğu sürece, insan hayattadır. Bağırsakları görünür ve dışarı çıkarsa, insan ölmüştür. Ağaç da öyledir. Kökleri gizli olduğu sürece, tomurcuklanır ve büyür. Kökleri görünürse ağaç kurur. Dünyadaki bütün şeyler de böyledir. Sadece görünenler

değil, gizliler de. Çünkü kötülüğün kökeni gizli kaldığı sürece onun gücüdür. O bilinirse dağılır. Ve görünürse, ölüme gider. Bundan dolayı denir ki: “Artık ağacın köküne balta dayandı”. Bu onları kesmek için değil, kesilen şeyi tekrar tomurcuklandırmak içindir. Balta kökleri ortaya çıkarıncaya kadar derin kazar. Fakat İsa, her şeyin kökünü kökledi, ama bazılarını kısmen. Bize düşen, her birimizin kötülük kökünü kazması ve onu kökleriyle birlikte kalpten çıkarmasıdır. Onu tanıyıp bilirse, o köklenip atılabilir. Fakat biz onun hakkında bilgi sahibi değilsek, içimizdeki kökü durur ve kalbimizde (yabani) meyveler verir. Bize hakim olur. Ona kölelik etmek zorunda kalırız. İstemediğimiz şeyleri yaptırmak için, bizi esir alır. Onu tanımadığımız için, o güçlüdür. Var olduğu sürece de etkin olur.

123 c. Bilgisizlik (bütün kötülüklerin) anasıdır. Bilgisizlik (cehalet) ölümlle son bulur. (Çünkü) bilgisizlikte yetişenler, ne onlardır, ne de onlar olacaklardır. (Fakat hakikate mensup olanlar), bütün hakikatları görecek, kemalata ulaşacaklardır. Çünkü o hakikatla, bilgisizlikle olduğu gibi ilişki halindedir. Hakikat gizli kaldığı sürece, kendi içinde sakindir, ama aydınlığı çıkınca ve bilinince, cehaletten ve sapıklıktan güçlü olduğu sürece, övülür. O hürriyet bahşeder. Logos (İsa) dedi: “Eğer hakikati bilerseniz, hakikat sizi hür yapar”. Bilgisizlik, köleliğe götürür. Tanımak, bilmek hürriyet anlamına gelir. Eğer hakikati bilirse, hakikat meyvelerini kendi içimizde bulacağız. Biz ona bağlanırsak, o bizi kemalata götürecektir.

124. Biz şimdi mahlukatın görünen şeylerine tutunuyoruz, onlar güçlü ve hürmete layıktırlar, gizli şeyler ise, zayıf ve hakirdirler. Ancak gizli şeyler kuvvetli saygı değerdirler. Ama hakikat sırrı, sadece suretlerin sembollüğünde görünür.

125 a. Fakat gerdek odası gizlidir. O en kutsal yerdir. Tanrı mahlukatı nasıl idare ettiğini perdelemiş, gizlemiştir. Ama perde yırtılır ve içerisi görünürse, bu ev ya kendi haline terk edilir veya muhtemelen yıkılır. Tüm ilahi tabiat buradan uzaklaşacaktır, (fakat) en kutsal yere değil, çünkü o kendini saf ışıkla ve kusursuz

zenginlikle karıştırmaz, ama o haçın kanatları ve kolları altında kalır. Bu gemi Tufan dalgalarının onu yutması tehdidine karşı onun kurtuluşu olacaktır. Bir kimse rahiplik kökenine (zümresine) mensupsa, Yüksek rahiplerle birlikte perdenin içine girebilir. Bundan dolayı perde yukardan açılmaz, ama yukarıdakiler için açılır. Aksi halde (en kutsal yer) sadece yukarıdakilere açılır veya sadece aşağıdakilere görünürdü. Bundan dolayı o yukarıdan aşağıya yırtıldı (ki herkese görünsün). Yukarıdakiler bizim için aşağıdaki evleri açtılar ki, hakikat sırrına girebilelim. Bu hakikatte güç ve saygıya layık olandır. Ama biz oraya küçültücü sembollerle ve zayıf şeylerle gireceğiz. Kâmil ihtişam karşısında onlar, her şeyden önce, küçültücüdürler. İhtişamı aşan ihtişam vardır, (denir ki): Hakikat sırrı ve kemalat bize kendini gösterdi ve kutsallar kutsalı bize kendini vahyetti, gerdek odası bizi kendine davet ediyor.

125 b. Kötülük gizli kaldığı sürece, muhakkak yok edicidir, fakat Kutsal Ruhun tohumları henüz ortadan kaybolmamıştır: (ve böylece) onlar (henüz) kötülüğün köleleridir. Ama o kendini açıklarsa, o zaman kâmil ışık her şeyin üzerine dökülecek ve onda bulunanlar vaftiz (takdis) yağını (kabul edeceklerdir). Sonra köleler hür olacak (ve) esaretten kurtulacaklardır.

126. Semavî Babanın dikmediği her bitki, kökünden sökülecektir. Ayrılmış şeyler birleşecek, (boş olan) dolacaktır. Gerdek odasına girmek isteyen herkes mum ışığını yakacaktır. Çünkü düşünlerdeki gibi [...] gece de yapılır ve ateş gece boyunca yanar ve söner. Fakat bu düşünün sırrı gündüz ve aydınlıkta kemâlât bulur. O gün ve ışığı hiçbir vakit kaybolmaz.

127. Eğer biri gerdek çocuğu olursa, o ışığı kabul edecektir. Eğer biri, burada olduğu sürece onu kabul etmezse, başka bir yerde onu kabul edemeyecektir. Işığı kabul edecek kimse, ne görülebilir ne de sabit tutulabilir. Ve dünyayı dolaşsa da, öyle birini kimse rahatsız etmez. Ve yine: öyle biri dünyayı terk etse de, artık o semboller içindeki hakikati kabul etmiştir. Dünya ebedî süre olur, çünkü ebedî süre onun için olgunlaşmadır. Ve bu bir yoldur: o ona sadece görünür, gecede ve karanlıkta gizlenmez, ancak o olgunlaşmış bir günde ve kutsal bir ışıktaki gizlenir.

TOMAS KİTABI

Aşağıda tercümesini verdiğimiz metin W.Schneemelcher'in Neutestamentliche Apokryphen isimli eserinin 198-204 sahifelerinden çeviridir. Metnin aslı, Kahire Nag Hammadi papirüsleri içinde, Kıpti dilinde bulunmaktadır. El yazmasının 4.yy'ın ilk yarısından günümüze kalmış olabileceği tahmin edilmektedir.

(Metin)

Athlet kâmile yazıyor.

Ben Matta, Kurtarıcının Yudas Tomas'a söylediği gizli sözleri onlar konuşurken rastlayıp duydum ve işittiklerimi kaydedip yazdım.

Kurtarıcı dedi ki; kardeşim Tomas, beni dinle, kalbine yerleştirmeye çalıştığın şeyleri, dünyada bulunduğun sürece ben sana açıklayacağım.

Çünkü söylendiği gibi, sen benim ikizim ve biricik gerçek dostumsun, bundan dolayı kendini hazırla ve kim olduğunu, nasıl olduğunu ve nasıl olmak istediğini bil! Çünkü sen benim kardeşim olarak adlandırılıyorsun, kendi hakkında câhil kalmamalısın. Ve ben senin aydınlanmaya başladığını biliyorum. Çünkü sen, benim hakikat bilgisi olduğumu artık biliyorsun. Benimle gezerken, hâlâ bilgisizdin, bilgiye ulaştın; daha sonra sana 'kendini bilen adam' denilecek. Çünkü kendini tanımayan kişi, hiçbir şeyi tanımaz. Ama kim kendini tanırsa, kâinatın derinliklerini de tanıyabilir. Bundan dolayı kardeşim Tomas, sen insanlardan gizli olanlara bak, yani onların dikkat etmedikleri şeylere ve olaylara dikkat et!

Ama Tomas, Efendiye dedi: Bundan dolayı, senin göklere gitmeden önce, soracaklarıma cevap vermeni, rica ediyorum. Ve senden gizlilikler hakkındaki gerçekleri dinlersem, bu konuda konuşabilirim. Ve insanların huzurunda hakikati anlatmanın güç olduğunun şuurundayım.

Kurtarıcı cevap verdi ve dedi: Sizlerin göremediği, önünüzdeki gizlilikleri göremezken, onları nasıl işiteceksiniz? Dünyada görünen hakikat işleri size zor gelirken, Ulu Yüceliğin işlerini ve yerine getirilmesini göremezken, nasıl yapacaksınız? Siz nasıl (kendinize hakikat) uygulayıcıları denilmesini istersiniz? Bundan dolayı; Siz acemilersiniz! Ve : Siz henüz kemâlât ölçüsüne ulaşmadınız.

Ama Tomas cevap verdi ve Kurtarıcıya dedi: Bize, söylediğin görünmeyen gizli şeylerden anlat!

Kurtarıcı dedi: Her bir beden hayvanlardaki gibi aynı şekilde, akıl dışı meydana gelir; (yani) bir yaratık diğer bir yaratığa göre yapılmaya çalışılır. Bununla birlikte ama yukarı varlıklar, görünürler gibi aynı şekilde olmazlar, onlar kendi kökleriyle yaşarlar. Ve kendi meyveleri, kendi beslendikleridir. Ama bu görünen bedenler kendileri gibi (değişen) yaratıkları yerler. Ama değişen şeyler, fanidirler ve kaybolacaklar ve daha fazla hayat ümitleri yoktur. Çünkü bu vücut hayvanîdir. Şimdi nasıl ki hayvanların vücutları yok oluyorsa, bu vücutlar da (mevcut yapı da) öyle yok olacaktır. Çünkü o hayvandaki gibi cinsel birliktelikten ortaya çıkmıyor mu? Eğer bu böyle meydana geliyorsa, hayvanlardan daha iyi nasıl olabilir? O halde bundan dolayı: Sizler olgun (sayılmazsınız)! Siz olgunluğa ulaşınca kadar daha ne kadar devam edecek?

Ama Tomas cevap verdi: Bundan dolayı sana söylüyorum Ey Efendim: Görmediği şey hakkında konuşanın durumu, geceleyin hedefi vurmaya çalışan okçuların oklarını hedefe tesadüf ettirmeye çalışması gibidir. Onlar, ne (yaptıklarını bilmeyen) kimseler gibi, oklarını sadece karanlığa fırlatırlar. Ama vurmak istedikleri hedefleri, hiç görmedikleri (yer)dir. Ama ışık gelirse ve karanlığı örterse, her birinin başarısı görülür. Ama sen Ey Efendim bizi aydınlatan ışık kaynağısın!

İsa dedi: Yalnız ışık gücü ışık verir.

Tomas bu sözü anladı ve dedi: Efendim! Görünen ışık buradadır, ancak insanların isteğine göre aydınlatıyor; niçin o sadece doğmuyor da tekrar batıyor?"

Hidayetçi dedi: Aziz Tomas! Evet yalnız sizin için bu ışık görünüyor, fakat sizin bu yerde kalmanız için değil; sizin ondan göç etmeniz için de. Tüm seçkinler hayvanî varlıklarını terk ederse, bu ışık yukarıya, ülkesine geri dönecektir. Ve ülkesi onu tekrar kabul edecektir, çünkü o iyi bir hizmetçidir.

Daha sonra kurtarıcı devam etti ve dedi: Yumurta, sen ışığın bulmaya çalıştığı sevgisin! Ey sen acı ateş! Sen insanların bedenlerine birer kıvılcım atıyorsun ve onların içlerini (iliklerini) gece-gündüz yakıyorsun. İnsanların organlarını yiyorsun. Bırak onların kalpleri sarhoş olsun ve ruhları şaşkınlık içine düşsün. Sen gücünü gece ve gündüz erkek ve kadınlara uyguluyorsun. Onlardaki gizli heyecanı harekete geçiriyor ve açığa çıkarıyorsun! Çünkü erkek tahrik olunca kendine kadınları, kadınlar da erkekleri çekiyorlar. Bundan dolayı denir ki: Gerçek delilin yanında hakikati soran kişi, uçmak için kanat arar, hırslıdan uçmak zorunda kalırsa da, insan ruhları onu yakar. Ve görünen ruhun önünde uçmak isteyen kişi, kendine kanat hazırlar.

Tomas cevap verdi ve dedi: Ey Efendim! Bütün bunları (bir öğretmene) sorar gibi sana soruyorum, (çünkü) söylediğim gibi, senin bize faydalı olduğunu biliyorum.

Kurtarıcı tekrar cevap verdi ve dedi: Bundan dolayı sizinle konuşmak zorundayız. Çünkü bu kamiller için öğretilerdir. Kemalâta ulaşmak istiyorsanız, kendinizi bu sözlere göre uyarlamalısınız. (Kendinizi) ona yönlendirmelisiniz, (aksi halde) adınız cahil olur. Bir akıllının bir deli ile birlikte yaşaması mümkün değildir. Çünkü akıllı hikmetle doludur. Deli için ise, iyi ve kötü aynıdır. Çünkü hikmet sahibi hakikatle beslenir ve dere kenarında yetişen bir ağaç gibi olur.

Kanatları olup, görünenleri yakalamaya çalışan kimseler, hakikatten uzaktırlar. Yöneldikleri ateştir, onlara hakikatin sahtesini

verir ve onlara geçici güzellikler verir. Onları karanlık bir zevk kuşatır, kokuşmuş zevklere yönlendirir. Ve doyumsuz şehvetle onları kör eder. Ve onların ruhlarını yakar ve o kalplerine çıkmaları mümkün olmayan çakılı birer kazık gibi ve (atın) ağzındaki bir gem gibi, onları kendi arzusuna göre idare eder. Evet, o onları kendi zincirleriyle bağlar ve bütün organlar, görünen, geçici, değişken hırsların acı kelepçeleri ile bağlıdır. İsteklere uygun olarak onları yukarıdan aşağıya çekerler. Sonunda pisliğe bulanmış tüm hayvanlar gibi, öldürülürler.

Tomas cevap verdi ve dedi: O apaçıktır. Ve denir ki: [...] onlar ruhu [...] bilmezler.

(Kurtarıcı) cevap verdi ve dedi: Hakikati arayan hikmetli kişiye ne mutlu. (Çünkü) o onu bulduğunda, sürekli dinginliğe kavuşur ve onu şaşkınlığa sevk edecek şeylerden korkmaz.

Tomas cevap verdi ve dedi: (O halde) o bizim için yararlıdır. Sahip olduklarımızla mı dinginliğe ulaşmalıyız Ey Efendi(m)?

Kurtarıcı dedi: Evet, yakışan odur. Ve o sizin için iyidir, çünkü insanlardan ortaya çıkan, kendini kurtaracak. Çünkü (denir ki): Beden kabımız dağılacak. Ama o dağıldığında, yine görünen dünyanın olacak. Yani görünen dünyaya ait olacak. Ve görünen ateş onlara acıları hazırlayacak. İnançlarına bağlı olarak, önceden sahip oldukları görünen dünyaya tekrar gelecekler. Ama (gerçeği) görebilenler ise, sanal dünyada (olmayacak). İlk sevgi olmaksızın yok olacaklar. [...] bu hayatın sorunlarında ve ateşin alevlerinde kısa bir süre görüntü kayboluncaya kadar kalacaklar. Sonra kötü suretlenmiş hayaletler ortaya çıkacak ve mezarlara girerek, ruhları yok etmek, onlara acı vermek için sürekli cesette kalacaklar.

Ama Tomas cevap verdi ve dedi: Bu (insanlara) karşı biz ne diyebiliriz? Kör insanlara ne diyebiliriz? Nasıl bir öğretiyi sefil ölümlülere ulaştırmalıyız? Çünkü onlar şöyle diyorlar: Biz lanetliye değil, iyiye ulaşmak istiyoruz. Başka yeni şeyler de söylüyorlar. Biz bedende doğmasaydık, hiçbir günahı da bilmezdik (diyorlar).

Kurtarıcı dedi: Gerçekten, onlara kalırsa, onları insan saymayın, onlara daha çok hayvan gözüyle bakın! Çünkü birbirlerini hayvanlar gibi yiyorlar, öyle insanlar da (hayvanlar) gibi birbirlerini yiyorlar. Ama onlar kraliyet hükümranlılığına gülünç durumda giderler. Çünkü onlar ateşe yönlendirilmelerine sevinirler ve ölümün kölesidirler, kirli işler peşinde koşarlar ve babalarının şehvetini gerçekleştirirler, onlar aşağılara fırlatılırlar ve ihtiyaca göre, kötü tabiatlarının acılığında terbiye edilirler. Çünkü: Bilmedikleri tepe üstü düşüşe kırbaçla alıştırılırlar.

Ve onlar seni organlarının dayanıklılıklarından kopartmazlar, (seni) zayıf bırakırlar! Ve onlar delidir, yangından sevinir, çılgınlık ve deliliği (severler). Çılgınlığı tanımadan, bilmeden kendilerini duyuşsal karmaşaya atarlar, bununla kendilerinin zeki olduğuna (inanırlar). Bedenlerinin sevgisiyle [...] gayeleri kendiline yöneliktir, düşüncelerini kendi elleriyle oyalarlar. Ama o (gerçekte) onları yiyip bitirecek ateştir.

Ama Tomas cevap verdi ve dedi: Efendi(m)! Oradan atılınca ne olacak? Evet, onlara çok üzülüyorum. Ona karşı koyacak pek çokları var.

Kurtarıcı cevap verdi ve dedi: Senin için berrak olan nedir?

Tomas denen Yudas konuştu: Bize gelip konuşan sensin Efendi(m), ama ben sana aidim, seninleyim.

Hidayetçi cevap verdi: Sana söyleyeceklerimi dinle ve hakikate inan! Eken ve biçen kişi kendi ateşiyle kurtulacak -ateşte ve suda- ve karanlık mezarlarda kendini gizleyecek. Ve uzun zaman sonra kötü ağacın meyveleri açığa çıkacak, insan ve hayvan ağızlarıyla, yağmurla, rüzgarla, hava ile, yukarıları aydınlatan yıldızlarla onlar cezalandırılacaklar, öldürülecekler.

Tomas ona cevap verdi: Sen bizi gerçekten inandırdın ey Efendi(m)! Bize her şeyin öyle olduğunu ve sınırsız sözünü kalben gösterdin. Ancak bize söylediğin sözler, dünya için biraz gülünç ve anlamayanlar için, burun kıvrıcıdır. Dünyada değerli olmayan bizler için nasıl tebliğde bulunabiliriz?

Kurtarıcı cevap verdi ve dedi: Gerçekten size söylüyorum: Kim sizin konuşmanızı dinler ve sizden yüz evirirse veya burun kıvrırrsa veya aynı şekilde dudaklarını bükerse, size diyorum ki, yukarıdaki her şeyin hükümrânını atmış olur ve yukardan aşağılara atılır ve dar ve karanlık bir odaya hapsedilir. Cehennemin (Tartaros) derinliğinde ve çevrenin baskın acılığında dönemez ve hareket edemez. Kim kendini ona verilen şeylere bırakırsa, [...] ona sürtüşmeler hoş görünmez. O hükmünü alır. Sizi takip edense, Tartaros'un (cehennemin) meleğine teslim edilir, onu ateşin alevleri takip eder, ateşli kırbaçlar kılıcımlar saçarak yüzüne konuşur ve onu takip ederler. O batıya kaçarsa, ateşi bulur. Güneye dönerse, orada (yine ateşi) bulur. Kuzeye dönerse, kükreyen ateşin dehşeti onu karşılar. Kaçıp, kurtulmak için doğuya da yol bulamaz. Çünkü beclende olduğu vakit onu bulmamıştı ki, hesap günü bulabilsin!

Sonra kurtarıcı yürüdü ve dedi: Size yazıklar olsun ümitsiz tanrısızlar!

Ümidini bedenine bağlayan sizlere yazıklar olsun ve hapishane yıkılacak, daha ne kadar süre uyuyacaksınız? Ve geçici olmayan, düşündüğünüz gibi, onlar yok olmayacaklar! Ümidiniz dünyaya yerleşirse ve bu tanrısız hayatınızsa, o zaman siz ruhunuzu asla yüceltemeyeceksiniz.

Yazıklar olsun, içinde yanan ateşin yüzüne! O ekilmeyendir.

Yazıklar olsun, düşüncemiz etrafında dönen çarka!

Yazıklar olsun, içinde yanana! Çünkü bedeninizin görünen şeklini giyecek ve ruhunuzun görünmeyen şekline ayrılacak ve birbiriniz arasında olacaksınız.

Yazıklar olsun siz tutsaklara! Mağaralara sıkıca bağlanacaksınız. Siz gülüyor ve gülünçlüğe seviniyorsunuz. Siz perişanlığınızı anlamıyorsunuz, nerede olduğunuzu da kavrayamıyorsunuz, karanlık ve ölümlü olduğunuzu bilmiyorsunuz. Siz daha çok ateşten ve acılardan sarhoşsunuz. Düşünceniz, içindeki ateşten şaş-

kırı. Ve düşmanınızın zehri ve yarası (size) tatlı (geliyor). Ve sizin için karanlık ılık gibidir. Çünkü: Sizin hürriyetiniz köleliğe dönüştü; düşüncenizi kararttı. Ve düşünceniz deliliğe gitti. Ve (yanlış) düşünceniz ateşin dumanıyla içinize doldu. Ve ışığınız (koyu) bulutlar içinde (görünmez oldu) gizlendi. Ve taşıdığınız elbise, sevgi kazandı, hâlbuki o sizi kirletendir. Ve siz olmayan şeyin ümidine sahipsiniz. Ve inandığınız kimdir bilmiyorsunuz. Siz hepiniz kendi bağlarınızla (prangalısınız). Ve siz kendinizi sanki hürmüşünüz gibi zannediyorsunuz. Ve siz ruhlarınızı karanlık suyuna batırıyorsunuz. Kendi zevklerinize göre koşturuyorsunuz.

Size yazıklar olsun, siz her şeyi düzenleyen güneşe bakmıyor; sizi bozgunculuğa düşüren, düşmanlarınızı batıran davranışlara yüzünüzü dönüyorsunuz! Ve siz gece ve gündüze yukarıdan bakan ayı ciddiye almıyor ve cesetlerinizin kasabına bakıyorsunuz.

Yazıklar olsun size, kadın ilişkileriyle ve onlarla yaptığınız fuhşiyatı seviyorsunuz!

Ve yazıklar olsun size, sanki bedeninizin hakimisiniz! Çünkü o şeyler sizi felakete götürecektir.

Yazıklar olsun size, davranışlarınız kötü cinlerinki gibi!

Yazıklar olsun size, organlarınızı ateşe sürüklüyorsunuz! Sizin üzerinize içinizdeki ateşi, harareti söndürmesi için, sizi ferahlatması için çiy düşüren kimdir? İçinizdeki karanlığın üzerine güneşi doğdurarak, aydınlatan, karanlığı ve kirli suyu açığa çıkaran kimdir?

Güneş ve ay size, hava, rüzgar, toprak ve su yanında güzel kokular hediye edecek. Çünkü güneş o bedenleri göstermezse, çayır veya delice otu gibi onlar çürümeye ve yokluğa giderler. Güneş onu aydınlatırsa, o güçlenir ve asmayı boğar. Ama asma güçlü olur ve birlikte geliştiği çayırlara gölge ederse, yayılıp genişlerse, yetiştirdiği toprağa hakim olur ve sahibine bereketli mahsul verir ve herkesin sevgisini kazanır. Çünkü bu delice otlarından dolayı, onlar yolunup-atılınca kadar büyük zahmet ve yorgunluk

çekmesi gerekir. Ama şimdi (güçlenmiş) asma onu (yabani otları) kendisi bertaraf eder. Ve o onu boğar, o da ölür ve toprak olur.

Daha sonra İsa devam etti ve onlara dedi:

Yazıklar olsun size! Siz öğretiyi kabul etmediniz. Ve onu tebliğ için gayret göstermelisiniz. (Siz onların ardında duracaksınız) ve birlikte (kendi) yuvalarınıza koşacaksınız. Siz (onları aslanlar önüne) indireceksiniz ve onlar ölümden dirilene kadar her gün onları öldüreceksiniz.

Ne mutlu size, olayları önceden fark ettiniz ve yabani şeylerin önünden kaçtınız!

Ne mutlu size, kendinizi aşağılattınız ve küçük gördünüz! Rabbinize olan sevginizle kendinizi korudunuz!

Ne mutlu size, siz ümidi olmayanlar tarafından ağlatıldınız, rahatsız edildiniz! Çünkü siz tüm kelepçelerden kurtuldunuz!

Uyanık olun ve dua edin ki, bedende kalmayasınız, hayatın acı bağlarından kurtulasınız! Ve siz dua ederseniz, huzur bulursunuz, yorgunluk ve zayıflıkları geride bırakırsınız. Çünkü siz bedenin acılarından ve yorgunluklarından kurtulursanız, güzel bir huzur yeri bulacaksınız. Ve hükümlerle hükmedeceksiniz, şimdiden ebediyete, O'na bağlanacaksınız, O size bağlanacak. Amin.

NİKODEMUS İNCİLİ

Nikodemus İncili olarak vasıflandırılan yazıların önsözünde Ananias isimli bir Hristiyan'ın İsa'nın yargılanması hakkında bir araştırma ile görevlendirildiği ve bu kişinin İbranca bir metin bularak onun vasıtası ile Hristiyan okuyucuların yararlanabilmesi için Yunanca'ya çevirdiği söylenir.

İçinde İmparator II. Theodosius ve III.Valentinion'un saltanat dönemlerine, yani 425 yıllarına götüren bir tarihte verilmektedir. Metinde Mesih'in çarmıha gerilmesi ve çektiği acıları Nikodemus'un dilinden anlatılır ve bunları Nikodemus'un İbranca yazdığı da belirtilir. Bu nottan ve Yahudi meclisi için tutulmuş özel kayıttan söz edilir. Tabii bu iddialar tartışmaya açıktır. Bahsedilen Nikodemus'un râvî olabileceği hakkında ise hiçbir yerde işaret yoktur. Nikodemus'un Aramatya'lı Yusuf'la birlikte İsa'nın defininde bulunduğu konusundan da bahsedilmez.

Bu İncilin günümüze ulaşan nüshaları oldukça çoktur. Sadece Yunanca ve Latince değil, Kıpti'ce ve Ermenice el yazmaları da mevcuttur. Yunanca nüshanın İbranca bir nüshaya dayanmış olabileceği konusunda ise herhangi bir işarete rastlanmaz. Bu Latince nüsha için de geçerlidir. Fakat Latince nüshanın varyantları olduğu görülür ki, bu ancak zaman içinde farklı tercümelerin yapıldığı anlamına da gelebilir¹⁷⁸. Ananias'ın önsözünü yazdığı nüshanın bir derleme nüsha olabileceği, İsa'nın mahkemeye sevkî ve sonraki olayların tefsiri olabileceği görüşünde olanlar da vardır.¹⁷⁹

Aşağıda tercümesini verdiğimiz metin Michaelis'in Die Apokryphen Schriften zum Neuen Testament, Bremen 1958, ss.154-194 'ten adapte edilmiştir.

Wilhelmm Michaelis, Die Apokryphen Schriften zum Neuen Testament, Bremen 2. Baskı 1958, s.134-135.

¹⁷⁹ Michaelis, 136 vd.

NIKODEMUS İNCİLİ

(Metin)

1. Bölüm

Pilatus'un Eylemleri

1. (Uygun) bir karara vardıktan sonra, Yüksek Rahipler ve din alimlerinden Hannas ve Kaiaphas ve Semes ve Dathaes ve Gamaliel, Yudas, Levi ve Naphtali, Alaxander ve Vairus ve diğer Yahudiler (Vali) Pilatus'a gittiler. İsa'ya karşı pek çok noktalardan davacı olduklarını söylediler ve dediler: "Biz bunun Marangoz Yusuf'un Meryem'den doğan oğlu olduğunu biliyoruz. O (kendisinin) Tanrı'nın oğlu ve Kral olduğunu söylüyor! Başka şeyler yanında o Cumartesi'ye (hürmette) çekimser davranıyor ve atalarımızdan gelen kanunları kaldıracağını söylüyor". Bunun üzerine Pilatus: "(Kanun) kaldırmak dileğiyle o ne yapmak istiyor, bu ne demek oluyor?" dedi. Yahudiler dediler: "Bizim bir kanunumuz var. Cumartesi günü kimse (hasta) tedavi edemez. Ama bu (adam) kötürümleri, çarpıkları, kurumuşları?.. Ve körleri ve inmelileri ve mecnunları Cumartesi günü berbat işlemlerle tedavi ediyor." O zaman Pilatus onlara dedi: "Nasıl kötü bir işlem?" Ona dediler: "O bir büyücü ve cinlerin reisi Beelzebul ile birlikte cinleri çıkarıyor ve bütün ruhlar ona itaat ediyorlar." Pilatus onlara dedi: "Ama bu süfli ruhlarla, cinleri çıkarmak değil, Tanrı Asklepius'la (çıkar-mak) anlamına gelir."

2. Yahudiler Pilatus'a dediler. "Biz senin yüksek makamına, onun mahkemen önüne çıkarılması için müracaatta bulunuyoruz." Ve Pilatus onlara döndü ve dedi: "Söyleyin bana, ben bir valiyim, bir kralı nasıl sorgulayabilirim?" Ona dediler: "Biz onun kral olduğu iddiasında değiliz, o kendisi öyle diyor." Pilatus, kuryesini çağırdı ve dedi: "İsa saygılı bir biçimde mahkemeye çağrılısın!" Kurye dışarı çıktı ve onu tutuklattıktan sonra önünde eğilerek say-gı gösterdi ve ellerindeki bağı aldı ve yere koydu. Ve ona dedi: "Efendi, üzerinden bu tarafa atla ve içeri gir! Çünkü Vali seni isti-

yor.” Yahudiler kuryenin ne yaptığını görünce, çılgınlık atarak Pilatus’a şikayet ettiler ve dediler: “Onun buraya gelmesi için, niçin bir tellal bağırtmadın da, kurye yolladın? Kurye onunla karışılınca, ona eğilerek saygı gösterdi. Ve mendilini yere serdi ve bir Kral gibi onu mendilin üzerinden atlattırdı.”

3. Pilatus kuryeyi çağırttı. Ve dedi: “Niçin bunu yaptın ve mendilini yere serdin ve İsa’yı üzerinden atlattın?” Kurye ona dedi: “Sayın Vali, sen beni Kudüs’e İskender’e gönderdiğinde, onu (İsa’yı) bir eşeğin üzerine oturuyor gördüm ve İbranî çocukların ellerinde ağaç dalları vardı ve bağırıyorlardı ve diyorlardı, diğerleri ise elbiselerini yere seriyorlar ve diyorlardı ki: “Yüksekte olan bize yardım et! Övgüler, Allah’ın adıyla gelene olsun!”

4. Yahudiler bağıştılar ve kuryeye dediler: “İbranî çocukları İbranîce bağıştılar. Sen Yunanca sözleri nereden çıkarıyorsun?” Kurye onlara dedi: “İbranca ne diyorlar? Ve o bana tercüme etti”. Pilatus onlara dedi: “Onlar İbranca ne diyorlardı? Ona Yahudiler diyorlardı ki “Hosanna membrone baruhamma adonay.” Pilatus onlara dedi: “Ve Hosanna ve diğer sözleri tercüme eder misiniz?” Yahudiler ona dediler: “Yüksekte olan bize yardım et! Övgü, Allah’ın adıyla gelene olsun!” Pilatus onlara dedi: “Çocukların yaptıklarını kendiniz de söylüyor, tasdik ediyorsunuz, kurye nasıl bir hata yaptı?” sustular; Vali kuryeye dedi: “Dışarı çık ve istediğin gibi onu içeri getir!” Kurye dışarı çıktı ve ilk defa ki gibi ona davrandı ve İsa’ya dedi. “Efendi içeri gir! Vali seni rica ediyor.”

5. İsa (salona) girince -sancaktarlar sancakları tuttular, (ama) sancaktaki resimler eğildiler ve İsa’ya eğilerek saygı gösterdiler. Ama Yahudiler, sancaktarların İsa’ya nasıl saygı gösterisinde bulunduklarını görünce, sancaktarlara kuvvetle bağırdılar. Pilatus, Yahudilere dedi: “Sancaktaki resimlerin eğilip, İsa’ya nasıl saygı gösterdiklerine şaşırmadınız mı?” Yahudiler Pilatus’a dediler: “Biz daha çok sancaktarların nasıl eğildiğini ve İsa’ya saygı gösterdiklerini gördük!” Vali Sancaktarları çağırdı ve onlara dedi: “Niçin öyle yapıyorsunuz?” Pilatus’a dediler: “Biz Yunaniz ve İlahlara saygı gösteririz. Bizim hürmet göstermemize gelince?”

Daha çok: Biz resimleri tutarken, onlar kendileri eğildiler ve ona saygı gösterdiler.”

6. O zaman Pilatus, Sinagog ileri gelenlerine ve halkın büyüklerine dedi: “Güçlü adamlar seçin! Sancakları tutsunlar, bakalım, onların (sancakların) eğilip-eğilmediklerini görelim.” Yahudi Büyükleri oniki güçlü ve kuvvetli adam seçtiler. Altışar kişilik gruplar halinde sancakları tuttular; Valinin huzurunda yerlerini aldılar. Ve Pilatus kuryeye dedi: Onu istediğiniz gibi meclis önüne getirin ve içeri alın! Ve İsa ve kurye huzurdan çıktılar ve önce Pilatus resimleri taşıyanları çağırdı ve onlara dedi: “Burada imparatorun kutsallığı üzerine yemin ediyorum ki, İsa içeri girenken sancaklar eğilirse, hepinizin kafasını kestireceğim.” Ve Vali, İsa’yı ikinci defa içeri getirtti. Ve kurye birinci defada olduğu gibi hareket etti. Ve İsa’ya (yere serilen) bezin üzerinden atlamasını rica etti. Ve o bunun üzerine içeri girdi. Ama o girince, sancaklar tekrar eğildiler ve İsa’ya hürmet ettiler.

II. Bölüm

Yahudilerin Şikâyetleri ve Karşı Çıkışları

1. Ama Pilatus bunu görünce onu bir korku aldı ve yerinden kalkmak istedi. Henüz kalkıp-kalkmayacağını düşünürken, karısı ona şunu söyledi. “Bu âdil insana bir şey yapmamalısın! Onun yüzünden geceleyin (rüyamda) çok acı çekiyorum.” Pilatus bütün Yahudileri yanına çağırdı ve dedi. “Siz karımın Tanrıdan korkan biri olduğunu biliyorsunuz ve dinî işlerde daha çok siz Yahudilerle beraberdir.” Ona dediler: “Evet, biliyoruz.” Pilatus onlara dedi: “Bakın karım diyor ki: ‘Bu âdil insana bir şey yapmamalısın! Aksi halde onun yüzünden geceleyin acı çekerim’.” Yahudiler Pilatus’a cevap verdiler ve dediler: “Biz sana demedik mi ki, o bir büyücüdür? O karına bir rüya göstermiştir.”

2. Pilatus İsa’yı yanına çağırdı ve dedi: “Bunlar sana karşı ne diyorlar? Söyleyecek bir şeyin yok mu?” İsa dedi: “Onlar serbestçe davranamasalardı, bir şey diyemezlerdi. Çünkü her biri iyi ko-

nuşmaya da kötü konuşmaya da, ağızlarını yönlendirme kararında serbestler. Onlar (hakikatı) kendileri görmek zorundalar.”

3. Yahudilerin en yaşlısı İsa'ya cevap verdi ve dedi: “Bizim kendimizin(hakikatı) görmek zorunda olmamız ne demek? Birincisi, sen kanunsuz ilişkiden (zinadan) doğdun. İkincisi, senin doğumun Beytüllahim’de bir çocuk katliamına sebep oldu. Üçüncüsü, senin baban ve annen Meryem Mısır’a kaçtılar. Çünkü halk içinde iyi bir şeref ve şöhetleri yoktu.”

4. Oradakilerden, Yahudi çevresindeki dindar halktan bir kaçı dediler: “Biz onun gayri meşru ilişkiden meydana gelip-gelmediğini tartışıyoruz. Ama biz daha çok Yusuf ve Meryem’in evli olduğunu ve onun gayri meşru ilişkiden olmadığını biliyoruz.” Onun gayri meşru ilişkiden olduğunu iddia eden Yahudilere karşı, Pilatus dedi: “Sizin söyledikleriniz gerçek değil, sizin kendi halkınız bir nikâhın olduğunu söylüyor.” Bunun üzerine Hannas ve Kayafas, Pilatus’a dediler: “Biz hepimiz onun gayri meşru ilişkiden doğduğunu açıkça söylüyoruz. Ve bir zanda da bulunmuyoruz. Buradakiler Proselyt’lerdir ve onun öğrencileridir!” ve Pilatus Hannas ve Kayafas’a döndü ve onlara dedi: “Proselyt’ler ne demek?” Ona dediler: “Onlar Yunanlılardan doğmuş çocuklardır.” Onun gayri meşru ilişkiden doğmadığını açıklayan Lazarus, Asterius, Antonius, Yakabus, Amas, Zeras, Samuel, Isorak, Phinees, Krispus, Agrippa ve Yudas dediler: “Biz Proselyt olarak değil, Yahudi çocukları olarak doğduk ve gerçeği söylüyoruz. Çünkü Yusuf ve Meryem’in nikâhında hazır bulunduk.”

5. Ama Pilatus, onun gayri meşru ilişkiden doğmadığını açıklayan on iki kişiye döndü ve onlara dedi: “Sizi İmparatorluğun kutsallığı üzerine yemine davet ediyorum: Onun gayri meşru ilişkiden doğmadığı hakkındaki açıklamanız gerçek midir?” Pilatus’a dediler: “Biz şeriatımıza (dinsel kanunumuza) göre yemin edemeyiz, bu günahtır. Onlar İmparatorun kutsallığı üzerine, bizim söylediğimiz gibi olmadığı hakkında yemin etmelidir. O zaman biz idam suçlusu oluruz.” Pilatus, Hannas’a ve Kayafas’a dedi: “Bu konu da söyleyecek bir şeyiniz yok mu?” O zaman Hannas ve

Kayafas Pilatus'a dediler." Bu on iki onun gayri meşru ilişkiden doğmadığına inanıyorlar. Biz hepimiz ise, onun gayri meşru ilişkiden doğduğuna eminiz ve onun bir büyücü olduğunu ve kendini Tanrının Oğlu ve Kral olarak vasıflandırdığını söylüyoruz ve hiçbirine inanmıyoruz."

6. Ve Pilatus gayri meşru ilişkiden doğmadığını söyleyen on iki kişi dışında diğerlerinin huzurdan birlikte çıkmalarını söyledi; İsa'yı da çıkarttı ve onlara (oniki kişiye) dedi ki; "Onlar niçin onu ölüme göndermek istiyorlar?" Pilatus'a dediler: "Cumartesi günü tedavide bulunduğu için ona kızıyorlar." O zaman Pilatus dedi: "O halde iyi bir iş yaptığı için mi Onu ölüme yollamak istiyorlar?" Ona dediler: "Evet!"

III. Bölüm

Müteakip Şikâyetler ve İşlemler

1. Ve öfkeyle dolu olarak Pilatus dışarıya meclis (Pretorium) önüne çıktı ve onlara dedi: "Güneş şahidim ki, bu adamda hiçbir suç bulamıyorum." Yahudiler cevap verdiler ve Valiye dediler: "Bu (adam) kötülük yapan birisi olmasaydı, biz onu sana teslim etmezdik!" Ama Pilatus dedi: "O zaman onu alın ve kendi kanununuza göre idam edin!" Yahudiler Pilatus'a dediler: "Birini öldürmemize izin yoktur." O zaman Pilatus dedi: "Birini öldürmeyi Tanrı size yasak etti de, bana etmedi mi?"

2. Ve Pilatus meclise (Pretorium'a) girdi ve İsa'yı yanına çağırdı ve dedi: "Sen Yahudilerin Kralı mısın?" İsa Pilatus'a cevap verdi: "Bunu sen kendinden mi söylüyorsun, yoksa başkaları mı benim hakkımda söylediler?" Pilatus, İsa'ya cevap verdi: "Ben bir Yahudi miyim? Senin halkın ve Yüksek Rahipler seni bana teslim ettiler. Sen ne yaptın?" İsa cevap verdi: "Benim saltanatım (krallığım) bu dünyada değil. Benim saltanatım bu dünyada olsaydı, benim hizmetçilerim (öğrencilerim, taraftarlarım) savaşırlandı, Yahudiler tarafından (size) teslim edilmezdim. Ama benim saltanatım buradan değildir." Pilatus ona dedi: "Bununla birlikte sen bir kral mısın?" İsa ona cevap verdi. "Benim kral olduğumu, sen

söylüyorsun. Ben bunun için doğdum ve (dünyaya) geldim ki, hakikat (tarafı) olan herkes benim sözümü dinlesin!” Pilatus Ona dedi: “Hakikat nedir?” İsa ona dedi: “Hakikat gökten (gelir).” Pilatus dedi: “Dünyada hiçbir hakikat yok mu? İsa Pilatus’a dedi: “Evet, hakikatın nasıl söylendiğini; dünyada gücün nasıl yönlendirildiğini sen kendin görüyorsun! ”

IV. Bölüm

1. Ve Pilatus İsa’nın yanından ayrıldı ve Pretorium önüne Yahudiler (huzuruna) çıktı ve onlara dedi: “Ben onda hiçbir suç bulamıyorum. O zaman Yahudiler ona dediler: “Bu (adam) dedi ki, ben bu mabedi yıkar ve üç gün içinde (yeniden) yaparım?” Pilatus dedi: “Hangi mabet?” Yahudiler dediler: “Süleyman onu 46 yılda yaptı. Ama bu onu üç günde yıkıp, yapacağını iddia ediyor.” Pilatus onlara dedi: Bu âdil adamın kanında benim günahım yoktur. Buna siz hükmetmelisiniz!” Yahudiler dediler: Onun kanı bizim ve çocuklarımızın üzerine (gelir!)”

2. Ama Pilatus İhtiyarlara, Rahiplere ve Levililere döndü ve gizlice onlara dedi: “Öyle yapmayın! Sizin şikayet ettiğiniz şeylerden o ölümü hak etmiyor. Çünkü sizin şikayetiniz onun tedavi yapmasına ve sabat’a (cumartesiye) riayet etmemesine dayanıyor.” Yaşlılar ve Rahipler ve Levililer diyorlar ki; “Biri İmparatoru kötülse (küçük düşürürse), o kimse ölümle cezalandırılır mı, cezalandırılmaz mı?” O zaman Pilatus dedi: “ (Bu durumda) O ölümü hak ediyor.” O zaman Yahudiler Pilatus’a dediler: “Kim İmparatoru kötülse, (sizin söylediğiniz gibi) ölümü hak eder. Bu ama Tanrıyı kötülüyor!”

3. Vali Yahudilerin Pratorium (mahkeme meclisi) önüne çıkmalarını emretti ve İsa’ya döndü ve dedi: “Sana ne yapmalıyım?” İsa, Pilatus’a dedi: “(Yetki) sana nasıl verildi? Pilatus dedi: “ Bana mı nasıl verildi. İsa devamla dedi: Musa ve Peygamberler benim ölümümü ve ölümden dirileceğimi önceden haber verdiler.” Ama “Yahudiler bir şeyler işitmeye çalıştılar ve duydukları şeyler üzerine Pilatus’a dediler: “Bu Aşağılayıcı (sözlerden) sonra daha

ne duymak istiyorsun?” Pilatus Yahudilere dedi: “Bu sözler aşağılayıcı ise, hakaret gerekçesiyle onu tutuklayın ve sinagoga götürün ve kanunlarınıza göre idam edin!” O zaman Yahudiler Pilatus’a dediler: “Kanunlarımıza göre, biri diğer bir insanı aşağılarsa, 40 (değnek) alır; ama Tanrı’yı aşağılayan, taşlanır!”

4. Pilatus onlara dedi: “Onu alın ve istediğiniz gibi hükmedin!” Yahudiler Pilatus’a dediler, “Biz onu çarmıha germek istiyoruz!” Pilatus dedi: “O çarmıha gerilmeyi hak etmedi.”

5. Ama vali çevresini Yahudi kalabalığının sardığını ve pek çok Yahudinin ağladığını gördü ve dedi: “Onun ölümünü herkes istemiyor.” Yahudi yaşlıları (önderleri) dediler: “Bizler onun ölmesi için buraya geldik.” Pilatus Yahudilere dedi: “O niçin ölmeli?” Yahudiler dediler: “Çünkü o kendini Tanrının Oğlu ve Kral olarak vasıflandırıyor.”

V. Bölüm

Nikodemus’un Delili

1. Bir Yahudi (olan) Nikodemus Valinin huzuruna girdi ve dedi. “Dindar (efendim), benim birkaç söz söylememe iznini rica ediyorum!” Pilatus dedi: “Konuş!” Nikodemus dedi: “Sinagogdaki tüm Yahudilere, Levililere ve Rahiplere ve İhtiyarlara (kavmin büyüklerine) dedim ki; “Bu insandan ne istiyorsunuz? Bu insan hiçbir kimsenin yapmadığı ve yapamayacağı pek çok mucizeler gösteriyor. Onu kendi haline bırakın ve ona karşı kötülükler planlamayın! Onun gösterdiği mucizeler Allah’tan ise, ona destek olacaktır; eğer insanlardan ise, (kendiliğinden) kaybolacaktır. Musa da Allah tarafından Mısır’a gönderildi, pek çok mucize gösterdi; Onlarla (mucizelerle) Allah ona demişti ki, o Mısır Kralı Firavunun huzuruna çıkmalı (ve mucizeler) göstermeli. Ve Firavunun hizmetindeki kişiler, Yannes ve Yambres de Musa’dan daha az mucize göstermedi, ve Mısırlılar bunları, Yannes ve Yambres’in (yaptıklarını) putları için saydılar. Ve onların gösterdikleri mucizeler Allah’tan değildi, onların inandıkları gibi kendilerinden idi ve (sihirdi). Bu adamı kendi haline bırakın! O ölümü hak etmedi.”

2. Yahudiler Nikodemus'a dediler; "Sen onun şakirdi oldun ve onu savunuyorsun!" Nikodemus onlara dedi: "Vali de mi onun şakirdi oldu da onu savunuyor? İmparator onu bu mesele için görevlendirmede mi?" Ama Yahudiler öfkeli idiler ve Nikodemus'a karşı dişlerini gıcırdattılar. Pilatus onlara dedi: "Siz gerçeği duyduunuz, dişlerinizi niçin gıcırdatıyorsunuz?" Yahudiler, Nikodemus'a dediler: "Öyleyse hakikati kabul et ve ona yardım et!" Nikodemus dedi; "Hakikat! Hakikat dediğiniz gibi, onu kabul ediyorum."

VI. Bölüm

Şifa Bulanların Şahitliği

1. Yahudilerden biri öne çıktı ve Validen bir söz söyleme izni istedi. Vali dedi ki; "bir şeyler söylemek istiyorsan söyle!" Yahudi dedi: "Ben 38 yaşında ıstıraplar içinde acı çeken bir yatalaktım. Ve İsa geldi, pek çok cin tutuğunu ve yatalak olan bazıları iyileştirdi. Ve birkaç genç bana acıdılar ve yatağımı birlikte taşıdılar. Ve ona getirdiler. Ve İsa bana acıdı ve bana dedi: "Yatağın al ve dolaş!" Ve ben yatağımı aldım ve dolaşmaya başladım." Yahudiler Pilatus'a dediler: "Ona tedavi edildiği günün hangi gün olduğunu sor!" Tedavi edilen dedi: "Bir Cumartesi idi." O zaman Yahudiler dediler: "Biz dememiş mi idik, o Cumartesi günü tedavi ediyor ve cin çıkarıyor diye?"

2. Başka bir Yahudi öne çıktı ve dedi. "Ben kör doğdum, bir ses duydum ve (konuşanın) yüzünü görmedim. Ve İsa geçerken, yüksek bir sesle çağırdım: 'Davud oğlu bana acı!' dedim ve o bana acıdı ve elini gözlerime sürdü ve ben hemen görmeye başladım." Ve başka bir Yahudi öne çıktı ve dedi: "Ben kamburdum ve o bana bir söz söyledi, ben doğruldum." Ve bir başkası dedi: "Ben yatalaktım ve o beni bir sözle iyileştirdi."

VII. Bölüm

Ve Bernike isimli bir kadın çok ilerlerden seslendi ve dedi: "Ben devamlı kan akıtıyorum ve onun elbisesinin eteğine dokun-

dum ve on iki yıldır süren kan akıntısı durdu, dindi.” Yahudiler dediler: “Bizim kanunumuza göre kadın şahit olamaz.”

VIII. Bölüm

Ve erkeklerden ve kadınlardan bir kalabalık seslendiler ve dediler: “Bu adam bir peygamber, cinler onun emrindeler.” Cinler onun emrinde diyenlere Pilatus dedi: “Sizin muallimleriniz onları niçin emirleri altına almıyorlar?” Pilatus’a dediler; “Biz bilmiyoruz.” Diğerleri dediler; “Dört gün önce ölen ve mezarına konan Lazarus’u diriltti.” Valiyi korku sardı ve Yahudilerin tümüne dedi. “Günahsız yere niçin kan dökmek istiyorsunuz?”

IX. Bölüm

İsa’nın Cezaya Çarptırılması

1. Ve o Nikodemus’a ve gayri meşru ilişkiden doğduğu iddiasında bulunanlara döndü ve onlara dedi: “Ne yapmalıyım? Bir halk ayaklanması söz konusu!” Ona dediler: “Biz bilmiyoruz, kendileri görmelidirler!” Tekrar Pilatus tüm Yahudilere döndü ve dedi: “Mayasız ekmek bayramında, bir tutuklunun serbest bırakılma geleneği olduğunu bilirsiniz. Hapishane de Barbaros isimli bir kâtil yükümlü var ve bir de önümüzde duran suçsuz İsa bulunuyor. Hangisini serbest bırakmamı istersiniz?” Onlar bağıldılar: “Barbaros!” Pilatus dedi: “Mesih denen, İsa ile ne yapmalıyım?” Yahudiler dediler: “O çarmıha gerilmelidir!” Yahudilerden birkaçı cevap verdiler: “Onu serbest bırakmak için Sen İmparatorun yakını değil misin? O kendini Tanrının Oğlu ve Kral diye vasıflandırıyor; (görüldüğü kadarıyla) sen bunun İmparatorluğunu değil, Krallığını istiyorsun!”

2. Pilatus, Yahudilere öfkeyle dedi: Halkınız daima düşmankâr ve size iyilik yapanlara siz karşı çıkıyorsunuz!” Yahudiler dediler: “Hangi iyilik?” Pilatus dedi: “Dinlediğim gibi Allah’ınız size azimli bir genci Mısır topraklarından çıkardı. Ve sizi Denizin ortasından kuru toprak (üzerinden yürür) gibi kurtardı ve çölde sizi manna ile besledi ve (yemeniz için) bıldırcın verdi ve içmeniz için kayadan su çıkardı ve size (sosyal düzeniniz için)

kanun verdi. Ve bütün bunlara rağmen siz Tanrıya kızdınız ve dökme bir buzağı arzu ettiniz. Tanrınızı üzdünüz ve o sizi öldürmek istedi ve Musa sizin için dua etti de siz öldürülmediniz. Ve şimdi siz beni Kral düşmanlığı ile itham ediyorsunuz.”

3. O tribünden ayağa kalktı ve dışarı gitmek istedi. Ve Yahudiler seslendiler ve dediler: “Biz Kral olarak yalnız İmparatoru tanıyoruz ve (bu) İsa’yı değil. Hikmetli kişiler ona bir Kral gibi doğu topraklarından hediyeler getirmişlerdi! Ve Herodes hakimlerden onun kral olarak doğduğunu işitmişti, öldürmek için aramıştı. Ama babası Yusuf haber almıştı. Onu ve annesini alarak Mısır’a kaçmıştı. Ve Herodes bu İbranî çocuğunun Beytlehem’de doğduğunu duyunca, onu öldürtmek istemişti.”

4. Pilatus bu sözleri işitince, korktu. Ve Pilatus kalabalığa susmalarını söyledi. Çünkü onlar bağıryorlardı ve onlara dedi: “Yani Herodes’in aradığı bu mu?” Yahudiler dediler: “Evet! Bu!” Ve Pilatus suyu aldı, güneşe karşı ellerini yıkadı, ve dedi: “Bu adil kişinin kanından ben masumum. Siz onu görmüyorsunuz!” Yahudiler yine bağırdılar: “Onun kanı bize ve çocuklarımıza gel-sin!”

Bunun üzerine Pilatus oturduğu tribünün perdesinin çekilmesini emretti ve İsa’ya dedi: “Halkın seni Kral olmakla suçluyor. Bunun için hükmü açıklamak zorundayım. Sen önce İmparatorun kanunlarına göre kırbaçlanacaksın ve sonra yakalandığın yerde çarmıh üzerinde asılacaksın. Ve Dysmas ve Gestas isimli iki eşkıya da seninle birlikte çarmıha gerilecektir.”

X. Bölüm

İsa’nın Çarmıha Gerilmesi ve Mezara Konması

1. Ve İsa Proforium’dan (Mahkemedan) çıktı, her iki canı de onunla beraber. Ve (idam) yerine geldiklerinde, elbiselerini soydular ve bir keten bezle sardılar ve başına dikenlerden bir taç koydular. Aynı Şekilde iki caniyi de astılar. Ama İsa dedi: “Baba onları affet! Çünkü ne yaptıklarını bilmiyorlar.” Askerler onun giysilerini paylaştılar. Ve halk orada durdu ve onu seyretti. Ve yüksek

rahipler ve onlarla beraber yönetici kişiler onu aşağıladılar ve dediler: “O diğerlerini kurtardı. Şimdi de o kendini kurtarmalı! Bu Tanrının Oğlu ise; çarmıhtan inmeli!” Onu idam eden askerlerde onu aşağıladılar ve ona ödlü sirke uzattılar ve dediler: “Sen Yahudilerin Kralısın! Öyleyse şimdi kendini kurtar!”

2. Pilatus cezanın ilanından sonra çarmihına onun suçlarını Yunanca, Latince ve İbranca harflerle, Yahudilerin dediği gibi “Yahudilerin Kralı” (olarak) yazılmasını emretti.

3. Asılan canilerden biri ona dedi: “Sen Mesih’sen kendini ve bizi kurtar!” Dymas ona alaylı bir şekilde cevap verdi ve dedi: “Allah’tan korkmuyor musun? Sen de onun gibi aynı cezayı çekiyorsun? Her şeyden önce biz cezayı hak ettik; yaptıklarımızın cezasını kabul ettik. Bu bir kötülük yapmadı ki!” Ve İsa’ya dedi: “Efendi saltanatında beni düşün!” İsa ona dedi: “Hakikaten, hakikaten sana söylüyorum, bu gün sen cennette benimle beraber olacaksın!”

XI. Bölüm

Yaklaşık altıncı saatte idi. Ve dokuzuncu saate kadar yeryüzünü karanlık kapladı, güneş karardı ve mabet perdesi ortasından ikiye yırtıldı. Ve İsa yüksek sesle bağırdı: “Baba, baddah efkid ruel”, yani “senin elindeki ruhuma emrediyorum” şeklinde terctime edilir. Ve o bunu söyledi ve ruhunu teslim etti. Olanı yüzbaşı gördü, Tanrıyı övdü ve dedi: “Bu adam haklı biriydi!” Bu manzarayı gören kalabalık, göğüslerini döverek hızla evlerine döndüler.

1. Ama yüzbaşı Valiye olanları bildirdi. Vali ve karısı onu duyunca çok üzüldüler ve o gün yemediler, içmediler. Pilatus, Yahudilere söyledi ve dedi: “Olanları gördünüz mü?” Dediler: “Güneşin kalanı her zaman ki gibi battı.”

2. Onun tanıdıkları, Celile’den onunla beraber gelen kadınlar uzak durdular ve (bütün) bunları seyrettiler. Arimatya şehri hükümet adamlarından Yusuf isimli bir adam da Tanrısal krallığını bekliyordu, Pilatus’a döndü ve İsa’nın cesedini rica etti. Ve onu

haçtan indirdi ve temiz bir kefene sardı ve henüz hiçbir kimsenin gömülmediği bir kaya mezarının içine koydu.

XII. Bölüm

Aramatyalı Yusuf'un Gizlice Kaybolması ve Tutuklanması

1. Yahudiler, Yusuf'un İsa'nın cesedini alma ricasında bulunduğunu duyunca, onu ve İsa'nın gayri meşru ilişkiden doğmadığını söyleyen on iki'yi ve Nikodemus'u ve Pilatus huzuruna çıkıp, onun iyi işlerine şahitlik eden diğerlerini aramaya başladılar. Hepsi de gizlenirken Nikodemus onların karşısına çıktı, çünkü o Yahudiler arasında önder bir adamdı. Nikodemus onlara dedi: "Siz Sinagoga nasıl girdiniz?" Yahudiler ona dediler: "Sen nasıl Sinagoga geldin? Sen de onun ortağısın, gelecekte senin de aynı kadere sahip olman gerekir." Nikodemus dedi: "Âmin, Amin!"

Aynı şekilde Yusuf da bulundu ve onlara dedi: "İsa'nın cesedini almayı rica ettiğim için, niçin düşünceli duruyorsunuz? Bakın, onu kefenleyip kendi mezarıma koydum ve mezar mağaranın kapısını bir kaya yuvarlayıp kapattım, Suçsuz bir kişiye karşı iyi yapmadınız, Onu idam ettiğinize pişmanlık duymadınız, hem de bir mızrakla (karnını) deldiniz!" Ama Yahudiler Yusuf'u yakaladılar ve haftanın ilk gününe kadar gözetim altında tutulmasını emrettiler ve ona dediler: "Kendine dikkat et, (maalesef) sana bir şey yapmak için saat müsait değil! Çünkü sabat kızılığı çöktü. Ama kendine dikkat et: Ama sen bir mezara da lâayk değilsin, senin etini göğün kuşlarına vereceğiz." Yusuf onlara dedi: "Aşırı cesaretli Golyat da aynı şekilde Tanrıyı ve Hz. Davud'u aşağılamıştı! Allah peygamberleriyle konuştu: Öç almak bana aittir ve ben adaleti yerine getireceğim, dedi." Ve şimdi bedeni sünnetsiz ama gönlü ona sünnetli biri su aldı, güneşin karşısında elini yıkadı ve dedi: "Ben bu âdil kişinin kanından masumum. Onu hepiniz gördünüz! Ve siz Pilatus'a cevap verip dediniz ki: 'Onun kanı bizim ve çocuklarımızın üzerine gelsin'. Ve şimdi, dediğiniz gibi Allah'ın gazabının sizin ve çocuklarınızın üzerinize gelmesinden, korkuyorum." Yahudiler bu sözü işitince, içlerinde acı duydular ve

Yusuf'u yakalayıp tutukladılar ve pencereleri olmayan bir eve kapattılar; kapıda bekçi kaldı ve Yusuf'u hapsettikleri (evin) kapısını mühürlediler.

2. Ama sabat günü Yüksek Rahipler ve Rahipler ve Levililer hepsi haftanın ilk (günü) Sinagog'da buluşmayı kararlaştırdılar. Ve (kararlaştırılan gün) hepsi Sinagogda erkenden toplandılar, onu ne şekilde öldürebilecekleri (konusunda) istişare ettiler. Yüksek Meclis toplanınca, onu (Yusuf'u) hakaret ve aşağılama ile huzura getirilmesini emrettiler. Ve ancak kapıyı açtıklarında, içerde onu bulamadılar. Ve halk şaşırdı ve korktu; (kapıdaki mührü de) yerinde (bozulmamış) buldular, (kapının) anahtarları Kayafas'da idi. Ve Pilatus huzurunda İsa lehine şahitlik edenlere el sürmeye cesaretleri kalmadı.

XIII. Bölüm

İsa'nın Haşrinin Şahitleri

1. Sinagog'da, Yusuf (olayından) dolayı şaşkınlıkla otururlarken, şakirtlerin gelip (İsa'nın cesedini) çalmamaları, İsa'nın mezarını beklemeleri için, Yahudilerin Pilatus'tan istedikleri (ve görevlendirdikleri) birkaç bekçi geldi. Ve olanları Yüksek Rahibe ve Rahiplere ve Levililere büyük bir depremin nasıl olduğunu bildirdiler ve dediler: "Ve biz bir meleğin gökten indiğini gördük ve o mezar mağarasının önündeki taşı yuvarladı ve üzerine oturdu ve (etrafı) kar gibi; şimşek gibi aydınlattı. Ve biz çok korktuk ve ölü gibi uzandık. Ve meleğin mezar çevresinde oyalanan kadınlara nasıl seslendiğini duyduk; o diyordu ki, "Sizlerin korkmanıza gerek yok! Çünkü sizin çarmıha gerilen İsa'yı aradığınızı biliyorum. Buraya gelin, Efendinizin yatırıldığı yeri görün! Ve çabuk gidin ve öğrencilerine söyleyin ki; o ölümden dirildi ve Celile'de bulunuyor."

2. Yahudiler dediler: "O hangi kadınlarla konuştu?" Bekçiler dediler: "Hangi kadınlar olduğunu bilmiyoruz." Yahudiler dediler: "O hangi saatte idi?" Bekçiler dediler: "Gece yarısı idi." Yahudiler dediler: "Kadınları niçin tutuklamadınız?" Bekçiler dediler: "Korkudan biz ölü gibi idik ve gün ışığını tekrar görmeye hiçbir ümi-

dimiz yoktu. Biz onları nasıl tutuklayabilirdik ki?” Yahudiler dediler: “Üstadın yaşadığına, gerçekten yaşadığına, size inanmıyoruz.” Bekçiler Yahudilere dediler: “O insanda o kadar çok mucize gördünüz, (buna rağmen) imana gelmediniz. Bize nasıl inanabilirsiniz? Haklı olarak size, “Üstadın gerçekten yaşadığına” yemin edebiliriz: Yâni O (İsa) yaşıyor!” Bekçiler söylemeye devam ettiler. “Biz sizin İsa’nın cesedini almayı istediğinizi, kapatıldığını ve kapının mühürlendiğini ve sizin açtığınızda onu bulamadığınızı işittik. Siz (önce) Yusuf’u bulun ve biz de İsa’yı bulalım.” Yahudiler dediler: “Yusuf (Aramatya) şehrine gitti.” Bekçiler Yahudilere dediler: “Ve biz İsa’nın haşrını ve Celile’de olduğunu melekten duyduk.”

3. Yahudiler bu sözleri işitince, müthiş korktular ve dediler: “Bu sadece şayia olarak kalmaz, herkes İsa’ya meyleder!” Ve Yahudiler aralarında istişare ettiler ve hatırı sayılır bir para topladılar ve askerlere verdiler ve dediler ki: “Deyin ki ‘biz geceleyin uyurken şakirtleri geldiler ve onu çaldılar’. Ve bu Valinin kulağına giderse, biz onunla konuşuruz ve sizin endişelenmemeniz için çalışırız.” Onlar parayı aldılar ve öğretildikleri gibi hareket ettiler.

XIV. Bölüm

İsa’nın Miracı’nın Şahitleri

1. Bir rahip (olan) Phinees ve bir öğretmen (olan) Adas ve bir Levili (olan) Haggay Celile’den Kudüs’e geldiler ve Yüksek Rahiplere ve Rahiplere ve Levililere anlattılar: “Biz Mamilh denen bir dağda İsa’yı otururken gördük ve şakirtlerine diyordu ki, ‘bütün dünyaya dağılın ve bütün yaratıklara vaaz edin! Kim iman eder ve vaftiz olursa, kurtuluşa ulaşacak; inanmayan kimse de cezalandırılacaktır. Müminleri böyle mucizeler takip edecek: Benim adımla cinleri çıkaracaklar, yeni dillerle konuşacaklar, yılanları etkisiz kılacaklar ve öldürücü bir şeyler içerlerse, (zehir) onlara zarar vermeyecek; zayıflara el koyduklarında onlar iyileşecekler’. İsa şakirtleriyle konuşurken, onun biz göklere yükselirken gördük.”

2. İhtiyarlar ve Rahipler ve Levililer dediler: “İsrâil’in Allah’ına, şeref ve imanınız üzerine, anlattıklarınızı gerçekten görüp görmediğinize, duyup duymadığınıza söz verin!” Anlattıkları şeyler (üzerine) dediler: “Babamız İbrahim’in, İshak’ın ve Yakub’un Allah’ı vardır ve gerçektir: Her şeyi biz işittik ve onun göklere yükseldiğini gördük” İhtiyarlar ve rahipler, Levililer onlara dedi: “Siz bize bu haberi getirmeye mi, yoksa Allah için bir adak sunmaya mı geldiniz?” Dediler: “Allah’a bir adak sunmaya geldik.” İhtiyarlar, Yüksek Rahipler ve Leviler onlara dediler: “Siz Allah’a bir adak sunmaya geldiyseniz, halkın huzurunda söylediğiniz saçma ve aptalca şeyler ne oluyor?” Rahip Phinees ve Öğretmen Adas ve Levili Haggay Yüksek Rahiplere ve Rahiplere ve Levililere dediler: “Konuştuğumuz ve gördüğümüz şeyler günahsa, biz sizin huzurunuzdayız. Gözünüzde iyi olan şeyi bize yapın!” Onlar onlara yiyecek ve içecek verdiler ve onları Celile’ye gönderdiler ve onlar barış içinde (şehri) terk ettiler.

3. Bahsedilen adamlar Celile için yola çıkınca; Yüksek Rahipler ve Sinagogun ileri gelenleri ve Sinagogun ihtiyarları kapıları kapatıp istişare için toplandılar ve şikayet bağrıslarıyla söylemeye başladılar ve dediler: “Bu mucizeler İsrâil oğulları içinde niçin oluyor?” Hannas ve Kayafas dediler: “Niçin sızlanıyorsunuz? Veya onun şakirtlerinin mezar bekçilerine pek çok paralar verdiğini, söylemeleri gerekeni öğrettiklerini bilmiyor musunuz ki, ‘bir melek aşağı indi mezar kapısındaki kayayı yuvarladı?’ (diyeceklerdi.)”. Rahipler ve ihtiyarlar dediler: “Şakirtleri cesedi çalmış olabilirler! Ama nasıl olur da ruhu tekrar cesede girer ve (şimdi) Celile’de oturur?” Bunun üzerine bir cevap vermek istemediler ve sadece “Sünnetsizlere inanmamalısınız” dediler.

XV. Bölüm

Yusuf’un Bulunuşu ve Kudüs’e Getirilişi

1. Ama Nikodemus ayağa kalktı ve Yüksek Meclis’in önüne ilerledi ve dedi: “Dedikleriniz şeyler, doğrudur. Sizin Allah’ın halkı olduğunuza Celile’den gelen adamlar da çok iyi biliyorlar,

onlar Allah'tan korkan, cömert, hırstan nefret eden barışçıl insanlardır. Yemin üzerine anlattılar ki, İsa'yı Mamilh Dağında şakirtleriyle birlikte gördük," dediler. Onlardan duyduklarımızın hepsini İsa'nın anlattığını duyduklarını ve (sonra da) göklere yükseldiğini gördüklerini" söylediler. Ve hiçbir kimse onlara, nasıl yükseldiğini sormadı. Bize Kutsal Kitap'ta nasıl öğretildi ise, (Hz.) İlyas da göğe öyle yükselmişti. Ve Eliyasa yüksek sesle bağırdı ve İlyas Eliyasa'nın üzerine paltosunu attı ve Eliyasa da onun mantosunu Ürdün nehri üzerine serdi ve karşıya geçti ve Yeriha'ya geldi. Ve Peygamberin çocukları (şakirtleri) onunla karşılaştılar ve Eliyasa'ya, "Üstadın İlyas nerede?" dediler. O da onlara "O göklere yükseldi" dedi. Ve Eliyasa'ya dediler: "Belki (de) onu bir dağın üzerene atmak için ruhlar (cinler) kaçırmıştır? Ama biz hizmetçilerimizi alıp onu aramalıyız? Ve Eliyasa ile konuştular ve onunla yürüdüler. Ve onu üç gün aradılar ve bulamadılar ve (bunun üzerine) onun (gerçekten göklere) yükseldiğine inandılar. Ve şimdi beni dinleyiniz! "Tüm İsrâil topraklarını araştıracağız ve Mesih'in Ruhlar (Cinler) tarafından göklere yükseltip, bir dağın üzerine fırlatılıp fırlatılmadığını göreceğiz." Ve bu söz hepsinin hoşuna gitti. Ve İsrâil'in bütün bölgelerine (aracılar) gönderdiler ve İsa'yı arattılar ve onu bulamadılar ve ona bir şey yapmaya hiçbiri cesaret edemedi.

2. Ve İhtiyarlara ve Rahiplere ve Levililere bildirdiler: "Biz tüm İsrâil bölgelerini dolaştık ve İsa'yı bulamadık. Ama Yusuf'u Arimaya'da bulduk!" Yusuf'la ilgili haberi duyunca sevindiler. İsrâil'in Allah'ına saygıda bulundular. Ve Sinagogun ileri gelenleri ve Rahipler ve Levililer, Yusuf'la nasıl irtibata geçeceklerini istişare ettiler ve bir kağıt alarak Yusuf'a aşağıdakileri yazdılar: "Selam sana! Biz Allah'a ve sana karşı günaha girdik ve İsrâil'in Allah'ına, sonra babalarına ve çocuklarına yakın olmasını dua ettik; çünkü biz aldanmıştık. Kapıyı açtığımızda orada seni bulamadık. Ve kötü bir teklifte bulunduğumuzu ve planladığımızı biliyoruz, ama Rab seni bizim şikayetlerimize karşı boşa çıkardı."

3. Ve tüm İsrâil'den Yusuf'la arası iyi olan ve onu iyi tanıyan yedi adam seçtiler ve Sinagogun ileri gelenleri ve rahipler ve levililer onlara dediler: "Bakınız! O bizim mektubumuzu alınca, onun sizinle bize geleceğini biliyorsunuz; ama o onu okumazsa, onun bize kızgın olduğunu bilirsiniz ve (bu durumda) ondan barış içinde ayrılın ve geri dönün!" Ve adamları Yusuf'a geldiler ve hürmet gösterdiler. Ve dediler "Sana selam olsun!" ve o dedi: "Selam sizin ve tüm İsrâil halkının üzerine olsun!" Ona mektup rulesini verdiler. Ve Yusuf onu kabul etti ve okudu ve tekrar mektubu dürdü ve Allah'a şükretti ve dedi: "Övgüler Rabbimiz Allah'a olsun, o İsrâil'i suçsuz yere kan dökmekten kurtardı. Ve övgüler Rabbe olsun, meleğini gönderdi ve beni kanatları altına gizledi!" Ve önlerine bir sofra hazırladı ve orada yediler ve içtiler ve uyumak için orada kaldılar.

4. Ve erkenden kalktılar, dua ettiler. Ve Yusuf eşeğini se-merledi ve adamlarla beraber yola çıktı ve Kutsal şehir Kudüs'e geldiler. Ve bütün halk Yusuf'u karşılamaya koştu ve dediler: "Gelişiniz barış olsun!" ve o halka dedi: "Barış sizinle olsun!" ve onu tüm halk öptü. Onlar ve halk Yusuf'la birlikte dua ettiler. Ve (sevinçten) şaşkındılar. Nikodemus onu evine aldı ve büyük bir ziyafet hazırladı ve Hannas'ı ve Kayafas'ı ve İhtiyarları ve Rahipleri ve Levileri (de) evine davet etti. Neşeli sohbetle Yusuf'la beraber yediler ve içtiler ve şükür şarkıları (ilahiler) okudular, sonra her biri evine gitti. Yusuf ama Nikodemus'un evinde kaldı.

Yüksek Meclis Önündeki Yusuf'un Haberleri:

İsa'nın Haşri'nin Tasdiki

5. Diğer gün bir arife günü idi, Sinagogun ileri gelenleri ve rahipler ve levililer Nikodemus'un evine gitmek için erkenden kalktılar. Nikodemus onlara karşı yürüdü ve "Selam size!" dedi ve onlar da dediler: "Selam sana, Yusuf'a ve tüm hanesine ve senin hanene olsun!" Ve o hepsini evine aldı ve Yusuf, Hannas ve Kayafas arasında oturdu ve hiçbiri ona bir söz söyleme cesareti gösteremedi. Ve Yusuf dedi: "Beni huzura niçin çağırdınız?" Ve

onlar Nikodemus'a Yusuf'la konuşması için başlarını çevirdiler. Ama Nikodemus ağzını açtı ve Yusuf'a dedi: "Baba, saygıdeğer muallimlerin ve rahiplerin ve Levililerin senden bir söz almayı arzuladıklarını bilirsin." Ve Yusuf dedi: "Öyleyse sorun!" Ve Hannas ve Kayafas kanunu aldılar ve Yusuf'a yemin ettirdiler ve dediler: "İsrâil'in Allah'ına saygı göster ve ona inan! Çünkü Ahas, Yeşua Peygambere bir yemin verdi ve onu bozmadı, herkesle paylaştı ve hiçbir şeyi gizlemedi. Sen de en ufak bir şeyi gizlememelisin!" Ve Yusuf dedi: "Huzurunuzda hiçbir şey gizlemeyeceğim." Ona dediler: "İsa'nın cesedini almaya ricada bulunmana ve onu pamuklu bir bezle kefenlemene ve bir mezara koymana çok şaşırdık. Ve bundan dolayı seni penceresiz bir evde gözetim altına aldık ve kilitledik ve sürgüledik ve bekçiler senin kapatıldığın yerde nöbet tuttular. Ve biz haftanın ilk günü (kapıyı) açtığımızda seni bulamadık ve çok şaşırdık ve Rabbin halkı düne kadar korktu ve şimdi bize ne olduğunu anlat!"

6. Ve Yusuf dedi: "Arife günü onuncu saatte siz beni hapsedtiniz ve tüm Sabat boyunca bende hiçbir değişiklik olmadı. Ve gece yarısı kalktım ve dua ettiğimde, sizin beni hapsedtiğiniz evin dört köşesi havaya kalktı. Ve gözlerimde şimşekler çaktığını gördüm. Ve korkuyla yere düştüm. Ve biri elimden tuttu. Ve düştüğüm yerden uzaklaştırdı ve başımdan ayaklarıma kadar bir su döküldü ve burnuma mesh yağı kokusu geldi: Ve o benim yüzümü kuruladıktan sonra, beni öptü ve dedi: "Yusuf korkma! Gözünü aç ve seninle konuşana bak!" Gözümü açtığımda İsa'yı gördüm. Ve (korkudan) titremeye başladım ve onun bir hayalet olduğunu düşündüm. Ve şer'i sözleri söyledim. O da benimle birlikte söyledi. Siz kendiniz de bilirsiniz ki, bir hayaletin (cinin) tuttuğu kişiye şer'i sözler söylenirse, hayalet kaçır. Ben ise onun benimle birlikte söylediğini gördüm ve ona dedim. 'Muallim İlyas! ve o bana dedi: Ben İsa'yım, cesedini Pilatus'tan rica edip, keten bezle kefenlediğin ve yüzüne ter bezi koyduğun, bir mezar mağarasına yerleştirdiğin ve mağaranın kapısını büyük bir kaya yuvarlayarak kapattığın (İsa'yım). Benimle konuşan ona dedim: Seni gömdüğüm yeri bana göster! ve kefen bezi ve yüzüne koyduğum ter bezi orada

duruyordu. Bunun üzerine onun İsa olduğunu anladım. Ve O elimi tuttu ve beni kapalı kapılardan evime, kendi yatağıma taşıdı ve dedi: 'Selam sana!' Beni öptü ve dedi: '40 gün süreyle evinden çıkma! Ben şakirtlerimin yanına Celile'ye gidiyorum.'

XVI. Bölüm

1. Ve Sinagogun ileri gelenleri ve Rahipler ve Levililer bu sözleri Yusuf'tan duyunca ölü gibi oldular! Ve yere düştüler ve dokuzuncu saate kadar oruç tuttular. Ve Nikodemus Yusuf'la birlikte Rahip Hannas'ı ve Kayafas'ı ve Levilileri şu sözlerle uyardılar: "Ayağa kalkın ve ekmek yeyin ve ruhunuzu güçlendirin! Çünkü yarın Rabbin Sabatıdır." Ve kalktılar dua ettiler ve yemek yediler ve içtiler ve her biri kendi evine gitti.

Levi'nin Şahit Symeon Hakkındaki Haberi

2. Ama sabat günü muallimlerimiz ve Rahipler ve Levililer oturdular ve aralarında istişare ettiler ve dediler: "Bize bir gazap mahkemesi geldi! Biz onun annesini ve babasını tanıyoruz." Muallim Levi dedi: "Ebeveyni hakkında bildiğim onların Allah'tan korkan, kefaretni ihmal etmeyen ve senede üç kere öşür verendir. Ve İsa doğduğu zaman, ebeveyni onu buraya getirdi ve Tann'ya kurban ve tıtsü kurbanı sundu. Ve büyük muallim Simeon onu kucağına aldı ve dedi: "Rabbim, kulunu kelâmına göre barış içinde yetiştir. Çünkü gözlerim senin bütün milletler huzurunda, putperestler için hazırladığım vahiy nurunu, senin halkın, İsrâil'in ihtişamını, rahmetini gördü". Ve Simeon onları kutsadı ve annesi Meryem'e dedi: "Çocuk hakkında sana haber vereyim." Ve Meryem dedi: "İyi haber (olsun) Efendim!" Ve Simeon ona dedi: "İyi! Bu İsrâil içinde çoklarının düşmesine ve kalkmasına neden olan ve senin ruhuna saplanan bir kılıç olacak, çünkü o pek çok kalbin içindeki düşünceleri ortaya çıkaracak."

3. Hemen Muallim Levi'ye dediler. "Onu nereden biliyorsun?" Levi onlara dedi: "Benim onun (Symeon) yanında şeriat öğrendiğimi biliyor musunuz?" Yüksek Meclis ona dedi: "Biz daha çok senin babanı görmek istiyoruz." Ve o babasını çağırttı. Ve ona sorunca, onlara dedi: "Oğluma niçin inanmadınız? Saygı değer ve âdil Symeon ona kendisi (şeriat) hukukunu öğretti." Yüksek meclis dedi: "Muallim

Levi, senin söylediğin doğru mudur?" Ve o dedi: "Gerçek!" Ve Sinagogun ileri gelenleri ve rahipler ve levililer birbirlerine dediler. "O halde, gelen ve İsa'nın öğrettiklerini ve göğe yükselmesini anlatan üç adamı Celile'ye gönderelim de nasıl gördüklerini bize anlatsınlar." Bu teklifi hepsi kabul ettiler. Daha önce Celile'den getirttikleri üç adamı geri gönderdiler ve dediler: "Rabbi Adas'a ve Rabbi Phinees'e ve Rabbi Haggay'a, sizinle birlikte olan herkese selamlarımızı söyleyin! Çünkü Yüksek Meclis'te güçlü bir tartışma olmuştu, bu sebeple biz de sizi bu mübarek Kudüs'e davet etmiştik."

Yüksek Meclisteki Pazarlıklar

İsa'nın Haşrinin ve Göğe Yükselişinin Genel Kabulü

4. Ve adamları Celile'ye gittiler ve onları oturmuş ve şariat hakkında düşünür halde buldular. Ve onları barış selamlarıyla selamladılar ve aralarına vardıkları Celile halkına dediler ki "Tüm İsrâil üzerine selam (barış) olsun!" Ama onlara tekrar dediler: "Siz niçin geldiniz?" Ve geri gönderilenlere dediler ki: "Yüksek Meclis sizleri kutsal şehir Kudüs'e (tekrar) davet ediyor." Adamlar kendilerinin Yüksek Meclis tarafından istenildiklerini duyunca, Allah'a duaya yöneldiler. Ve (kendilerini alıp götürecek) adamlarla sofraya oturdular ve yediler ve içtiler ve kalktılar, barış içinde Kudüs'e yola çıktılar.

5. Ve ertesi günü Yüksek Meclis Sinagog'da oturum için bir araya geldi ve onlara sordular ve dediler: "Siz gerçekten İsa'yı Mamilh Dağında, şakirtlerine anlattığı gibi otururken gördünüz mü? Ve (gerçekten) onun (göğe) yükseldiğini gördünüz mü?" Ve adamlar cevap verdiler ve dediler: "Bizim gördüğümüz gibi, o yukarıya yükseldi, aynen söylediğimiz gibi."

6. O zaman Hannas dedi: "Onları birbirinden ayırın! Onların açıklamalarının birbiriyle örtüşüp örtüşmediğini görelim." Ve önce Adas'a seslendiler ve dediler: "İsa'nın yukarıya yükselişini nasıl gördün?" Adas dedi: "O Mamilh Dağında otururken ve şakirtlerine ders verirken, bir bulutun onun ve şakirtlerinin üzerine gölgelediğini ve bulutun onu göğe doğru yükseltildiğini ve şakirtlerinin yüzleri üzerine yere kapandıklarını gördük." Ve Rahip Phinees'i çağırdılar ve ona sordular ve dediler: "İsa'nın yukarı yükselişini nasıl gördün?" Ve o da aynen öyle söyledi. Devamla Haggay'a sordular, ve o da kesinlikle

öyle dedi: Ve Yüksek Meclis dedi: “Musa’nın Kanununda vardır ki: “iki veya üç (şahidin) ağzındaki her şey (şehadet) kabul edilir.”

Muallim Buthem der ki: “Şeriatla yazılıdır ki, ve (Hz.) İdris Tanrı ile idi ve bir daha görülmedi, çünkü Tanrı onu (kendi yanına göğe) almıştı.” Muallim Tayrus dedi: “Biz de Hz. Musa’nın ölümünü duyduk ve onu görmedik. Rabbin kanununda yazılıdır ki; ‘Ve Musa Rabbin sözüne göre ölmüş ve kimse bugüne kadar mezarını bilememiştir.’ Ve Üstad Levi dedi ki, “Üstad Symeon İsa’yı gördüğü hakkında ne söylemişse, “Bu İsrâil’de ölen ve dirilen pek çoklarını onaylıyor ve bunu yalanlayan bir (belge) bulunuyor mu?” ve Üstad İshak dedi: “Şeriatla yazılıdır ki, ben meleğimi senin gözlerin önüne gönderiyorum, o senin önünden gidecek ve her doğru yolda seni koruyacak, çünkü benim adım onun (yolunda) anılacak.”

7. Bunun üzerine Hannas ve Kayafas dediler: Musa’nın şeriatında yazılı her şeyi, haklı olarak söylediniz ki, (Hz.) İdris’in ölümünü kimse görmedi. Ve Musa’nın ölümünü kimse anlatmadı. Ama İsa, Pilatus önünde muhakeme oldu ve darbe aldı ve yüzüne tükürüldü. Askerler onun (başına) dikenli bir taç koydular. Ve kırbaçlandı ve Pilatus’nun ceza hükmünü aldı. Bedeni çarmıha gerildi ve onunla iki eşkıya da. İçmesi için öd sulu sirke verildi ve asker Longinus bir mızrakla böğrünü deldi. Cesedi bizim saygı duyduğumuz babası Yusuf’a verildi. Ve onun dediği gibi, üç adamın da “Onun göğe yükseldiğini gördük” dedikleri gibi o ölümden dirildi. Rabbi Levi, Rabbi Symeon’un sözlerine ikna oldu ve dedi ki, “Gerçekten o İsrâil’deki pek çokları gibi şehit olmuş ve ölümden dirilmiştir, karşıt bir işaret bulunacak mı?” Ve bütün muallimler Rabbin tüm halkına dediler: “Eğer Rab tarafından olmuşsa, ve gözlerimizde mucize ise, Yakup Evini yazıldığı gibi tanınmalısınız: “Ağaca asılan her kimse lanetlidir.” Ve bir başka yerde yazılıdır ki: “Gökleri ve yeri yapmayan ilahlar yok olacaklar.” Ve Rahipler ve Levililer birbirlerine dediler: “Som’a yani Jübile’ye kadar onun düşüncesi (ayakta kalacak,) onun ebedî hakimiyete sahip olduğunu ve yeni bir halkı (ölümden) uyandıracağını bilir!” O zaman Sinagogun Başkanları ve rahipler ve Levililer tüm İsrâil’e taşıdılar ve dediler: “İnsan eliyle yapılan tapan kimseye lanet olsun ve yaratıcı yerine yaratılmışa tapan lanet olsun!” Ve bütün halk “Amin! Amin!” dedi.

9. Ve tüm halk Rabbe fazlaca övgü söyledi ve dedi: “Vaat ettiği gibi, tüm İsrâil halkına sükûnet veren Rabbe övgüler olsun! Kulu Musa’ya konuşmasında söylediği güzel sözlerden bir tek sözü (dahi) kaybolmamıştır Rabbimiz, Tanrımız, atalarımızla olduğu gibi, bizimle olsun! Bizi yok etmesin! Bizim kalplerimizi kendine yönlendirmek için, kendi yolunda yürümemiz için, emirlerini tutmamız için, babalarımızın verdiği kanunları taşımamız için bizi ölümüne bırakmasın! Ve Rab her zaman tüm dünyamızın hükümdarıdır. Ve hükümrân kalacaktır ve onun adı Vahit’tir. Rab bizim hükümdarımızdır. Bizi kurtaracaktır. Hiç eşi ve benzeri yoktur! Rab sen büyüksün ve senin adın, senin kudretinle büyüktür. Bizi kutsa Rabbimiz ve biz kutsal olalım; Rabbimiz bizi kurtar ve biz kurtarılmışlardan olalım. Çünkü biz seniniz ve senin mirasçınız! Ve Rab adının büyüklüğü ile bizi bırakmayacaktır; Çünkü o Rabbimiz bizi kendi halkı yapmaya başladı.” Ve onlar methiye ilahisini okuduktan sonra, her biri kendi evine gitti. Ve Tanrı’yı övdü, çünkü onun ihtişamı zamanların zamanındadır. Amin!

XVII. Bölüm

Mesih’in Yeraltı Dünyasına İnmesi

1. Yusuf dedi: “İsa’nın ölümden uyanması, sizi niçin şaşırtıyor? O harika değil, esas harika, onun yalnız kendisi değil, başka ölümlerle birlikte uyanmasıdır. Kudüs’te onlar kendilerini pek çoklarına gösterdiler. Ve siz diğerlerini tanımıyorsanız, İsa’yı (çocuk olarak kucaklarına) alan Symeon’u ve onun ölümden uyandırılan iki oğlunu (tanıyorsunuz ki) ki; o sizi tanıyor. Çünkü biz onları az bir zaman önce gömmüştük. Ama şimdi mezarlarının açılmış boş olduğu görülüyor, ama kendileri yaşıyorlar ve Aramatya’da ikamet ediyorlar.” O zaman onlar oraya adamları yolladılar ve mezarlarını boş buldular. Yusuf dedi: “Biz Aramatya’ya gitmek ve onları ziyaret etmek istiyoruz!”

2. Bunun üzerine Yüksek Rahipler Hannas ve Kayafas, Yusuf ve Nikodemus ve Gamaliel ve onlarla birlikte diğerleri ayağa kalktılar ve Aramatya’ya gittiler ve Yusuf’un sözünü ettiklerini buldular. Bir dua yaptılar ve birbirlerini selamladılar. Daha sonra onlarla birlikte Kudüs’e geldiler ve onları Sinagog’a bıraktılar ve

kapıları emniyet altına aldılar. Ve Yahudilerin önderleri ortasına koydular ve onlara Yüksek Rahip dedi: “İsrâil’in Allah’ı ve Adonay adına ve nasıl haşır olduğunuzu ve kimin sizi ölümden dirilttiği üzerine hakikati söyleyeceğinize lütfen yemin ediniz!”

3. Haşır olan adamlar bunu duyunca yüzlerindeki Haç işaretini açtılar ve Yüksek Rahibe dediler: “Bize kağıt ve mürekkep ve telek (kalem) ver!” Bunları onlara getirdi ve onlar oturdular ve aşağıdakileri yazdılar:

XVIII. Bölüm

Vaftizci Yahya’nın Ölülere Vaazı

1. Efendimiz İsa Mesih, sen haşır ve dünya hayatısın, bize lütfeyle ki; senin haşrini ve Hades’te (ölüler diyarında) yaptıklarını, mucizelerini anlatabilelim. Biz ilk zamanlardan beri ölmüşlerle birlikte Hades’te (ölüler diyarında) idik. Fakat gece yarısı o saatte karanlıklar içinde güneş gibi bir parıltı oldu ve (her yeri) aydınlattı ve hepimiz görünüyorduk ve biri diğerlerini görüyordu. Ve o anda atamız İbrahim diğer ruhani reislerle ve peygamberlerle birlikte idi ve sevinçle herkes diğerlerine diyordu ki, “Bu büyük Işıktan (vadedilen) ışıktır!” Orada bulunan peygamber Yezaya dedi: “O Babadan ve oğuldan ve Kutsal Ruh’tan ışıktır!” Ben hayatta iken onun hakkında kehanette bulundum ve dedim ki; “Sebulon ve Naftali bölgelerinde oturan halk karanlıkta oturuyor, bakınız büyük ışık (onu aydınlatıyor)”

2. Daha sonra başka biri ortaya geldi, o çölden bir münzevî idi ve (kavmin) ihtiyaçları ona dediler: “Sen kimsin?” O dedi: “Ben peygamberlerin sonuncusu Yahya’yım, Tanrı oğlu’nun yolunu hazırladım. Ve halka günahlarından tövbe etmesini tebliğ ettim. Ve Tanrı’nın oğlu bana geldi ve ben onu uzaktan görünce, halka dedim: “Bakın, Tanrının kuzusu dünyanın günahlarını kaldırıyor!” Ve ben onu elimle Şeria Nehrinde vaftiz ettim ve Kutsal Ruhun bir güvercin gibi üzerine geldiğini gördüm ve Baba Tanrı’nın sesini işittim, diyordu ki, “Bu benim sevgili oğlumdur, ben onu beğendim.” Ve bundan dolayı o beni size gönderdi ki, Tanrı-

nın doğmuş oğlunu buraya gönderdiğini, ona inananları kurtaracağını; ona inanmayanları ise, muhakeme edeceğini sizlere ilan ediyim. Bundan dolayı hepinize diyorum ki, şimdi sizin için tövbe etme zamanıdır. Siz yukarıdaki yanlış dünyanın ilahlarına taptınız ve günaha girdiniz. Başka bir zamanda ama, bu mümkün olmayacaktır.”

XIX. Bölüm

Âdem’e Yapılan Vaat Hakkında Şit’in Şهادeti

Şimdi Yahya Hades’te bilgilenirken, ilk yaratılan Âdem ata, bunu duyunca oğlu Şit’e dedi: “Oğlum, ölüm için uzandığımda insan soyunun ilk atalarına ve peygamberlerine, seni nereye gönderdiğimi söyle!” Ama Şit dedi: “Peygamberler ve Patrikler iştir! İlk yaratılan babam Âdem, ölüme uzanınca (ölüm yatağına yatınca), beni şefaati için Tanrı’ya cennet kapısının yakınına gönderdi, o da beni bir meleklerle merhamet ağacına götürdü ki, oradan yağ alayım ve onunla babamı yağlayayım. O zayıflığından (kurtulup) ayağa kalksın! Ve duadan sonra Rabbin bir meleği geldi ve bana dedi ki, “Ne istiyorsun, Şit? Zayıfları ayağa kaldıran yağ mı istiyorsun veya baban zayıflığını giderecek o yağı akıtan ağacı mı istiyorsun? Henüz şimdi ona kavuşamazsın. Geri git ve babana de ki, Dünyanın yaratılışından itibaren 5500 sene dolunca, Tanrı’nın doğan oğlu insan olarak yeryüzüne inecek. Onu bu yağla yağlayacak ve o haşrolacak ve su ve Kutsal Ruhlar onu ve onun (soyunu) yıkayacak ve sonra o tüm hastalıkları iyileştirecek. Ama şimdi mümkün değil!” Ruhanî reisleri ve peygamberler bunu duyunca çok sevindiler.

XX. Bölüm

Şeytan ve Hades (Ölümler Alemi) Arasındaki

Mücadeleler

1. Her biri öyle bir sevinçle harekette iken, karanlığın mirasçısı şeytan geldi ve Hades’e dedi: “Her şeyi yiyen doymayan sen, benim sözlerimi dinle!” Yahudi soyundan İsa adında biri, kendine

Tanrının oğlu diyor, ama o bir insan, bizim etkimizle Yahudiler onu çarmıha gerdiler. Ve şimdi o öldü, onu buraya alacağız, hazır ol! Çünkü, ben onun sadece bir insan olduğunu biliyorum ve onun, ‘ruhum ölüme kadar çok şaşkın’ dediğini duydum.” O ölümlülerle dolaşırken bana yukarı dünyada çok kötülükler yaptı. Benim hizmetlilerime nerede rastlarsa, onları takip etti ve ne kadar sakatladığım, kör, topal, kötürüm yaptığım varsa, o bir sözle onları iyileştirdi ve ne kadar mezara hazırladığım varsa, onları bir sözle tekrar cezalandırdı.”

2. Hades dedi: “Bu bir sözle hepsini yapacak kadar güçlü mü? Bunlar ondansa, sen ona karşı durabilir misin? Bana öyle görünüyor ki, bunlar ondan (kaynaklanıyorsa) ona kimse karşı çıkamaz. Ama sen onun ölüm öncesi korktuğunu, işittiğini söylüyorsun, o seni şaşırtmak ve alay almak için, seni (kolayca) güçlü elle yakalamak için söylemiştir. Sana ebediyen yazıklar olsun!” O zaman şeytan dedi: “Sen her şeyi yiyen ve doymayan Hades! Sen bizim ortak düşmanlarımızdan işittiklerimizden korktun mu? On-dan korkmuyorum, Yahudiler onu getirdiler ve çarmıha gerdiler ve hatta ona ödle karışık sirke verdiler. O gelirse onu güçlüce tutmak için kendini hazırla!”

3. Hades cevap verdi: “Karanlığın mirasçısı, bozgunculuğun oğlu, şeytan! Sen bana dedin ki, senin gömülmeye hazırladığın pek çoklarını o sözle kendisi canlandırdı. Eğer o kendisi diğerlerini gömülmekten kurtardı ise, bizim hangi gücümüz, onu nasıl tutuklayabilir? Az bir zaman önce Lazarus adında bir ölüyü yutmuştum, az sonra yaşayanlardan biri sözle onu benim içimden çıkardı. Onun, senin sözünü ettiğin kimse olduğuna inanıyorum. Onu buraya alırsak, korkarım ki, diğer kalanları da tehlikeye atarız. Çünkü evveliyattan beri yuttuklarıma bakıyorum da, (ilk defa) huzursuzlar ve karnımda acılar var. Bana öyle görünüyor ki, Lazarus’un alınıp çıkarılması iyiye işaret değil! O bir ölü gibi değil, bir kartal gibi benden uzaklaştı. Toprak onu çabucak dışarı fırlattı. Bundan dolayı senin ve benim huzurum için yemin ederim ki, onu buraya getirme! Onun burada sadece bütün ölüleri dirilt-

mek için görüldüğüne inanıyorum. Özelliğimiz karanlık katında sana söylüyorum! Sen onu buraya getirirsen, bana ölülerden bir tek dahi kalmaz!”

XXI. Bölüm

Mesih'in Ölüler Alemine Girişi

1. Şeytan ve Hades birbirleriyle bunları konuşurken gök gü-rültüsü gibi güçlü bir ses geldi ve dediler: “Kapınızı açın, ebedî kapınızı kaldırın ey hükümdarlar! İhtişamın kralı girecek!” Hades bunu duyunca, şeytana dedi: “Şimdi dışarı çık ve gücün yetiyorsa ona karşı koy!” Şeytan böylece dışarı çıktı. Bunun üzerine Hades, cinlerine dedi: “Güvenlik tedbirlerini alın ve kapıları güçlendirin ve demir sürgülerle kapatın, ve benim mızraklarımı alın ve topluca durun, her şeye dikkat edin! Eğer o buraya gelirse, maalesef o bize galip gelir.”

2. İlk atalar bunu duyunca, ona hakarete başladılar ve dediler ki; “Sen her şeyi yiyen ve doymayan! Ayağa kalk, ihtiyacının kralı geliyor!” Peygamber Davud dedi: “Ey aldaticı, sen bilmiyor musun ki, ben dünyada yaşarken bu “Kapılarınızı kaldırın ey Hükümdarlar” sözünü söyledim!” Yezaya (da) dedi ki: “Ben bunu daha önceden gördüm ve Kutsal Ruh: “Kapılar kalkacak ve ölüler mezarlarından uyanacak ve yeryüzünde sevinecekler ve “Nerede senin dikenin ölüm? Nerede Hades, senin zaferin? diye yazmıştı.”

3. Ses tekrar devam etti, dedi: “Kapılarınızı kaldırın!” Hades ikinci defa (bu) sesi işitince, onun görünüp-görünmediğini bilmediğini söyledi ve dedi: “Bu ihtişamın Kralı kimdir?” Hükümdarın melekleri dediler: “Kâmil gücün ve hakimiyetin efendisi, kavganın hakimi!” Ve bu sözle birlikte kapalı kapılar parçalandı ve demir sürgüler dağıldı ve tüm bağlı ölülerin bağları çözüldü ve biz sizinleyiz” dediler. Bir insan gibi görünen ihtişamın kralı girdi ve Hades'in bütün karanlıkları ışıkla parladi.

XXII. Bölüm

Hades'in ve Şeytanı'nın Mağlubiyeti

1. Hades hemen seslendi: Bize yazıklar olsun, mağlup olduk! Öyle üstün güce ve hakimiyete sahip olan, sen kimsin? Ne şekilde sen, günahsız buraya geldin. Küçük görünüyorsun ama büyüksün ve kısasın ama yükseksin ve kulsun ama hükümransın, askersin, ölümlere ve yaşayanlara hakim kralısın? Çarmıha da çivilendin ve mezara kondun ve şimdi hürsün ve bütün bizim hakimiyetimizi yıktın. Yoksa haç ve ölümle tüm dünyaya mirasçı olmak isteyen, bizimle konuşan baş idareci şeytan mısın?"

2. Bunun üzerine ihtişamın Kralı zülüflü şeytanı tanıdı ve onu meleklerle verdi ve dedi: "Onu demir (zincirlerle) ellerini ve ayaklarını, boynunu, ağzını bağlayınız!" Daha sonra onu Hades'e teslim etti ve dedi: "Al bunu ve benim ikinci defa gelişime kadar güvenli olarak tut!"

XXIII. Bölüm

Ve Hades şeytanı teslim aldı ve ona dedi: "Ateşin mirasçısı Beelzebul ve azizlerin düşmanı, ağrı! Niçin düşüncesizce ihtişamın kralının çarmıha gerilmesini planladın ki, o buraya gücümüzü kaldırmaya geldi? Dön de bir bak: Bana bir tane dahi ölü kalmadı, aydınlanma ağacında kazandıklarını çarmıh direğinde kaybettin, bütün sevincin üzüntüye dönüştü. İhtişamın kralını öldürmek istedin, (ama) kendini öldürdün. Seni emniyete almak için teslim alınca, sana yapacağım kötülükleri kendin tecrübeyle öğreneceksin. Ey baş şeytan, ölümün reisi, günahın kökeni, tüm kötülüklerin sonu! İsa'da kötü ne buldun ki, onu ölüme sürükledin? O kadar çok haksızlıkları yapmaya nasıl cesaret buldun? Bir insanı karanlıklara sürüklemeyi niçin düşündün ki, ilk zamanlardan beri bütün insanlar (ölüme) düştüler?"

XXIV. Bölüm

Âdem'in ve Diğer Ölülerin Haşrı

1. Hades Şeytan'a bunları söylerken, İhtişamın Kralı sağ eli-ni uzattı ve atası Âdem'i uyandırdı. Daha sonra diğerlerine döndü ve dedi: "Ağaçta (çarmıhta) ölümü tadanların hepsi buraya gelsin! Çünkü sizleri tekrar çarmıh ağacında haşrettireceğim." O hepsini dışarı çıkardı ve kalbi sevinçle dolan atası Âdem dedi: "Hades'in derinliklerinden beni çıkardığın için senin yüceliğine teşekkür ederim." Aynı şekilde tüm peygamberler ve azizlerin de dediler ki: "Dünyanın kurtarıcısı bunun için sana teşekkür ederiz, sen bizim hayatımızı perişanlıktan kurtardın."

2. Ve onlar bunları deyince, kurtarıcı Âdem'in alnına haç işareti (yaparak) tasdik etti. Aynısını dinî liderlere ve peygamberlere ve şehitlere ve atalara yaptı ve kendine aldı ve acele ile Hadesten yukarı çıkardı. Ama o bunu yaparken onu takip eden kutsal babalar şarkılar söylüyorlardı ve dediler: "Övgü Rabbin adıyla gelene olsun! Halleluya! Tüm kutsalların şerefi onun olsun!"

XXV. Bölüm

Haşr Olanların Cennete Kabulü

1. O cennete çıkarken, (insanlığın) atası Âdem'in elini tuttu ve onu ve tüm adilleri Büyük Melek Mikâil'e teslim etti. Cennetin kapısını aralayınca, onları iki kişi karşıladı, onlara Kutsal babaları dediler ki: "Ölümü görmeyen, cehenneme gelmeyen, yerleşen siz kimlersiniz?" Onlardan biri cevap verdi ve dedi: "Ben Tanrı'nın hoşnut olduğu İdris'im onun tarafından buraya yerleştirildim ve Thesbiter İlyas'da. Biz zamanların sonuna kadar hayatta kalacağız, ama biz tanrı tarafından öldürülmek ve üç gün sonra haşrolmak, Rable karşılamak için bulutları yırtarak geldik."

2. Onlar bunları söylerken, fakir görünümlü, koltuğunun altında bir haç taşıyan, bir diğeri geldi. Kutsal Atalar ona dediler: "Hayalet görünümlü ve kolunun altında haçını sürükleyen sen

kimsin?” O cevap verdi: “Ben sizlerin söylediği gibi dünyada bir eşkıya idim, bir hırsız idim ve bundan dolayı beni Yahudiler yakaladılar ve efendimiz İsa Mesih’le çarınha gönderildik. O haç da asılırken, işaret görerek ona inandım ve rica ettim ve dedim: “Efendi sen kral olacaksan, beni unutma!” ve o bana dedi: “Gerçekten, gerçekten bugün sana söylüyorum: Sen benimle cennette olacaksın.” Böylece ben haçımı cennete taşıdım ve (orada) büyük Melek Mikâil’e rastladım ve ona dedim: Haça gerilen Efendimiz İsa beni buraya gönderdi. Şimdi beni Eden kapısına götür!” Ve alevlenen kılıç haç işaretini görünce, bana (kapıyı) açtı ve içeri girdim. Daha sonra Büyük Melek dedi: “Biraz oyalan! Çünkü Âdem ata, adillerle birlikte hemen geliyor.” Şimdi sizi gördüğüm gibi, size doğru geldim.” Kutsallar bunu duyunca hepsi yüksek sesle seslendiler: “Rabbimiz büyüktür, onun gücü büyüktür!”

Sonuç

3. Bütün bunları iki kardeş gördük ve işittik. Biz büyük melek Mikâil tarafından gönderildik ve Muallimin haşrını Şeria (nehrine) giderek vaftizi haber vermekle görevlendirdik. Biz oraya, haşır olan diğer ölülerle vaftiz olmaya gittik ve haşır passah’ını kutladık. Ama şimdi biz burada daha fazla kalamayız. Ve Baba tanrının sevgisi ve Efendimiz İsa Mesih’in lütfü ve Kutsal Ruhun cemaati sizinle olsun!

Onlar bunu yazdılar ve (yazı) rulelerini güvene aldılar, yarısını yüksek rahiplere ve diğer yarısını Yusuf ve Nikodemus’a verdiler. Artık bir daha kendileri görünmediler. Efendimiz İsa Mesih’in şerefine.

Amin!

BARTALOMEUS İNCİLİ

Kilise Babalarından Hieronymus, havarilerden Bartolomeus adına apokrif bir incilin varlığından söz eder. Yine Pseudo-Dionysius Areopagita isimli eserde de Bartolomeus İncilinin adı geçer. Geç devirlerde nüshaları çoğaltılmış Yunanca, Latince ve Slavca nüshalara rastlanır. Kopt dilindeki nüshaların sayıları daha çoktur. Bunların da 5 - 7. Yüzyıllardan kalma metinler olduğu tahmin edilmektedir. Bilim adamları metin tahlilleriyle orijinal nüshaya ulaşma çalışmalarından kesin bir sonuca ulaşamamışlardır.

Tercümesini sunduğumuz metin Felix Scheidweiler'in çeşitli kaynaklardan yararlanarak hazırladığı, W. Schneemelcher'in Neutestamentliche Apogryphen isimli eserinin 5. Baskı, 1. Cildinde yayınlanan Almancasından çeviridir.

(Metin)

I- 1- Çarmıh (Passion) öncesinde Efendimiz İsa bütün havarileri ile bir kere toplanmıştı. Ona sordular ve rica ettiler: Efendimiz göğün sırlarını bize açıkla, dediler. 2- İsa cevap verdi: Bu etten bedenimi bıraktığımda, size hiçbir açıklamada bulunamam. 3- Ama o ıstırap çekip ve ölümden dirildikten sonra, havariler ona soru sormaya cesaret edemediler, çünkü onun görünümü önceki gibi değildi, o tamamen tanrısal tezahürünü göstermişti. 4- Buna rağmen Bartolomeus ona yaklaştı ve dedi: Efendim, sizinle konuşmak istiyorum. 5- İsa ona cevap verdi: Sevgili Bartolomeus, senin ne söylemek istediğini biliyorum. O halde sor! Senin istediğin şeylerin hepsine cevap vereceğim. Dile getirmediğin şeyleri de sana açıklayayım. 6- Bunun üzerine Bartolomeus ona dedi: Efendi, sen çarmıha asılmaya gittiğinde, ben seni uzaktan takip ettim ve çarmıha nasıl gerildiğini ve meleğin gökten nasıl indiğini ve seni nasıl tazim ettiğini gördüm. 7- Ve karanlık basınca, baktım ve senin çarmıhtan kaybolduğunu gördüm; yer altı dünyasından

senin sesini ve birdenbire büyük bir iniltinin ve dış gıcırdamalarının yükselişini işittim. Efendim, çarmıhtan nereye gittiğini bana açıkla! 8- Bunun üzerine İsa cevap verdi: Bu sırrı seyretmekle lütuf buldun sevgili Bartolomeus. Ve şimdi bana sorduklarının hepsini açıklayayım. 9- Çarmıhtan kaybolunca, Âdem'i ve bütün ataları, İbrahim'i, İshak'ı ve Yakup'u kurtarmaya yer altı alemine gittim. Büyük Melek Mikâil bunu bana teklif etmişti.

10 – Yeraltı dünyasının kapılarını ve demir sürgülerini parçalamak için meleklerimle yer altı alemine indiğimde, Hades Şeytan'a dedi: Tanrı'nın yeryüzüne indiğini görüyorum. 11- Ve melekler güç sahiplerine seslendiler: Kapılarınızı açın beyler, ihtişamın kralı yer altı alemine indi. 12- Bunun üzerine Hades sordu: Bizim yanımıza inen ihtişamın kralı kimdir? 13- Ben 500 basamak aşağıya indiğimde, Hades şiddetle titremeye başladı ve dedi: Tanrının indiğine inanıyorum. Onun güçlü nefesi önümde gidiyor. Onu onunla birlikte kabul edemem. 14- Ama şeytan ona dedi: Ona teslim olma, kendini güçlendir! Tanrı aşağıya inmedi. 15- Ama ikinci defa 500 basamak daha inince, güçlü melekler seslendiler: Kapılarınızı efendinize açınız! Kapı kanatları açılsın! Bakınız, ihtişamın kralı aşağı indi. Ve Hades tekrar konuştu: Yazıklar olsun bana! Tanrının nefesini gerçekten hissediyorum. Ve sen bana, Tanrı yeryüzüne inmedi diyorsun! 16- (Şeytan) Beelzebub karşılık verdi: Sen niçin korkuyorsun? O bir peygamberdir ve sen onun tanrı olduğunu zannediyorsun. Peygamber kendini Tanrı'ya denk yaptı. Onu kabul edeceğiz ve ona eşlik edenlerin göğe yükseldiğini zannediyoruz. 17- Ve (Hades) dedi: Peygamberlerden hangisi? Bana bilgi ver! O adalet yazıcısı İdris midir? Ama Tanrı ona 6000 yıl sona ermeden dünyaya inmesine izin vermedi. İntikamcı İlyas olduğunu mu söylüyorsun? (Dünyanın) sonundan önce o inmeyecek. Tanrı'dan bir yıkıcı ise, ne yapayım? O zaman bizim de sonumuz gelmiştir. Çünkü (yılların) sayısı ellerimdedir. 18- Şeytan, Babanın Kelamının aşağı indiğini anladığında dedi: Korkma Hades! Kapıları güçlendirir ve sürgüleri destekleriz. Tanrının kendisi yeryüzüne inmez. 19- Ve Cehennem (Hades) dedi: Büyük

hükümdar Tanrının nazarından nereye gizlenelim? Beni kendine karşı koydurma; ben senden önce yaratıldım. 20- Ve sonra güçlendirilmiş kapılar paramparça oldu. Ve demir sürgüleri kırdılar. Ve içeri girdim ve onu yakaladım ona yüz yumruk attım ve açılmaz zincirlerle bağladım. Ve bütün ataları dışarı çıkardım ve tekrar çarmıha gittim. 21- Bartolomeus ona dedi: Efendi, tekrar çarmıha asılışını, ve bütün ölülerin haşr oluşunu ve seni tâzimini gördüm. Efendi, meleklerin kucaklarında taşıdıkları çok büyük insan kimdi? Bana açıkla! Zorlukla içini çeken o kişiyle ne konuşuyordun? 22- O ilk yaratılan Âdem'di; Onun için gökten yere inmiştim. Ve ona dedim. Senin ve çocukların için ben kendimi çarmıha gerdirdim. Ve bunu duyunca, içini çekti ve dedi: Onu yapmakla sükunet buldun, Efendim. 23- Bartolomeus tekrar konuştu. Âdem önünde meleklerin nasıl yükseldiğini ve övgü şarkısı söylediğini ben de gördüm Efendim. 24- Ama meleklerden biri diğerlerinden daha büyüktü ve yukarı çıkmak istemedi. Onun elinde ateşli bir kılıç vardı ve sana baktı. 25- Ve bütün melekler onunla birlikte yükselmek için ona ricada bulundular; ama o istemedi. Ama sen ona emredince, onun elinden bir alevin çıktığını ve Kudüs şehrine kadar uzandığını gördüm. 26- Ve İsa ona dedi: Sevgili Bartolomeus, sen bu gizlilikleri gördüğüne göre kutsanmışsın. Bu, Babamın makamı önünde duran intikam meleklerinden biriydi. Bu meleği bana göndermişti. 27- Ve bundan dolayı o yükselmek istemedi, çünkü o dünya gücünü imha etmek istedi. Ama ben ona yükselmesini emrettim. Elinden bir alev çıktı ve mabedin perdesini parçaladı; İsrâil oğullarının beni çarmıha germelerinin üzüntüsüne bir delil olmak üzere onu iki parçaya ayırdı. 28- Ve o bunları söyledi ve Havarilerine dedi: Beni bu yerde bekleyin; çünkü bugün cennette bir kurban sunulacak, ben onu varışımдан sonra kabul edeceğim. 29- Bartolomeus dedi: Efendim, cennetteki nasıl bir kurbandır? İsa cevap verdi: Adillerin ruhları bedeni terk ettikten sonra cennete giderler ve ben varmadan orada kabul bulmazlar, içeri alınmazlar. 30- Bunun üzerine Bartolomeus sordu: Efendim, bu dünyayı günde kaç ruh terk ediyor? İsa cevap verdi: Otuz bin.

31- Ve Bartolomeus tekrar sordu: Efendim, aramızda yaşadığın sürece de cennete kurban kabul edecek misin? 32- İsa cevap verdi: Sevdığım, gerçekten sana söylüyorum ki, aranızda tebliğde bulunduğum sürede de, Ben Babamın sağında oturdum ve cennete gelen kurbanları kabul ettim. 33- Ve Bartolomeus dedi: Efendim, günde 30.000 ruh bu dünyayı terk ediyor ise, ne kadarı Cennete girecek? İsa cevap verdi: Sadece üçü: 34- Bartolomeus sormaya devam etti: Efendim, günde ne kadar ruh dünyada doğuyor? İsa cevap verdi: dünyayı terk edenlerin sadece biri geride kalıyor. 35- O bunları söylediğinde, onlara barış getirdi ve gözlerinden kayboldu.

[H nüshalarına göre:] 10- Bunun üzerine Bartolomeus: Nasıl bir ses yükseldi? İsa cevap verdi: Hades Beliar'a dedi: Görebildiğim kadarıyla Tanrı buraya geldi. 16/17- Beliar Hades'e cevap verdi: Onun kim olduğuna iyi bak, bana görüldüğü kadarıyla o İlyas veya İdris veya peygamberlerden biri olabilir. Ama Hades Beliar'a cevap verdi: Henüz 6000 yıl dolmadı ki. Bunlar nereden gelecek? Elimde sayıların belgesi var. 18- (Ama Beliar Hades'e dedi:) Korkma! Kapılarını güvenlik altına al ve sürgülerini kuvvetlendir? Düşün, Tanrı yeryüzüne iniyor değil. 19- Hades dedi: Senin güzel sözlerini duyamıyorum. Karnım sancılanıyor, bağırsaklarım gurulduyor. Tanrı aşağı indi, başka bir şey olamaz. Yazıklar olsun bana! Ulu Tanrının önünden nereye kaçmalıyım? (Ben seslendim) Bırak gireyim. Çünkü ben senden önce yaratıldım. 20- Buraya geldim ki onu (Şeytanı) kırbaçlayayım ve açılmaz zincirlerle bağlayayım.

II. 1- Ama Havariler Hritir denen yerde Meryem'le birlikte idiler. 2- Orada Bartolomeus Petrus, Andreas ve Yohannes'in bulunduğu yere vardı ve onlara dedi: Biz lütf bulmuş Meryem'e, kavranamayı nasıl hamile kaldığını veya taşınılmazı nasıl taşıdığını veya o büyüklüğü nasıl doğurduğunu soralım! Onlar da bunları sormayı düşünüyorlardı. 3- Bartolomeus Petrus'a dedi: Petrus Baba, başımız olarak sen onun yanına gir ve ona sor. Petrus ise, Yohanna'ya döndü: Sen masum bir gençsin ve ona soruları

sormada kusursuzsun 4- Hepsi kararsızdı ve ileri geri düşündüler; nihayet Bartolomeus sempatik bir yüzle ona ilerledi ve dedi: Lütuf bulmuş uluların çadırı, bakire! Biz Havariler hepimiz sana sormak istiyoruz ve beni sana gönderdiler. Kavranamayana nasıl hamile kaldığını veya taşınmayanı nasıl taşıdığını veya öyle bir büyüklüğü nasıl doğurduğunu bize anlatmalısın. 5- Meryem dedi: Bu sırrı bana sormayın! Bundan size söz etmeye başlarsam, ağzımdan ateş çıkar ve tüm yeryüzünü yutar. 6- Daha ayrıntılı sordular. Ve o Havarilerin işitmelerini engellemek istemedi ve dedi: Dua edelim! 7- Ve Havariler Meryem'in arkasına durdular, O Petrus'a dedi: Havarilerin başı, en güçlü direk Petrus, benim arkamda mısın? Efendimiz demedi mi ki, Adamın başı Mesih, ama kadının başı adamdır? Dua için önüme geç! 8- Ama onlar ona dediler: Efendimiz çadırını sende kurdu ve sende sükunet buldu, senin tarafından kucaklandı. Duada önde durmaya (İmamete) sen bizden daha lâ-yıksın. 9- Ama o onlara karşı çıktı! Peygamberin (Mazmur 120,1 (XX) dediği gibi, siz ışık saçan yıldızlarsınız: Ben gözlerimi bana yardıma gelen dağların üzerine kaldırıyorum.

10- Bunun üzerine Havari ona (dedi): Semavî hükümdarın annesi olarak duayı sen etmelisin. 11- Ve Meryem Onlara: Allah sizin suretinizde dört serçe şekillendirdi. Ve onları dünyanın dört köşesine (bölgesine) gönderdi. 12- Ama onlar ona dediler ki: İyi ama, yedi göğün kavrayamadığı, senin kucağında sükun buldu. 13- Bunun üzerine Meryem önlerine durdu, ellerini göğze kaldırdı ve aşağıdaki gibi duaya başladı: Ey her şeyden büyük ve her şeyi bilen Allah, alemlerin kralı, tasvir edilemeyen, ifade edilemeyen, sen sözünle göklerin genişliğini yarattın ve gök kubbeyi ahenkli nizamında yerleştirdin, düzensiz maddeye, eşyaya şekil verdin ve ayrıları birleştirdin, karanlığın zifirini aydınlıktan ayırdın, suları yerin kaynaklarından akıttın, önünde hava (ateş) titrer ve yer korkar. Sen yeri ikamet yeri kılansın ve onu yokluğa götürmeyensin, yere bolca yağmur lütfedensin ve her varlığa rızk verensin, babanın ebedî kelimisin. Yedi gök seni kavrayamaz ama bana acı vermeden sükunet verensin, her şeyi kendisi vasıtasıyla yarattığı ba-

banın Kâmil Logos'usun, her şeyin üstünde olan adının ihtişamını artır ve kutsal havarilerin önünde konuşmama müsaade et! 14- Ve duayı bitirdiklerinde o onlarla konuşmaya başladı: Yere oturalım! Havarilerin başı Petrus gel, benim sağ yanıma otur ve sol elini koltuğumun altına koy! Ve sen Andreas solunla (elinle) aynısını yap! Ama sen ismet sahibi Yohanna, benim göğsümü tut. Ve sen Bartolomeus dizini omzuma daya ve sırtıma bastır ki, konuşmaya başladığımda organlarım çözülüp dağılmasın! 15- O bunları yaptı ve başladı: Allah'ın mabedinde yaşarken, bir meleğin elinden yiyecek aldım, bir gün bir melek suretinde biri bana göründü; benim yakınım kadar geldi, yüzünü tasvir edebilme imkânım yoktu ve elinde meleklerdeki gibi ne ekmek ne de çanak vardı. 16- Ve o anda mabet perdesi yırtıldı ve güçlü bir deprem oldu ve ben yere düştüm ve onun bakışına tahammül edemedim. 17- Ama o beni eliyle tuttu ve kaldırdı ve göğe doğru baktım; O zaman yüzüme içi nemle dolu bir bulut geldi ve baştan aşağı bütün bedenimi kapladı, ve örtüsüyle beni yıkadı. 18- Sonra benimle konuştu. Selam sana, rahmet bulmuş, seçkin kap. Ve sonra elbisenin sağ tarafını tıkladı ve muazzam büyük bir ekmek önüme geldi; onu mabet mihrabına koydu, önce ondan kendi yedi ve sonra bana da verdi. 19- Ve tekrar tıkladı, ama bu defa elbisenin sol tarafını, ve baktım ve içi şarapla dolu bir tas gördüm. Onu mabedin mihrabına koydu, ondan önce kendisi içti. Ve sonra içmem için bana verdi ve baktım, ekmek yanında hiçbir eksiğin olmadığını gördüm ve tas da evvelki gibi doluydu. 20- Sonra konuştu: Daha üç yıl süreyle kelimamı göndereceğim ve sen oğlumu kabul edeceksin ve onunla bütün dünya kurtulacak. Ama sen dünyaya manevî sağlık getireceksin. Lütuf bulmuş, selam sana ve benim lütfum (barışım) dâim seninle olacak. 21- Ve bunları söylemişti ki, o gözlerimden kayboldu ve mabet önceki gibi idi.

22- O bunları söylemişti ki, ağızından bir ateş geldi ve dünyanın üstünü ve altını yakabilirdi. Birdenbire İsa hızlı adımlarla geldi ve Meryem'e dedi: Daha fazla konuşma, aksi halde benim bütün

yarattıklarını yok olur. Ve Tanrı'nın kendilerine kızabileceği düşüncesiyle Havariler korkuya kapıldılar.

III. 1- O (İsa), onlarla birlikte Mauria Dağına gitti ve aralarına oturdu. 2- Korktukları için ona sormaya cesaret edemiyorlardı. 3- Ve İsa sözü aldı ve dedi: Bana istediğinizi sorun ki, sizi aydınlatayım ve gösterebileyim. Çünkü ilk yedi gün geçti, daha sonra ben Babama çıkacağım ve bundan sonra artık gözlerinizin önüne gelmeyeceğim. 4- Onlar çekinerek dediler: Efendi, bize sözünü ettiğin kıyameti (dünyanın sonunu) göster. 5- O cevap verdi. Kıyameti görmek sizin için iyi olmaz. Onu kesinlikle istiyorsanız, ben sözümü tutacağım. Gelin, beni takip edin ve bakın! 6- Ve onları Kerubim yani Hakikat Yeri denen, yere götürdü. 7-Ve batının meleklerine işaret etti. Ve dünya bir kağıt rulesi gibi düdüldü ve kıyamet onların gözleri önünde açıldı. 8- Havariler onu görünce yüz üstü kapandılar. 9- Ama İsa onlara dedi. Ben size dememiş miydim ki, kıyameti görmeniz sizin için iyi olmaz. Ve meleklerle kıyameti örtmeleri için tekrar işaret etti.

IV. 1- Ve onları aldı ve Zeytin Dağına götürdü. 2- Ama Petrus Meryem'e dedi: Lütufkar Efendiye ricada bulun da, o bize semadaki şeyler hakkında her şeyi anlatsın. 3- Ve Meryem Petrus'a karşılık verdi: Yukarda kayaları yontan sensin, senin üzerine de kilisesini kuracak Efendi değil mi? Ona gidip soruyu soracak sen olmalısın! 4- Petrus tekrar dedi: Ulu Tanrının çadırını ortaya koyan sen değil misin? Ona sen sor! 5- Ona karşı Meryem: Sen Âdem'in suretisin. Önce Âdem sonra Havva yaratılmadı mı? Güneşe bak! O Âdem'in suretine göre parlamıyor mu? Aya bak! O kirle dolu, çünkü Havva yasağı çiğnedi! Yani Tanrı Âdem'i doğuya, ama Havva'yı batıya yerleştirdi ve her iki aydınlatıcıya, aydınlatmalarını emretti. Böylece güneş ateşli arabalarıyla doğuda Âdem'i aydınlatmasını, ay da Batıda Havva'ya süt yumuşağı ışıklarını versin. Ama o Rabbin yasaklarını çiğnedi ve bundan dolayı ay kirli oldu ve ışığı parlamıyor. Yani burada sen Âdem'in suretisin, ona sormak sana layıktır. Rab ise bende ikamet etti ki, ben kadınların şerefini tekrar onarayım. 6- Böylece onlar dağın tepesi-

ne geldiler, Efendi bir süre onlardan ayrıldı. Petrus Meryem'e dedi: Sen Havva'nın yanlış adımını tekrar iyileştirdin, onun utan-cını sevince çevirdin, soruyu sormak sana düşer. 7- İsa tekrar gö-rününce, Bartolomeus ona dedi: Efendi bize insanların muhalifle-rini göster ki, onun nasıl yozlaştığını veya etkilerinin neler oldu-ğunu veya nereden kaynaklandığını veya gücünün ne olduğunu görelim, çünkü o seni iyileştirmedi, saygı göstermedi, çarmıha gerdirtti. 8- O zaman İsa ona baktı ve dedi: Ey kahraman yürek! Göremediğin şeyler hakkında soruyorsun. 9- Bartolomeus korktu. İsa'nın ayaklarına kapandı ve konuşmaya başladı. Sönmeyen ay-dınlatıcı, Efendimiz İsa Mesih, fâni olmayan, bütün kainata, se-venlere lütufta bulunan ve dünyada görünmesiyle ebedî ışık hedi-ye eden! Babanın yukarıdaki vaadi üzerine varlığını bıraktın. Ve işini kemâlâta erdirdin. Âdem'in düşüşünü sevince dönüştürdün. Havanın üzüntüsünü lütuftakar veçhen ile bakireden doğumunla aştın. Bana kızma ve soru sorma hakkı ver. 10- O bunları söyle-yince İsa onu kaldırdı ve ona sordu: Bartolomeus insanların muha-lifini görmek ister misin? Sana söyleyeyim, onu gördüğünde, yal-nız sen değil, seninle birlikte Havariler ve Meryem de yüz üstü düşecekler ve siz ölümler gibi olacaksınız. 11- Ama hepsi ona açık-lamada bulundular. Rab, biz onu görmek istiyoruz. 12- Ve o onla-rı Zeytin Dağından aşağıya indirdi, yer altı dünyasının meleğini uyardı ve Mikâil'e işarette bulundu, göğün yükseklerine güçlü işarette bulundu, göğün borazanıyla çınlatmasını emretti. O zaman yer sarsıldı ve 660 meleğin tuttuğu ve ateşli zincirlerle bağlı Beliar (şeytan) yukarı çıktı. 13- O, 1600 arşın yüksekliğinde ve 40 arşın eninde idi. Yüzü ateşten şimşek, gözleri kıvılcım gibi idi ve burun deliklerinden kötü kokan dumanlar çıkıyordu. Ağzı bir kaya yarığı gibi idi ve onun bir kanadı 80 arşın uzunluğunda idi. 14- Havariler onu görünce yere yüzüstü kapandılar ve ölümler gibi oldular. 15- Ama İsa yürüdü ve Havarileri ayağa kaldırdı ve onlara gücün ru-hunu verdi. Sonra Bartolomeus'a dedi: Ona yaklaş ve boynuna ayaklarını bastır; o zaman o sana işinin ne olduğunu ve insanları nasıl aldattığını söyleyecektir. 16- Ama İsa havarileri ile uzakta durdu. 17- Ve Bartolomeus yüksek sesle dedi ki: Ey bir şehirden

daha geniş olan ana kucağı! Ey göklerden daha geniş ana kucağı! Ey yedi göğün kavrayamadığını kucaklayan Ana Kucağı. Onun kütülmüş varlığını, sen göğsünde acısız, zahmetsiz tuttun. Ey Ana kucağı, sen onu bedeninde sakladın, görünen İsa'yı doğurdun! Ey Ana Kucağı, tüm yaratılmışlardan daha geniş oldun. 18- Ve Bartolomeus'u korku kapladı, dedi: Efendim İsa, bana elbisenden bir parça ver ki, ona yaklaşıma cesaretini bulayım. 19- İsa cevap verdi: Sen benim elbisemden bir parça alamazsın, çarmıhtan önce taşıdığım elbisem artık yok. 20. Bunun üzerine Bartolomeus: Efendim, senin meleğine iyi muamele etmediği gibi, beni de yutmasından korkuyorum. 21- İsa cevap verdi: Benim sözümle ve Babamın planıyla kainat yaratılmadı mı? Süleyman'a ruhlar (cinler) tâbi değil mi idi. O halde git, benim adımla söyle ve ne istersen ona sor! 22- O zaman Bartolomeus ona doğru ilerledi ve ensesine çıktı ve yüzü kulaklarına kadar yere kapandı. 23- Ve Bartolomeus ona sordu: Sen kimsin ve adın nedir, bana söyle! O cevap verdi: Biraz benim durumumu kolaylaştır ve ben sana kim olduğumu, bu duruma nasıl geldiğimi, gücümün büyüklüğünü ve çalışmalarımı anlatayım. 24- Bartolomeus onu rahatlatı ve teklif etti: Yaptıkların şeylerin hepsini anlat! 25- Beliar cevap verdi ve dedi: Benim adımı öğrenmek istersen, önce bana "Tanrı Meleği" anlamında "Şeytanullah" (Satanael) denirdi. Tanrının suretini reddettiğimde "Cehennem Meleği" anlamında "Şeytan" denildi. 26- Bartolomeus ona tekrar teklifte bulundu: Bana her şeyi açıkla ve benden hiçbir şeyi gizleme! 27- Ama o cevap verdi: Tanrının büyük ihtişamında sana yemin ederim ki, ben hiçbir şeyi gizleyemem, istesem de anlatamam, çünkü benim yanımda biri duruyor. Gücüm olsaydı sizi daha önce yanılttığım gibi, şimdi de yanıltabilirdim. 28- Ben ilk melek olarak yaratıldım. Tanrı, göğü yarattığında bir avuç ateş aldı ve önce beni meydana getirdi. 29- İkinci sırada göğün ordularının komutanı Mikâil'i yarattı, üçüncü sırada Cebrâil'i, dördüncüsü Uriel'i, beşincisi Raphael'i ve sekizincisi Nathanael'i ve isimlerini söyleyemeyeceğim diğer 6000 meleği yarattı. Tanrının mızrak taşıyıcıları vardı ve bunlar beni günde yedi defa gündüz yedi defa gece döverler ve beni sâkin bırakmaz-

lar ve benim gücümü dağıtırlar. Bunlar Tanrının tahtı yanındaki intikam melekleridir. Bunların hepsi ilk yaratılan meleklerdir. 30- Ve onlardan sonra meleklerin tümü yaratıldı: Birinci gök için 100 ordu ve aynı şekilde ikinci, üçüncü, dördüncü, beşinci, altıncı ve yedinci gökler içinde yaratıldılar. Yedi göğün dışında ilk gök kubbe bulunur ve orada melekî güçler oturur ve insanları etkilerler. 31- Rüzgar üzerinde oturan dört melek vardır. Bunlardan biri bozaları idare eder. Onun adı Hayrum'dur ve elinde ateşli bir asa bulunur ve büyük nem dolaplarını, yerin kurumaması için, rüzgarın emrine verir. 32- Ve Dertha isimli melek Aparkias'ı (yeşili olmayan alanları) idare eder. Elindeki ateşli meşalesiyle yerin donmaması için soğuk yerlere özen göstererek etrafı ısıtır. 33- Ve güney rüzgarının meleği Kerkuta'dır ve dünyanın sarsılmaması için kasırgaları engeller. 34- Ve güneybatı rüzgarında oturan meleğin ismi Naoutha'dır. Elinde buzdan bir asası vardır ve ağzından çıkan ateşi söndürmesi için onu ağzına koyar. Eğer melek onu ağzında söndürmese idi, bütün dünya alevler içinde kavrulurdu. 35- Diğer bir melek denizleri yönetir. O dalgaları vasıtasıyla vahşilikler yapar. 36- Daha fazlasını sana söylemiyorum, çünkü benim yanımda durur ve sabırsızdır. 37- Bunun üzerine Bartolomeus ona sordu: İnsan ruhlarını sen nasıl cezalandırırsın? 38- Beliar cevap verdi: Sana riyakarları, hırslıları, zânileri, büyücüler, kehanette bulunanların cezalandırılmasını, inançsızları ve arkasında oldukları tümünü anlatayım mı? Bartolomeus ona dedi: Senin kendini kısaca anlatmanı istiyorum. 40- Ve o dişlerini birbirine vurdu ve bunun üzerine yeraltından ateşle parlayan kılıçlarla, süzülen bir çocuk ortaya çıktı. 41- Ve ona sordum: Bu nasıl bir kılıç? 42- O cevap verdi: Nefsine düşkün zevk peşinde koşanlar için bir kılıçtır. Onlar bu arık içine konurlar, çünkü onları nefsanî zevkleri içinde her günaha meylederler. İkinci arık da iftiracılar vardır, çünkü onlar en yakınlarına gizlice iftira ederler. Üçüncü arıkta riyakarlar ve diğerleri gelirler, onları ben ekibimle desteklerim. 43- Bunun üzerine Bartolomeus: Bunları kendi şahsınla mı yaparsın? 44- Şeytan cevap verdi: Ben kendi şahsımla çıkabilseydim, bütün dünyayı üç günde bozardım, ancak ne bana ne de 600'lerden

birine çıkış vardır. Biz başkalarını, çevik uşakları kullanırız ve onlara görev veririz. Onları olta ile, çengel ile donatırız, karşıt çengellerle onları ava yollarız ve onlar çekici tatlılıklarla kandırdıkları insan ruhlarını bize getirirler. İnsanları zayıflatan, içki, güldürme, sahtekârlık, riyakârlık, zevk peşinde koşan fahişelik gibi hazinelerinde bulunan ve insanları zayıflatan diğer vasıtalarla bunları yaparlar. 45- Geri kalan diğer melek isimlerini de söyleyeyim: Dolu meleğinin adı Mermeoth'dur. O başının üzerinde dolu tutar ve hizmetçileri onu istedikleri yere götürürler. Ve diğer melekler karları idare ederler, yine bazıları gök gürültüsünü ve yine bazıları şimşegi yönetirler. Ve aramızdan bir ruh ayrılmak isterse, ister kara da ister su üzerinde olsun, bu melekler ona ateşli taşlar gönderirler ve üyelerimizi ateşe verirler. 46- Bartolomeus konuştu: Yer altı ejderhasını sustur! 47- Ama Beliar dedi: Sana melekler hakkında daha pek çok şeyler anlatacağım. Göklerin ve yerin çeşitli bölgelerinde hızla dolaşanlar Mermeoth'lar, Onomatath'lar, Duth, Melioth, Charuth (Harût), Graphathas, Hoethra, Nephonos ve Charlkatura'lardır. Onlar birlikte gök, yer ve yer altı bölgelerinde.... uçarlar. 48- Bartolomeus onun sözünü kesti ve dedi: Sus ve sakın ol ki ben Efendime koşabileyim! 49- Ve Bartolomeus onun kafasından (yüzünden) indi, kafasındaki dünyayı dağıttı ve onu kaldırdı (dedi): Efendim, İsa Mesih büyük ve ihtişamlı isimdir. Bütün Melek toplulukları seni överler Efendim. Ben de, değersiz dudaklarımla, seni överim efendim. Kulunu duy, beni gümrükten çağırdığın ve benim önceki hayatımı sonuna kadar sürdürmeme müsaade etmediğin gibi, Efendim İsa Mesih beni işit ve günahkarlara merhamet et! 50- O böyle dua edince Efendim onunla konuştu: Ayağa kalk, sızlanma dön! Sana diğerlerini anlatacağım. 51- Ve Bartolomeus şeytanı kaldırdı ve ona dedi: Meleklerinle beraber yerine git, Rab tüm dünyası ile birlikte merhamet edecektir. 52- Ama Şeytan dedi: İzin ver de buraya nasıl atıldığımı ve Tanrı'nın insanları nasıl yarattığını sana anlatayım. 53- Dünyada geziniyordum, Tanrı Mikâil'e dedi: Dünyanın dört bucağından toprağı ve cennetin dört nehrinden suları bana getir! Ve Mikâil bunları O'na getirdiğinde, O Doğu'da Âdem'i yarattı.

Onda suretsiz toprağa şekil verdi, hasret duygularını ve damarları ve hepsini ahenkli olarak birleştirdi. Ve ona kendi arzusuyla hürmet sundu, çünkü o kendinin sureti idi. Mikâil de ona tazimde bulundu. 54- Ama ben dünyanın uçlarından geldiğimde, Mikâil bana dedi ki: Tanrının kendi suretinde yarattığı, suretine tazim et! Ama ben dedim ki: Ama ben ateşten olma ateşim, ilk melek olarak yaratıldım ve burada ben çamurdan maddeye tazim mi edeyim? 55- Bunun üzerine Mikâil dedi: Tazim et ki, Allah sana kızsasın! Ben cevap verdim: Tanrı bana öfkelenmez, ben tahtımı onun tahtına karşı kuracağım ve onun gibi olacağım. (İşaya 14,13 vd.) Bunun üzerine Allah bana kızdı ve beni göğün çıkışını açtıktan sonra aşağıya fırlattı. 56- Benim düşüşümünden sonra, O Tanrı emrindeki 600 Melek'e (Âdem'e) secde etmeyi isteyip-istemediklerini sordu. Onlar cevap verdiler: Yöneticimizden gördüğümüz gibi, ona biz de secde etmeyiz, o bizden daha aşağıdır, dediler. 57- Yeryüzüne düşüşümüzden sonra kırk yıl derin uykuda kaldık ve güneşin ateşten yedi defa daha parlak aydınlatması üzerine ben uyandım. Etrafıma baktığımda 600 lerin benim aşağımda derin uykuda çevrelediklerini gördüm. 58- Ve oğlum Salpsan'a insanların yüzünden cennetten nasıl kovulduğumu ve ona insanları nasıl kandırılabilceğini anlatıp nasihat ettim. 59- Ve aşağıdakileri düşündüm. Elime bir çanak aldım ve göğsümün ve koltuk altlarımin terini içine sızdırdım ve dört nehrin çıktığı su membasında yıkandım. Ve Havva ondan içti ve nefsi arzuları onu kapladı. O onu içmeseydi, onları kandıramazdın. 60- Bartolomeus onun cehenneme gitmesini emretti. 61- Ama o kendisi İsa'nın yanına gitti, ayaklarına kapandı ve göz yaşlarıyla konuşmaya başladı: Abba, Baba, araştırılması bizim için imkansız olan, Babanın Kelâmı, yedi göğün kapsayamadığı, ama Bakirenin karnında kolayca sükunet bulan ve acısız kucaklanan, Bakirenin ne taşıdığını fark etmediği, olması gerekenleri isteğine göre planlayan, bizim ricamız olmadan günlük ekmeğimizi veren sen. 62- Pişman olunan günahla, bize paha biçilmez semavî tâcı verebilmek için sen dikenli taç giydin, kendini çarmıha gerdirdin, bize dişleri gıcırdatan (buz gibi) şarabı içirirken, kendin (öd ve sirke karışımı) içtin ve bizi bedenle ve kanıyla doyurabilmek

için böğrüne mızrak sokturdun. 63- Sen (cennetten çıkan) dört nehre, isimlerini verensin, çünkü birincisine dünyada görünmeden sonra ilan edeceğin inançtan dolayı Pışon; ikincisine insanın topraktan yaratılışı için Gihon; üçüncüsüne göklerde teslisin varlığına uygunluğunu haber verdiğin için Dijle ve dördüncüsüne senin ebediliğin bilgisiyle, her ruhun dünyaya gelmenle mutlu olması için Fırat ismini verdin. 64- Tanrım, Büyük Baba ve Kral, günahkarları kurtar Rabbim. 65- Bartolomeus bu duayı söyleyince, İsa ona dedi: Bartolomeus, Baba beni Mesih olarak isimlendirdi ki, yeryüzüne ineyim ve bana gelen herkesi hayat yağı ile yağlayayım. Beni İsa olarak da isimlendir ki, her bir câhil günahkarı ve Allah'ın hakikati lütfettiği insanları kutsayayım. 66- Ve Bartolomeus tekrar ona dedi: Efendi(m), bu sırrı herkese açıklayayım mı? 67- İsa ona cevap verdi: Sevgili Bartolomeus, tüm inananlara ve onu koruyacaklara güven! Ona layık olanlar vardır, güvenilmemesi gerekenler de vardır, yani palavracılar, ayyaşlar, pervasızlar, acımasızlar, putperestler, ahlaksızlığa sevk ediciler, göz boyacılar, yalan öğretmenleri ve tüm şeytan işlerinin yapıcıları gibi ve bundan dolayı bunların anlatılmasına lâik olmayanlar da vardır. 68- Bu şeyler anlama gücünden yoksun olanlar için gizli tutulmalıdır. Ama anlayabilen herkesle de onlar paylaşılmalıdır. İlgili şeyleri sana anlattım sevdiğim, sen ve yakın hısımların mutlu olasınız, siz bu bilgilere güven duyuyorsunuz, kavrayabilenler muhakemem süresince her zaman hepsini isteyebilirler ve sahip olabilirler. 69- Ben Bartolomeus vaktiyle bunları kalbime yazmıştım, insanı seven el onları kavradı ve sevinçle konuşmaya başladı: Şeref senindir, efendim İsa Mesih, sen herkese lütfünü ihsan edersin, biz hepsini deneyip yaşadık, Allelüyâ! Şeref senindir, sen günahkarların hayatısın Efendim! Seninle ölüm, aşağılandı Efendim, Şeref sanadır! Adalet hazinesi Efendim, şeref sanadır! Biz seni Tanrı olarak övüyoruz! 70- Ve Bartolomeus böyle konuşunca, İsa örtüsünü çıkardı, Bartolomeus'un ensesinden eski giysiyi çıkardı, kendi giysini koydu. Ve sevinçle konuşmaya başladı: Ben sizin iyiliğinzeyim, Allelüya! Ben size dostum ve halîmim, Allelüya! Şeref ebediyen, tüm zamanlar sanadır, Allelüya! 71- Ve

o (sözünü) bitirince, Havariler onu öptüler ve ona sevgi barışı dilediler.

V. 1- Bartolomeus ona dedi: Rab, hangi günahın diğer günahlardan daha ağır olduğunu bize anlat. 2- O zaman İsa cevap verdi: Gerçekten sana söylüyorum ki, tüm günahlardan daha ağır olan riyakarlıktır ve sahtekarlıktır. Çünkü bunun için Peygamber Mazmur (1,5) de dedi ki: Kötüler hesap gününde olmayacak, günahkarlar adillerin, doğruların cemaatinde olmayacak. Babamın mahkemesinde Tanrısıyla birlikte olanlar çok azdır. Gerçekten, gerçekten söylüyorum ki, her insanın her günahı affedilecek, ama Kutsal Ruha karşı olan günahları affedilmeyecek. 3- Bunun üzerine Bartolomeus: Kutsal Ruha karşı olan günah nedir? 4- İsa cevap verdi: Babama hizmet eden her insana karşı bozgunculuk eden herkes, Kutsal Ruhu aşağılamıştır. Tanrıya hürmetle hizmet eden her insan, Kutsal Ruha değer verir; Ve ona kötü söz söyleyen de af olmaz. 5- Tanrı adına yemin edenlere yazıklar olsun; yalan yemin etmese, hakikati söylese de! Çünkü Ulu Tanrı'nın 12 rivayeti vardır. O hakikatin kendisidir. Ve onun yanında yalan ve yalan yemin yoktur. 6- Gidiniz ve tüm dünyaya hakikat sözünü ilan ediniz, ama sen Bartolomeus, isteyen herkese bu (gizli) sözü ilan et ve ona inananlar ebedî hayat bulacaklardır. 7- Bunun üzerine Bartolomeus: Biri şehvani zevklerle günaha girerse, ona ne lazım gelir? 8- İsa cevap verdi: Vaftizini özürsüz koruyan güzeldir. Ama şehvet tahrik edecektir. Dürüstlüğe bir defa evlilik uygundur. Çünkü size gerçekten derim ki: Üçüncü evlilikten sonra hâlâ günaha giren, Tanrıya karşı günah işlemiş olur. 9- Siz herkese ilan edin ki, bu türlü şeylerden kendilerini korusunlar. Ben sizden ayrılmıyorum ve size Kutsal Ruhu bırakıyorum. 10- Ve Bartolomeus onun önünde Havariler ile birlikte Tanrıya dua etti ve dedi: Kutsal Baba, sönmeyen güneş, kavranamayan güçlü ışık, şeref sanadır. Şöhret, şeref ve tazim ebediyen sanadır! Amin.

YAHUDA'NIN RÜYASI

ve

HZ. İSA İLE MÜLAKATI¹⁸⁰

Giriş:

İsa'nın Yahuda İskariatla, Fısıh bayramı kutlamalarından se-kiz¹⁸¹ ve üç gün önce yaptığı konuşmalarda ki, gizli haber ve açıklamalardır.

İsa'nın Dünyevî Görevi

O dünyada görüldüğünde, insanlığın kurtuluşu için büyük mucizeler ve işaretler gösterdi. Ve bazıları yanlışlıklarda yürürken, bazıları adalet yolunda yürüyen insanlardı, oniki kişi havariliğe seçildi.

O onlarla dünya üstü sırlar gibi, dünyanın sonunda olacaklar hakkında da konuştu. Fakat çoğu kere o talebelerine kendisi açıklama yapmadı, ama aralarında çocuk? şeklinde bulundu.

Birinci Sahne: İsa talebeleriyle konuşuyor:

Şükür Duası veya Evharistiya/Komünyon

¹⁸⁰ Tercümesini verdiğimiz metin daha önce de **Mahmut Aydın** tarafından giriş bilgisiyle birlikte Rodolphe Kesser, Marvin Meyer, Gregor Wurst tarafından "Yahuda İncili" olarak İngilizce yayınlanan metinden Türkçeye çevrilmiş ve **Milal ve Nihal Dergisi'**nde "Yahuda İncili, Yahuda İskariyot Bir Hain mi? Yoksa Bir Kahraman mı?" ismiyle (3. Yıl, sayı 1-2 (aralık 2005-Haziran 2006) ss.7-37,) yayınlanmıştı. Aynı yayıncıların Almanca nüshasından tekrar çevirmemin sebebi dilimize ve konuya renk katacağı ümidiyledir. Çevirideki ifade ve anlama farkları mütercimlerden kaynaklandığı gibi orijinal metinlerden kaynaklanan güçlüklerden de gelmektedir. Bizim farkı başlık ismi koymamız, içeriğe uygun isim bulma hassasiyetimizden gelmektedir.

¹⁸¹ Bir hafta düşünülmüş olabilir.

Günün birinde o Yahudiye’de talebeleriyle birlikte idi ve onları bir arada toplanmış, ibadet için oturmuş, sofrada/ekmek üzerinde şükran duası yaparken buldu ve güldü.

Ama talebeleri ona dediler: “Üstat, bizim şükran duamıza niçin gülüyorsun? Biz ne yaptık? Bu doğru olan bir şey!”

Cevap verdi ve onlara dedi: “Sizin hakkınızda gülmüyorum. Bunu siz kendi arzunuz için yapmıyorsunuz, onunla Tanrı övülüyor.”

Dediler: “Üstat, sen [...] Tanrımızın oğlusun”

İsa onlara dedi: “Siz beni nereden tanıyorsunuz? Ben size gerçekten diyorum ki; aranızdaki insanlardan hiçbir nesil beni tanımayacak”. Talebeleri bunu duyunca, heyecanlanmaya ve hidetlenmeye ve içlerinden alay-etmeğe başladılar.

İsa onların anlamadıklarını görünce, onlara dedi: “Heyecanınız niçin sizi öfkeye götürdü? Tanrı sizin içinizdedir ve siz ruhunuzla birlikte heyecanlandınız. Sizden yeterince güçlü olanlarınız, olgunluğa ulaşacak ve benim önümde duracaklar.

Ve hepsi birlikte dediler: “Biz yeterince güçlüyüz”, ama Yahuda İskariot dışında, onların ruhları onun karşısında durmaya cesaret edemedi. O onun önünde durdu, ama gözlerinin içine bakmadı, ancak yüzünü çevirdi.

Yahuda ona dedi: “Senin kim olduğunu ve nereden geldiğini biliyorum. Sen ebedî, ölümsüz Äon’dan¹⁸², Barbelo’dan¹⁸³ geldin ve ben O’nun, yani seni gönderenin adını söylemeye mezun değilim.”

İsa Yahuda ile Yalnız Konuşuyor

İsa Yahuda’nın biraz daha yüksek düşündüğünü biliyordu, ona dedi: “Onlardan ayrıl ve ben sana melekûtun gizliliklerini söyleyeceğim. Senin oraya ulaşman mümkün, ama sen bundan çok

¹⁸² Yunanca bir kelime, “sınırsız zaman, ebediyet” anlamındadır.

¹⁸³ Suriye bölgesinde yaygın olarak kullanılan Tanrı El’in Yunancasıdır.

üzüleceksin. Çünkü başka biri senin yerini alacak, Tanrı katında oniki havari tekrar tamamlanacak.”

Yahuda ona dedi: “Bütün bunları bana ne zaman söyleyeceksin? Ve nurun büyük günü ne zaman [...] insan soyuna görünecek?”

O bunu söyleyince, İsa ondan uzaklaştı. Sabah olunca talebelerine yeniden göründü.

Sahne 2: İsa Havarilerine Görünüyor

Ona dediler: “Üstat bizden uzaklaştığında nereye gittin ve ne yaptın?”

İsa onlara dedi: “Ben diğer büyük ve kutsal bir neslin yanına gittim.”

Talebeleri ona dediler: “Efendim, bizden daha üstün ve daha kutsal nesil hangisidir? ve şimdi bu zamanda değil, değil mi?”

İsa bunu duyunca güldü ve onlara dedi: “Niçin kalbinizdeki güçlü ve kutsal soyu düşünmüyorsunuz? Gerçekten size diyorum ki, bu zamanın hiçbir yarattığı o nesli görmeyecek ve yıldızların hiçbir melekler topluluğu o soya hükmedemeyecek ve ölümlü insan mahlukunun hiç biri onunla olamayacak, çünkü o nesil ortaya çıkmamıştır ...].aranızdaki insan soyu insan soyundan türemiştir. [...] güç [...] güçler [...] onlar size hükmeder.”

Talebeleri bunu duyunca, her biri kendi ruhunda korkuya düştü. Söyleyecek bir şey bulamadı.

Başka bir gün İsa onlara tekrar geldi. Onlarla konuştu: “Üstat, seni biz bir vizyonda, büyük bir rüyada geceleyin [...] gördük [...] (dediler).”

[O dedi:] “Kendinizi niçin gizlediniz?”

Dediler: “İçinde büyük bir [kurban] mihrabı olan büyük bir ev gördük ve – rahipler diyebileceğimiz- oniki kişi ve bir isim vardı. Büyük bir kalabalık ve o mihrapta rahipler kurban sunmaya çalışıyordu. Biz ise bekliyorduk.”

[İsa dedi:] “Hangi tür rahiplerdi?”

Dediler: “Bazıları [...] iki hafta boyunca. [Bazıları] ama kendi çocuklarını, diğerleri övgüde ve dayanışmada bulunan kadınlarını [kurban ediyorlardı]; diğer bazıları erkeklerle yatıyor, bazıları öldürüyor, yine bazıları pek çok günaha giriyor, adaletsizlik yapıyorlardı. Ve mihrapta duran insanlar senin adını zikrediyorlar; hataların tümünü yapıyorlar, kurbanı yakarak sunuyorlardı.”

Ve bunu söyledikten sonra, şaşkınlık içinde sustular.

İsa Mabnet Vizyonunu

Alegorik Bir Yorumla Öne Çıkartıyor

İsa onlara dedi: “Niçin şaşırdınız? Gerçekten size diyorum ki: O kurban mihrabında duran rahiplerin tümü, benim adımla çağırıyorlar. Ve yine size diyorum ki: Benim adım [...] bu yıldız şakinleri üzerine insan soyu ile yazıldı. [Ve onlar] benim adımla ahlak dışı, meyvesiz [ağaçlar] yetiştirdiler.

İsa onlara dedi: “Sizler gördüğünüz o mihrapta kurban sunanlarsınız. İşte sizin kulluk ettiğiniz Tanrı. Gördüğünüz oniki kişi sizlersiniz; ve içeri yönlendirilen hayvanlar, gördüğünüz kurban hayvanlarıdır, yani sunak önünde gördükleriniz sizin sapıttırdığınız kimselerdir. Onlar bu şekilde benim adımla kullanıyorlar. Oradaki dindar kişiler bekliyorlar. Ondan sonra başka bir adam [fahişeler tarafından] yatırılıyor ve bir başka biri çocuk katilleri tarafından yatırılıyor, erkeklerle yatan başka bir diğeri; ve uzakta duranlar, süflilerden ve tanrısızlardan, günahkarlardan uzak duranlardır, onlar “biz melekler gibiyiz” diyorlar ve onlar her şeyi yerine getiren yıldızlardır. Çünkü insan soylarına denir ki: ‘Bakin, Tanrı kurbanlarınızı rahiplerin elinden’ – yani sapıklık üzere olan bir kulundan- kabul etti. Ama emreden Tanrı, her şeyin hakimidir. Ama onlar son gün aşağılanacaklardır.”

İsa onlara dedi: “Kurban mihrabında sunduğunuz kurbanları bırakın [...], onlar yıldızlarınız ve melekleriniz hakkındadır ve orada olgunluğa ulaşacaklardır. O halde [...] kendinizden önce olanlar gitsinler [yaklaşık 15 satır kaybolmuş] nesiller [...]. Bir

fırıncı [göğün altındaki] bütün mahlûkatı doyuramaz, onlara bizim için [...].

İsa onlara dedi: “Benimle tartışmayı kesiniz. Sizden her birinizin bir yıldızı vardır ve bir [yaklaşık 17 satır kayıp] geldi, bu zaman [ağacının kaynağı] ...Tanrının cennetinden içmek için geldi ve kalanların soyu oldu, çünkü o soy davranışlarıyla kirlenmedi, ebediyete [...].

Yahuda ona dedi: “Üstat bu soyun sahip olduğu meyve nasıl bir meyvedir?”

İsa ona dedi: “O insan soyunun ruhları ölecekler. Ama bu insanlar melekut zamanını tamamlayınca ve ruh onlardan ayrılınca, bedenleri ölecek, ama ruhları canlı kalacak ve yukarıya alınacaklar.”

Yahuda ona dedi: İnsanların geri kalan soyları ne olacak?”

İsa dedi: “Bir kaya üzerine bir şey ekip de, bu tohumlardan ekin biçmek mümkün değildir. Bu kirli soyun [...]ve fani sophianın yöntemidir [...]ölümlü insanı yaratanın ve onların ruhları yukarı âlemlere gitti. Gerçekten size diyorum ki, melek [...] güçler onları görebileceklerdir [...], kutsal soylar [...].”

İsa bunları söyledikten sonra gitti.

Üçüncü Sahne: *Yahuda'nın Vizyonu ve İsa'nın Cevabı*

Yahuda dedi: “ Üstat, onların hepsini dinlediğin gibi, şimdi beni de dinle! Çünkü büyük bir vizyon/ rüya gördüm.”

Ama İsa bunu duyunca, güldü ve ona dedi: “Niçin öyle kendini yoruyorsun, onüçüncü ruh? Sen sadece konuş, ben seni sabırla dinleyeceğim.”

Yahuda ona dedi: “Kendimi rüyada, oniki havari tarafından taşlanırken ve sonra da takip edilirken gördüm. Ve ben senin arkandan [...] senin olduğun yere geldim. [Bir ev ...] gördüm, ölçüsünü gözlerim ölçemeyecek kadar büyük. Ama etrafında şöhretli insanlar vardı. Ve o evin yeşil yapraklardan bir çatısı; evin ortasında [bir kalabalık] vardı; ‘Üstat, bu insanlarla birlikte bizi de

içeri al' diyorlardı!" İsa cevap verdi ve dedi: "Senin yıldızın seni şaşırtmış, Yahuda"; ve devam etti "Ölümlü mahlûkun, her hangi bir insanın senin gördüğün o eve girmesi câiz değildir. Çünkü orası kutsal olarak korunmuştur. Oraya ne güneş ne de ay hükmeder, oraya gündüz de hakim değildir, sadece kutsallar ebediyet içinde daima, kutsal meleklerle birlikte ikamet ederler. Bak, ben sana melekutun sırlarını söyledim ve yıldızların hataları konusunda seni aydınlattım ve [...] onlar oniki Äon üzerine [...] gönderirler."

Yahuda Kendi Kaderini Soruyor

Yahuda dedi: "Üstat, ya benim tohumum Arhontlar arasına ekilirse?"

İsa cevap verdi ve dedi: "Gel de seni [...] ama sen melekûtu ve tüm sakinlerini görürsen çok üzeceksin."

Yahuda bunu duyunca ona dedi: "O kimselerden beni ayırmakla, benim kazancım nedir?"

İsa cevap verdi ve dedi: "Sen onüçlincü olacaksın ve diğerleri tarafından lanet edileceksin ve onlar üzerine hâkimiyet sağlayacaksın. Ahir zamanda senin kutsal soya yükselmen onların lanetine sebep olacak."

İsa Yahuda'ya Yaratılışı Açıklıyor:

Ruh ve Kendi kendine Varolan

İsa dedi: "Gel, hiçbir kimsenin görmediği sırrı sana açıklayayım. Çünkü büyük ve sonsuz bir zaman vardır, onun büyüklüğünü henüz hiçbir melek soyu dahi görmemiştir, [onda] görünmeyen büyük bir [ruh] vardır:

Onu hiçbir melek emicisi görmemiştir

Ve onu hiçbir kalp tefekkürü kavramamıştır

Ve o hiçbir isimle henüz isimlendirilmemiştir.

O kendini orada bir ışık bulutu olarak göstermiştir." Ve dedi: "Yanımda bir melek bulunsun".

Ve bulutların arasından kendi kendine olan büyük bir melek zuhur etti, Işık Tanrısı ve ondan dolayı da diğer bir buluttan dört büyük melek ortaya çıktı. Onlar kendi kendine varlığa çıkan meleklerin yanında ortaya çıktılar. Ve kendi kendine ortaya çıkan dedi: “Ortaya çıksın [...]” Ve [...] ortaya çıktı. Ve o ilk aydınlatıcıyı ona hakim olması için yarattı. Dedi: “Ona hizmet etmesi için melekler ortaya çıksın!” Ve Onbinlerce sayısız ortaya çıktı. Dedi [...]:

“Aydınlık bir dönem (Äon) ortaya çıksın”. Ve ortaya çıktı. İkinci aydınlatıcıyı yerleştirdi ki, ona hakim olsun ve onbinlerce melek tazim etsin diye. Ve bu şekilde o diğer ışık zamanlarını yarattı. Onlara diğerleri üzerinde hâkimiyet verdi ve yanlarına da destek için onbinlerce melek yarattı. Adamas hiçbir meleğin görmediği, hepsinin ‘Tanrı’ dediği ilk ışık bulutunda idi. Ve o [...] ve bu meleğin suretinde fani olmayan Seth’in soyunu ortaya koydu [...] Ruhun isteğine göre ezeli soy içinde [...], oniki [...] yirmidört [...] yetmişiki aydınlatıcıyı varlığa getirdi. Ama 72 aydınlatıcı da ruhun isteğine göre, sayıları her birine beş olmak üzere, ezeli soyda 360 aydınlatıcıyı varlığa getirdi.

Ve onların babaları oniki aydınlatıcının oniki Äonlarıdır, ve her bir Äon içinde altı gök vardır. Öyle ki, 72 aydınlatıcı için de 72 gök ve her biri için beş gök kubbesi/Firmament [varlığa çağrılmıştır, böylece] 360 [gök kubbesi mevcuttur...] Onlara güç verilmiştir, ihtişamları, korumaları için sayısız melekler ordusu, tüm Äonların ve göklerin kubbeleriyle beraber ihtişamları için bakire ruhlar verilmiştir.

Kozmoz, Kaos ve Aşağı Dünyalar

Ama ölümsüzlerin kalabalığı ‘kozmoz’ oldu; yani baba ve 72 aydınlatıcı ile kendiliğinden ortaya çıkanlar ve onun 72 Äonlarına “bozulmak” denir. Orada ilk insan birlikte ezeli güçlerini cinsiyetleriyle birlikte ortaya konan zamanda, bilme bulutu ve melekler vardır ki, ona El denir¹⁸⁴. [...] Aon [...daha sonra] dedi: “Kaos ve

¹⁸⁴ Sami kavimlerde bilinen eski bir Tanrı ismidir. Kuzey Arabistan bölgesinde M.Ö.2500 yıllarından beri bilinmektedir.

yer altı âlemine hakim olmak üzere oniki melek ortaya çıksın!” Ve bak, bulutlar arasından bir melek göründü, yüzü ateş püskürüyordu ve suratı kan lekesiyle kirlenmişti. Nebro ismini taşıyordu, Nebro ‘isyancı’ anlamında tercüme edilebilir, diğerleri onu ‘Yaldabaoth’¹⁸⁵ diye isimlendirirler. Diğer bir meleğin adı Saklas’dır¹⁸⁶, bulutların içinden gelmiştir. Yani Nebro, altı melek ve Saklas’ı göklerde var etti ve onların her biri göğün bir kısmına yerleşti.

Oniki Arhontlar, oniki meleklerle birlikte dediler: “ Sizden her biri [...] ve onlar [...] melek soyu olsun!

İlkinin adı Seth’dir ona ‘Mesih’ de denir;
İkincisi Harmathoth, [...] anlamındadır];
Üçüncüsü Galila;
Dördüncüsü Jobel;
Beşincisi Adonaios’dur.

Bunlar aşağı dünyaya ve Chaos’a hükümrان olan beş melektir.

Bunun üzerine Saklas meleklerine dedi: “Benzerinde ve suretinde bir insanı ve insan ruhlarını yaratalım. Ve onlar Ademi ve karısı Havva’yı şekillendirdiler, ona Zoe¹⁸⁷ bulutu dendi. Yani bu isimde bütün soylar Ademe ve karısına göre adlandırıldı. Ama Saklas emretmedi... Soylar...[...]. Ve Archont Adem’e dedi: ‘senin ömrün çocuklarınla birlikte uzun olsun’.

Yahuda İsa’dan Adem ve İnsanların

Kaderini Soruyor

Yahuda arna İsa’ya dedi: “İnsanın hayattar olması için daha fazlası nedir?”

¹⁸⁵ Yaldabaoth Sethian metinlerinde “Demiurg” anlamında kullanılır, Âramca metinlerde muhtemelen “karmaşa çocuğu” anlamında olmalıdır.

¹⁸⁶ Saklas, Demiurgun başka bir adı olarak Yahuda İncilinde kullanılır (Yahuda İncili, s.38, Dipnot 119).

¹⁸⁷ Zoe, Yunanca “hayat” anlamındadır, Tevratteki ‘Havva’dır. (Rodolphe Kasser.,s.40, dipnot 119).

İsa dedi: “Adem’e soyuyla, Archontlarıyla birlikte yerde ve zamanda hükümrانlık verildi, buna niçin şaşırıyorsun?”

Yahuda İsa’ya dedi: “İnsan ruhu ölümlü müdür?”

İsa dedi: “Tanrı Mikâil’e, saygı görmeleri için insan ruhlarına beden vermesini emretti. Ama daha büyüğü Cebrail’e, büyük, krallıksız soya ruh ve nefis verilmesi emrolundu. Bundan dolayı diğer ruhlar [bir satır kayıptır].

İsa Yahuda ve Diğerleriyle

Tanrısızların Sonu Hakkında Konuştu.

[...] Işık [yaklaşık iki satır kayıp] çevresinde [...] burada içinizdeki nefsi melek cinsinden türeyen [ete] yerleştirdi. Onun yanında olanlar, kaos ve aşağı alem kralları ona hakim olmasınlar diye Tanrı Adem’e tanımayı verdi”.

Yahuda İsa’ya dedi: “O halde cinsler/soylar ne yapacak?”

İsa dedi. “Size gerçekten söylüyorum: Bunların hepsi üzerine yıldızlar tekemmül edecek. Eğer Saklas zamanını tamamlarsa, ona verilen yıldız, ilk yıldız soylarla gelecek ve söylenenleri yerine getirecek. Daha sonra onlar benim adımla fahişelik yapacaklar ve çocuklarını öldürecekler ve onlar benim adımla [...]. Ve senin yıldızın onüçüncü Aon’a hükmedecek.”

Ama daha sonra İsa güldü.

Yahuda dedi: “Üstat, bize niçin gülüyorsun?”

İsa cevap verdi ve dedi: “Ben size gülmiyorum, ben yıldızların karmaşıklığına gülüyorum, çünkü bu altı yıldız çevrelerindeki beş savaşıyla sapıtıyorlar ve hepsi yaratıklarıyla birlikte yok olacaklar.”

İsa, Vaftiz Olanlar ve Yahuda’nın İhaneti Üzerine

Konuştu

Yahuda İsa’ya dedi: “Senin adınla vaftiz edilenler ne yapacaklar?”

İsa dedi: Size gerçekten diyorum: Bu vaftiz [...] benim adımla [yaklaşık dokuz satır kayıp] bana. Size gerçekten söylüyorum, Yahuda: Saklas'a kurban sunanlar [...] Tanrı [...] bütün soyları.

Ama sen hepsinin önüne geçeceksin. Çünkü sen beni giydiren insanı kurban edeceksin.

Senin boynuzların yükseldi,

Ve senin öfken alevlendi,

Ve senin yıldızın parladı,

Ve senin kalbin güçlendi.

Sana gerçekten diyorum: Senin sonun [...] olacak [üç satır kayıp] ah edeceksin [birbuçuk satır kayıp] onda Archont yok olacak. Ve Adem'in büyük soyunun sureti yükselecek, göklerin, yerlerin ve meleklerin önünde Äonlardan (Dehr'den) çıkan soylar var. Her şey sana söylenecek.

Gözlerini yukarı kaldır ve bulutlara bak ve içlerindeki ışığa ve çevrelerindeki yıldızlara bak. Yöneten yıldız seninkidir."

SONUÇ: Yahuda İsa'ya İhanet Ediyor.

Yahuda gözlerini yukarı kaldırdı ve bulutların ışığını gördü ve içine nüfuz etti. Yerde duranlar bulutların içinden gelen bir ses duydular ve diyordu: "[...] büyük soy [...] suret [...].

Yüksek rahipler homurdandılar, çünkü o konuk odasına dua için gitti. Kitap Bilginleri arasında bazıları onu dua esnasında tutuklamak için gözlemliyorlardı. İnsanlar önünde, halkın önünde tutuklamaktan korkuyorlardı, çünkü herkes (İsa'yı) peygamber olarak kabul ediyordu.

Yahuda'ya yaklaştılar ve ona dediler: Burada ne yapıyorsun? Sen genç İsa'nın talebesisin!

Yahuda onların isteklerine göre cevap verdi. Ve para aldı ve onu (İsa'yı) onlara teslim etti.

HZ. İSA'NIN DAĞINIK SÖZLERİ

Hız. İsa'nın dağınık sözlerinden, tarihî İsa'nın Kanonik İncil-lerde rivayet edilmeyen sözleri anlaşılır. Çünkü Hız. İsa'nın sözleri iki grupta ele alınır: Bunlardan birincisi ölümden dirildiğine ve preexistent varlık olduğuna inanılan İsa'nın sözleridir. Diğeri de Eski Ahid peygamberlerinde ve havarilerde görüldüğü gibi, ilk devir Hıristiyan yazarların "Rabbin Sözü" olarak naklettikleridir. Onlara göre İsa, sözlerini havarilere vahiy ederek onların ağzın-
dan söylemiştir. Bazı sözler de Resmî İncillerde olmayan ravilerce serbestçe nakledilmiş sözlerdir, kendilerine nasıl ulaştığı belli değildir. Çeşitli kaynaklarda serpilmiş olarak bulunan bu sözler, Hıristiyan din bilginlerince derlenerek bir araya getirilmiş-
tir.

Haberlerin sıhhati konusunda da oldukça yoğun çalışmalar yapılmıştır. Ancak burada onlara değinmeyeceğiz. Gayemiz ülke-miz okuyucusunu bunlardan haberdar etmektir. Aşağıdaki metin: Otfried Hofius, "Versprengte Herrenworte", Neutestamentliche Apogryphen, 5. Auflage, s.76-79, den tercümedir.

(Metin)

1. *Bulunduğumuz hal üzere, (ahiret hesabına) sevk edileceksi-niz.*

2. *Siz kendinize büyüğünü istiyorsunuz,*

Allah ise, sizi küçüğüne koyacaktır.

3. *Çalışkan sarraflar olunuz!*

4. *Aynı gün (İsa) Cumartesi günü çalışan bir adam gördü. Ona dedi:*

"Be adam, ne yaptığını biliyorsan, mübareksin (hidayet bulmuşsun); fakat ne yaptığını bilmiyorsan, lanetlisin ve şeriatı çiğniyorsun (günaha giriyorsun)!"

5. Kim bana yakınsa, ateşe yakındır:

Kim benden uzaksa, kraliyete (de) (ahir zamanda Hz. İsa'nın hakimiyetinde kurulacağına inanılan bin yıllık devlete) uzaktır.

6. (Bugün) uzak duran, yarın (size yakın) olacaktır.

*7. Ve siz kardeşinize sevgiyle bakarsamz,
ancak o zaman mutlu olabileceksiniz.*

GİZLİ MARKUS İNCİLİ

Kudüs'ün güney cephesinde Rum Ortodoks Mar Saba manastırında 1958 de Morton Smith tarafından bulundu ve fotoğrafları alınarak 1973 yılında metin yorumlarıyla birlikte yayınlandı. Ancak paleograflar yazı stilinden bunun 17-19 yüzyıllardan kalabileceğini iddia ettiler. Tartışmalar devam etmektedir. Metin H. Merkel, Neutestamentliche Apogryphen, 89-92 den tercümedir.

(Metin)

Fragment. 1.

(II.23) Ve Bethanien'e geldiler. Ve orada kardeşi ölmüş bir kadın vardı. Ve geldi, İsa'nın önüne kapandı ve dedi: "Davudoğlu, bana merhamet et!"

Ama öğrenciler onu azarladılar. Ve (bunun üzerine) öfkeyle İsa onunla birlikte mezarın bulunduğu bahçeye gitti; ve o anda mezardan yüksek bir ses işitildi; ve İsa (mezara) yaklaştı ve mezar kapısının önündeki taşı yuvarladı. Ve gencin bulunduğu yere girdi ve elini tuttu ve yukarı kaldırdı. Genç ona doğru baktı ve sevindi ve kendisinin yanında durması için, rica etmeye başladı. Ve onlar mezardan çıkarak, gencin evine gittiler; çünkü o zengindi. Ve altı gün sonrası için konuştu ve genç akşamleyin vücuduna sarılı bir (kefen) gömlekle geldi. Ve o genç onun yanında kaldı; İsa ona Tanrısal Devletin sırlarını öğretti. Ve oradan ayrıldı ve Ürdün'ün diğer sahiline geri döndü.

Fragment. 2

(II 14) O Yeriha'ya geldi. Ve orada İsa'nın sevdiği gencin kardeşleri, annesi ve Salome vardı ve İsa onları kabul etmedi.

Bilinmeyen İncil Parçaları

Eski Hristiyan yazarların iktibas ve belgelerinden çok sayıda sahih kabul edilmeyen incillerin varlığı anlaşıyor. Bazen bu eserlerden alıntılar yapılıyor, bazen de isimleri zikrediliyor. Kilise literatüründeki bazı verilerden kayıp incilin atfedildiği yazarın (mesela: Kerinth, Apelles, Bardesanes İncilleri gibi) gerçekten yaşıyıp-yaşamadığı şüpheleri de ortaya çıkıyor.

Ancak eskiden isimleri bilinip kendileri bilinmeyen bazı İncillerin papirüs veya el yazma nüshaları asrımızda ortaya çıkmıştır, mesela Petrus ve Koptik Tomas İncili bunlardandır. Bunlar yanında papirüs parçalar halinde İncil parçalarına da rastlanır. 1885'ten beri Fayyum parçaları ve 1897'den sonra Oxyrhynchos papirüsleri bunlardandır. Bunları parçalar halinde müteakip metinler takip etmiştir. Haklarında çok sayıda inceleme ve araştırmalar yapılmıştır. Çoğu kez de herhangi bir İncil'e yamanmak istenmiştir. Günümüzde daha dikkatli davranılıyor. Şu veya bu İncil'e yamamadan veya uzaklaştırmadan, mevcut metinde ki problemler giderilmeye çalışılıyor. Aşağıda bir kaç önemli parça seçilmiş ve metin tashihiyle sunulmak istenmiştir. Tercümesini verdiğimiz metin W. Schneemelcher'den alınmıştır.

I. Oxyrhynchos Papirüsü 840

Aralık 1905 de Orta Mısır Oxyrhynchos da (bugünkü Behnesa'da) bir deri üzerine yazılmış kitap içinde iki tarafı incecik yazılı bir (8,5 x 7 cm.) varak bulundu. Muhtemelen 4./5. yy. da kullanılmış bir muska da olabilir. İlk 7 satırı, Hz. İsa'nın Kudüs'te yaptığı bir konuşmanın sonunu ihtiva ediyor ve öğrencilerini yanlış güven duygusuna karşı uyarıyor. İsa mabet avlusunda bir Ferisi Yüksek Rahibi ile tartışıyor ve öğrencilerini Yahudiler için öngörülen "Temiz Alana" girişteki taharet kaidelerinin terkiyle ilgili konularda uyarıyordu. Aynı hususlar Resmi İncillerden Mk. ,1 vd; Mt. 15,1 vd. ve Mt. 23,27 vd. vardır. Metin bunlara paralel

variantlardır. Bu sebeple Synoptik üsluptaki bilinmeyen bir İncilden söz edilir. Ancak şu da söylenmeli ki, eserin bütünlüğü ve muhtevası hakkında bir kanaat belirtmek, yaşını tespit etmek güçtür.

(Metin)

“Daha önce haksızlık yapan (?), her şeyi kurnazca düşünür. Ama kendinizi koruyun ki, size muhalif olanlar gibi olmayasınız. Çünkü insanlar arasında yaşayanlardan sadece kötülük yapanlar karşılığını bulacak değil, büyük işkencelere ve cezalara sabredener de (mükafat bulacaktır).

Ve onları (öğrencileri) aldı, temiz alana götürdü ve mabet meydanını dolaştı. Ve Levi (?) isminde bir Ferisi baş rahibiyle karşılaştı ve o Kurtarıcıya (İsa’ya) dedi: Yıkanmadan özellikle öğrencilerine ayaklarını yıkatmadan bu temiz alana girme ve bu kutsal eşyalara bakma iznini sana kim verdi? (Sen ve öğrencilerin) temiz yerleri ve mabet meydanını kirletiyorsunuz, daha önce banyo yapmadan ve elbise değiştirmeden buraya kimse giremez, kutsal eşyaları seyredemez! (İsa) öğrencileriyle birlikte hemen durdu (ve cevap verdi): Sen de burada mabet meydanındasın. Sen temiz misin? O kişi ona dedi: Ben temizim. Davud havuzunda yıkandım ve bir merdivenden indim, diğerinden çıktım ve beyaz ve temiz elbiseler giydim, ve sonra da buraya geldim ve bu kutsal eşyaları ziyaret ediyorum. Bunun üzerine hidayetçi ona dedi: Siz körlere yazıklar olsun, siz kendinizi görmüyorsunuz! Sen köpek ve domuzların gece ve gündüz içinde yattıkları, dışarıdan dökülen bu sulara yıkandın, ve keselendin. Halbuki fahişeler ve zurnacılar da yağ sürünüyor, banyo yapıyor, keseleniyor ve sürmeler çekiyor ki, erkeklerin şehvetini tahrik etsinler diye; ama içleri (her türlü) akreplerle ve kötülüklerle dolu. Fakat senin bahsettiğin ben ve (talebelerim o havuzda) banyo yapmasak da, bize hayat veren suda yıkandık, [...] (havuza) inenlere de, [...] (havuzdan çıkanlara da) yazıklar olsun.

2. Egerton Papirüsü 2

Egerton Papirüsü 2 (=P. London Christ. 1) ilk defa 1935 de H.I. Bell ve T.C. Skeat tarafından tahkik edilmiştir. İki varak ve bir üçüncüsünün kalıntısıdır. Yaklaşık M.S. 150 yılları öncesinden kaldığı tahmin edilir. Kesin tarihlendirmede güçlükler vardır. Metin değerlendirilmesinde özellikle Resmî İncillerden Yohanna İnciliyle ilişki kurulur.

Metin, H.I. Bell-T.C. Skeat, Fragments of an Unknown Gospel, London 1935; The New Gospel Fragments, London 1935. W.Schneemelcher, s.82-84'den tercüme edilmiştir.

V^a. 1^a

(I) ... Şeriat bilenler, şeriatı çiğneyen herkesi (cezalandırır, ama beni değil!) [...] Ne yapıyorsa, onun yaptığı gibidir. Halkın başına (reisine) döndü, şu sözleri söyledi: “ (Siz) içinde hayat bulduğunuzu düşündüğünüz yazıları araştırıyorsunuz, (ama) onlar bana şahitlik ediyorlar. Siz ise (sizi) babama şikayet için geldiğimi düşünmüyorsunuz! Sizin ümitlerinizi bağladığınız Musa'ya (sizi) şikayet edecek biri burada” Bunun üzerine onlar dediler: “ Biz Musa'nın Tanrıyla konuştuğunu biliyoruz. Fakat (senin nereden geldiğini) bilmiyoruz”. (Bunun üzerine) İsa cevap verdi ve onlara dedi: “Şimdi (sizin) imansızlığınıza karşı, inandığınız tarafından şikayet yapıldı. Çünkü (siz Musa'ya inansaydınız), (bana da) inanırdınız; çünkü babalarınıza [...] şeyler bana da (yazıldı).

V^a. 1^b

“... Onu (recm etmek için) taşları birlikte (taşdılar). Ve onu tutuklamak ve kalabalık içine sevk etmek için, büyükler (üst makamlardakiler) ellerini onun üzerine koydular. Fakat onun sekiyat saati henüz gelmediği için, onu tutuklayamadılar”. Fakat kendisi, Efendi (ellerini) onlardan çekti ve uzaklaştı.

(II) Ve gör ki, bir kötürüm (ona) yaklaştı ve dedi: “Etrafta kötürümlerle dolaşan ve onlarla birlikte (yemek) yiyen Üstat İsa, ben de (kötürüm) oldum. Şimdi istersen, ben de temiz olayım. Üstat

(dedi): “Hemen temiz olmanı istiyorum”. (Ve sağlık bulan) kötürüm ondan uzaklaşırken İsa ona dedi: “Git ve kendini (rahiplere) göster ve (Musa’nın dediği) gibi temizliğini yap ve bundan sonra günah işleme...”

V^a. 2^b

(III) “... Onu denemek ve yoklamak için ona geldiler (ve dediler): “Üstat İsa, senin (Allah’tan) geldiğini biliyoruz; çünkü ne yapsan bütün peygamberleri aşan bir delil getiriyorsun. (Öyleyse söyle) bize: Kralların zorla koyduğu vergiyi vermemek caiz midir? Ondan kurtulmaya çalışalım mı? Çalışmayalım mı? İsa onların niyetini anladı, (alayla) gülümsedi ve onlara dedi: “Söylediğimi yapmayacak olmanıza rağmen, dilinizle bana niçin Üstat diyorsunuz?” Bu hususta daha önce Yezaya size söyledi: “Bu (halk) diliyle bana saygı gösterir, fakat kalben benden uzaktır. İnsan sözlerini öğretirler”.

V^a. 2^a

(IV) (Buğday tanesi) ... yere düştü ... üzeri toprakla örtüldü ve görünmez oldu ... (mahsulün) doluluğu taşınamaz (oldu)? Onun o an ki yokluğunda İsa Ürdün Nehri boyunca yola koyuldu, sağ eliyle (suyu) avuçladı, ... doldurdu ve ... üzerine serpti. Ve sonra ... su ... ve onların gözü önünde ... mahsul ... çok ... sevindirici oldu.

3. Oxyrhynchos Papirüsü 1224

Aynı şekilde yazı şeklinden 3. yy’ın başlarından kaldığı anlaşılan bir papirüs kitabın kalıntıları (Ox. Pap. 1224= Ox. Pap. X,1914) B.P. Grenfell ve A.S. Hunt tarafından yayınlanmıştır. Varakların sonradan numaralandığı halen fark edilmektedir. Varaklar zamanın tahribatından dolayı kısmen okunabilmektedir. Gerçekten bir İncil parçası olup olmadığı da tartışmaya açıktır. Metin W.Schneemelcher, 85-86, dan alınmıştır.

Fakat yazı bilginleri ve Farisiler ve rahipler, onu (günahkarlarla birlikte sofrada oturduğunu görünce, öfkeleniler.

Ancak İsa dinledi (ve dedi): sağlıklıların hekime (ihtiyacı yoktur).

*Ve düşmanlarınız için (de) dua edin, çünkü size karşı olma-
yan, sizin için sayılır.*

*Bu gün kim uzaksa - yarın size yakın ola-
cak.....*

.....

4. Kahire Papirüsü (Papyrus Cairensis) 10735

Yine 6. Veya 7. yy'dan kaldığı tahmin edilen bazı bilinmeyen İncil parçaları Kahire müzesi Nr. 10735 te kayıtlıdır. Uzmanların üzerinde yaptığı çalışmanın tercümesi aşağıdadır. Metin Schneemelcher, 86-87 dendir.

*"Rabbin meleği dedi: Yusuf, ayağa kalk, karın Meryem'i al
ve Mısır'a kaç!*

Her bir hediye ve eğer [...] onun dostları... Kralın

....."

*"...Sana izah edilmeli. Fakat büyük yönetici genç kadına de-
di: Bak Elizabet, senin akrabaların aynı şekilde kabul ettiler, (ve)
altıncı ay onlara göre verimsiz olarak adlandırılır.*

Altıncıda, yani (Thoth ayında, anne) Yahya'ya hamile kaldı.

*Daha önce büyük yönetici, Rabb öncesinde gelen Yahya'ya
haber vermesi gerekirdi ...*

5. Fayyum Fragmenti

G. Bickel 1885 te, Viyanalı Erzherzog Reiner'in papirüs koleksiyonu içinde 3. yy'dan kalma bir fragment (deri sayfa) buldu ve bunun Snotik İncillerin bir ön basamağı olduğunu zannetti. Daha sonraları yazı hakkında çeşitli hipotezler ileri sürüldü:

Metin

Yemekten sonra geleneğe göre (?) hitabette bulundu: Hepiniz bu gece, yazıldığı gibi, bir tepkide bulunacaksınız: Ben şikayet edileceğim, çoban ve sürüsü dağıtılacak. Petrus ve her biri ise, ben değilim dedi: (Bunun üzerine) İsa dedi: Horoz iki kere ötmeden önce, sen beni bugün üç defa yalanlayacaksın.”

6. Strassburg Koptik Papirüsü

1899 da Strassburg Eyalet ve Üniversite kütüphanesinin gelen 5. veya 6. Yy. kalma papirüsler arasında Apokrif İncil kalın-tılarından iki yaprak bulunduğu fark edildi. Üzerlerinde uzmanlar çalıştı ve çeşitli teoriler ileri sürüldü.

I

Kopt. 5 (önsayfa)

“ Onun misafirperverliği görülecek.

Ve yiyeceklerle övülecek, çünkü ... pek çok ... amin. Şimdi bana (güç) ver, ey Baba

onunla (dünyaya) tahammül edebileyim. Amin. (Ben) devlet tacını aldım [...] onun tacı ki, ... (?) bilinmeme aşağılığında küçük görüldü. Ben kral oldum [...] baba. Sen bana her şeyi veresin. (Amin) onunla (son) düşman yok edilecek? (Mesih) ile, Amin. Onunla ölüm övendiyesi (yok edilecek).

Doğanlar. Amin. Hakimiyet kime aittir? Oğula aittir. Amin.
Her şey kiminle oldu?

.....

Kopt 6 (Önsayfa)

(...) Ben her şeyimi açıklayayım, ihtişam ve bütün gücümü
ve havariliğinizin sırrını size
göstereyim....

.....

.....dağda.....

Kopt. 5 (arka sayfa)

(İsa) babasına olan tüm teşekkürlerini sona erdirmişti ki, bize
döndü ve dedi:

Sizden alınacağım

Saat yakın.

Ruh istekli,

fakat beden zayıf.

Şimdi (kalınız) ve (beni)

gözetiniz!

Fakat biz havariler

ağladık, (ona) dedik:

.... (oğul)

Tanrı

Kendisi

Cevap verdi ve dedi:

(Bedenin) imhasından

korkmayınız, daha

çok....

(Karanlığın ?) gücünden (korkunuz)!

Benim dediklerimi düşünün:

Beni takip ederseniz, siz de takip edileceksiniz Ben dün-
yaya

(Galip geldiğim ... için sevinin

(2-3 satırlar eksik)

Sayfa 157 (arka sayfa)

Gözlerimiz her yere nüfuz etti,

Onun Uluhiyetinin ihtişamını ve hakimiyetinin tüm ihtişamını
seyrettik.

O (bize) havarilik gücünü giydirdi

İNDİX

A

Abba, 252
 Abiram, 129
 Adas, 225, 226, 231
 Adem, 14, 115, 116, 131,
 165, 169, 181, 184, 186,
 189, 191, 192, 193, 235,
 239, 243, 247
 Âdem, 235, 239, 240, 242
 Adonay, 234
 Ahas, 229
 Ahmim, 173, 174
 Alaxander, 212
 Alfoys Oğlu, 177
 Ali İmran, 31
 Âl-i İmran, 121, 122, 139
 Allah, 31, 124, 125, 126,
 127, 129, 130, 131, 132,
 134, 135, 136, 137, 142,
 149, 152, 194, 213, 218,
 220, 222, 223, 226, 227,
 228, 229, 230, 231, 234,
 245, 252, 265, 272
 Allelüyâ, 253
 Almanca, 173, 178, 179
 Andreas, 118, 177, 244, 246
 Annas, 116, 131, 140
 Anselm, 116
 Antakya, 29
 Antakyalı Demetrius, 148
 Aparktias, 250

Apelles, 269
 Apokrif, 26, 31, 32, 122,
 269, 274
 Arabistan, 148
 Aramatya, 211, 225, 233
 Aramca, 10
 Arapça, 123, 147, 148
 Archont, 181, 182
 Arife günü, 229
 Arimatyalı, 223
 Aryus, 30
 Athanasius, 157
 Athlet, 203
 Augustus, 133
 Avrupa, 9
 Ayn Karim, 155

B

baddah efkid ruel, 222
 Bakire, 156, 252
 Balthasar, 148
 Barabbas, 114
 Barahya Oğlu, 114
 Bardesanes, 269
 Barnaba, 31
 Barnaba İncili, 31
 Bartolomeus, 241, 243, 244,
 246, 248, 254
 Bartolomeus İncili, 241
 Başka İnciller, 31, 32

Beelzebub, 242
 Beelzebul, 212, 238
 Behnesa, 269
 Beliar, 244, 248
 Bell, 271
 Bernike, 219
 Bethanien, 267
 Betsay, 115
 Beytlehem, 133, 135, 221
 Bickel, 274
 Bodmer, 123, 124, 134
 Bremen, 211
 Buthem, 232

C

Cebraïl, 130, 156
 Cebraîl, 249
 Celile, 29, 222, 224, 225,
 226, 230, 231
 cennet, 166, 194, 235, 239
 Charlkatura, 251
 Charuth, 251
 cin, 219
 cinler, 220, 227, 249
 Clement, 157
 Coptic Museurn, 178
 Coptik Museum, 157
 Culmann, 123
 Cumartesi, 139, 162, 175,
 180, 212, 216, 265
 çarmıh, 194, 221, 238, 239
Çocukluk İncilleri, 122,
 148
Çocukluk İncilleri, 14, 31

D

Dathaes, 212
 Dathan, 129
 Davud, 113, 129, 151, 219,
 223, 237, 270
 Davud Havuzu, 113
 Davudoğlu, 267
 Dertha, 250
 Dijle, 253
 Dumahus, 149
 Duth, 251
 Dymas, 222
 Dysmas, 221

E

Ebionit, 31
Ebionitler, 31, 110, 111,
 117, 118
 Echamoth, 185
 Echmoth, 185
Egerton Papirüsü, 271
 Eliyasa, 227
 Elizabet, 117, 130, 136, 155,
 156, 273
 Ermenice, 123, 148, 211
 Erzherzog Reiner, 274
 Eski Ahid, 21; 30
Esseniler, 10

F

Fadizarda, 115
 Farisata, 188

Farızalı, 113, 146
 Farızalılar, 117, 145, 171
 Fariziler, 10
 Fayyum, 269, 274
 Felix Scheidweiler, 241
 Ferisiler, 164, 175
 Fırat, 253
 Filip İncili, 178
Filip Yncili, 31
 Filistin, 10, 11, 13, 18, 22,
 24, 109
 Firavun, 218
Fýsýh Bayramý, 14

G

Gamaliel, 212, 233
 Gaspar, 148
 Gerdek odası.Bakın:zifaf
 odası , Bakın:zifaf odası
 Gestas, 221
 Gihon, 253
 Griostik, 31
 Griostik İnciller, 122
 Gök saltanatı, 111
 Graphathas, 251
 Grenfell, 272
 Güneyin Kraliçesi, 115
 Gürcüce, 123, 138

H

Habeşçe, 138
 Habeşistan, 29, 115

haç, 114, 146, 176, 194, 238,
 239
 Haç, 190, 234
 Hades, 234, 235, 236, 237,
 238, 239, 242, 244
 Haggay, 225, 226, 231
Hanna, 11, 31, 125, 126,
 127, 128
 Hannas, 212, 215, 226, 228,
 230, 231, 232, 233
 Harun, 117
 Havari, 138, 183, 194, 245
 Havariler, 109, 116, 185,
 187, 190, 195, 244, 247,
 248, 254
Havariler Konsili, 25
 Havariler Tarihi, 116
 Havva, 131, 191, 192, 247
 Hayat Ağacı, 194
 Hayrum, 250
 Heredos, 135, 136, 137
 Hermapolis, 153
 Herodes, 117, 124, 136, 155,
 156, 174, 221
 Herodos, 10, 13
 Hristiyan, 31, 110, 121, 122,
 124, 138, 157, 178, 180,
 187, 188, 190, 195, 196,
 211, 265, 269
 Hidayetçi.Bakın:Kurtarıcı ,
 Bakın:Kurtarıcı ,
 Bakın:Kurtarıcı ,
 Bakın:Kurtarıcı ,
 Bakın:Kurtarıcı
 Hieronymus, 241

Hindistan, 148
 Hoethra, 251
 Horazim, 115
 Hosanna membrone
 baruhamma adonay, 213
 Hunt, 272
 Hýristiyan, 9, 11, 12, 14, 20,
 21, 22, 24, 28, 29, 30, 31
 Hýristiyanlýk, 9, 20, 21

I

Infancy Gospels, 122
 Isenberg, 179

İ

İbrahim, 112, 125, 135, 200,
 226, 234, 242
 İbrahim Oğlu, 112
 İbranca, 143, 182, 187, 211,
 213, 222
 İbrani, 31, 111, 114, 118,
 119, 120, 122, 133, 134,
 221
 İbranî, 114, 138, 139, 179,
 186, 213
 İbrani dili, 119
 İbranî harfleri, 114
 İbrani İncili, 118, 120
 İbranî Tomas, 138, 139
 İbranî Tomas İncili, 138, 139
 İbraniler, 110, 111, 114,
 115, 118, 119, 120
 İdris, 232, 239, 242, 244

İlyas, 227, 229, 239, 242,
 244
 İmamet, 245
 İmran, 31, 124, 126, 127,
 128, *Bakan: Yoahim*
 İncil, 26, 28, 29, 30, 31, 111,
 112, 114, 115, 117, 119,
 120, 122, 138, 154, 157,
 158, 173, 178, 269, 272,
 273, 274
 İnciller, 26, 28, 31, 32, 121,
 122, 138
 İngiliz, 31
 İngilizce, 31, 179
 İnsanoğlu, 120, 188, 199
 İran, 148
 İrlandaca, 123
 İsa, 27, 28, 29, 30, 31, 109,
 111, 112, 116, 117, 118,
 119, 121, 122, 123, 124,
 130, 131, 137, 138, 139,
 140, 142, 143, 144, 145,
 146, 147, 148, 149, 150,
 151, 152, 153, 154, 155,
 156, 158, 159, 160, 161,
 162, 163, 164, 165, 166,
 167, 168, 169, 170, 171,
 172, 173, 175, 182, 183,
 185, 187, 188, 191, 193,
 194, 196, 197, 198, 201,
 204, 210, 211, 212, 213,
 214, 215, 216, 217, 219,
 220, 221, 222, 223, 224,
 225, 227, 228, 229, 230,
 231, 232, 233, 234, 235,

238, 240, 241, 243, 244,
 246, 247, 248, 254, 265,
 266, 267, 269, 270, 271,
 272, 273, 274, 275
 İsa, 121, 138
 İshak, 125, 135, 226, 232,
 242
 İskariot Yudas, 118
 İskenderiyeli Küril, 148
 İsrail, 118, 125, 126, 127,
 128, 129, 130, 131, 132,
 133, 134, 135, 136, 150,
 156, 165, 174, 226, 227,
 228, 229, 230, 231, 232,
 233, 234, 243
 İsrâil halkı, 124
 İsrâil Oğulları, 125
 İşaya, 252

K

Kafermahum, 29
 Kahire, 157, 178, 203, 273
 Kaiaphas, 212
 Kanon, 26
 Kanonik İnciller, 265
 Kapernavm, 118
 Kaspar, 115
 Katolik, 13
 Kayafas, 215, 224, 226, 228,
 230, 232, 233
 Kayfas, 116
 Kerinth, 269
 Kerkuta, 250
 Kerubim, 247

Kıptî, 148
 Kıptice, 124, 173
 Kilise, 26, 110, 121, 157,
 173, 180, 241, 269
 Kilise Babaları, 110
 Kitab-ı Mukaddes, 121, 122
 Klemen Alexandriyanus, 30
 komünyon, 181, 190, 197
Konsili, 109
 Kopenhavn, 179
 Koptca, 179
 Koptça, 157, 178, 182
 Koptik İnciller, 31, 122
 Korah, 129
 Köln, 179
 kudret helvası, 117
 Kudüs, 10, 13, 14, 18, 24,
 109, 111, 113, 117, 135,
 137, 145, 148, 149, 175,
 176, 192, 213, 225, 226,
 228, 231, 233, 243, 267,
 269
Kur'an, 121, 122, 124, 139
 Kur'an, 11, 13, 14, 20, 22,
 23, 31
 Kurtarıcı, 203, 204, 205,
 206, 207, 208
 Kutsal Kitap, 227
 Kutsal Ruh, 15, 24, 31, 112,
 119, 137, 144, 164, 180,
 182, 184, 185, 190, 192,
 195, 234, 237
 Küril, 148

L

Latince, 10, 120, 138, 154,
211, 222, 241
Lâtince, 123
Laura Ragg, 31
Lazarus, 215, 220, 236
Leiden, 178
Levi, 113, 177, 188, 212,
230, 232, 270
Leviler, 226
Levililere, 217, 218, 224,
225, 226, 227
logos, 29, 198
Logos, 184, 201, 246
Londsdale, 31
Longinus, 232
Luka, 12, 13, 14, 15, 24, 26,
28, 29

M

Mabet Avlusu, 113
Magdalena, 184
mahar, 111
Mamilh, 225, 227, 231
Mar Saba, 267
Marangoz Yusuf, 12
Maria Magdalene, 177
Mariham, 172
Mariosa, 115
Mariosa, 115
Markos, 13, 15, 24, 26, 28,
30, 121
Markos İncili, 28

Marsiyon, 21, 26
Matarea, 149
Matta, 12, 13, 15, 16, 17,
21, 24, 26, 28, 29, 30, 111,
114, 117, 118, 160, 203
Mauria Dağı, 247
Mazmur, 245, 254
Melhus, 115
Melieth, 251
Melkon, 148
menne, 117
Merkel, 267
Mermeoth, 251
Meroe Kraliçesi, 115
Meruae, 115
Meryem, 11, 12, 13, 14, 31,
119, 121, 122, 123, 124,
127, 128, 129, 130, 131,
132, 133, 134, 135, 136,
137, 147, 148, 149, 150,
151, 153, 154, 156, 161,
182, 184, 212, 215, 230,
244, 245, 246, 247, 273
Meryem'in Doğumu, 123
Mesih, 9, 10, 11, 15, 18, 19,
20, 21, 23, 24, 115, 118,
119, 135, 139, 150, 154,
155, 156, 179, 180, 181,
182, 186, 187, 190, 191,
192, 193, 195, 198, 211,
220, 222, 227, 233, 234,
237, 240, 245, 248, 274
Mesihlik, 15, 20, 23, 119
Mesiyanizm, 9, 18
meþiah, 9

Mısır, 31, 111, 148, 153,
 154, 155, 157, 173, 178,
 215, 218, 220, 221, 269,
 273
 Mısır Kapitol'u, 153
 Michaelis, 113, 122, 123,
 138, 211
 Mikail, 119, 156, 240
 Mikâil, 239, 240, 242, 248,
 249, 252
Mirac, 225
 monofizit, 121
 Morton Smith, 267
 Muhammed, 28, 121
 Musa, 217, 218, 221, 232,
 233, 271, 272
 Musul Kralı, 218
 Müslüman, 124
 Mýsýr, 12, 13, 28

N

Naftali, 234
 Nag Hammadi, 31, 157, 178,
 203
 Naoutha, 250
 Naphtali, 212
 Nasara, 156
 Nasaralı, 111, 119
Nasaralılar, 111, 115, 116
Nasaret, 11
 Nasıra, 187
 Nasıralı, 182, 187
 Nâsıralılar İncili, 114, 116
Nasraniler, 110
 Nathanael, 249

Necran, 121
 Nephonos, 251
 Neutestamentliche
 Apokryphen, 110, 123,
 138, 203
 Newyork, 178
 Nikodemus, 211, 218, 219,
 220, 223, 226, 228, 230,
 233, 240
 Nikodemus İncili, 211
 noel, 121
 nomos, 195

O

Ondokuzmayıs Üniversitesi,
 158, 173, 179
 Onomatath, 251
 Origenes, 120
 Origines, 123
 Otfried Hofius, 265
 Oxyrhynchos, 269, 272
 Oxyrhynchos papirüsleri,
 269
 Oytine, 125

Ö

Özemre, 158

P

Pachomius, 157
 Pasah, 118
 Paskalya, 19, 20, 24, 115,
 116
Paskalya Bayramı, 19, 24
 Passah Bayramı, 145

Passah Yemeği, 118
 Paterson Brown, 158
 Paulus, 9, 19, 22, 26, 29,
 109, 121, 124, 157, 173
 Petronius, 176
Petrus, 19, 28, 30, 31, 116,
 118, 160, 172, 173, 177,
 244, 246, 247, 269, 274
 Petrus İncili, 173
Petrus Ýncili, 31
 Philip, 157
 Philippus, 194
 Phinees, 215, 225, 226, 231
 Pilatus, 173, 174, 176, 212,
 213, 214, 215, 216, 217,
 218, 219, 220, 221, 222,
 223, 224, 229, 232
 Pişon, 253
 Pretorium, 216, 217
 Proforium, 221
 proselyt, 179
 Proselyt, 179, 215
 Protestan, 13
 Protestan Kilisesi, 124
 Protoincil, 122
 Pseudo-Dionysius
 Areopagita, 241
 Putperest, 109, 179

R

Rabbin Sözü, 265
 Raphael, 249
 recm etmek, 271
Resullerin İşleri, 29
 Robinson, 178

Roma Kilisesi, 26
 Romalı, 28, 29
 Rubel, 125
 Ruben, 125
 Rum Ortodoks, 267

S

sabat, 217, 219, 223, 224,
 230
 Sabat, 175, 176, 229
 Sabbat.Bakın:Cumartesi
 Saddukiler, 10
 Sağcı, 190
Sahih, 26, 122
 Salem, 147
 Salome, 134, 135, 155, 156,
 166, 267
 Salpsan, 252
 Saman, 30
 Samaritan, 197
 Samiri, 166
 Samuel, 129, 133, 215
Sanhedrium, 10, 17
 Sara, 125
 Satanael, 249
 Schenke, 178
 Schneemelcher, 110, 123,
 124, 138, 148, 158, 173,
 178, 203, 241, 269, 271,
 272, 273
 Schoeps, 109
 Sebulon, 234
 Semavî Baba, 202
 Semes, 212

Serapion, 148, 155
 Sezar, 171
 Sılavca, 241
 Simeon, 137, 156, 230
Simon, 13, 112, 113, 115,
 118, 160, 172
 Sinagog, 214, 224, 228, 231,
 233
 Sinegog, 109, 115
 Sinoptik İncil, 27
Sinoptik Yınciller, 26, 28
 Skeat, 271
 Slavca, 138
 Soferimler, 164
 Sofia, 185
 Solcu, 190
 Sophia, 188
 Soter, 188
 Sotinen, 153
Strassburg, 274
 Strycker, 123
 Süleyman, 121, 217, 249
 Süleyman Ateş, 121
sünnet, 13
 Sünnetsiz, 226
 Süryanca, 29, 123, 146, 148,
 178, 182, 188
 Sykomore, 149

Ş

Şeria, 234, 240
 Şeria Nehri, 234
 şeriat, 29, 131, 145, 146,
 230, 231

Şeriat, 112, 145, 147, 232,
 271
 şeytan, 235, 236, 238, 242,
 248
 Şit, 235

T

Tabor Dağı, 119
 Taddeus, 30
 tanıma (idrak) ağacı, 195
 Tanrı, 31, 115, 118, 119,
 123, 126, 127, 128, 129,
 130, 132, 142, 143, 147,
 159, 162, 171, 174, 177,
 180, 181, 182, 183, 186,
 187, 191, 193, 194, 198,
 199, 201, 212, 216, 218,
 230, 232, 233, 234, 235,
 239, 242, 244, 247, 254,
 275
 Tanrısal Devlet, 29
Tanrısal Krallık, 15, 17
 Tarsus, 30
 Tartaros, 208,
Bakın:cehennem
 Temiz Alana, 269
 Tevrat, 10, 15, 21, 22
 Thaddaus, 118
 Pam, 20
 Theodosius, 211
 Thoth, 273
 Tiberia Gölü, 118
 Tischendorf, 123, 134, 135
 Titus, 149

Tomas, 31, 122, 138, 139,
147, 148, 157, 158, 160,
203, 204, 205, 206, 207,
269

Tomas İncili, 31, 122, 138,
148

Tomas Yncili, 31

Tövbe Banyosu, 117,

Bakın: Vaftiz

Tövbe Vaftizi, 117

Türkiye, 9, 12

U

Unknown Gospel, 271

Uriel, 249

Uydurma İnciller, 32

Ü

Ürdün, 15, 117, 193, 227,
267, 272

Ürdün Nehri, 117, 272

V

Vaftiz, 190, 192

Vaftizci Yahya, 111, 165,
234

Vahit, 233

Vairus, 212

Valentine, 157

Valentinion, 211

Valentinus, 178

Versprengte Herrenworte,
265

W

Wilhelm Michaelis, 110

X

XHNOBOΣKEION, 157

Y

Yahuda, 13, 30, 117, 166

Yahuda kralı, 117

Yahuda Ypkariyot, 23

Yahudi, 10, 11, 16, 17, 19,
21, 22, 23, 24, 28, 29, 30,
109, 110, 111, 112, 114,
122, 124, 139, 177, 196,
211, 214, 215, 216, 218,
219, 235

Yahudi İncili, 111

Yahudiler, 114, 139, 142,
147, 149, 164, 175, 212,
213, 214, 216, 217, 218,
219, 220, 221, 223, 224,
225, 236, 240, 269

Yahudilerin Kralı, 216, 222

Yahudilik, 9, 22

Yahya, 11, 15, 31, 117, 121,
136, 155, 156, 165, 234,
235, 273

Yakub, 12, 13, 30, 31, 109,
118, 120, 122, 124, 135,
137, 139, 144, 148, 160,
226

Yakubun Kitabı, 123

Yakup Evini, 232

Yambres, 218

Yannes, 218
Ýbranca, 9, 10, 29
Ýbrañi Tomas, 13, 14, 15,
 31
Ýbraniler, 31
Yeni Ahid, 29, 31, 32, 121
 Yeni Eflatuncu, 29
 Yeriha, 227, 267
 Yeşu, 187
 Yeşua, 158, 229
 Yezaya, 150, 153, 234, 237,
 272
Ýmran, 11, 12, 14, 15, 20,
 22, 31
 Yoahim, 124, 125, 126
 Yohanna, 13, 19, 24, 26, 27,
 28, 29, 30, 112, 116, 117,
 118, 121, 244, 246, 271
 Yona Oğlu Simon, 113
 Yosephus, 116
Yoses, 13
 Yoyada Oğlu, 114
Ýran, 30
Ýstanbul, 31
 Yudas, 158, 203, 207, 212,
 215
 Yudas Tomas, 203
 Yudea, 129, 133, 135, 151,
 175
 Yudis, 125
 Yukarı Mısır, 31, 173
 Yukarı Nil, 157
 Yunan, 9, 10, 26, 28, 29, 187

Yunanca, 9, 26, 28, 29, 111,
 120, 122, 123, 138, 143,
 157, 158, 178, 182, 211,
 213, 222, 241
 Yunanlı, 196
 Yusuf, 12, 13, 14, 31, 115,
 124, 129, 130, 131, 132,
 133, 134, 135, 139, 140,
 141, 143, 144, 146, 147,
 149, 150, 151, 153, 154,
 155, 174, 175, 194, 211,
 212, 215, 221, 222, 223,
 224, 225, 226, 227, 228,
 229, 230, 232, 233, 240,
 273
Yusuf Bahçesi, 175
 Yüksek Meclis, 224, 226,
 228, 230, 231, 232

Z

Zahoys, 140, 141, 142, 146
 Zebed, 30
 Zebedoys, 116, 118
 Zekeriya, 11, 31, 117, 128,
 129, 136, 137, 156
Zelot, 10, 11
 Zelotla, 118
 Zenon, 142
Zeytin Dağı, 16, 21, 22
 Zeytin Dağı, 247
 zifaf odası, 190

